

VÄINÖ LINNAN LUKIO, URJALA
OPETUSSUUNNITELMA
2005-

Sisällysluettelo:

1 OPETUSSUUNNITELMAN LAATIMINEN JA ARVIOINTI	1
1.1 Opetussuunnitelman laatiminen	1
1.2 Opetussuunnitelman sisältö	2
2 LUKIOKOULUTUKSEN TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA	3
3 OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN	4
3.1 Oppimiskäsitys	4
3.2 Opiskeluympäristö ja -menetelmät	4
3.3 Toimintakulttuuri	5
3.3.1 Oppiva oppilaitosyhteisö	6
3.3.2 Ohjeet ja säännöt	6
3.3.3 Työajat	7
3.3.4 Tiedotus	7
3.3.5 Juhlat, tapahtumat ja muu oheistoiminta	7
3.3.6 Yhteistyö ammatillisten oppilaitosten ja muiden lukioiden kanssa	7
3.3.7 Yhteistyö muiden oppilaitosten ja tahojen kanssa	7
3.4 Opintojen rakenne	8
4 OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN	10
4.1 Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö	10
4.2 Ohjauksen järjestäminen	10
4.2.1 Väinö Linnan lukion ohjaussuunnitelma	11
4.2.2 Ohjauksen toteutus	12
4.3 Opiskelijahuolto	13
4.4 Opiskelun erityinen tuki	14
4.5 Kieli- ja kulttuuriryhmien opetus	14
5 OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT	17
5.1 Opetuksen yleiset tavoitteet	17
5.2 Eheyttäminen ja aihekokonaisuudet	19
5.2.1 Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys	20
5.2.2 Hyvinvointi ja turvallisuus	20
5.2.3 Kestävä kehitys	21
5.2.4 Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus	22
5.2.5 Teknologia ja yhteiskunta	22
5.2.6 Viestintä ja mediaosaaminen	23
5.3 Äidinkieli ja kirjallisuus	24
5.4 Toinen kotimainen kieli: Ruotsi (B1-kieli)	33
5.5 Vieraat kielet	38
Perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkanut oppimäärä (A)	
Perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 alkanut oppimäärä (B2)	
Lukiossa alkava oppimäärä (B3)	
5.6 Matematiikka	53
Matematiikan pitkä oppimäärä	
Matematiikan lyhyt oppimäärä	
5.7 Biologia	65
5.8 Maantiede	71
5.9 Fysiikka	77
5.10 Kemia	82
5.11 Uskonto	86
5.11.1 Evankelis-luterilainen uskonto	87
5.11.2 Ortodoksinen uskonto	91
5.12 Elämänkatsomustieto	93
5.13 Filosofia	97
5.14 Historia	100

5.15 Yhteiskuntaoppi	107
5.16 Psykologia	111
5.17 Musiikki	116
5.18 Kuvataide	117
5.19 Liikunta	121
5.20 Terveystieto	124
5.21 Opinto-ohjaus	127
5.22 Ilmaisutaito	130
5.23 Nuisku (nuorten ihmissuhdetaidot)	131
5.24 Tietotekniikka	131
5.25 Tekstiilityö	131
6 OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI	131
6.1 Arvioinnin tavoitteet	131
6.2 Kurssisuorituksen arviointi	132
6.3 Oppiaineen oppimäärän arviointi	136
6.4 Lukion oppimäärän suoritus	137
6.5 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot	138
7 TOIMINNAN JATKUVA KEHITTÄMINEN JA ARVIOINTI	139
LIITTEET	
LIITE 1 - Väinö Linnan lukion tietostrategia	140
LIITE 2 - Turvallisuus- ja kriisiohjelma (kansio opettajainhuoneessa)	
LIITE 3 - EPO-verkosto-ohjelma	177
LIITE 4 - Kieliohjelma	179
LIITE 5 - Kielitaidon tasojen kuvausasteikko	180
LIITE 6 - Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaoista	196
LIITE 7- Väinö Linnan lukion työnjako	203

1. OPETUSSUUNNITELMAN LAATIMINEN JA ARVIOINTI

1.1 Opetussuunnitelman laatiminen

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

Koulutuksen järjestäjän tulee hyväksyä opetussuunnitelma.

Opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoihin valintoihin tarvittaessa myös muiden koulutuksen järjestäjien antamaa opetusta hyväksi käyttäen. (Lukiolaki 11 §)

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- lukiolaki ja -asetus
- valtioneuvoston asetus lukiolaissa tarkoitetun opetuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja lukiokoulutuksen tuntijaosta
- Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma
- lukioasetuksen 3 §:n mukainen vuosittainen suunnitelma.

Opetussuunnitelma laaditaan tähän asiakirjaan sisältyvien lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan. Opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus- ja kasvatustyöstä. Opetussuunnitelman pohjalta lukio laatii lukuvuosittaisen suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa lukion opetussuunnitelman sekä lukuvuosittaisen suunnitelman pohjalta.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon lukion toimintaympäristö, paikalliset arvovalinnat ja osaamisvahvuudet sekä erityisresurssit. Lukiopaikkakunnan tai -alueen luonto ja ympäristö, kieliolosuhteet, historia sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa myös ajankohtaistetaan opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä ja saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä voi hyväksyä opetussuunnitelman kunta- tai lukiokohtaisena. Siinä voi olla alueellisia sekä kunta- ja lukiokohtaisia osia.

Opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukion oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa on turvattava järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava erityinen tuki. Opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin valintoihin myös muiden koulutuksen järjestäjien antamaa opetusta hyväksi käyttäen.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten opetussuunnitelma laaditaan perusteiden pohjalta. Lukion opetussuunnitelma laaditaan sidosryhmäyhteistyössä. Tällä pyritään varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee pyrkiä ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, rohkaisevat resurssien joustavaan ja tehokkaaseen käyttöön sekä monipuolistavat vuorovaikutteisuutta sekä lukion sisällä että suhteessa ympäröivään yhteiskuntaan.

Kaikilla koulu yhteisön jäsenillä ja huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. (Lukion opetussuunnitelman perusteet 15.8.2003)

Kunta- ja koulu kohtaiset tarkennukset

Urjalassa opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman hyväksyy sivistyslautakunta.

Lukuvuosisuunnitelma (Lukioasetus 3 §) sisältää seuraavat selvitykset:

Koulutyön yleinen järjestäminen
Tuntijako ja tuntikehyksen käyttö
Luettelo koulun opettajista
Opettajatiedot palkanmaksua varten
Opettajan työmäärä viikkotunteina
Lukion opettajien tunnit oppiaineittain
Opettajien päivittäiset työ- tai jaksojärjestykset

1.2 Opetussuunnitelman sisältö

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

Lukion opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- toiminta-ajatus ja arvopainotukset
- toimintakulttuurin pääpiirteet, opiskelu ympäristö ja työtavat
- ohjaustyön suunnitelma
- eheyttäminen ja aihekokonaisuudet
- tuntijako
- kieliohjelma
- tavoitteet ja keskeiset sisällöt oppiaineittain ja kursseittain
- itsenäisen opiskelun periaatteet
- tietostrategia
- yhteistyö huoltajien kanssa
- yhteistyö ammatillisten oppilaitosten ja muiden lukioiden kanssa
- yhteistyö muiden oppilaitosten ja tahojen kanssa
- erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus
- kieli- ja kulttuuriryhmien opetus
- opiskelijahuolto
- opiskelijan oppimisen arviointi
- toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi

Opetussuunnitelman tulee sisältää kaikkien kurssien kuvaukset. Myös soveltavien kurssien tavoitteet ja sisällöt pitää määrittellä opetussuunnitelmassa. Mikäli lukio järjestää vieraskielistä opetusta, etäopetusta tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määrittellä opetussuunnitelmassa. (Lukion opetussuunnitelman perusteet 15.8.2003)

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

Opetussuunnitelma koostuu valtakunnallisista ohjeista ja määräyksistä, kunta- ja lukiokohtaisista tarkennuksista sekä lukuvuosisuunnitelmasta.

2. LUKIOKOULUTUKSEN TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

Lukio jatkaa perusopetuksen opetus- ja kasvatustehtävää. Lukiokoulutuksen tehtävänä on antaa laaja-alainen yleissivistys. Sen tulee antaa riittävät valmiudet lukion oppimäärään perustuviin jatko-opintoihin. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja vastaavilla muilla näytöillä.

Lukion tulee antaa valmiuksia vastata yhteiskunnan ja ympäristön haasteisiin sekä taitoa tarkastella asioita eri näkökulmista. Opiskelijaa tulee ohjata toimimaan vastuuntuntoisena ja velvollisuuksistaan huolehtivana kansalaisena yhteiskunnassa ja tulevaisuuden työelämässä. Lukio-opetuksen tulee tukea opiskelijan itsetuntemuksen kehittymistä ja hänen myönteistä kasvuaan aikuisuuteen sekä kannustaa opiskelijaa elinikäiseen oppimiseen ja itsensä jatkuvaan kehittämiseen. (Määräys 33/011/2003 Lukion opetussuunnitelman perusteet)

Lukio-opetuksen arvoperusta rakentuu suomalaiseen sivistyshistoriaan, joka on osa pohjoismaista ja eurooppalaista kulttuuriperintöä. Lukiossa kulttuuriperintöä tulee oppia vaalimaan, arvioimaan ja uudistamaan. Opiskelijoita kasvatetaan suvaitsevaisuuteen ja kansainväliseen yhteistyöhön.

Lukio-opetuksen lähtökohtana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioitus. Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, inhimillisyyteen ja oikeudenmukaisuuteen. Lukiokoulutuksen tulee edistää avointa demokratiaa, tasa-arvoa ja hyvinvointia. Opiskelija ymmärretään oman oppimisensa, osaamisensa ja maailmankuvansa rakentajaksi. Opetuksessa tulee ottaa huomioon, että ihminen havainnoi ja jäsentää todellisuutta kaikkien aistiensa kautta.

Kasvatustyössä korostetaan yhteistyötä, kannustavaa vuorovaikutusta ja rehellisyyttä. Tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan oikeutensa ja velvollisuutensa sekä kasvaa aikuisen vastuuseen omista valinnoistaan ja teoistaan. Opiskelijan tulee saada lukioaikanaan kokemuksia siitä, miten tulevaisuutta rakennetaan yhteisillä päätöksillä ja työllä.

Lukio-opetuksen tulee kannustaa tunnistamaan julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä ristiriitoja sekä pohtimaan kriittisesti suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen epäkohtia ja mahdollisuuksia. Opiskelijan tulee saada lukioaikanaan jäsentynyt käsitys siitä, mitkä ovat kansalaisen perusoikeudet Suomessa, Pohjoismaissa ja Euroopan unionissa, mitä ne käytännössä merkitsevät sekä miten niitä ylläpidetään ja edistetään. Lukion tulee korostaa kestävästä kehityksestä periaatteita ja antaa valmiuksia kohdata muuttuvan maailman haasteet.

Lukion arvoperustaa syventävät kohdassa 5.2 esitettävät aihekokonaisuudet, jotka ovat arvokannanottoja ajankohtaisiin kasvatukseen ja koulutushaasteisiin.

Opetussuunnitelmassa arvoperustaa konkretisoidaan oman lukion kannalta olennaisissa asioissa. Arvoperustan tulee välittyä lukion toimintakulttuuriin, kaikkien oppiaineiden

opetuksen tavoitteisiin ja sisältöihin sekä koulutyön organisointiin. (Määräys 33/011/2003 Lukion opetussuunnitelman perusteet)

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

Laaja-alainen yleissivistys

Yleissivistys on tietoja, taitoja ja valmiuksia. Se luo perustan jäsenytyneen maailmankuvan rakentamiselle. Laaja-alaisen yleissivistyksen turvaamme monipuolisella opintotarjonnalla. Opiskelijat voivat halutessaan painottaa opintojaan esimerkiksi kieliin, ihmis- ja yhteiskuntatieteellisiin, matemaattis-luonnontieteellisiin aineisiin tai taito- ja taideaineisiin.

Vastuuntunto

Tuemme oppimishaluisen elämänasenteen syntymistä ja ylläpitämistä. Arvostamme määrätietoista ja pitkäjänteistä työskentelyä ja edellytämme opiskelijalta sitoutumista ja vastuunottoa opintojen suunnitteluun ja suorittamiseen. Näin luomme perustan myös elinikäiselle opiskelulle.

Terve itsetunto

Tuemme oppilaan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä kohti vahvempaa itsetuntoa. Tavoitteena on itseään arvostava yksilö, joka puolestaan kunnioittaa koulu yhteisöämme erilaisia persoonallisuuksia. Tyytyväisyys omaan itseen tuottaa myönteisiä tunteita. Eheään minäkuvaan pyrkivä yksilö motivoituu opiskelemaan ja etsimään omaa lahjakkuuttaan. Haluamme luoda kouluamme kannustavan ja rohkaisevan ilmapiirin.

3. OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1. Oppimiskäsitys

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

Opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta, jossa hän vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajan ja ympäristön kanssa ja aiempien tietorakenteidensa pohjalta käsittelee ja tulkitsee vastaanottamaansa informaatiota.

Opetuksessa tulee ottaa huomioon, että vaikka oppimisen yleiset periaatteet ovat kaikilla samat, se mitä opitaan, riippuu yksilön aikaisemmasta tiedosta ja hänen käyttämistään strategioista. Oppiminen on sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Yhdessä tilanteessa opittu tieto tai taito ei automaattisesti siirry käytettäväksi toisenlaisissa tilanteissa. (Määräys 33/011/2003 Lukion opetussuunnitelman perusteet)

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

Ei kuntakohtaisia tarkennuksia.

3.2. Opiskelu ympäristö ja –menetelmät

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskelu ympäristöön. (Lukiolaki 21 §)

Lukion tulee olla opiskelijalle henkisesti ja fyysisesti turvallinen, oppimisen ja osallistumisen mahdollistava avoin ja myönteinen opiskelu ympäristö. Lukion tulee tukea

vuorovaikutteisuutta sekä oppilaitoksen sisällä että yhteydenpidossa ympäristöön.

Opiskelijan itsenäisen toiminnan ja vastuullisuuden lisäksi lukiossa korostetaan opiskelijan asemaa osana opiskeluyhteisöä. (VN:n asetus N:o 955/2002 14.11.2002 2 §)

Opiskelijan omaa aktiivista tiedonrakentamisprosessia korostavasta oppimiskäsityksestä seuraa, että lukion on luotava sellaisia opiskeluympäristöjä, joissa opiskelijat voivat asettaa omia tavoitteitaan ja oppia työskentelemään itsenäisesti ja yhteistoiminnallisesti erilaisissa ryhmissä ja verkostoissa. Heille tulee antaa tilaisuuksia kokeilla ja löytää omalle oppimistyyliilleen sopivia työskentelymuotoja. Heitä tulee ohjata tiedostamaan, arvioimaan ja tarvittaessa korjaamaan omaa työskentelytapaansa. Opetuksessa on myös otettava huomioon, että opiskelijoiden kyky opiskella itsenäisesti vaihtelee ja että he tarvitsevat eri tavoin opettajaa opiskelunsa ohjaajana. Opiskelijoiden yksilöllisyyden ja erilaisuuden vuoksi opetus- ja opiskelumuotojen tulee olla monipuolisia.

Opiskelijoille tulee antaa välineitä tiedon hankkimiseen ja tuottamiseen sekä tiedon luotettavuuden arviointiin ohjaamalla heitä soveltamaan kullekin tiedon- ja taidonalalle luonteenomaisia tiedon- ja taidon hankkimis- ja tuottamistapoja. Opiskelijoita ohjataan käyttämään tieto- ja viestintäteknikkaa sekä kirjastojen tarjoamia palveluja.

Opiskelutilanteita tulee suunnitella siten, että opiskelija pystyy soveltamaan oppimaansa myös opiskelutilanteiden ulkopuolella. (Määräys 33/011/2003 Lukion opetussuunnitelman perusteet)

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

Huolehdimme rakentavasta, turvallisesta ja kannustavasta työskentelyilmapiiristä sekä opiskelijoiden ja henkilökunnan jaksamisesta ja viihtymisestä.

Käytetään sekä yhteisöllisiä että yksilökeskeisiä työtapoja. Myös itsenäinen opiskelu on mahdollista. Pyritään lisäksi käyttämään hyväksi koulun ulkopuolisia opiskelumahdollisuuksia.

3.3. Toimintakulttuuri

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Toimintakulttuuriin kuuluvat kaikki lukion viralliset ja epäviralliset säännöt, toiminta- ja käyttäytymismallit sekä arvot, periaatteet ja kriteerit, joihin koulutyön laatu perustuu. Toimintakulttuuri tulee esiin yksilö-, ryhmä- ja yhteisötasolla.

Lukiossa tavoitteena on opetussuunnitelmaan nojautuen toimintakulttuuri, joka korostaa koko yhteisön jäsenten vastuuta, on avoin yhteistyölle ja vuorovaikutukselle yhteiskunnan kanssa sekä maailmassa tapahtuville muutoksille. Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua oman työyhteisönsä kehittämiseen muun muassa oppilaskuntatoiminnan kautta.

Opetussuunnitelma määrittelee tavoiteltavan toimintakulttuurin. Tavoitteena on, että lukion kaikki käytännöt rakennetaan johdonmukaisesti tukemaan kasvatus- ja opetustyölle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Myös aihekokonaisuuksien tulee konkretisoitua lukion toimintakulttuurissa. Tavoitellun ja toteutuneen toimintakulttuurin yhtäpitävyyden arviointi on perusedellytys lukion jatkuvalla kehittämiselle. Toimintakulttuurin pääpiirteet tulee kuvata opetussuunnitelmassa. (Määräys 33/011/2003 Lukion opetussuunnitelman perusteet)

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

3.3.1. Oppiva oppilaitosyhteisö

Tavoitteena on, että opiskelija saa tarpeellisen yleissivistyksen ja perustan jatko-opinnoille. Koulun käytänteiden on tuettava tätä päämäärää. Osallistumis-, kuulemis- ja vaikuttamismahdollisuus on kaikilla lukiossa toimivilla osapuolilla. Tämä turvataan erilaisilla yhteistyöelimillä.

Opettajainkokous. Opettajainkokouksia pidetään jokaisen jakson loputtua. Puheenjohtajana toimii rehtori. Opettajainkokouksissa päätetään keskeisistä lukion toimintaan liittyvistä periaatteista ja säännöistä.

Oppilaskunnan kokous. Oppilaskunta kokoontuu 4-5 kertaa vuodessa. Kokoukseen osallistuvat oppilaskunnan ohjaava opettaja ja 10 oppilaskunnan edustajaa. Kokoonkutsujana ja puheenjohtajana toimii ohjaava opettaja.

Opetussuunnitelmatyöryhmä. Työryhmään kuuluvat rehtori, ops-koordinaattori ja opinto-ohjaaja. Se tarkentaa opetussuunnitelmaa vuosittain.

Opiskelijahuoltoryhmä. Opiskelijahuollosta vastaa oppilashuoltoryhmä, johon kuuluvat rehtori, opinto-ohjaaja, kouluterveydenhoitaja ja koulukuraattori. Se kokoontuu tarvittaessa ja sen tehtävä on ehkäistä nuorten syrjäytymistä sekä kartoittaa ja auttaa erityistä tukea tarvitsevia opiskelijoita.

Tarvittaessa perustetaan myös muita työryhmiä.

3.3.2. Ohjeet ja säännöt

3.3.2.1. Väinö Linnan lukion järjestyssäännöt

1. Oppitunneille ja koulun yhteisiin tilaisuuksiin saavutaan säännöllisesti ja myöhästymättä.
2. Jokainen huolehtii, että koulu ja sen ympäristö pysyvät siisteinä. Koulun omaisuutta käsitellään huolellisesti. Vahingontekijä korvaa tahallisesti tai tuottamuksellisesti aiheuttamansa vahingot.
3. Kouluyhteisön jäsenten on käyttäydyttävä kaikissa kouluun liittyvissä tilanteissa asiallisesti ja noudatettava hyviä tapoja. (Esim. matkapuhelimen käyttö on kielletty.) Jokaisella on oikeus häiriöttömään työskentelyyn.
4. Erikoistilojen (esim. kirjasto, ATK-luokka ja kielistudio) käytöstä annettuja ohjeita ja määräyksiä on tarkoin noudatettava.
5. Autot ja muut moottoriajoneuvot sekä polkupyörät pidetään niille varatuilla pysäköintialueilla.
6. Tupakointi ja päihteiden käyttö on kielletty koulun tiloissa ja koulun alueella sekä koulun ulkopuolisessa opetuksessa.
7. Niissä asioissa, joita järjestyssäännöissä ei mainita, noudatetaan lukiolakia, -asetusta sekä koulumme käytänteitä.

3.3.2.2. Muut ohjeet ja säännöt

Opettajat kertovat kunkin kurssin alussa ko. kurssin suorittamiseksi vaadittavat velvoitteet ja kurssin käytänteet.

Läsnäolovelvoite. Opiskelijan tulee osallistua opetukseen, jollei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta (lukiolaki 25 §).

Poissaolot. Etukäteen tiedossa olevan syyn nojalla opiskelija voi hakea poissaololupaa yksittäiseksi tunniksi ao. aineen opettajalta, enintään kolmeksi päiväksi ryhmänohjaajalta sitä pitemmäksi ajaksi rehtorilta. Yllättävästä syystä tapahtuneesta poissaolosta tulee antaa selvitys välittömästi seuraavan oppitunnin aikana tai viimeistään viikon kuluessa sille opettajalle, jonka tunnilta oppilas on ollut poissa. Yli kolmen tunnin selvittämätön poissaolo aiheuttaa kurssin hylkäämisen. Jos opiskelija on poissa kurssikokeesta tai uusintakuulustelusta, johon hän on ilmoittautunut, se tulkitaan suoritusryitykseksi, ellei hän toimita luotettavaa selvitystä (esim. terveydenhoitajan tai lääkärin antama todistus).

Myöhästyminen. Oppilaan on oltava läsnä ennen tunnin alkua. Myöhästynyttä opiskelijaa ei välttämättä oteta kyseiselle tunnille.

3.3.3 Työajat

Lukuvuosi on jaettu viiteen jaksoon. Kunkin jakson päätteeksi järjestetään koeviikko. Koetta edeltävänä päivänä on mahdollisuus järjestää kokeen valmistelutunti. Koulupäivät aloitetaan lyhyellä päivänavauksella.

3.3.4. Tiedotus

Lukuvuoden alussa oppilaille jaetaan tiedote koteihin, jossa on henkilökunnan yhteystiedot, lukuvuoden tärkeät päivämäärät, kurssijärjestys ja tietoa opintososiaalisista eduista ja mahdollisuuksista.

Kevätlukukauden alussa jaetaan opinto-opas, joka sisältää seuraavan vuoden kurssitarjonnan, tietoa kurssien sisällöstä ja arvioinnista.

Lukuvuoden loppuksi oppilaat saavat vuosikertomuksen.

3.3.5. Juhlat, tapahtumat ja muu oheistoiminta

Kansainvälisyys. Väinö Linnan lukiolla on ystäväkoulu Viron Ahjassa. Eri kielten puitteissa tehdään leirikoulumatkoja ulkomaille ja oppilaat ovat mukana myös vaihto-oppilastoiminnassa.

Juhlat ja tapahtumat. Lukuvuosittain vietettäviä juhlia ovat joulujuhla, penkkarit, vanhojen tanssit ja kevätjuhla. Syksyllä ylioppilaaksi pääseville pidetään valmistumisjuhla itsenäisyyspäivän aattona. Opiskelijat ja opettajat järjestävät myös muita teemapäiviä ja tapahtumia.

3.3.6. Yhteistyö ammatillisten oppilaitosten ja muiden lukioiden kanssa

Väinö Linnan lukio osallistuu Etelä-Pirkanmaan seutukunnan toisen asteen oppilaitosyhteistyöhön (EPO-ohjelma).

3.3.7. Yhteistyö muiden oppilaitosten ja tahojen kanssa

EPO-verkoston toiminnan lisäksi opiskelijat käyvät tutustumiskäynneillä korkea-asteen oppilaitoksissa. Äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä Hämeen kesäyliopiston / Tampereen yliopiston kanssa (ÄI 11-kurssi). Terveyskeskuspsykologi osallistuu tarvittaessa koulun opiskelijahuoltoryhmään.

3.4 Opintojen rakenne

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

Nuorille annettavan lukio-opetuksen rakenne

Lukion opinnot jaetaan kolmeen osaan: pakollisiin, syventäviin ja soveltaviin kursseihin. Syventävät kurssit ovat pääasiassa pakollisiin kursseihin välittömästi liittyviä jatkokursseja, joita opiskelijalle tulee tarjota valittaviksi.

Soveltavat kurssit ovat eheyttäviä kursseja, jotka sisältävät aineksia eri oppiaineista, menetelmäkursseja taikka saman tai muun koulutuksen järjestäjän tarjoamia ammatillisia opintoja tai lukion tehtävään soveltuvia muita opintoja. Soveltaviin kursseihin voivat kuulua myös taito- ja taideaineissa suoritettavat lukiodiplomit. Soveltavat kurssit ovat opiskelijalle valinnaisia. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus sisällyttää opintoihinsa soveltaviksi kursseiksi myös edellä tarkoitettuja muun koulutuksen järjestäjän järjestämiä opintoja. (VN:n asetus N:o 955/2002 14.11.2002 7 §)

Nuorille annettavan lukio-opetuksen tuntijako

Nuorille annettavan lukiokoulutuksen tuntijako on seuraava:

Oppiaine tai aineryhmä	Pakolliset kurssit	Syventävät		Soveltavat
		valtakunn.	omat	
Äidinkieli ja kirjallisuus	6	3	3	1
Kielet perusopetuksen vuosiluokilta 1-6 alkava kieli (A-kieli)	6	2	1	2
perusopetuksen vuosiluokilta 7-9 alkava kieli (B-kieli)	5	2	1	3
muut kielet (SA ja RA)		8	1	
Matematiikka				
lyhyt oppimäärä	6	2	1	
pitkä oppimäärä	10	3	1	2
Ympäristö ja luonnontieteet				
Biologia	2	3		1
Maantiede	2	2		1
Fysiikka	1	7	1	
Kemia	1	4	1	
Uskonto tai elämäntutkimustieto	3	2		1
Filosofia	1	3		
Psykologia	1	4		1
Historia	4	2		
Yhteiskuntaoppi	2	2		
Taito- ja taideaineet	5			
Liikunta	2	3		2
Musiikki	1-2	3		1
Kuvataide	1-2	3		1
Terveystieto	1	2		

Opinto-ohjaus	1	1	
Ilmaisutaito			2
Nuisku (nuorten ihmissuhdetaidot)			1
Tietotekniikka			2
Tekstiilityö			1
Pakolliset kurssit	47-51		
Syventävät kurssit vähintään	10		
Kurssit yhteensä vähintään	75		

Tuntijaon mukaisten pakollisten ja syventävien kurssien lisäksi voi olla koulutuksen järjestäjän päättämiä syventäviä ja soveltavia kursseja. Oppituntien lisäksi opinto-ohjauksessa opiskelijalle annetaan muuta ohjausta.

Opiskelija voi opiskella useampaa kuin yhtä A-kieltä. Jos toista kotimaista kieltä opiskellaan A-oppimäärän mukaisesti, on pakollisten kurssien määrä kuusi.

Saamenkieliselle, romanikieliselle tai vieraskieliselle opiskelijalle voidaan opettaa äidinkieltä ja kirjallisuutta suomi/ruotsi toisena kielenä -oppimäärän mukaan.

Jos saamenkieliselle, romanikieliselle tai vieraskieliselle opiskelijalle opetetaan hänen omaa äidinkieltään, opiskelijan äidinkielen ja kirjallisuuden ja muiden kielten pakollisten kurssien yhteismäärät sekä opiskelijalle pakollisten kurssien kokonaismäärä voivat olla 1 momentissa säädettyä pienemmät. Tässä tapauksessa toista kotimaista kieltä opiskellaan valinnaisena aineena.

Jos vieraskieliselle opiskelijalle opetetaan suomen tai ruotsin kieltä suomi/ruotsi toisena kielenä -oppimäärän mukaan, äidinkielen ja kirjallisuuden sekä toisen kotimaisen kielen tunnit saadaan jakaa mainittujen aineiden opetukseen siten kuin koulutuksen järjestäjä päättää. (VN:n asetus N:o 955/2002 14.11.2002 8 §)

Lukio-opinnot muodostuvat valtioneuvoston antaman asetuksen mukaisesti pakollisista, syventävistä ja soveltavista kursseista. Syventävät kurssit ovat opiskelijalle valinnaisia, oppiaineen pakollisiin kursseihin liittyviä kursseja, joita opiskelijan on valittava opinto-ohjelmaansa vähintään kymmenen. Oppiaineiden pakollisten ja valta-kunnallisesti määriteltujen syventävien kurssien keskeiset tavoitteet ja sisällöt on määriteltävä kohdassa 5.

Valtioneuvoston asetuksessa lukiokoulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta (955/2002) määrätyn syventävien kurssien vähimmäismäärän lisäksi lukiossa voi olla koulukohtaisia, lukion opetussuunnitelmassa määriteltäviä syventäviä kursseja. Soveltavat kurssit ovat eheyttäviä kursseja, jotka sisältävät aineksia eri oppiaineista, menetelmäkursseja taikka saman tai muun koulutuksen järjestäjän järjestämiä ammatillisia opintoja tai lukion tehtävään soveltuvia muita opintoja. Soveltaviin kursseihin voivat kuulua myös taito- ja taideaineissa suoritettaviin lukiodiplomeihin kuuluvat kurssit. Lukiodiplomit suoritetaan Opetushallituksen ohjeiden mukaan. Kaikki soveltavat kurssit tulee määritellä lukion opetussuunnitelmassa.

Kurssien suoritusjärjestyksestä päätetään lukion opetussuunnitelmassa. (Määräys 33/011/2003 Lukion opetussuunnitelman perusteet)

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

Katso edellä olevaa taulukkoa.

4. OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN

4.1 Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

Nuorten lukiokoulutuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa. (Lukiolaki 2 §)

Huoltajilla tulee olla riittävä mahdollisuus perehtyä lukion työhön. Yhteistyöllä huoltajien kanssa tuetaan opiskelun edellytyksiä sekä opiskelijan terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia. Kodin ja oppilaitoksen välinen yhteistyö tulee järjestää niin, että opiskelija saa tukea sekä opiskeluun että hyvinvointiin koskeviin kysymyksiin ja mahdollisiin ongelmiin. Oppilaitoksen tulee olla aloitteellinen yhteistyön käynnistämiseksi. Lähtökohtana yhteistyössä on aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan itsenäisyyden ja oman vastuullisuuden huomioon ottaminen sekä huolenpito tukea tarvitsevasta opiskelijasta.

Kodin ja oppilaitoksen yhteistyötä koskeva opetussuunnitelman osa laaditaan yhteistyössä erityisesti kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. (Lukion opetussuunnitelman perusteet 15.8.2003)

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

Huoltajille järjestetään riittävät edellytykset tutustua Väinö Linnan lukion toimintaan. Lukion opetussuunnitelma on huoltajien nähtävillä ja kommentoitavissa koulun kotisivuilla . 1. ja 2. vuosikurssin opiskelijoiden huoltajille järjestetään kerran lukuvuodessa vanhempainilta. Lisäksi lukion päättöluokkalaisten huoltajille järjestetään tiedotustilaisuus.

Opiskelijoiden opintojen etenemisestä tiedotetaan tarvittaessa huoltajille. Huoltajat allekirjoittavat 1. ja 2. vuosikurssin opiskelijoiden jaksoarvostelut 2. ja 4. jaksojen jälkeen.

4.2 Ohjauksen järjestäminen

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

Ohjaustoiminta muodostaa lukion toiminnassa kokonaisuuden, jonka tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja elämänuraa koskevia valintoja ja ratkaisuja. Lukion opinto-ohjausta järjestetään kurssimuotoisena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena. Ohjauksen tehtävänä on edistää koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten välistä tasa-arvoa ja opiskelijoiden hyvinvointia sekä ehkäistä syrjäytymistä.

Lukion ohjaustoimintaan tulee kaikkien koulun opettaja- ja ohjaushenkilöstöön kuuluvien osallistua. Opinto-ohjaajalla on oltava päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Opettajan tehtävänä on ohjata opiskelijaa opettamansa oppiaineen opiskelussa sekä auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja oppimisen valmiuksiaan. Opiskelijaa tulee ohjata suunnittelemaan oma henkilökohtainen opiskelusuunnitelmansa

ja seuraamaan sen toteutumista. Opiskelijan tulee saada opinto-ohjausta opiskelun tueksi ja valintojen tekemiseksi siten, että hän pystyy suunnittelemaan lukio-opintojensa sisällön ja rakenteen omien voimavarojensa mukaisesti.

Lukio-opiskelusta ja lukio-opintoihin hakeutumisesta tulee tiedottaa perusopetuksen päättövaiheessa oleville oppilaille, heidän huoltajilleen, oppilaanohjaajille ja opettajille. Lukio-opintonsa aloittavat opiskelijat tulee perehdyttää oppilaitoksen toimintaan sekä lukio-opiskelun ohjeisiin ja menettelytapoihin.

Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä tulee kehittää ja pitää yllä lukio-opintojen ajan. Opiskelijoiden opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta tulee huolehtia yhteistyössä kotien kanssa. Opiskelijoiden opinto-ohjelmat on tarkistettava säännöllisesti sekä seurattava heidän opintojensa etenemistä.

Opetussuunnitelmaan on laadittava kuvaus ohjaukseen osallistuvien tehtävistä ja työnjaosta ja joka osaltaan toimii koko oppilaitoksen opetustyön kehittämisen välineenä. Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, miten hän voi saada tukea ohjaustoimintaan osallistuvilta henkilöiltä ja mitkä ovat näiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa. Opetussuunnitelmasta on käytävä ilmi, miten opinto-ohjausta koskeva yhteistyö muiden oppilaitosten kanssa on järjestetty. Samoin siinä tulee määritellä yhteistoiminnan puitteet eri asiantuntijoiden ja koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Myös huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö on kuvattava opetussuunnitelmassa. (Lukion opetussuunnitelman perusteet 15.8.2003)

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

Lukion ohjaustoiminta jakautuu kolmeen osaan. Ohjaus tarjoaa psykososiaalista tukea nuorten hyvinvoinnin ja kasvun edistämiseksi. Ohjaustoiminnalla tuetaan myös opiskelutaitojen omaksumista sekä opiskelun ja oppimisen edistämistä. Viimeinen ohjaustoiminnan osa-alue on ammatillisen suuntautumisen ohjaus.

Väinö Linnan lukion ohjaussuunnitelma ja sen toteuttamistapa on esitelty seuraavilla sivuilla.

4.2.1 Väinö Linnan lukion ohjaussuunnitelma

Työnjako

Rehtori:

- Luo ohjaustoiminnalle toimintamahdollisuudet, jossa erilaisten ohjausmenetelmien ja työnjaon toteuttaminen onnistuu
- Tiedottaa opiskelijoille ja huoltajille säännöistä ja määräyksistä, jotka ohjaavat lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suorittamista
- Toimii opiskelijahuoltoryhmän yhdyshenkilönä

Opinto-ohjaaja:

- Vastaa opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta.
- Toimii ryhmänohjaajien yhdyshenkilönä .
- Ohjaa opiskelijoiden opintosuunnitelmien tekoa sekä vastaa heidän opintosuunnitelmiansa muutoksista.

- Tiedottaa opiskelijan itse keskeyttämistä kursseista ryhmänohjaajalle ja ko. aineenopettajalle.
- Ohjaa opiskelijoiden jatkokoulutuksen ja ammatinvalinnan suunnittelua.
- Pitää yhteyttä työvoimatoimistoon ja järjestää ammatinvalinnanohjaajan vierailut oppitunneille.
- Osallistuu oppilashuoltoryhmän toimintaan.
- Pitää yhteyttä muihin oppilaitoksiin.
- Auttaa ja tukee opiskelijaa ongelmatilanteissa sekä ohjaa tarvittaessa ammattiauttajalle.

Ryhmänohjaaja:

- Vastaa ryhmänsä opiskelijoiden opintojen etenemisen seurannasta ja raportoi ryhmänsä tuloksista jaksoarvostelujen jälkeen pidettävissä opettajainkokouksissa.
- Keskustelee tarvittaessa opiskelijoiden kanssa heidän käyttäytymisessään tai opintomenestyksessään tapahtuneista muutoksista sekä lisääntyneistä poissaoloista.
- Hoitaa ryhmänsä ohjaustuokiot sovitun aikataulun mukaisesti.
- Haastattelee ryhmänsä opiskelijat ensimmäisenä vuonna .
- Tiedottaa tarvittaessa huoltajille opiskelijan ongelmista: keskeytyneet kurssit, runsaat poissaolot, vähäinen kurssikertymä (ei kuitenkaan enää toisen opiskeluvuoden joulun jälkeen).
- Ohjaa opiskelijoita ryhmäytymään; opiskelijat oppivat tuntemaan oman ryhmänsä jäsenet ja ryhmänsä ohjaajan.

Aineenopettaja:

- Tiedottaa opiskelijoille oman aineensa kursseista ja niiden suoritusjärjestyksestä.
- Ohjaa opiskelijoita kehittämään opettamansa aineen opiskelutekniikkaa.
- Tiedottaa keskeytyneistä kursseista ryhmänohjaajalle ja opinto-ohjaajalle.
- Tiedottaa ryhmänohjaajalle opiskelijan runsaista poissaoloista.

Opiskelija:

- Laatii lukio-opintojen alkuvaiheessa henkilökohtaisen opintosuunnitelman koko lukioajalle ja seuraa opintojensa etenemistä vuosittain täytettävällä seurantalomakkeella.
 - Tarkentaa keväällä opintosuunnitelmansa seuraavaksi lukuvuodeksi.
 - Hyväksyttää kaikki opintosuunnitelmamuutokset opinto-ohjaajalla.
- Kts.Liite 7

4.2.2 Ohjauksen toteutus

Ennen lukio-opintoja:

Opinto-ohjaaja informoi perusopetuksen yhdeksännen luokan oppilaita lukio-opiskelusta yleisesti sekä Väinö Linnan lukion ja Etelä-Pirkanmaan seutukuntayhteistyöhön kuuluvien oppilaitosten kurssitarjonnasta .

Lukio-opintojen alkuvaiheessa:

Opiskelijat laativat henkilökohtaisen opintosuunnitelman koko lukioajalle ja kirjaavat suunnitelmansa seurantalomakkeeseen. Opinto-ohjaaja tarkistaa ensimmäisen lukuvuoden opintosuunnitelman.

Ryhmänohjaajat haastattelevat oman ryhmänsä opiskelijat tavoitteenaan tutustua heihin ja toisaalta saada heidät arvioimaan omia opiskelunvalmiuksiaan, voimavarojaan ja motivaatiotaan.

Lukio-opintojen aikana:

Opiskelijat päivittävät opintosuunnitelmansa joka kevät seuraavaksi lukuvuodeksi

luokkatunnin aikana.

Opiskelijat voivat tarkentaa opinto- ja yo-kirjoitussuunnitelmaansa myös pitkin vuotta kun heidän jatkokoulutussuunnitelmansa vähitellen selkiytyvät. Tätä koko lukioajan kestävässä prosessissa tukevat opinto-ohjauksen luokkatunnit sekä opinto-ohjaajan antama henkilökohtainen ohjaus. Ryhmänohjaaja seuraa opinto-ohjelman toteutumista ja opintomenestystä.

Lukio-opintojen loppuvaiheessa:

Opinto-ohjaaja antaa abiturienteille henkilökohtaista ohjausta urasuunnitteluun, eri vaihtoehtojen pohdintaan sekä jatko-opintojen valintaperusteiden ja hakuaikataulujen selvittämiseen. Ryhmänohjaaja varmistaa kokonaiskurssimäärän riittävyden ennen ylioppilaskirjoituksia.

4.3 Opiskelijahuolto

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

Koulutuksen järjestäjän tulee laatia opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimeenpanna suunnitelma ja valvoa sen noudattamista ja toteutumista. (Lukiolaki 21 §)

Opiskelijahuolto on opiskelijoiden fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtimista. Tavoitteena on luoda turvallinen ja terve opiskelu- ja työympäristö sekä ehkäistä syrjäytymistä. Opiskelijahuolto on opiskeluympäristön hyvinvoinnin edistämistä sekä oppimisvaikeuksien ja muiden ongelmien varhaista tunnistamista ja niihin puuttumista. Opiskelijoiden osallisuutta oman työyhteisönsä hyvinvoinnin edistämiseksi tulee tukea. Vastuu opiskelijahuollosta kuuluu osaltaan kaikille opiskeluyhteisössä työskenteleville.

Opiskelijahuoltoa voidaan koordinoita ja kehittää moniammatillisessa opiskelijahuoltoryhmässä.

Opiskelijahuoltoa sekä kodin ja oppilaitoksen yhteistyötä koskeva opetussuunnitelman osa laaditaan yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa.

Opetussuunnitelmassa tulee määritellä

- kodin ja oppilaitoksen välisen yhteistyön periaatteet, yhteistyö huoltajien kanssa ottaen huomioon oppilaitoksessa olevat alaikäiset ja täysi-ikäiset opiskelijat
- opiskelijalle tarjottava tuki ja ohjaus opiskeluun sekä kehitykseen tai elämäntilanteeseen liittyvissä fyysisissä, psyykkisissä ja sosiaalisissa vaikeuksissa
- eri hallintokuntien yhteistyö ja paikalliset tukiverkostot opiskelijan tarvitsemien palvelujen turvaamiseksi ja opiskelijan ohjaamiseksi tarvittaviin palveluihin
- oppilaitoksen suunnitelma, jossa määritellään toiminta opiskeluyhteisön terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi sekä menettelytavat ongelma-, onnettomuus- ja kriisitilanteissa kuten kiusaaminen, väkivalta, mielenterveyskysymykset, tupakointi ja päihteiden käyttö, erilaiset onnettomuudet ja kuolemantapaukset.

Tavoitteena on yksilön tukeminen ja yhteisön toimintakyvyn säilyttäminen fyysistä ja psyykkistä turvallisuutta ja hyvinvointia uhkaavissa tilanteissa. (Lukion opetussuunnitelman perusteet 15.8.2003)

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

Lukiossa toimii oppilashuoltoryhmä, johon kuuluvat koulun terveydenhoitaja, kuraattori, rehtori ja opinto-ohjaaja sekä tarpeen mukaan terveystieteiden psykologi ja ryhmänohjaaja. Ryhmä kokoontuu säännöllisesti jakson vaihtumisen jälkeen. Opettajainkokouksissa sovitaan oppilashuoltoryhmän käsiteltäväksi siirrettävät tapaukset.

Väinö Linnan lukion turvallisuussuunnitelma ja kriisiohjelma ovat erillisinä liitteinä.

4.4 Opiskelun erityinen tuki

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

Erityisen tuen tarkoituksena on auttaa ja tukea opiskelijaa siten, että hänellä on tasavertaiset mahdollisuudet suorittaa lukio-opintonsa. Erityistä tukea tarvitsevat sellaiset opiskelijat, jotka ovat tilapäisesti jääneet jälkeen opinnoissaan tai joiden opiskelun edellytykset ovat heikentyneet vamman, sairauden tai toimintavajavuuden vuoksi. Lisäksi erityisen tuen piiriin kuuluvat opiskelijat, jotka tarvitsevat psyykkistä tai sosiaalista tukea. Opiskelijalla voi olla erityisen tuen tarve myös mielenterveyteen, sosiaaliseen sopeutumattomuuteen tai elämäntilanteeseen liittyvien ongelmien vuoksi.

Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opiskelu voidaan lukiolain (629/1998) 13 §:n (muutettu lailla 478/2003) mukaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja -asetuksessa ja lukion opetussuunnitelmassa määrätään. Jos opiskelija vapautetaan jonkin oppiaineen opiskelusta, hänen tulee valita sen tilalle muita opintoja niin, että säädetty kurssien vähimmäismäärä täyttyy.

Lukiolain 13 §:ssä tarkoitetut oppimistilanteet ja kokeet tulee järjestää siten, että opiskelijan yksilölliset tarpeet otetaan huomioon. Opiskelijalle voidaan laatia suunnitelma, johon kirjataan, miten yksilölliset toimenpiteet voidaan toteuttaa.

Jos opiskelijan kielenkehityksen häiriö tulee ilmi vasta lukiossa, tukitoimien suunnittelu ja toteuttaminen tulee aloittaa välittömästi.

Opetussuunnitelmassa määritellään, miten erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus ja tukitoimet järjestetään. (Lukion opetussuunnitelman perusteet 15.8.2003)

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

Oppilashuoltoryhmä koordinoi erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden tukitoimia. Opinnoissaan tukea tarvitseville opiskelijoille annetaan tukiopetusta. Opiskelija tai huoltaja voi pyytää sitä aineenopettajalta.

4.5 Kieli- ja kulttuuriryhmien opetus

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

Kieli- ja kulttuuriryhmillä tarkoitetaan tässä saamelaisia, romaneja, viittomakielisiä ja vieraskielisiä. Opetussuunnitelmassa määrätään opetuskielestä ja opetussuunnitelman perusteiden kohdan 5 mukaan äidinkielen opetuksesta.

Lukiokoulutuksessa voi lukiolain 6 §:n 1 momentin mukaan opetuskielenä suomen ja ruotsin kielen lisäksi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Mikäli tätä mahdollisuutta

käytetään, opetussuunnitelmaan tulee kirjata, missä oppiaineissa, missä määrin ja millä tavoin yllä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa. Saamenkielisille voidaan opettaa jotakin ainetta tai joitakin kursseja saameksi, käyttää saamenkielisiä oppimateriaaleja tai käyttää saamen kieltä suullisesti oppimateriaalin ollessa suomenkielistä. Viittomakieltä voidaan käyttää sekä apukielenä että varsinaisena opetuskielenä. Jos osa opetuksesta halutaan edellä mainitun momentin mukaan antaa jollakin muulla kuin alussa mainitulla kielellä, siis toisella kotimaisella tai vieraalla kielellä, on tämäkin määriteltävä opetussuunnitelmassa ja samalla huolehdittava siitä, että osittainen muunkielinen opetus ei vaaranna oppimista.

Äidinkielen opetus noudattaa lukiolain 8 §:n mukaan opiskelijan opetuskieltä, joka voi olla suomi, ruotsi tai saame. Mikäli opetuskieli on pääasiallisesti saamen kieli, myös äidinkielen ja kirjallisuuden -oppiaineena opetetaan saamen kieltä. Saamen kieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineena, vaikka koulu ei antaisikaan opetusta saamen kielellä. Saamea äidinkielenä opiskeleville annetaan suomen kielen opetus joko erillisen saamenkielisille tarkoitetun oppimäärän tai suomenkielisten äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän mukaan. Myös viittomakielisille on näissä opetussuunnitelman perusteissa oma suomen kielen oppimäärä. Äidinkielenä voidaan lukiolain 8 §:n 2 momentin mukaan opettaa myös viittomakieltä, romani-kieltä tai muuta opiskelijan äidinkieltä.

Vieraskieliset opiskelijat opiskelevat oppiainetta äidinkieli ja kirjallisuus joko suomi/ruotsi toisena kielenä -oppimäärän mukaan tai suomi/ruotsi äidinkielenä -oppimäärän mukaan.

Koulutuksen järjestäjä päättää mainittujen säännösten rajoissa, missä laajuudessa omakielistä opetusta, oman äidinkielen opetusta sekä suomi/ruotsi toisena kielenä - opetusta järjestetään, miten se organisoidaan ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Kieli- ja kulttuuriryhmien erityispiirteitä

Saamelaiset

Saamelaisopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisten luontosuhde, perinteiset elinkeinot ja saamelaisyhteisö muodostavat saamen kielen ja kulttuurin ytimen, jota lukiokoulutuksen tulee tukea. Lukio-opetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota perusopetuksesta tulevien opiskelijoiden erilaisiin kielellisiin valmiuksiin. Niille, jotka perusopetuksessa ovat saaneet saamenkielistä opetusta, jatketaan sitä lukiossa mahdollisuuksien mukaan.

Opetuksen tulee tukea opiskelijoiden alkuperäistä identiteettiä ja antaa mahdollisuudet oman kielen vahvistamiseen ja yleisten kielellisten valmiuksien kehittämiseen. Lukiokoulutuksen tulee edistää oman kulttuurin, historian ja pohjoismaisen saamelaisyhteisön tuntemusta ja tietoisuutta saamelaisista kansana ja yhtenä maailman alkuperäiskansoista. Opiskelun tavoitteena on, että saamelaisopiskelijat tulevat yhä tietoisemmiksi juuristaan, kulttuuriperinnöstään, eri saamenkielistä, kulttuurialueista ja saamelaisryhmistä. Lukion tulee antaa opiskelijoille edellytykset terveen itsetunnon kehittämiseen niin, että he voivat säilyttää saamelaisen identiteettinsä.

Saamenkielistä opetusta voidaan antaa pohjois-, inarin- ja koltansaamen kielillä. Saamenkielisten opiskelijoiden opetuksen keskeisenä tavoitteena on tukea kasvua aktiiviseen kaksikielisyteen ja monikulttuurisuuteen ja antaa valmiudet saamenkieliseen jatko-opiskeluun korkea-asteella. Saamenkielisessä opetuksessa

kaikki oppiaineet tukevat opiskelijan äidinkielen taitojen kehittymistä.

Opetuksen ja opiskelun tulee tukea opiskelijoiden samastumista kansalliseen kulttuuriperintöön ja yhteenkuuluvuutta eri maissa asuvien saamelaiden kesken. Opetuksessa noudatetaan valtakunnallisia tavoitteita ja oppisisältöjä - kuitenkin siten, että saamelaisen kulttuurin ja saamen kielitilanteen erityispiirteet otetaan huomioon. Opetuksessa painotetaan erityisesti omaa historiaa, saamelaisen nyky-yhteisön, perinteisten elinkeinojen sekä musiikki-, kertoma- ja käsityöperinteen tuntemusta.

Opetuksen ja opiskelun resurssina voidaan käyttää lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille. Lukion tulee opiskeluympäristönä tukea omalta osaltaan saamen kielellä annettavaa opetusta.

Romanit

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Romanikielen opetuksen tulee lukiossa vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja antaa heille mahdollisuuksia käyttää kieltään ja ilmaista itseään siten, että huomioidaan heidän kotoaan, yhteisöstään ja perusopetuksesta saamansa taidot ja tiedot sekä heidän halunsa ilmaista identiteettiään. Romanikielen opetusta on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja sen tulee edistää romaniopiskelijoiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista Suomessa ja muissa maissa. Opiskelussa hyödynnetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

Viittomakieliset

Viittomakielinen on kuuro, huonokuuloinen tai kuuleva opiskelija, jonka äidinkieli on suomalainen tai ruotsalainen viittomakieli. Hän on oppinut viittomakielen ensimmäisenä kielenään, ja se on hänen parhaiten hallitsemansa tai jokapäiväisessä elämässä eniten käyttämänsä kieli.

Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan lukion yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Opetuskielenä on suomalainen tai ruotsalainen viittomakieli. Sen rinnalla käytetään suomea tai ruotsia luku- ja kirjoituskielenä.

Tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja -kulttuurin rinnalla. Opiskelijan pitää pystyä tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa sekä osata käyttää hyväkseen viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja.

Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman ja kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista.

Koska suomalainen ja ruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä, opetuksessa pitää kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen opiskeluympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksia viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin.

Maahanmuuttajat ja muut vieraskieliset

Maahanmuuttajien ja muiden vieraskielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan opetussuunnitelman perusteita ja lukion paikallista opetussuunnitelmaa huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli ja kulttuuri, maassaoloaika ja aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu tukevat opiskelijan kasvamista sekä suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön että opiskelijan oman kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Maahanmuuttajalle ja muulle vieraskieliselle opiskelijalle voidaan opettaa koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta suomea tai ruotsia toisena kielenä, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen taitonsa ei arvioida olevan äidinkielen tasoinen kaikilla kielitaidon osa-alueilla. Maahanmuuttajille ja muille vieraskielisille voidaan mahdollisuuksien mukaan järjestää myös oman äidinkielen opetusta yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa. Opetushallituksen suositus opetuksen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä on liitteenä.

Suomen tai ruotsin kielen ja opiskelijan äidinkielen opetuksen ohella maahanmuuttajien ja muiden vieraskielisten opiskelijoiden tulee saada myös muuta tarvittavaa tukea niin, että he selviytyvät lukio-opinnoistaan edellytyksiään vastaavalla tavalla. Maahanmuuttajia ja muita vieraskielisiä opiskelijoita on jo lukio-opintojen alussa informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan, tukijärjestelyistä sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa. (Lukion opetussuunnitelman perusteet 15.8.2003)

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

Maahanmuuttajille ja muille vieraskielisille opiskelijoille annetaan tarvittaessa tukiopetusta ja ohjataan saatavilla olevien tukitoimien pariin.

5. OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT

5.1 Opetuksen yleiset tavoitteet

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

Lukiokoulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintojen, työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Lisäksi koulutuksen tulee tukea opiskelijoiden edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen elämänsä aikana. (Lukiolaki 2 §)

Lähtökohtana opetuksessa on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Tavoitteena on, että opiskelija oppii arvostamaan luonnon ja kulttuurien monimuotoisuutta.

Opetuksen tulee tukea opiskelijan kasvua aikuisen vastuuseen omasta ja muiden ihmisten hyvinvoinnista, elinympäristön tilasta sekä kansalaisyhteiskunnan toimivuudesta. Opiskelijaa perehdytetään elinkeinoelämään ja yrittäjyyteen. Opiskelijan kulttuuri-identiteettiä sekä kulttuurien tuntemusta syvennetään.

Opetuksen pitää kannustaa opiskelijaa toimimaan opiskeluyhteisössä ja yhteiskunnassa

paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Tavoitteena on, että opiskelija oppii edistämään yhdessä muiden kanssa ihmisoikeuksia, demokratiaa, tasa-arvoa ja kestävää kehitystä.

Tavoitteena on, että opiskelija omaksuu hyvät tavat ja osaa ilmaista kulttuuri-identiteettiään sekä että hän tiedostaa oman persoonallisen erityislaatunsa.

Tarpeelliset tiedot ja taidot

Opiskelijalle tulee antaa jatko-opintojen, kansalaisena toimimisen ja laadukkaan elämän kannalta hyvä yleissivistys. Tietoja ja taitoja syvennetään sekä annetaan laajat yleistiedot ihmisestä, yhteiskunnasta, kulttuureista ja luonnosta. Tavoitteena on, että opiskelijalla on hyvät tietoyhteiskuntataidot. Häntä harjaannutetaan käyttämään niitä tiedonhankintaan ja viestintään, hallitsemaan mediaosaamisen perustaidot sekä arvioimaan kriittisesti tietoa. Opiskelijalle opetetaan yhteistyötaitoja, jotka mahdollistavat toimimisen itsenäisesti ja ryhmässä.

Opetuksen tulee harjaannuttaa opiskelijaa monipuolisesti itseilmaisussa ja vuorovaikutustaidoissa ja ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti molemmilla kotimaisilla kielillä sekä vähintään yhdellä vieraalla kielellä. Opetuksen on tarjottava esteettisiä kokemuksia sekä elämyksiä eri taidemuodoista.

Elinikäinen oppiminen ja itsensä kehittäminen

Opetuksen on kehitettävä opiskelijan opiskelutaitoja ja opiskelijan kykyä arvioida opiskelutaitojaan. Opiskelijaa tuetaan tunnistamaan vahvuutensa ja kehittymistarpeensa oppijana ja käyttämään hänelle soveltuvia opiskelumenetelmiä. Opiskelijaa harjaannutetaan omien valintojen suunnitteluun ja tekemiseen sekä vastuuseen valinnoistaan.

Tavoitteena on, että opiskelija sisäistää elinikäisen oppimisen merkityksen. Häntä tuetaan luottamaan opiskelutaitoihinsa sekä tekemään jatko-opintosuunnitelmia. Opetuksen on luotava valmiuksia opiskelijan oman tehtävän löytämiseksi yhteiskunnassa ja työelämässä. (VN:n asetus N:o 955/2002 14.11.2002 3-5 §)

Lukion opetus ja muu toiminta tulee järjestää valtioneuvoston asetuksessa (955/2002, ks. edellä) määriteltyjen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus laaja-alaisen yleissivistyksen hankkimiseen ja jäsentyneen maailmankuvan muodostamiseen. Opiskelijan tulee saada olennaista luontoa, ihmistä, yhteiskuntaa ja kulttuureja koskevaa eri tieteen- ja taiteenalojen tuottamaa tietoa.

Opiskelijassa tulee vahvistaa tarvetta ja halua elinikäiseen opiskeluun. Hänen opiskelu-, tiedonhankinta- ja -hallinta- ja ongelmanratkaisutaitojaan sekä oma-aloitteisuuttaan tulee kehittää. Huomiota tulee kiinnittää tieto- ja viestintätekniikan monipuolisiin käyttötaitoihin. Opiskelutaidoissa tulee korostaa taitoa toimia yhdessä toisten kanssa erilaisissa ryhmissä ja verkostoissa. Yhteistyössä tarvittavina taitoina ja valmiuksina tulee edistää itsensä ilmaisemisen taitoja, myös toisella kotimaisella kielellä ja vierailta kielillä, valmiutta ottaa muut huomioon ja valmiutta muuttaa tarvittaessa omia käsityksiään ja omaa toimintaansa. Yhteistyö-, vuorovaikutus- ja viestintä-taitoja tulee kehittää yhteisöllisen opiskelun erilaisten muotojen avulla.

Opiskelijan tietoisuutta ihmisten toiminnan vaikutuksesta maailman tilaan tulee kehittää. Lukion tulee kehittää opiskelijan taitoa tunnistaa ja käsitellä yksilöllisiä ja yhteisöllisiä eettisiä kysymyksiä. Opiskelijan tulee saada tilaisuuksia pohtia erilaisia vaihtoehtoja, tehdä valintoja ja tiedostaa valintojen välittömiä ja välillisiä seurauksia. Lukion tulee pyrkiä siihen, että opiskelijalle kehittyy halu ja kyky toimia demokraattisessa yhteiskunnassa vastuullisesti

huomioiden oma ja muiden hyvinvointi.

Opetuksen tulee lujittaa opiskelijan itsetuntoa ja auttaa häntä tunnistamaan persoonallinen erityislaatunsa. Opiskelijaa tulee rohkaista ilmaisemaan eri tavoin omia havaintojaan, tulkintojaan ja esteettisiä näkemyksiään. Lukio-opetuksen tulee kannustaa opiskelijoita taiteelliseen toimintaan, taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävään elämäntapaan.

Lukio-opetuksen tulee antaa opiskelijalle valmiuksia suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa ammattiaan. Opiskelijaa perehdytetään työ- ja elinkeinoelämään sekä yrittäjyyteen. Tavoitteena on, että lukion päätyttyä opiskelija pystyy kohtaamaan joustavasti muuttuvan maailman haasteet, tuntee vaikuttamisen keinoja ja hänellä on halua ja rohkeutta toimia. Hänen tulee saada edellytykset monipuoliseen ja täysipainoiseen elämään ihmisenä olemisen eri rooleissa. (Määräys 33/011/2003 Lukion opetussuunnitelman perusteet)

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

Ei kunta- ja koulukohtaisia tarkennuksia.

5.2 Eheyttäminen ja aihekokonaisuudet

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

Aihekokonaisuudet ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä kasvatus- ja koulutushaasteita. Samalla ne ovat ajankohtaisia arvokannanottoja. Käytännössä aihekokonaisuudet ovat lukion toimintakulttuurin jäsentäviä toimintaperiaatteita ja oppiainerajat ylittäviä, opetusta eheyttäviä painotuksia. Niissä on kysymys koko elämäntapaa koskevista asioista.

Kaikkia aihekokonaisuuksia yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija osaa

- havainnoida ja analysoida nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä,
- esittää perusteltuja käsityksiä tavoiteltavasta tulevaisuudesta,
- arvioida omaa elämäntapaansa ja vallitsevia suuntauksia tulevaisuusnäkökulmasta sekä
- tehdä valintoja ja toimia tavoiteltavana pitämänsä tulevaisuuden puolesta.

Kaikille lukioille yhteisiä aihekokonaisuuksia ovat

- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys
- hyvinvointi ja turvallisuus
- kestävä kehitys
- kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus
- teknologia ja yhteiskunta
- viestintä- ja mediaosaaminen.

Näiden aihekokonaisuuksien lisäksi koulutuksen järjestäjä voi hyväksyä opetussuunnitelmaan myös muita aihekokonaisuuksia.

Aihekokonaisuudet otetaan huomioon kaikkien oppiaineiden opetuksessa oppiaineeseen luontuvalla tavalla sekä lukion toimintakulttuurissa. Aihekokonaisuuksien pääasiat sisältyvät perusteiden ainekohtaisiin osiin. Aihekokonaisuuksia täydennetään, ajankohtaistetaan ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa. (Määräys 33/011/2003 Lukion opetussuunnitelman perusteet)

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

Ei kunta- ja koulukohtaisia tarkennuksia.

5.2.1 Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys -aihekokonaisuuden tavoitteena on kasvattaa opiskelijoita osallistuviksi, vastuuta kantaviksi ja kriittisiksi kansalaisiksi. Se merkitsee osallistumista ja vaikuttamista yhteiskunnan eri alueilla poliittiseen, taloudelliseen ja sosiaaliseen toimintaan sekä kulttuurielämään. Osallistumisen tasot ovat paikallinen, valtakunnallinen, eurooppalainen sekä globaali.

Tavoitteena on, että opiskelija

- syventää demokraattisen yhteiskunnan toimintaperiaatteiden ja ihmisoikeuksien tuntemustaan
- osaa muodostaa oman perustellun mielipiteensä ja keskustella siitä kunnioittaen muiden mielipiteitä
- tuntee yhteiskunnan erilaisia osallistumisjärjestelmiä sekä niiden toimintatapoja
- haluaa osallistua lähiyhteisön, kotikunnan, yhteiskunnan ja elinympäristön yhteisen hyvän luomiseen yksilönä ja ryhmässä sekä vaikuttaa yhteiskunnalliseen päätöksentekoon
- omaksuu aloitteellisuuden ja yritteliäisyyden toimintatavakseen
- tuntee yrittäjyyden eri muotoja, mahdollisuuksia ja toimintaperiaatteita
- ymmärtää työn merkityksen yksilölle ja yhteiskunnalle
- tuntee kuluttajan vaikuttamiskeinot ja osaa käyttää niitä.

Aihekokonaisuuden toteuttamisen pääpainon tulee olla käytännön harjoittelussa sekä omakohtaisten osallistumis- ja vaikuttamiskokemusten luomisessa. Koulun oman aktiivisen toiminnan lisäksi tällaista opiskelu ympäristöä voidaan kehittää yhteistyössä muiden yhteiskunnan elimien, erilaisten järjestöjen ja yritysten kanssa. (Määräys 33/011/2003 Lukion opetussuunnitelman perusteet)

5.2.2 Hyvinvointi ja turvallisuus

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

Lukioyhteisössä tulee luoda edellytyksiä osallisuuden, keskinäisen tuen ja oikeudenmukaisuuden kokemiselle. Nämä ovat tärkeitä elämän ilon, mielenterveyden ja jaksamisen lähteitä. Hyvinvointi ja turvallisuus -aihekokonaisuuden tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää oman ja yhteisönsä hyvinvoinnin perusedellytykset. Aihekokonaisuus kannustaa toimimaan hyvinvoinnin ja turvallisuuden puolesta perheessä, lähiyhteisöissä ja yhteiskunnan jäsenenä. Se vakiinnuttaa hyvinvointia ja turvallisuutta ylläpitävää arkiosaamista, jota jokainen tarvitsee kaikissa elämänvaiheissa ja erityisesti elämän kriisitilanteissa.

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ilmaista tunteita ja näkemyksiä vuorovaikutustilanteissa yhteisödynamiikkaa kehittäväällä tavalla sekä käsitellä myös pettymyksiä, ristiriitaisia kokemuksia ja konflikteja väkivallattomasti
- rohkaistuu ottamaan yksilöllistä vastuuta opiskeluyhteisön jäsenten hyvinvoinnista ja yhteisöllisyydestä sekä ottamaan itse vastaan yhteisön tukea
- osaa arvioida, mitkä yhteisölliset ja yhteiskunnalliset toimintatavat tai rakenteelliset tekijät edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta ja mitkä voivat ne vaarantaa
- toimii niin, että hän vaikuttaa myönteisesti opiskeluyhteisönsä hyvinvointiin ja turvallisuuteen
- tunnistaa vakavat ongelmat sekä osaa niiden ilmaantuessa hakea apua ja käyttää hyvinvointipalveluita tai ryhtyä muihin tarkoituksenmukaisiin toimiin myös poikkeustilanteissa

- osaa kohdata muutoksia ja epävarmuutta sekä rakentaa pohjaa uusille mahdollisuuksille.

Hyvinvointi- ja turvallisuuskokemus on yleensä samanaikaisesti fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen. Kysymys oikeudenmukaisuuden toteutumisesta liittyy siihen olennaisena osana. Kokemus on yksilöllinen, mutta sen perusta yhteisöllinen. (Määräys 33/011/2003 Lukion opetussuunnitelman perusteet)

5.2.3 Kestävä kehitys

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

Kestävän kehityksen päämääränä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvän elämän mahdollisuudet. Ihmisen tulee oppia kaikessa toiminnassaan sopeutumaan luonnon ehtoihin ja maapallon kestävänsä rajoihin. Lukion tulee kannustaa opiskelijoita kestävänsä elämäntapaan ja toimintaan kestävänsä kehityksen puolesta.

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee perusasiat kestävänsä kehityksen ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä ymmärtää, että vasta niiden samanaikainen toteuttaminen tekee kehityksestä kestävänsä
- osaa mitata, arvioida ja analysoida sekä luonnonympäristössä että kulttuuri- ja sosiaalisessa ympäristössä tapahtuvia muutoksia
- pohtii, millainen on kestävä elämäntapa, luontoa pilaamaton ja ekotehokas tuotanto ja yhdyskunta, sosiaalista pääomaansa vahvistava yhteisö ja yhteiskunta sekä luontoperustastaan ylisukupolisesti huolehtiva kulttuuri
- osaa ja tahtoo toimia kestävänsä kehityksen puolesta omassa arjessaan, lukiolaisena, kuluttajana ja aktiivisena kansalaisena
- osaa tehdä yhteistyötä paremman tulevaisuuden puolesta paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti.

Kestävänsä kehityksen haasteita tulee oppia tarkastelemaan monista näkökulmista: Selvitetään, miten ihmistoiminta on vaikuttanut ympäristöön ja miten ihmisen tapa muokata ympäristöjään on muuttunut kulttuurievoluution aikana. Analysoidaan maailmanlaajuisia ympäristöuhkia ja niiden syitä sekä keinoja korjata kehityksen suuntaa. Tarkastellaan väestönkasvuun, köyhyyteen ja nälkään liittyviä ongelmia. Arvioidaan aineiden ja energian kiertokulkuja luonnossa ja tuotantojärjestelmissä sekä opetellaan säästämään energiaa ja raaka-aineita. Pohditaan, millaista voisi olla taloudellinen kasvu, joka ei perustu raaka-aineiden ja energian käytön lisäämiseen, ja mikä merkitys talouden vakaudella on ympäristönsuojelulle ja ihmisten hyvinvoinnille. Tutustutaan kestävänsä kehityksen periaatteita toteuttaviin yrityksiin ja teknologioihin sekä opitaan käyttämään kuluttajan vaikutuskeinoja. Selvitetään, miten ihmisen toiminnot voivat sopeutua ympäristöihinsä kulttuuriperintöä arvostaen ja luonnon monimuotoisuutta vaarantamatta. Harjoitellaan kestävänsä elämäntavan käytäntöjä ja selvitetään niiden rakenteellisia edellytyksiä. Opetukseen ja lukion arkeen tuodaan esimerkkejä onnistuneista käytännöistä.

Rohkaistuaakseen aktiiviseksi kestävänsä kehityksen edistäjäksi opiskelija tarvitsee kokemuksia siitä, että hänen omilla eettisillä, käytännöllisillä, taloudellisilla, yhteiskunnallisilla ja ammatillisilla valinnoillaan on merkitystä. Kestävänsä kehityksen edistämisessä tulee luoda yleiskuva muutostarpeiden mittavuudesta ja siitä, että tarvittaviin tuloksiin päästään vain laajalla yhteistyöllä. Opetuksen lisäksi kestävänsä elämäntapaan kannustavat mahdollinen lukion oma ympäristöohjelma tai kestävänsä kehityksen ohjelma sekä ympäristötietoinen toimintakulttuuri. (Määräys 33/011/2003 Lukion opetussuunnitelman perusteet)

5.2.4 Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

Lukiokoulutuksen tulee tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia rakentaa kulttuuri-identiteettiään äidinkielen, menneisyyden jäsentämisen, uskonnon, taide- ja luontoko-kemusten sekä muiden opiskelijalle merkityksellisten asioiden avulla. Opiskelijan tulee tietää, mitä yhteiset pohjoismaiset, eurooppalaiset ja yleisinhimilliset arvot ovat ja miten ne tai niiden puute näkyvät omassa arjessa, suomalaisessa yhteiskunnassa ja maailmassa. Lukion tulee tarjota opiskelijalle runsaasti mahdollisuuksia ymmärtää, miten kulttuuriperintömme on muodostunut ja mikä voi olla hänen tehtävänsä kulttuu-riperinnön ylläpitäjänä ja uudistajana.

Lukion tulee vahvistaa opiskelijan myönteistä kulttuuri-identiteettiä sekä kulttuurien tuntemusta, joiden perustalta on mahdollista saavuttaa kulttuurien välisen toiminnan taito ja menestyä kansainvälisessä yhteistyössä.

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kulttuurikäsitteen erilaisia tulkintoja ja osaa kuvata kulttuureiden erityis-piirteitä
- tuntee henkistä ja aineellista kulttuuriperintöä
- on tietoinen omasta kulttuuri-identiteetistään, tietää mihin kulttuuriseen ryhmään hän tahtoo kuulua ja osaa toimia oman kulttuurinsa tulkkina,
- arvostaa kulttuureiden monimuotoisuutta elämän rikkautena ja luovuuden lähteenä sekä osaa pohtia tulevan kulttuurikehityksen vaihtoehtoja
- osaa kommunikoida monipuolisesti myös vierailta kielillä kulttuuritaustaltaan erilaisten ihmisten kanssa
- pyrkii toimimaan aktiivisesti keskinäiseen kunnioittamiseen perustuvan moni-kulttuurisen yhteiskunnan rakentamiseksi.

Toimintakulttuuria kehitettäessä kiinnitetään huomiota lukioon kulttuuriympäristönä ja hyviin tapoihin sekä lukion omiin traditioihin, juhliin ja muihin tapahtumiin. Opiskelijoita kannustetaan monikulttuuriseen vuorovaikutukseen ja kansainväliseen yhteistyöhön. (Määräys 33/011/2003 Lukion opetussuunnitelman perusteet)

5.2.5 Teknologia ja yhteiskunta

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

Teknologian kehittämisen lähtökohtana on ihmisen tarve parantaa elämänsä laatua ja helpottaa elämäänsä työ- ja vapaa-aikanaan. Teknologian perustana on luonnossa vallitsevien lainalaisuuksien tunteminen. Teknologia sisältää tiedon ja taidon suunnitella, valmistaa ja käyttää teknologisia tuotteita, prosesseja ja järjestelmiä. Opetuksessa korostetaan teknologian ja yhteiskunnan kehittymisen vuorovaikutteista prosessia.

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää luonnontieteiden ja muiden tieteenalojen tietoa pohtiessaan teknologian kehittämismahdollisuuksia
- ymmärtää ja osaa arvioida ihmisen suhdetta nykyteknologiaan sekä osaa arvioida teknologian vaikutuksia elämäntapaan, yhteiskuntaan ja luonnonympäristön tilaan
- osaa arvioida teknologian kehittämistä ohjaavia eettisiä, taloudellisia, hyvinvointi- ja tasa-arvonäkökohtia sekä ottaa perustellen kantaa teknologisiin vaihtoehtoihin
- ymmärtää teknologian ja talouden vuorovaikutusta sekä osaa arvioida teknologisten vaihtoehtojen vaikutusta työn sisältöön ja työllistymiseen
- oppii yrittäjyyttä ja tutustuu paikalliseen työelämään.

Aihekokonaisuuden tulee ohjata opiskelija pohtimaan teknologian kehittämistä suhteessa yhteiskunnallisiin muutoksiin historiallisista, ajankohtaisista ja tulevaisuuden näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään, käyttämään ja hallitsemaan teknologiaa. Hänen on opittava teknologian kehittämistyöhön kuuluvaa innovatiivisuutta ja ongelmanratkaisutaitoja. Hänen tulee oppia tarkastelemaan teknologian arvolähtökohtia ja seurannaisvaikutuksia. Nykyihmisen riippuvuutta teknologiasta tulee tutkia ja pohtia yksilön, työelämän ja vapaa-ajan kysymyksiä. Erityisesti kiinnitetään huomiota ihmisen perustarpeiden näkökulmasta välttämättömään ja ei-välttämättömään teknologiaan. Opiskelijaa kannustetaan ottamaan kantaa teknologian kehittämiseen sekä osallistumaan yksilönä ja kansalaisyhteiskunnan jäsenenä sitä koskevaan päätöksentekoon.

Aihekokonaisuuteen liittyviä kysymyksiä konkretisoidaan tutustumalla eri alojen teknologioihin. Näitä ovat esimerkiksi hyvinvointi ja terveys, informaatio ja viestintä, muotoilu ja musiikki, ympäristönsuojelu, energiantuotanto, liikenne sekä maa- ja metsätalous. (Määräys 33/011/2003 Lukion opetussuunnitelman perusteet)

5.2.6. Viestintä ja mediaosaaminen

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

Lukio-opetuksen tulee tarjota opiskelijalle opetusta ja toimintamuotoja, joiden avulla hän syventää ymmärrystään median keskeisestä asemasta ja merkityksestä kulttuurissamme. Lukion tulee vahvistaa opiskelijan aktiivista suhdetta mediaan ja valmiutta vuorovaikutukseen sekä yhteistyötä paikallisen/alueellisen median kanssa. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään mediavaikutuksia, median roolia viihdyttäjänä ja elämysten antajana, tiedon välittäjänä ja yhteiskunnallisena vaikuttajana, käyttäytymismallien ja yhteisöllisyyden kokemusten tarjoajana sekä maailman- ja minäkuvan muokkaajana. Opiskelija havainnoi ja erittelee kriittisesti median kuvaaman maailman suhdetta todellisuuteen. Opiskelija oppii huolehtimaan yksityisyyden suojastaan, turvallisuudestaan ja tietoturvastaan liikkeessään mediaympäristöissä.

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa riittävät viestien tulkinta- ja vastaanottotaidot: hän oppii mediakriittisyyttä valinnoissa ja mediatekstien tulkinnoissa sekä kuluttajan tarvitsemia yhteiskunnallisia tietoja ja taitoja
- osaa käsitellä eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä: hän oppii vastuuta median sisällöntuottamisessa, käytössä ja mediakäyttäytymisessään
- saa paremmat vuorovaikutus-, viestintä- ja vaikuttamistaidot
- pystyy tuottamaan mediatekstejä ja monipuolistamaan ilmaisullista osaamistaan tuottaessaan itse mediatekstien sisältöjä ja välittäessään niitä
- tottuu käyttämään mediaa opiskelun välineenä ja opiskeluympäristönä, harjaantuu käyttämään mediaa opiskeluun liittyvissä vuorovaikutustilanteissa sekä tiedonhankinnassa ja -välittämisessä
- tuntee median toimintaan vaikuttavia taloudellisia ja yhteiskunnallisia tekijöitä
- saa tietoa viestintäalasta, mediatuotannosta ja tekijänoikeuksista.

Mediaosaaminen on lukiossa sekä taitojen että tietojen oppimista. Media on sekä opiskelun kohde että väline. Mediakasvatus on verbaalisten, visuaalisten, auditiivisten, teknisten ja yhteiskunnallisten taitojen sekä opiskelutaitojen kehittämistä. Se edellyttää oppiaineiden välistä yhteistyötä ja yhteistyötä eri viestintävälineiden kanssa sekä oppimista aidoissa toimintaympäristöissä. Lukion eri oppiaineiden on määriteltävä ja rakennettava suhteensa mediaan ja siinä tapahtuvaan kommunikaatioon, sen tekniikkaan, sisältöihin, materiaaleihin ja sen ympärille syntyvään mediakulttuuriin. Mediaosaamisessa korostuvat monivälineisyys ja visuaalisuus. (Määräys 33/011/2003 Lukion opetussuunnitelman

perusteet)

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

AIHEKOKONAISUUDET / KURSSI

	Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys	Hyvinvointi ja turvallisuus	Kestävä kehitys	Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus	Teknologia ja yhteiskunta	Viestintä ja mediaosaaminen
AI	1, 2, 4, 7	4, 7	4, 5, 6	Kaikki (erit. 5, 6, 9)	4	Kaikki (erit. 1, 2, 4)
EN	3, 4	1, 2, 4	7, 8	5, 8	6	2, 5
RU	3, 4, 7	2, 4, 5	5, 7	1, 3, 4, 6, 11	3, 4, 5, 7	2, 5, 7, 8, 9, 10
SB	2, 6	1, 5	2, 8	Kaikki (1 - 9)	5, 6	Kaikki (1 - 9)
RB	RB2: 2, 3, 6, RB3: 4, 5, 8	RB2:3, 6, 8, RB3:5, 8	RB2:3, 6, 8, RB3:5, 8	RB 2 ja 3: Kaikki (1-9)	RB2:3, 6, 8, RB3:5, 8	RB2:1,3,4,7,9,RB3:1-6,9
MB	9					
MA	15, 16				13, 16	12, 13
FY	1, 6, 7	1, 6, 8	1, 8	1	1	1
KE		1	1		1, 2, 3, 4, 5	
BI	3, 5		1, 3		3, 5	Kaikki (1 - 6)
GE	2, 5	3, 5	1, 2, 3	2	2, 3, 4	Kaikki (1 - 5)
UE		1, 3	3	1, 2, 4, 5	3	3
FI	4	2, 4		4	3	
PS	5	2, 5, 6		2, 6		3, 6
HY	HI 4, YH 1, 2, 3	HI 1, 3, 4, YH 1	HI 2, 4, YH 3	HI 1, 2, 3, YH 1, 3	HI 1, 2, 3, 4, YH 1	HI 1, 4, YH 1
MU	1	1		1, 2, 3		Kaikki (1-5)
KU			3, 4	1, 2, 3, 4	1, 2	1, 2, 3, 4
LI	Kaikki (1 - 7)	Kaikki (1 - 7)	Kaikki (1 - 7)	Kaikki (1 - 7)	Kaikki (1 - 7)	Kaikki (1 - 7)
TT	1, 2, 3	1, 2, 3	1, 2, 3	1, 2, 3	1, 2, 3	1, 2, 3
AT					1, 2	1, 2
IT				1		
TS			1			
NU		1				1
OP	1, 2	1		1, 2	1, 2	1, 2

Tarkemmat selostukset ovat kurssikuvausten yhteydessä.

5.3. Äidinkieli ja kirjallisuus

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetusta ohjaa näkemys äidinkielestä käsitejärjestelmänä, jolla ihminen jäsentää maailmaa ja rakentaa sosiaalista todellisuutta. Äidinkielen myötä ihminen omaksuu yhteisönsä kulttuurin ja rakentaa omaa identiteettiään. Tämä mahdollistaa sosiaalisen vuorovaikutuksen sekä kulttuurin jatkuvuuden ja sen kehittämisen.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on lukio-opetuksen keskeinen taito-, tieto-, kulttuuri- ja taideaine, joka tarjoaa aineksia kielelliseen ja kulttuuriseen yleissivistykseen. Se saa sisältöjä kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteistä sekä kulttuurin tutkimuksesta. Kielen, kirjallisuuden ja viestinnän tietoja sekä lukemisen, kirjoittamisen ja puheviestinnän taitoja opitaan erilaisissa viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus opastaa arvostamaan omaa kulttuuria ja kieltä. Oppiaine ohjaa monikulttuurisuuden ja monikielisuuden ymmärtämiseen ja kielelliseen ja kulttuuriseen suvaitsevaisuuteen. Lukion kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on kaunokirjallisuuden ymmärtäminen, tekstien erittelemine ja tulkitseminen eri näkökulmista. Kaunokirjallisuus tarjoaa aineksia henkiseen kasvuun, kulttuuri-identiteetin muodostumiseen ja omien ilmaisuvarojen monipuolistamiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus tähtää sellaisiin viestintä- ja vuorovaikutustaitoihin, jotka luovat riittävät edellytykset jatko-opinnoille, osallisuudelle työelämässä ja aktiiviselle kansalaisuudelle. Sosiaalinen vuorovaikutus ja oppiminen perustuvat monipuoliseen viestintäosaamiseen ja vankkaan luku- ja kirjoitustaitoon sekä taitoon käyttää kieltä tilanteen vaatimalla tavalla. Oppiaine äidinkieli ja kirjallisuus ohjaa aktiiviseen tiedon hankkimiseen, tiedon kriittiseen käsittelyyn ja tulkintaan. Opetuksessa pyritään oppiaineen sisäiseen integraatioon, sillä eri tieto- ja taitoalueet ovat toiminnallisissa yhteydessä toisiinsa. Niitä

yhdistävänä tekijänä on kieli ja näkemys ihmisestä tavoitteellisesti toimivana, itseään ilmaisevana, merkityksiä tulkitsevana ja tuottavana viestijänä.

Opetuksen tavoitteet

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan kielestä, kirjallisuudesta ja viestinnästä ja osaa hyödyntää niihin liittyviä käsitteitä
- syventää ja monipuolistaa viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan niin, että hän pystyy tavoitteelliseen ja tarkoituksenmukaiseen vuorovaikutukseen
- oppii käyttämään kieltä entistä tarkoituksenmukaisemmin sekä puheessa että kirjoituksessa
- oppii ymmärtämään ja analysoimaan tekstin ja kontekstin suhdetta
- syventää tekstitaitojaan siten, että hän osaa eritellä, tulkita, arvioida, hyödyntää ja tuottaa erilaisia tekstejä entistä tietoisempina niiden tavoitteista ja konteksteista
- oppii arvioimaan tekstin ilmaisua, esimerkiksi retorisia keinoja ja argumentaatiota, sekä soveltamaan tietojaan tekstien vastaanottamiseen ja tuottamiseen
- syventää kirjallisuuden tuntemustaan ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa kirjallista yleissivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään ja rakentaa maailmankuvaansa
- hallitsee kirjoitetun kielen normit ja ymmärtää yhteisen kirjakielen tarpeellisuuden
- osaa valikoida ja kriittisesti arvioida erilaisia tietolähteitä, tiedon luotettavuutta, käyttökelpoisuutta ja tarkoituseriä, osaa hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa oppiaineen opiskelussa
- nauttii kulttuurista ja arvostaa sen monipuolisuutta.

Arviointi

Äidinkielen ja kirjallisuuden kurssien arvioinnin tulee kohdistua monipuolisesti oppiaineen eri alueisiin. Arvioinnin pohjana on opiskelijan tieto kurssien tavoitteista ja sisällöistä niin, että hän pystyy seuraamaan omaa edistymistään. Kurssiarvosanaan vaikuttavat kirjalliset ja suulliset tuotokset sekä aktiivinen osallistuminen. Henkilökohtainen tavoitteenasettelu ja palaute sekä

toisilta opiskelijoilta että opettajalta ovat opiskelijan puheviestinnän ja kirjoittamisen taitojen kehittymisessä tärkeitä. Opetuksessa tulee kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja, joiden avulla hän voi rakentaa myönteistä mutta realistista käsitystä itsestään puhujana, lukijana ja kirjoittajana.

Pakolliset kurssit

Kursseilla toteutetaan aineen sisäistä integraatiota: lukeminen, kirjoittaminen, puheviestintä, kieli, kirjallisuus ja media kytkeytyvät jokaisen kurssin tavoitteisiin ja sisältöihin siten, että tietojen ja taitojen opiskelu on jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kaikilla kursseilla syvennetään kirjoitetun kielen hallintaa ja kehitetään lukemisen, kirjoittamisen ja puheviestinnän taitoja sekä luetaan runsaasti kaunokirjallisia ja muita tekstejä kunkin kurssin näkökulmasta.

Kieli, tekstit ja vuorovaikutus (ÄI1)

Opiskelijan käsitys kielestä, teksteistä ja niiden tulkinnasta syvenee, ja hänen taitonsa lukea tekstejä kehittyy. Hän osaa jäsentää

viestintäympäristöään sekä tunnistaa omia taitojaan puhujana, kuuntelijana, kirjoittajana, lukijana ja median käyttäjänä niin, että hänen viestijäkuvansa tarkentuu.

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tekstikäsitteistään
- oppii tarkastelemaan monenlaisia tekstejä entistä tietoisempina tulkintaansa ohjaavista seikoista
- ymmärtää tekstin merkityskokonaisuutena ja tarkastelee sen piirteitä tavoitteen, viestintätilanteen ja -välineen kannalta
- oppii tarkastelemaan kielenkäyttöään, lukemistapojaan ja viestintäänsä entistä tietoisemmin
- tottuu huoltamaan tuottamiensa tekstien kieliasua
- syventää tietojaan ryhmäviestinnästä: hän kehittää ja oppii arvioimaan omia osallistumistapojaan ryhmän vuorovaikutuksen ja ilmapiirin sekä ryhmätyön tai keskustelun tuloksellisuuden kannalta.

KESKEISET SISÄLLÖT

- tekstien tulkintaa ja tuottamista ohjaavia perustekijöitä kuten tavoite, vastaanottaja, tekstilaji ja tekstityyppi
- viestintätilanteen ja -välineen vaikutus tekstiin
- tekstikäsitteistuksen syventäminen, esimerkiksi puhutut ja kirjoitetut tekstit, mediatekstit, sähköiset ja graafiset tekstit, asia- ja kaunokirjalliset tekstit, julkiset ja yksityiset tekstit
- erilaisten tekstien kielen ja sisällön havainnointia ja harjoittelua: ymmärrettävyys, havainnollisuus ja eheys
- tekstien referointi ja kommentointi
- omien viestintätietojen, -taitojen, -asenteiden ja -motivaation arviointi lukio-opiskelun näkökulmasta
- vuorovaikutustaidot ryhmässä

YHTEYDET AIHEKOKONAISUUKSIIN

- aktiivinen kansalaisuus: osaa jäsenellä viestintäympäristöään sekä tunnistaa omia taitojaan puhujana, kuuntelijana, kirjoittajana, lukijana ja median käyttäjänä
- viestintä ja mediaosaaminen: viestintätilanteen ja välineen vaikutus tekstiin, omien viestintätaitojen kehittäminen

Tekstien rakenteita ja merkityksiä (ÄI2)

Opiskelija harjaantuu erittelemään tekstien kieltä, rakenteita ja merkityksiä sekä oppii näkemään tekstin yhteyden kontekstiin ja muihin teksteihin. Opiskelija syventää tekstilajituntemustaan ja kehittyy erilaisten tekstien tuottajana.

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa arvioida tekstien sisältöä, näkökulmia, tyyliä ja muotoa sekä oppii erittelemään tekstiä temporaalisista, kausaalisista, kontrastiivisista ja muista merkityssuhteista koostuvana kokonaisuutena, oppii tekstien erittelyssä tarvittavaa käsitteistöä ja pystyy soveltamaan sitä myös tuottaessaan itse tekstiä
- tottuu työstämään tekstiään oman ja toisten arvion pohjalta
- oppii suunnittelemaan ja laatimaan puhuttuja ja kirjoitettuja asiatekstejä sekä kykenee välittämään sanomansa kuuntelijoille tai lukijoille tavoitteittensa mukaisesti
- oppii tiedonhankintastrategioita, käyttää painettuja ja sähköisiä tietolähteitä sekä löytää käyttökelpoista ja luotettavaa tietoa kirjoitelmansa tai puhe-esityksensä pohjaksi.

KESKEISET SISÄLLÖT

- tekstuaaliset keinot, esimerkiksi lausetyypit ja -rakenteet, sananvalinnat, kielen kuvallisuus; jaksotus, viittaussuhteet, kytkökset; fokuointi, aiheen rajausta ja näkökulman valinta
- informatiivisen puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen ja

arviointi

• kirjoittaminen prosessina: tarkoituksenmukaisen aineksen haku, kriittinen valikointi ja siihen viittaaminen ja hyödyntäminen omassa tekstissä sekä tekstin ja sen kieliasun hiominen erityisesti rakenteen ja tekstin eheyden kannalta

YHTEYDET AIHEKOKONAISUUKSIIN

- aktiivinen kansalaisuus: oppii käyttämään painettuja ja sähköisiä tietolähteitä
- viestintä- ja mediaosaaminen: harjaantuu erittelemään tekstien kieltä, rakenteita ja merkityksiä sekä oppii näkemään tekstin yhteyden kontekstiin

Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa (ÄI3)

Opiskelijoiden käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä syvenee.

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään kielen kuvallisuutta ja monitulkintaisuutta
- syventää tietojaan kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä
- kehittyy fiktiivisten tekstien analyysoijana erilaisia lukija- ja tulkintalähtökohtia sekä tarpeellisia kirjallisuustieteellisiä käsitteitä käyttäen
- oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti
- harjaantuu käyttämään kurssilla havainnoituja kielen keinoja tarkoituksenmukaisesti omassa ilmaisussaan.

KESKEISET SISÄLLÖT

- kirjallisuuden erittelyä ja tulkintaa tulkinnan kannalta perusteltua käsitteistöä ja lähestymistapaa hyödyntäen
- proosa kirjallisuudenlajina: kerrontateknisiä keinoja, esimerkiksi kertoja, näkökulma, aihe, henkilö, aika, miljö, teema, motiivi
- lyriikka kirjallisuudenlajina: käsitteinä esimerkiksi runon puhuja, säe, säkeistö, rytmi, mitallisuus, toisto, kielen kuvallisuus
- draama kirjallisuudenlajina
- novellien, runojen ja draaman erittelyä
- kirjallisuuden keinojen käyttöä omassa teksteissä

Tekstit ja vaikuttaminen (ÄI4)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden kieltä erityisesti vaikuttamisen näkökulmasta. Hän perehtyy argumentointiin ja syventää siihen liittyviä tietoja. Hän oppii analysoimaan ja tuottamaan argumentatiivisia tekstejä.

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää medialukutaitoaan, jolloin hän pystyy analysoimaan ja tulkitsemaan erilaisia mediatekstejä, niiden taustoja ja tavoitteita sekä kriittisesti arvioimaan median välittämää informaatiota ja vaikutusta yksilöihin ja yhteiskuntaan
- osaa niin kirjoittajana kuin puhujanakin perustella monipuolisesti näkemyksiään sekä arvioida vaikuttamispyrkimyksiä ja tekstin luotettavuutta
- osaa tarkastella kirjallisuuden yhteiskunnallista vaikutusta
- oppii tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä arvoja myös eettisistä lähtökohdista.

KESKEISET SISÄLLÖT

- suora ja epäsuora vaikuttaminen: esimerkiksi suostuttelu, ohjailu, manipulointi; mainonta, propaganda; ironia, satiiri, parodia

- vaikuttamaan pyrkivien tekstien lajeja, graafisia ja sähköisiä tekstejä: mielipide, kolumni, pakina, arvostelu, pääkirjoitus, kommentti, mainos
- argumentointitavat ja retoriset keinot
- kantaa ottavia puheenvuoroja, keskusteluja ja väittelyitä
- tietoisesti vaikuttamaan pyrkivää kirjallisuutta ja muita kantaa ottavia tekstejä
- tekstien ideologisuus, lähdekritiikki ja mediakritiikki
- viestijän vastuu; mediaalinnat ja verkkoetiikka

YHTEYDET AIHEKOKONAISUUKSIIN

- aktiivinen kansalaisuus: oppii tuntemaan kuluttajan vaikutuskeinot
- hyvinvointi ja turvallisuus: käsitellään vuorovaikutustilanteita
- kestävä kehitys: kurssin tekstien sisällöissä
- teknologia ja yhteiskunta: informaatio- ja viestintäteknologiaa mahdollisuuksien mukaan
- viestintä- ja mediaosaaminen: tarkastellaan ja analysoidaan mediatekstejä ja harjoitetaan kritiikkiä

Teksti, tyyli ja konteksti (ÄI5)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden tyyliä siten, että hän osaa ottaa huomioon kontekstin merkityksen tulkinnassa ja tekstin tuottamisessa.

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan niin fiktiivisiä tekstejä kuin asiatekstejäkin niiden kulttuurikontekstissa ja suhteessa muihin teksteihin
- oppii erittelemään tyylin elementtejä ja niiden vaikutusta tekstin kokonaisuuteen
- pystyy itsenäiseen kirjoitusprosessiin aiheen ja näkökulman valinnasta, aineiston koonnista ja järjestelystä tekstin muokkaamisen ja tyylin hionnan kautta oman pohdiskelevan tekstin laadintaan
- kehittää omaa ilmaisutapaansa ja kirjallista tyyliään.

KESKEISET SISÄLLÖT

- eri aikakausia ja tyyliä edustavia kaunokirjallisia ja muita tekstejä erityisesti kulttuurisen kontekstin näkökulmasta
- tekstien tarkastelua ihmiskuvan, maailmankuvan, arvo- ja aatemaailman ilmentäjinä sekä oman aikansa että nykyajan kontekstissa
- tyylin aineksien kuten sananvalinnan, sävyn, kielen kuvallisuuden, rytmin ja lauserakenteen vaikutus tekstiin
- oppiaineen sisältöihin liittyvästä aiheesta, itse valitusta näkökulmasta laadittu pohdiskeleva teksti
- oman tyylin hiontaa ja huoltoa

YHTEYDET AIHEKOKONAISUUKSIIN

- kestävä kehitys: opitaan arvioimaan ja analysoimaan kulttuuriympäristössä tapahtuvia muutoksia
- kulttuurien tuntemus on kurssin 5 pääsisältö

Kieli, kirjallisuus ja identiteetti (ÄI6)

Opiskelija saa yleiskuvan suomen kielen sekä suomalaisen kirjallisuuden ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteiskunnalle.

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan suomen kielen kehityksen vaiheita ja ymmärtää eurooppalaisten kieli- ja kulttuurikontaktien vaikutuksen suomalaisen kulttuurin muotoutumiseen ja jatkuvaan muutokseen
- arvostaa nyky-Suomen monikulttuurisuutta ja -kielisyyttä ja ymmärtää äidinkielen merkityksen jokaiselle ihmiselle
- tuntee suomalaisen kirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja. Hän osaa arvioida niiden merkitystä oman kulttuurinsa näkökulmasta kulttuurisen ja yksilöllisen identiteetin rakentajana.

KESKEISET SISÄLLÖT

- teksti suullisessa ja kirjallisessa traditiossa: kansanrunoudesta kirjallisuuteen, kirjoitetusta kulttuurista nykyviestintään
- suomen kielen muotoutuminen ja muuttuminen kansainvälisessä ympäristössä; kielenohjailun periaatteet opiskelijan kielenkäytön näkökulmasta
- kielen ja kirjallisuuden merkitys kansallisen identiteetin rakentamisessa
- suomalaista kaunokirjallisuutta aika- ja kulttuurikontekstissaan, keskeisiä teoksia ja teemoja
- kirjallisia ja suullisia tuotoksia kurssin teemoihin liittyvistä aiheista

YHTEYDET AIHEKOKONAISUUKSIIN

- kuten kurssissa 5

SUORITUSJÄRJESTYS

Pakollisten kurssien suoritusjärjestys on pääsääntöisesti numerojärjestys.

Syventävät kurssit

Puheviestinnän taitojen syventäminen (ÄI7)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puheviestintään liittyviä tietojaan ja taitojaan sekä oppii arvioimaan puheviestinnän merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä.

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan vuorovaikutuksen luonteesta, ominaispiirteistä ja puhe-kulttuurista
- kehittää puhumisrohkeuttaan ja ilmaisuvarmuuttaan sekä esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tunnistaa ja osaa analysoida sekä puhujan että sanoman luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä.

KESKEISET SISÄLLÖT

- vuorovaikutustilanteiden osatekijät ja ominaispiirteet
- verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä
- esiintymisen, neuvottelujen, kokousten ja erilaisten keskustelujen ominaispiirteet ja menettelytavat
- esiintymis- ja ryhmätaitojen harjoittelua erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- puheviestinnän kulttuurisia piirteitä ja suomalaista puhe-kulttuuria

YHTEYDET AIHEKOKONAISUUKSIIN

- aktiivinen kansalaisuus: omien mielipiteiden muodostaminen on kurssin 7 pääsisältö
- hyvinvointi ja turvallisuus: harjoittelutilanteissa opitaan vuorovaikutusta

SUORITUSJÄRJESTYS

Sopii 2. vuosikurssille.

Tekstitaitojen syventäminen (Ä18)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan analysoida ja tuottaa tekstejä.

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa taitoaan lukea analyttisesti ja kriittisesti erilaisia tekstejä
- varmentaa taitoaan kirjoittaa sisällöltään, rakenteeltaan ja tyyliään ehyttä ja johdonmukaista tekstiä.

KESKEISET SISÄLLÖT

Kerrataan ja syvennetään seuraavia asioita:

- tekstityypit ja tekstilajit
- tekstianalyysi ja siinä tarvittavat käsitteet
- tekstin rakentaminen: ideointi, suunnittelu, näkökulman valinta, jäsentely, muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja ulkoasun viimeistely
- kielenhuoltoa

SUORITUSJÄRJESTYS

Tarkoitettu yo-kokeeseen valmistautuville.

Kirjoittaminen ja nykykulttuuri (Ä19)

Opiskelija perehtyy kulttuuri- ja yhteiskunnalliseen keskusteluun, median ajankohtaisaiheisiin ja nykykirjallisuuteen. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee, ajattelutaitonsa kehittyy ja kirjallinen ilmaisunsa kypsyy kohti lukion päättötason vaatimuksia.

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kykenee keskustellen ja kirjoittaen käsittelemään ajankohtaisia kielen, kirjallisuuden ja viestinnän teemoja
- oppii arvioimaan ja arvottamaan ajankohtaisia tekstejä eettisin ja esteettisin perustein ja näkemään niiden merkityksen osana yhteiskunnallista keskustelua
- löytää nykykirjallisuudesta itseään kiinnostavia tekstejä ja osallistuu niistä käytävään keskusteluun
- osoittaa kypsyyttä oman tekstinsä näkökulman valinnassa, aiheen käsittelyssä, ajattelun itsenäisyydessä ja ilmaisun omaäänisyydessä.

KESKEISET SISÄLLÖT

- nykykirjallisuutta ja sen ilmiöitä
- ajankohtaisia suullisia ja kirjallisia puheenvuoroja kieltä ja kulttuuria käsittelevistä aiheista
- mediatekstien ajankohtaisaiheiden, ilmaisukeinojen ja vaikutusten tarkastelua
- osallistumista lukija- ja kirjoittajayhteisöön

YHTEYDET AIHEKOKONAISUUKSIIN

- kulttuuri-identiteetti: painotetaan suomalaisen kirjallisuuden tuntemusta

SUORITUSJÄRJESTYS

Tarkoitettu yo-kokeeseen valmistautuville.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

Luova kirjoittaminen (ÄI 10)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii kirjoittajana löytämään omia vahvoja alueitaan
- uskaltaa kirjoittaa erilaisia tekstejä
- oppii kirjoittajana tuntemaan eri tekstilajeja

KESKEISET SISÄLLÖT

- tehtäviä opiskelijoiden valinnan mukaan
- novellit, romaaniharjoitelmat
- runot
- esseet
- näytelmät
- monenlaisia pieniä kirjoitustehtäviä kaikille

ARVIOINTI

Arviointiin vaikuttavat

- opiskelijoiden kanssa keskustellen työkansioon valitut työt
- valmius monipuolisiin kokeiluihin

SUORITUSJÄRJESTYS

- sopii mihin opintojen vaiheeseen tahansa
- eniten hyötyä 1. vuosikurssilla

Kirjallisuuden analyysikurssi 1 (ÄI 11)

Kurssin yhteydessä halukkaat opiskelijat voivat suorittaa Tampereen yliopiston humanistisen tiedekunnan Suomen kirjallisuuden approbaturin mukaiset yhden opintoviikon opinnot. Opiskelu on tällöin Hämeen kesäyliopiston avoimen yliopiston opiskelua ja siihen sisältyy lopputyö, jonka ottaa vastaan Tampereen yliopiston opettaja. (Lopputyön teokset sopimuksen mukaan suomalaista proosaa ja runoutta.) Kurssi on valittavissa joka tapauksessa, vaikka yliopiston opintoviikon suorittaminen ei joka vuosi olisi mahdollista.

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii valtakunnallisia kursseja syvällisemmin kirjallisuusanalyysin keskeisiä käsitteitä
- oppii keskustelemaan kirjallisuudesta
- oppii kirjoittamaan kirjallisuudesta monipuolisesti ja syvällisesti

KESKEISET SISÄLLÖT

- kirjallisuuden analyysin ja tulkinnan käsitteistö
- keskusteluita novelleista
- tutkielmaharjoituksia

- tutkielma kotimaisesta kirjallisuudesta
- osallistuminen Talvi Pentinkulmalla –kirjallisuustapahtumaan

ARVIOINTI

Arviointiin vaikuttavat

- käsitteiden hallinta
- keskustelut
- tutkielma

SUORITUSJÄRJESTYS

Sopii parhaiten 2. vuosikurssille.

Kirjallisuuden analyysikurssi 2: Kirjallisuus historian ja oman aikamme tulkkina (ÄI 12)

Kyseessä on äidinkielen ja historian integroiva kurssi. Mukaan voidaan ottaa myös elokuva.

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oivaltaa, mikä on historiallisissa romaaneissa totta, mikä ei
- oivaltaa, mitä uusinta kirjallisuus paljastaa omasta ajastamme

KESKEISET SISÄLLÖT

Sisällöt valitaan opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan, esim.

- luetaan historiallisia romaaneja ja tutkitaan niiden taustaa, esim. Mika Waltarin Sinuhe egyptiläinen, Kaari Utrion keskiajan kuvaukset, Väinö Linnan teokset
- luetaan uusinta kirjallisuutta
- katsotaan mahdollisuuksien mukaan jokin elokuva vertailukohtaksi

ARVIOINTI

Arviointiin vaikuttavat

- suulliset ja kirjalliset analyysit
- aktiivisuus keskusteluissa

SUORITUSJÄRJESTYS

Sopii parhaiten 2. vuosikurssille.

Koulukohtaiset soveltavat kurssit

Novellista näytelmäksi – kokeileva tekstilajikurssi (ÄI 13)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on

- tekstilajeihin tutustuminen
- tekstilajien rajojen ylittäminen
- rohkeuden lisääminen tekstikokeiluihin

KESKEISET SISÄLLÖT

- novelleja ja romaanikatkelmia näytelmiksi
- runoista uutisia, uutisista runoja
- runoista esityksiä eri tilanteisiin
- jokin kokoava esitys, esim. kirjallinen matinea, opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan
- yllätykselliset tekstilajit, vain mielikuviutus rajana

ARVIOINTI

Ei numeroarvostelua. Suoritusmerkintään edellytetään

- tehtävien monipuolisuutta
- rohkeutta kokeiluihin

SUORITUSJÄRJESTYS

Sopii 1. tai 2. vuosikurssille.

PAIKALLISUUDEN HUOMIOON OTTAMINEN

Kaikilla äidinkielen kursseilla käytetään mahdollisuuksien mukaan aineistona myös paikallisia tekstejä.

Kursseilla 2 (tai 3) ja 4 tutustutan Väinö Linnan tuotantoon (Tuntematon sotilas ja Täällä Pohjantähden alla I).

Kursseilla 4 ja 7 ollaan yhteistyössä paikallislehden kanssa.

5.4 Toinen kotimainen kieli: Ruotsi (B1-kieli)

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

Ruotsin kielen opetus kehittää opiskelijoiden kulttuurien välisen viestinnän taitoja. Se antaa heille ruotsin kieleen ja sen käyttöön liittyviä tietoja ja taitoja sekä tarjoaa heille mahdollisuuden kehittää pohjoismaista yhteiskuntaa ja kulttuuria koskevaa tietoisuuttaan, ymmärtämystään ja arvostustaan. Se auttaa opiskelijoita syventämään tietoaan kaksikielisestä Suomesta. Ruotsin kielen opetus antaa opiskelijoille valmiudet ruotsin kielen omaehtoiseen opiskeluun auttamalla heitä ymmärtämään, että viestintätaidon saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Ruotsin kieli oppiaineena on taito-, tieto- ja kulttuuriaine.

Opetuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa eri oppimäärissä kielitaidon kuvausasteikon (liite) tasot seuraavasti:

Liite 1

Oppimäärä	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
A-oppimäärä	B2.1	B1.2	B2.1	B1.2
B1-oppimäärä	B1.2	B1.1	B1.2	B1.1

Tavoitteena on myös, että opiskelija

- osaa viestiä ruotsin kielelle ja sen kulttuurialueelle ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana
- osaa kehittää kielitaitoaan kehittymistarpeensa ja opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta tarkoituksenmukaisin strategioin.

Arviointi

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti.

Kurssit

Kurssien aiheita käsitellään oman kulttuurin sekä suomenruotsalaisen ja pohjoismaisen kulttuurialueen kannalta niin, että opiskelijoille tarjoutuu mahdollisuus vertailuihin. Aiheiden käsittelyssä otetaan lisäksi huomioon aihekokonaisuuksissa esiin tuodut näkökulmat.

Kullakin kurssilla voidaan käsitellä myös muita aiheita opiskelijoiden harrastuneisuuden ja toisaalta ajankohtaisuuden vaatimusten huomioon ottamiseksi.

Opiskelijoilla tulee olla jokaisella kurssilla tilaisuuksia kuunnella, lukea, puhua ja kirjoittaa erilaisia tarkoituksia varten, vaikka painotukset vaihtelevat kursseittain. Rakenteiden ja sanaston tuntemuksen laajentamiseen ja käytön monipuolistamiseen ja tarkkuuteen kiinnitetään huomiota kaikilla kursseilla kummankin oppimäärän tavoitteiden mukaisesti. Huomiota kiinnitetään äidinkielen ja ruotsinkielisen viestinnän eroihin ja eroja selittäviin kulttuurisiin tekijöihin. Kaunokirjallisuus ja muu autenttinen materiaali tarjoaa tähän mahdollisuuksia. Kulttuurisen herkkyyden kehittymiseksi opiskelijoita tulee ohjata tiedostamaan oman toiminnan ja omien arvostuksien kulttuurisidonnaisuus.

Opiskelijoiden opiskelutaitoihin kiinnitetään huomiota jokaisella kurssilla. Heitä ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijöinä ja kielen opiskelijoina. Heitä ohjataan käyttämään strategioita, jotka ovat tarkoituksenmukaisia heidän oman kehittymistarpeensa ja kulloisenkin opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta.

Perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 alkanut oppimäärä (B1)

Pakolliset kurssit

1. Koulu ja vapaa-aika (RUB1)

Tavoitteet ja sisältö:

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeen mukaan. Aihepiireinä ovat opiskelu ja

nuorten harrastukset, ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet:

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurin tuntemus (kuuluu kielenopetuksen joka kurssiin)

Paikallisuus: kouluelämää ja harrastuksia käsitellään oman koulun oppilaiden elämästä lähtien.

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu, parityöt, erilaisia viestintästrategioita

Arviointi: numeroarviointi, taitotasoarviointi tarkistuslistan avulla.

Suoritusjärjestys: numerojärjestys, 1. opiskeluvuosi

2. Arkielämää Pohjoismaissa (RUB2)

Tavoitteet ja sisältö:

Kurssilla jatketaan sanaston ja rakenteiden vahvistamista ja painotetaan puheviestinnän harjoittamista sekä kirjoittamista lyhyiden viestinnällisten tehtävien avulla. Kurssilla jatketaan nuorten elämän, opiskelun, työn, harrastusten, palveluiden ja vapaa-ajan tarkastelua.

Aihekokonaisuudet ”hyvinvointi ja turvallisuus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” antavat näkökulmia kurssin aiheiden tarkasteluun. Vankennetaan suullisen viestinnän strategioiden hallintaa ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet

Hyvinvointi ja turvallisuus Viestintä ja mediaosaaminen

Paikallisuus: aiheita lähestytään omasta itsestä, kodista, perheestä, koulusta ja vapaa-ajanvietosta kertoen.

työtavat: suullisen ja puheviestinnän strategioita, viestejä kirjoittamalla, kuullunymmärtäminen

Arviointi: taitotasoarviointi painopisteenä kuullunymmärtäminen ja suullinen kielitaito.

Numeroarviointi

Suoritusjärjestys: numerojärjestys, 1. opiskeluvuosi

3. Suomi, Pohjoismaat ja Eurooppa (RUB3)

Tavoitteet ja sisältö:

Aihepiireinä ovat kotimaa, suomenruotsalaisuus, vertailu muihin Pohjoismaihin sekä Suomi pohjoismaisena valtiona Euroopassa. Aihekokonaisuus ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” tarjoaa mahdollisuuksia käsitellä kurssin aiheita. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet:

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys, Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus, Teknologia ja yhteiskunta

Paikallisuus: omasta kotikunnasta kertominen

Työtavat: kirjoittaminen (erityisesti henkilön ja paikan kuvaaminen), tekstinymmärtämisvalmiuksien kehittäminen

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: numerojärjestys, 1. opiskeluvuosi

4. Elämää yhdessä ja erikseen (RUB4)

Tavoitteet ja sisältö:

Aihepiireinä ovat elämänarvot, ihmissuhteet, sukupuolten ja ikäryhmien kohtaaminen opiskelussa ja työssä sekä ajankohtaiset yhteiskunnalliset ilmiöt. Aihekokonaisuuksista korostuu ”hyvinvointi ja turvallisuus”.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet:

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys, Hyvinvointi ja turvallisuus, Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus, Teknologia ja yhteiskunta

Paikallisuus:-

Työtavat: suullisen kielitaidon strategiat korostuvat

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: numerojärjestys, 2. opiskeluvuosi

5. Elinympäristömme (RUB5)

Tavoitteet ja sisältö:

Aihepiireinä ovat luonto, muuttuva elin- ja työympäristö sekä joukkoviestimet.

Aihekokonaisuudet ”kestävä kehitys”, ”teknologia ja yhteiskunta” sekä ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Harjoitellaan ymmärtävän lukemisen strategioita ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet:

Hyvinvointi ja turvallisuus, Kestävä kehitys, Teknologia ja yhteiskunta, Viestintä ja mediaosaaminen

Paikallisuus:-

Työtavat: harjoitellaan ymmärtävän lukemisen strategioita ja kirjoittamista

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: numerojärjestys, 2. opiskeluvuosi.

Syventävät kurssit

Syventävillä kursseilla kielitaitoa kehitetään monipuolisesti.

6. Kulttuurin tekijöitä ja näkijöitä (RUB6)

Tavoitteet ja sisältö:

Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti. Aihekokonaisuudet ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat erilaisia näkökulmia kurssin aiheista. Opiskelijat valmistavat valitsemastaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet:

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Työtavat: kirjallinen ja suullinen tuottaminen, itsenäinen työskentely.

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: numerojärjestys, 2. opiskeluvuosi

7. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (RUB7)

Tavoitteet ja sisältö:

Aihealueita ovat maailmanlaajuiset ilmiöt ja kansainvälinen vaikuttaminen. Kurssilla käsitellään yhteiskunnallisia asioita, päätöksentekoon osallistumista sekä kansainvälistä vaikuttamista ja vastuuta. Kurssilla painotetaan ymmärtämisvalmiuksien lisäämistä entistä vaativamman kieliaiineksen avulla

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet:

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys, Kestävä kehitys, Teknologia ja yhteiskunta, Viestintä ja mediaosaaminen.

Paikallisuus:-

Työtavat: kaikkien kielenkäytön valmiuksien vahvistamisstrategiat

Arviointi: numeroarviointi, eurooppalainen taitotasoasteikko

Suoritusjärjestys: numerojärjestys, 3. opiskeluvuosi

(Määräys 33/011/2003 Lukion opetussuunnitelman perusteet)

8. Abipreppaus (RUB8)

Tavoitteet ja sisältö:

Kerrataan ja paikataan pakollisten kurssien sisältöä, sanastoa ja kielioppia oppilaiden tarpeiden mukaan. Kuullunymmärtämisen ja kirjoittamisen syventämistä. Oppilas valmistautuu yo-kokeeseen vanhojen yo-tehtävien avulla.

Aihekokonaisuudet:

Viestintä ja mediaosaaminen, muutkin aihekokonaisuudet tarvittaessa.

Paikallisuus:-

Työtavat: kaikkien kielenkäytön valmiuksien vahvistamisstrategiat.

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 3. opiskeluvuosi

Soveltavat kurssit

9. Ruotsi sujumaan (RUB9)

Tavoitteet ja sisältö:

Vahvistaa valmiuksia tulevia kursseja varten. Kertausta ja harjoittelua oppilaiden tarpeiden mukaan.

Aihekokonaisuudet:

Viestintä ja mediaosaaminen, muutkin aihekokonaisuudet tarpeen vaatiessa.

Paikallisuus:-

Työtavat: kaikkien kielenkäytön valmiuksien vahvistamisstrategiat.

Arviointi: ei kurssimerkintää.

Suoritusjärjestys: tunti viikossa yhden jakson ajan 1. tai 2. kurssin jälkeen.

10. Käytännön ruotsia (RUB10)

Tavoitteet ja sisältö:

Puhekielen harjoituksia, televisiota, mainontaa, lehdistöä, Internetiä. Mahdollisuus suorittaa ruotsin puhekoee.

Aihekokonaisuudet:

Viestintä ja mediaosaaminen

Paikallisuus:

Työtavat: parityö, puhekielen strategioita, kirjoittaminen

Arviointi: suoritusmerkintä, puhekielen kokeen mahdollisuus

Suoritusjärjestys: 3. opiskeluvuosi

11. Savesta esineeksi ruotsiksi (RUB11)

Tavoitteet ja sisältö:

Erilaisia käsinrakentelumenetelmiä tehdä saviesine, dreijaaminen, lasitus, poltto. Tavoitteena lisätä ruotsin kielen puhevalmiutta arkisessa työtilanteessa, taidesanavaraston kartuttaminen

Aihekokonaisuudet:

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus, Teknologia ja yhteiskunta

Paikallisuus:-

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu, omin käsin työskentely, puhekielen strategioita

Arviointi: ei numeroarviointi

Suoritusjärjestys: koko lukiolle soveltuva, kesto 0.5 kurssia

5.5 Vieraat kielet

Vieraiden kielten opetus kehittää opiskelijoiden kulttuurien välisen viestinnän taitoja: se antaa heille kieleen ja sen käyttöön liittyviä tietoja ja taitoja ja tarjoaa heille mahdollisuuden kehittää opiskeltavan kielen kielialueen tai yhteisön kulttuuria koskevaa tietoisuuttaan, ymmärtämystään ja arvostustaan. Tällöin otetaan huomioon erityisesti eurooppalainen identiteetti ja eurooppalainen monikielisyys ja -kulttuurisuus. Kielten opetus antaa opiskelijoille valmiudet kielten omaehtoiseen opiskeluun auttamalla heitä ymmärtämään, että viestintätaidon saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Vieras kieli oppiaineena on taito-, tieto- ja kulttuuriaine.

Opetuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa eri oppimäärissä kielitaidon kuvausasteikon (liite) tasot seuraavasti:

Kieli ja oppimäärä	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Englanti A B2.1		B2.1	B2.1	B2.1
Muut kielet A	B1.1–B1.2	B1.1	B1.2	B1.1–B1.2
Englanti B1 B1.2		B1.2	B1.2	B1.2
Englanti B2 B1.1		B1.1	B1.1	B1.1
Muut kielet B2	A2.2	A2.1–A2.2	A2.2–B1.1	A2.1–A2.2
Englanti B3		A2.2	B1.1	B1.1

B1.1				
Muut kielet B3	A2.1–A2.2	A2.1	A2.1–A2.2	A1.3–A2.1

Tavoitteena on myös, että opiskelija

- osaa viestiä kohdekielelle ja sen kulttuurille ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana
- osaa kehittää kielitaitoaan kehittymistarpeensa ja opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta tarkoituksenmukaisin strategioin.

Arviointi

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti.

Kurssit

Aiheita käsitellään oman maan, opiskeltavan kielen kulttuurialueen ja kielestä ja aiheesta riippuen myös laajemmasta näkökulmasta niin, että opiskelijoille tarjoutuu mahdollisuus vertailuihin. Aiheiden käsittelyssä otetaan lisäksi huomioon aihekokonaisuuksissa esiin tuodut näkökulmat. Kullakin kurssilla voidaan käsitellä myös muita aiheita opiskelijoiden harrastuneisuuden ja toisaalta ajankohtaisuuden vaatimusten huomioon ottamiseksi.

Opiskelijoilla tulee olla jokaisella kurssilla tilaisuuksia kuunnella, lukea, puhua ja kirjoittaa erilaisia tarkoituksia varten, vaikka painotukset vaihtelevat kursseittain. Opiskeltavan kielen rakenteiden ja sanaston tuntemuksen laajentamiseen ja käytön monipuolistamiseen ja tarkkuuteen kiinnitetään huomiota kaikilla kursseilla kunkin oppimäärän tavoitteiden mukaisesti. Vaativimpia viestinnän muotoja harjoitetaan oppimäärässä, joiden opiskelu on alkanut peruskoulussa. Huomiota kiinnitetään äidinkielen ja opiskeltavan kielen viestinnän eroihin ja eroja selittäviin kulttuurisiin tekijöihin. Kaunokirjallisuus ja muu autenttinen materiaali tarjoaa tähän mahdollisuuksia. Kulttuurisen herkkyyden kehittymiseksi tulee opiskelijoita ohjata tiedostamaan oman toiminnan ja omien arvostuksien kulttuurisidonnaisuus.

Opiskelijoiden opiskelutaitoihin kiinnitetään huomiota jokaisella kurssilla. Heitä ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijöinä ja kielen opiskelijoina. Heitä ohjataan käyttämään strategioita, jotka ovat tarkoituksenmukaisia heidän oman kehittymistarpeensa ja kulloisenkin opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta.

Vieraista kielistä käytetään seuraavia koodeja:

EN = englannin kieli

RA = ranskan kieli

SA = saksan kieli

Vieraiden kielten kurssikoodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja kurssinumeroiden mukaan. Esimerkiksi RAB32 tarkoittaa ranskan kielen B3-oppimäärän kurssia numero 2.

Perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 alkanut oppimäärä (A) Englanti

Pakolliset kurssit

Työtavat: Kursseilla sovelletaan vaihtelevasti oppilas- ja opettajakeskeisiä työtapoja sekä yksilö-, pari- ja ryhmätyöskentelyä viestimiä, mediaa, musiikkia ja internetiä hyödyntäen.

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: numerojärjestyksessä

1. Nuori ja hänen maailmansa (ENA1)

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään ja henkilökohtaiseen kanssakäymiseen ja ihmissuhteisiin, ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Aihekokonaisuus ”hyvinvointi ja turvallisuus” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

Aihekokonaisuudet: Aihekokonaisuuksista ”hyvinvointi ja turvallisuus” tulee kurssilla konkreettisesti esille käsiteltäessä opiskelijan lähipiiriä: perhettä, ihmissuhteita ja elämänasennetta. Lisäksi harjoitellaan viestinnän taitoja erityyppisissä puhe- ja kirjoitusharjoituksissa.

Kurssilla painottuu luontevasti kielitaidon osa-alueista suullinen vuorovaikutus ja kuullunymmärtäminen sekä niiden itsearviointi esim. taitotasosteikkojen avulla.

2. Viestintä ja vapaa-aika (ENA2)

Kurssilla harjoitetaan puheviestintää monipuolisesti ja vahvistetaan ja laajennetaan rakenteiden hallintaa. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät vapaa-aikaan ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Aihekokonaisuudet ”hyvinvointi ja turvallisuus” sekä ”viestintä- ja mediaosaaminen” korostuvat kurssin aiheiden käsittelyssä. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla. Puheviestinnän strategioiden hallintaa vankennetaan ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

Aihekokonaisuudet: Kurssilla käsitellään aihekokonaisuuden ”Viestintä ja mediaosaaminen” sisältöjä harjoittelemalla esim. viestinnän vastaanotto-, tulkinta ja

vuorovaikutustaitoja sekä tutkimalla median roolia viihdyttäjänä ja tiedon välittäjänä. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään harkitusti erilaisia viestimiä kielitaidon kartuttamiseksi.

Kielitaidon osa-alueista on luontevaa painottaa suullista vuorovaikutusta ja suullista tuottamista ja niiden itsearviointia esim. taitotasoasteikkojen avulla

3. Opiskelu ja työ (ENA3)

Kurssin aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun ja työelämään, ja kurssilla harjoitellaan niille tyypillistä suullista ja kirjallista viestintää. Harjoitetaan myös muodollisten tilanteiden vaatiman kielen ymmärtämistä ja käyttämistä. Aihekokonaisuus ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

Aihekokonaisuudet: ”Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” sisältöjä lähestytään pohtimalla työn merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle, sosiaalista vastuuta esim. vapaaehtoistyössä sekä aloitteellisuuden ja yritteliäisyyden merkitystä omalle tulevaisuudelle.

Kurssilla on luontevaa painottaa kielitaidon osa-alueista kirjallista tuottamista ja sen itsearviointia esim. taitotasoasteikon avulla.

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (ENA4)

Kurssilla painotetaan puhumista ja tekstin ymmärtämistä vaativahkolla tasolla. Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntiin liittyvät tekstit. ”Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” -aihekokonaisuus tarjoaa näkökulmia käsitellä kurssin aiheita. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita. Kirjallista ilmaisua harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

Aihekokonaisuudet: Aihekokonaisuutta ”Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” lähestytään harjoittelemalla mielipiteen ilmaisua ja tutustumalla siihen, kuinka yhteiskunta toimii ja kuinka ympäröivä maailma muodostaa kokonaisuuden, jossa yksilön on itse tehtävä valintoja. Myös aihekokonaisuus ”hyvinvointi ja turvallisuus” tarjoaa aihepiirejä yhteiskunnan ongelmien käsittelyyn.

Kielitaidon osa-alueista kurssilla painottuu lukeminen sekä sen itsearviointi esim. taitotasoasteikon avulla. Erityisesti harjoitellaan ymmärtävän lukemisen strategioita, joita voivat olla esimerkiksi pääasioiden etsiminen tekstistä eri tavoin sekä tiivistelmän laatiminen.

5. Kulttuuri (ENA5)

Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti. Aihekokonaisuudet ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Opiskelijat valmistavat valitsemastaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

Aihekokonaisuudet: Aihekokonaisuus ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” tulee konkreettisesti esille, kun kurssilla käsitellään tekstejä, jotka kattavat eri taidealueita.

Tavoitteena on, opiskelija oppii arvostamaan kulttuurien monimuotoisuutta, on tietoinen omasta kulttuuristaan ja osaa toimia sen tulkkina sekä peilata omaa kulttuuriaan vieraiden kulttuurien avulla. Aihekokonaisuutta ”viestintä- ja mediaosaaminen” lähestytään tutustumalla kriittisesti mediaan ihmisten käyttäytymismallien muokkaajana, maailman- ja minäkuvan rakentajana sekä elämysten antajana. Opiskelijaa ohjataan mediakriittisyyteen myös tekijänoikeuksien huomioonottamisessa sekä lähteiden käyttämisessä ja merkitsemisessä. Kurssilla voidaan tehdä erilaisia arvosteluja, suullisia esityksiä, luovia tuotoksia jne. Opettaja voi myös ohjata opiskelijaa lukemaan kaunokirjallisen kohdekielisen teoksen.

Kurssilla on luontevaa painottaa kielitaidon osa-alueista erityisesti lukemista ja puhumista ja niiden itsearviointia sekä toisten tuotosten arviointia esim. taitotasoasteikkojen avulla.

6. Tiede, talous ja tekniikka (ENA6)

Kurssilla painotetaan vaativan kieliaineksen ymmärtämistä. Aiheina ovat eri tieteenalat, tekniikan saavutukset, viestinnän eri muodot ja talouselämä. Aihekokonaisuus ”teknologia ja yhteiskunta” korostuu kurssin aiheiden käsittelyssä. Jatketaan lukemisstrategioiden harjoittelua ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

Aihekokonaisuudet: Aihekokonaisuutta ”teknologia ja yhteiskunta” voidaan käsitellä pohtimalla teknologian ja yhteiskunnan vuorovaikutusta. Opetuksessa otetaan esille näkökulmia teknologian kehittämiseen ja sen vaihtoehtoihin ja ihmisen vastuuseen. Esille tulee myös aihekokonaisuus ”viestintä- ja mediaosaaminen ” esimerkiksi mediaa, taloutta ja yhteiskuntaa käsittelevissä teksteissä. Tässä yhteydessä voidaan myös pohtia yksityisyyden suojaa ja tietoturva-asioita. Kurssilla vahvistetaan vaativien tekstien avaamisessa ja tiivistämisessä tarvittavia strategioita. Opiskelijan aikaisempia tietoja ja taitoja aktivoidaan, hyödynnetään ja syvennetään.

Kurssilla on luontevaa painottaa kielitaidon osa-alueista lukemista ja kirjoittamista sekä niiden itsearviointia esim. taitotasoasteikkojen avulla. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan oma kehitysvaiheensa suhteessa koko oppimäärän tavoitetasoon.

Syventävät kurssit

Työtavat: samat kuin edellä (ks. pakolliset kurssit)

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: pääasiallisesti numerojärjestyksessä, mutta koulukohtaisesti järjestystä voidaan tarvittaessa muuttaa.

Syventävillä kursseilla keskitytään kielitaidon monipuoliseen kehittämiseen.

7. Luonto ja kestävä kehitys (ENA7)

Kurssi antaa opiskelijalle valmiuksia ymmärtää ja käyttää luontoon, luonnontieteisiin ja kestäväen kehityksen aihepiiriin liittyvää kieltä.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

Aihekokonaisuudet: Aihekokonaisuutta ”kestävä kehitys” voidaan käsitellä tarjoamalla näkökulmia maapallon kestäväen kehityksen rajoihin, omiin vaikutusmahdollisuuksiin ja tätä kautta maapallon tulevaisuuteen. Yhteiskunta nähdään ekologisten, sosiaalisten, taloudellisten ja kulttuuristen ilmiöiden toisiinsa vaikuttavana kokonaisuutena.

Kurssilla syvennetään sanastoa ja kielellisiä ilmauksia monipuolisen viestinnällisen harjoittelun avulla. Kielitaidon eri osa-alueita painotetaan ylioppilastutkintoon suuntautuen.

8. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (ENA8)

Aihealueita ovat yleismaailmalliset kehityslinjat, ajankohtaiset tapahtumat ja erilaisiin maailmankuviin liittyvät aiheet.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

Aihekokonaisuudet: Aihekokonaisuuksista ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys”, ”hyvinvointi ja turvallisuus” sekä ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” soveltuvat tämän kurssin lähtökohdiksi. Opiskelijan tulisi olla tietoinen ihmisoikeuksista ja demokraattisista toimintatavoista. Kurssilla voidaan hakea näkökulmia eurooppalaiseen ja globaaliseen vastuuseen sekä tarkastella oikeudenmukaisuuden ja suvaitsevaisuuden käsitteitä. Lisäksi voidaan tutkia arvoja erilaisten maailmankuvien takana. Opiskelijaa ohjataan seuraamaan ajankohtaisia yhteiskunnallisia asioita eri viestimistä.

Kurssilla on luontevaa painottaa mahdollisimman monta kielen eri osa-aluetta ja hioa ylioppilaskirjoituksissa tarvittavia taitoja. Opiskelija voi arvioida esim. taitotasoasteikon avulla, millä tasolla hänen kielitaidon eri osa-alueensa ovat tässä vaiheessa opintoja.

9. Abipreppaus (ENA9)

Ylioppilastutkintoon valmentava kurssi. Kerrataan aikaisempien kurssien aikana opittuja asioita sekä harjoitetaan kielen kaikkia osa-alueita yo-tutkinnon tehtävätyypejä hyödyntäen.

Kurssikoe: Preliminääri

Soveltavat kurssit

10. Englanti sujumaan (ENA10)

Vahvista valmiuksiasi tulevia kursseja varten. Lisäopetusta 1. vuosikurssille. Kertausta ja harjoittelua 1. tai 2. kurssin jälkeen. Tunti viikossa yhden jakson aikana. Ei kurssimerkintää.

EN11: Käytännön englantia: Kirjallisuuden ja kirjoittamisen kurssi (ENA11)

Jokainen, joko yksin, parin tai ryhmän kanssa valitsee itseään kiinnostavan kirjailijan, etsii sopivan tekstinäytteen, monistaa sen, laatii apusanaston, esittelee valintansa ja keksii muille sopivia tehtäviä. Kaikki ilmaisukanavat ovat mahdollisia: ääneen luku, näytteleminen, musiikki, video jne. Erilaisia kirjoitustehtäviä. Päättökoe on ilman apuneuvoja tehty vapaamittainen ja –muotoinen kirjoitelma. On lupa kokeilla muutakin kuin perinteistä kirjoitelmaa. Aktiivisuus ja paneutuminen kirjallisuustunnin pitämiseen otetaan myös arvostelussa huomioon. Kurssin sisällöstä voidaan soveltavin osin sopia myös opettajan ja osallistujien kesken.

Työtavat: vaihtelevasti kurssin sisällön mukaan painottaen itsenäistä, vastuullista työtä

Arviointi: suoritusmerkintä

Suoritusjärjestys: vapaa, opiskelijan valmiudet huomioiden

Saksa B2

Syventävät kurssit

1. Vapaa-aika ja harrastukset

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssi vahvistaa perusopetuksessa opiskellun sanaston ja rakenteiden hallintaa. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisua ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset :

Aihekokonaisuudet: Viestintä- ja mediataito, aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

2. Meillä ja muualla

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset :

Aihekokonaisuudet: Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

3. Ennen ja nyt

Kurssiilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset :

Aihekokonaisuudet: Ihminen ja teknologia, turvallisuus ja liikenne, vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta.

4. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset :

Aihekokonaisuudet: aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys, ihmisenä kasvaminen

5. Kulttuuri

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset :

Aihekokonaisuudet: Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys, viestintä ja mediataito, osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

6. Yhteinen maapallomme

Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan ja maapallon tilaan ja tulevaisuuteen liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

Aihekokonaisuudet: Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä kehityksestä, viestintä ja mediataito, osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

7. Tiede ja tekniikka

Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset :

Aihekokonaisuudet: Ihminen ja teknologia, viestintä ja mediataito

8. Luonto ja kestävä kehitys

Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset :

Aihekokonaisuudet: Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys, vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta, turvallisuus ja liikenne

Koulukohtaiset kurssit

9. Sujuvasti saksaksi

Kurssin tavoitteena on suullisen ja kirjallisen kielitaidon kohentaminen eri kanavia (kirjat, lehdet, tv, filmit, musiikki, Internet, sähköposti jne.) apuna käyttäen. Kerrataan myös kielioppirakenteita. Kurssin voi valita missä vaiheessa opintoja tahansa Työtavat.

Kaikilla kursseilla käytetään sekä oppilaskeskeisiä että opettajajohtoisia työtapoja. Työskentelyn apuna ovat kielistudio, tietokoneohjelmat, Internet, videot, lehdet, musiikki, elokuvat jne.

Arvostelu

Kurssit arvostellaan numeroin paitsi kurssi 9, josta saa suoritusmerkinnän.

Saksa B3

Syventävät kurssit

1. Hyvää päivää, hauska tutustua

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset :

Aihekokonaisuudet: Viestintä ja mediataito

2. Näin asiat hoituvat

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja ateriointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset :

Aihekokonaisuudet: Viestintä ja mediataito, osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys, turvallisuus ja liikenne, ihmisenä kasvaminen

3. Vapaa-aika ja harrastukset

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisemista ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset :

Aihekokonaisuudet: Viestintä ja mediataito, osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

4. Meillä ja muualla

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset :

Aihekokonaisuudet: Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

5. Ennen ja nyt

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset :

Aihekokonaisuudet: Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta, turvallisuus ja liikenne, ihminen ja teknologia

6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset :

Aihekokonaisuudet: Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys, ihmisenä kasvaminen

7. Kulttuuri

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset :

Aihekokonaisuudet: Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys, viestintä ja mediataito, osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

8. Yhteinen maapallomme

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkyymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset :

Aihekokonaisuudet: Viestintä ja mediataito, osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys, vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Koulukohtaiset kurssit

9. Sujuvasti saksaksi

Kurssin tavoitteena on suullisen ja kirjallisen kielitaidon kohentaminen eri kanavia (kirjat, lehdet, tv, filmit, musiikki, Internet, sähköposti jne.) apuna käyttäen. Kerrataan myös kielioppirakenteita. Kurssin voi valita missä vaiheessa opintoja tahansa.

Työtavat

Kaikilla kursseilla käytetään sekä oppilaskeskeisiä että opettajajohtoisia työtapoja.

Opiskelun apuna ovat kielistudio, tietokoneohjelmat, Internet, videot, lehdet, musiikki jne.

Arviointi

Kurssit arvostellaan numeroin paitsi kurssi 9, josta saa suorituserkin.

B2- ja B3-ryhmien mahdollinen yhdistäminen

Valtakunnallinen opetussuunnitelma mahdollistaa saman kielen B2- ja B3-ryhmien yhdistämisen B3-kielen 3. kurssin alusta (joka on tällöin B2-kielen 1. kurssi). Yhdistäminen voidaan suorittaa myös muussa sopivassa vaiheessa, esim. vasta viimeisillä kursseilla ennen ylioppilastutkintoa. Mikäli yhdistäminen ei ole koulun toiminnan kannalta aivan välttämätöntä, B2- ja B3-kielten ryhmät suositellaan edelleen pidettäväksi kokonaan erillään.

Ranska B2 (Perusopetuksen vuosiluokilla 8-9 alkanut oppimäärä)

Syventävät kurssit

1. Vapaa-aika ja harrastukset

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssi vahvistaa perusopetuksessa opiskellun sanaston ja rakenteiden hallintaa. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisua ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Kurssiin soveltuvat mm. seuraavat aihekokonaisuudet:

- viestintä- ja mediaosaaminen: koulu ja harrastukset
- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys: vapaa-ajan toiminta

2. Meillä ja muualla

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomaviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset :

Aihekokonaisuudet: Kurssiin soveltuvat mm. seuraavat aihekokonaisuudet:

- kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus: oman ja kohdekulttuurin vertailu
- kansainvälisyys

3. Ennen ja nyt

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa *harjoitellaan* viestinnällisten tehtävien avulla.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Kurssiin soveltuvat mm. seuraavat aihekokonaisuudet:

- teknologia ja yhteiskunta
- hyvinvointi ja turvallisuus
- kestävä kehitys

4. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Kurssiin soveltuvat mm. seuraavat aihekokonaisuudet:

- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys: omien valintojen tekeminen tulevaisuutta varten

5. Kulttuuri

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Kurssiin soveltuvat mm. seuraavat aihekokonaisuudet:

- kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus
- viestintä ja mediaosaaminen: esim. lehdet ja sähköinen viestintä
- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys: esim. urheilu- ja muu järjestötoiminta

6. Yhteinen maapallomme

Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan ja maapallon tilaan ja tulevaisuuteen liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Kurssiin soveltuvat mm. seuraavat aihekokonaisuudet:

- kestävä kehitys: vastuu ympäristöstä
- viestintä ja mediaosaaminen: ajankohtaisten aiheiden käsittely tiedotusvälineissä
- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys: kansainväliset järjestöt

7. Tiede ja tekniikka

Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Kurssiin soveltuvat mm. seuraavat aihekokonaisuudet:

- teknologia ja yhteiskunta: ajankohtaisia tekstejä
- viestintä ja mediaosaaminen: ajankohtaisia keskustelunaiheita

8. Luonto ja kestävä kehitys

Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Kurssiin soveltuvat mm. seuraavat aihekokonaisuudet:

- kestävä kehitys: mm. vastuu ympäristöstä, luonnonilmiöiden tarkastelu
- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys: ympäristö- ja luonnonsuojelujärjestöt
- hyvinvointi ja turvallisuus: luontoaiheet ja oma hyvinvointi

Koulukohtaiset soveltavat kurssit:

9. Vive le français! Ranskaa sujuvasti!

a) Kurssilla voidaan opiskella luetun ja kuullun ymmärtämisen tehtäviä, keskittyä suulliseen tai kirjalliseen työskentelyyn, tutustua näyttein ranskankieliseen kirjallisuuteen tai muuhun kulttuuriin liittyvään aihealueeseen tarkemmin ja käyttää TV:n (mm. TV 5) ja Internetin palveluja, lehtien, kirjojen, videoiden ja musiikkitalenteiden lisäksi, ryhmän toiveiden ja tarpeiden mukaan.

Edellisten aiheiden lisäksi tai niiden sijasta kurssi voidaan pitää myös osittain tai kokonaan kertaus- ja valmistautumiskurssina ranskan yo-kokeeseen. Oppilailla on myös mahdollisuus osallistua leirikoulumatkaan Ranskaan joka toinen vuosi, yhdessä muiden kurssien ranskanopiskelijoiden kanssa.

b) Kurssin voi myös valita kertauskurssina yläasteella opituista asioista heti lukio-opintojen alussa ja tällöin, poislukien yo-tehtävät, kurssi voi sisältää kaikkia edellisessä kohdassa mainittuja asioita, ryhmän tarpeiden ja toiveiden mukaan.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset : Kurssit 1-9/ Ranska B2 :

Työtavat: Kaikilla kursseilla pyritään käyttämään monipuolisia ja vaihtelevia työtapoja, sekä opettajajohtoisia että oppilaskeskeisiä yksilö-, pari- ja ryhmätyötapoja ja oppimista draama- ja rooliharjoitusten avulla. Opiskelun apuvälineinä voivat olla mm. kielistudio, ATK-luokassa kieli- ja tietokoneohjelmat sekä Internet, TV ja videot, elokuvat, teatteri ja taidemuseot, kirjasto, pelit, lehdet ja musiikki.

Arviointi: Numeroarvostelu: kurssit 1-8. Kurssi 9 voidaan arvostella numerolla tai suoritusmerkinnällä, riippuen kurssiin valitusta sisällöstä.

Suoritusjärjestys: Kurssit 1-3 numerojärjestyksessä. Kurssit 4-9 suoritetaan pääsääntöisesti numerojärjestyksessä, mutta järjestystä voidaan vaihtaa tarvittaessa. Kurssi 9 sopii joko lukio-opintojen alkuun tai 3.vuosikurssille.

Paikallisuus: Sopivia yhteistyötahoja ovat mm. erilaiset kansainvälistä toimintaa harjoittavat yhdistykset, kuten paikalliset Rotary- ja Lions -yhdistykset, lähialueiden Suomi-Ranska -yhdistykset ja kansanopistot (esim. Päivölä), Pirkanmaan kieltenopettajat ry, lähialueiden yliopistojen ranskankielen ja kulttuurin laitokset. Valtakunnallisella tasolla yhteistyötahoja voivat olla myös Ranskan kulttuurikeskus, Suomen-Ranskan suurlähetystö, Suomi-Ranska yhdistysten liitto, Suomen kieltenopettajien liitto ry (Sukol ry) ja Suomen ranskanopettajain yhdistys ry.

Ranska B3 (Lukiossa alkava oppimäärä)

Syventävät kurssit

1. Hyvää päivää, hauska tutustua

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Kurssiin soveltuvat mm. seuraavat aihekokonaisuudet:
-viestintä- ja mediaosaaminen: tutustumiseen liittyvät perusviestintätilanteet
-hyvinvointi ja turvallisuus: perhe, kotipaikka, opiskeluympäristö

2. Näin asiat hoituvat

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja ateriointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Kurssiin soveltuvat mm seuraavat aihekokonaisuudet:
-viestintäosaaminen: arkipäivän tilanteet, matkailutilanteet
-aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys: palveluammatit
-turvallisuus ja liikenne
-hyvinvointi: läheiset ihmissuhteet, oma terveys

3. Vapaa-aika ja harrastukset

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-

ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisemista ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Kurssiin soveltuvat mm. seuraavat aihekokonaisuudet
-viestintäosaaminen: koulu ja harrastukset
-aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys: vapaa-ajan toiminta

4. Meillä ja muualla

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomaviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet; Kurssiin soveltuvat mm. seuraavat aihekokonaisuudet:
-kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus: oman ja kohdekulttuurin vertailu
-kansainvälisyys

5. Ennen ja nyt

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Kurssiin soveltuvat mm. seuraavat aihekokonaisuudet:
-teknologia ja yhteiskunta: muutokset ja nykytilanne
-hyvinvointi ja turvallisuus: muutokset ja nykytilanne
-kestävä kehitys

6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Kurssiin soveltuvat mm. seuraavat aihekokonaisuudet:
-aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys: valintojen tekeminen omassa elämässä
-ihmisenä kasvaminen

7. Kulttuuri

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Kurssiin soveltuvat mm. seuraavat aihekokonaisuudet:
-kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus: oman ja vieraan kulttuurin syvempi tuntemus
-viestintä- ja mediaosaaminen: esim. lehdistö ja sähköinen viestintä
-aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys: mm. urheilu- ja muu järjestötoiminta

8. Yhteinen maapallomme

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Kurssiin soveltuvat mm. seuraavat aihekokonaisuudet:

- kestävä kehitys: vastuu ympäristöstä ja hyvinvoinnista
- viestintä- ja mediaosaaminen: ajankohtaiset aiheet tiedotusvälineissä
- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys: kansainväliset järjestöt

Koulukohtaiset soveltavat kurssit:

9. Vive le français! Ranskaa sujuvasti!

a) Kurssilla voidaan opiskella luetun ja kuullun ymmärtämisen tehtäviä, keskittyä suulliseen tai kirjalliseen työskentelyyn, tutustua näyttein ranskankieliseen kirjallisuuteen tai muuhun kulttuuriin liittyvään aihealueeseen tarkemmin ja käyttää TV:n (mm. TV5) ja Internetin palveluja, lehtien, kirjojen, videoiden ja musiikkitalenteiden lisäksi, ryhmän toiveiden ja tarpeiden mukaan.

Edellisten aiheiden lisäksi tai niiden sijasta kurssi voidaan pitää osittain tai kokonaan kertaus- ja valmistautumiskurssina ranskan yo-kokeeseen. Oppilailla on myös mahdollisuus osallistua leirikoulumatkaan Ranskaan joka toinen vuosi, yhdessä muiden kurssien ranskanopiskelijoiden kanssa.

b) Kurssin voi myös valita kertauskurssina yläasteella opituista asioista heti lukio-opintojen alussa ja tällöin, poislukien yo-tehtävät, kurssi voi sisältää kaikkia edellisessä kohdassa mainittuja asioita, ryhmän tarpeiden ja toiveiden mukaan.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset: Kurssit 1-9/Ranska B2:

Työtavat: Kaikilla kursseilla pyritään käyttämään monipuolisia ja vaihtelevia työtapoja, sekä opettajajohtoisia että oppilaskeskeisiä yksilö-, pari- ja ryhmätyötapoja ja oppimista draama- ja rooliharjoitusten avulla. Opiskelun apuvälineinä voivat olla mm. kielistudio, ATK-luokassa kieli- ja tietokoneohjelmat sekä Internet, TV ja videot, elokuvat, teatteri ja taidemuseot, kirjasto, pelit, lehdet ja musiikki.

Arviointi: Numeroarvostelu: kurssit 1-8. Kurssi 9 voidaan arvostella numerolla tai suoritusmerkinnällä, riippuen kurssiin valitusta sisällöstä.

Suoritusjärjestys: Kurssit 1-3 numerojärjestyksessä. Kurssit 4-9 suoritetaan pääsääntöisesti numerojärjestyksessä, mutta järjestystä voidaan vaihtaa tarvittaessa. Kurssi 9 sopii joko lukio-opintojen alkuun tai tai 3. vuosikurssille.

Paikallisuus: Sopivia yhteistyötahoja ovat mm. erilaiset kansainvälistä toimintaa harjoittavat yhdistykset, kuten paikalliset Rotary- ja Lions -yhdistykset, lähialueiden Suomi-Ranska -yhdistykset ja kansanopistot (esim. Päivölä), Pirkanmaan kielten- opettajat ry lähialueiden yliopistojen ranskankielen ja kulttuurin laitokset. Valtakunnallisella tasolla yhteistyötahoja voivat olla myös Ranskan kulttuurikeskus, Suomen-Ranskan suurlähetystö, Suomi-Ranska yhdistysten liitto, Suomen kieltenopettajien liitto ry (SUKOL ry) ja Suomen ranskanopettajain yhdistys ry.

B2 ja B3 –ryhmien mahdollinen yhdistäminen

Valtakunnallinen opetussuunnitelma mahdollistaa saman kielen B2- ja B3 -ryhmien yhdistämisen B3 -kielen 3.kurssin alusta (joka on tällöin B2 –kielen 1.kurssi).

Yhdistäminen voidaan suorittaa myös muussa sopivassa vaiheessa, esim. vasta viimeisillä kursseilla ennen ylioppilastutkintoa. Mikäli yhdistäminen ei ole koulun toiminnan kannalta aivan välttämätöntä, B2- ja B3 -kielten ryhmät suositellaan edelleen pidettäväksi kokonaan erillään.

5.6 Matematiikka

Opetussuunnitelman perusteet

Uudet lukion opetussuunnitelman perusteet otetaan käyttöön 1.8.2005 lukien. Luvussa 5.6 käsitellään matematiikan tavoitteita, arviointia ja kursseja.

Matematiikan asema aikamme kulttuurissa edellyttää valmiutta ymmärtää, hyödyntää ja tuottaa matemaattisesti esitettyä tietoa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on tutustuttaa opiskelija matemaattisen ajattelun malleihin sekä matematiikan perusideoihin ja rakenteisiin, opettaa käyttämään puhuttua ja kirjoitettua matematiikan kieltä sekä kehittää laskemisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä. Erityisesti opiskelijaa ohjataan hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin.

Opiskelijaa myös kannustetaan kehittämään luovia ratkaisuja matemaattisiin ongelmiin. Opetuksessa tutkitaan matematiikan ja arkielämän välisiä yhteyksiä sekä tietoisesti käytetään eteen tulevia mahdollisuuksia opiskelijan persoonallisuuden kehittämiseen, mikä tarkoittaa muun muassa hänen kiinnostuksensa ohjaamista, kokeiluihin kannustamista sekä tiedonhankintaprosessien kehittämistä.

Kurssikuvausten väljyyttä voidaan käyttää resurssien salliessa keskeisten sisältöjen syventämiseen ja eheyttävien kokonaisuuksien muodostamiseen.

Arviointi

Matematiikan opetuksessa arvioinnin tulee kehittää opiskelijan kykyä esittää ratkaisuja, tukea opiskelijaa matemaattisten käsitteiden muodostamisprosessissa ja arvioida kirjallista esitystä sekä opettaa opiskelijalle oman työnsä arvioimista. Osaamisen arvioinnissa kiinnitetään huomio laskutaitoon, menetelmien valintaan ja päätelmien täsmälliseen ja johdonmukaiseen perustelemiseen.

Oppimäärän vaihtaminen

Matematiikan oppimäärää vaihdettaessa pitkästä lyhyeen suositellaan hyväksi lukemisessa seuraavia vastaavuuksia: MAA1 MAB1, MAA3 -> MAB2, MAA6 -> MAB5, MAA7 -> MAB4 ja MAA8 -> MAB3. Opetussuunnitelmassa voidaan määrätä myös lisänäyttöjä etenkin kurssin arvosanaa uudelleen arvioitaessa.

Matematiikan pitkä oppimäärä

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tehtävänä on antaa opiskelijalle matemaattiset valmiudet, joita tarvitaan ammatillisissa opinnoissa ja korkeakouluopinnoissa. Pitkän matematiikan opinnoissa opiskelijalla on tilaisuus omaksua matemaattisia käsitteitä ja menetelmiä sekä oppia ymmärtämään matemaattisen tiedon luonnetta. Opetus pyrkii myös antamaan opiskelijalle selkeän käsityksen matematiikan merkityksestä yhteiskunnan kehityksessä sekä sen soveltamismahdollisuuksista arkielämässä, tieteessä ja tekniikassa.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii sitä kautta luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- rohkaistuu kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ratkaisujen keksimiseen sekä niiden kriittiseen arviointiin
- ymmärtää ja osaa käyttää matematiikan kieltä, kuten seuraamaan matemaattisen tiedon esittämistä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, ja oppii arvostamaan esityksen täsmällisyyttä ja perustelujen selkeyttä
- oppii näkemään matemaattisen tiedon loogisena rakenteena
- kehittää lausekkeiden käsittely-, päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan
- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla, tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta ja laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä.
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, teknisiä apuvälineitä ja tietolähteitä.

Pakolliset kurssit

1. Funktiot ja yhtälöt (MAA1)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa yhtälön ratkaisemisen ja prosenttilaskennan taitojaan
- syventää verrannollisuuden, neliöjuuren ja potenssin käsitteiden ymmärtämistään
- tottuu käyttämään neliöjuuren ja potenssin laskusääntöjä
- syventää funktiokäsitteen ymmärtämistään tutkimalla potenssi- ja eksponenttifunktioita
- oppii ratkaisemaan potenssiyhtälöitä.

KESKEISET SISÄLLÖT

- potenssifunktio
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- juuret ja murtopotenssi
- eksponenttifunktio

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: -

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 1. opiskeluvuotena

2. Polynomifunktiot (MAA2)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään polynomifunktioita
- oppii ratkaisemaan toisen asteen polynomiyhtälöitä ja tutkimaan ratkaisujen lukumäärää
- oppii ratkaisemaan korkeamman asteen polynomiyhtälöitä, jotka voidaan ratkaista ilman polynomien jakolaskua
- oppii ratkaisemaan yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä.

KESKEISET SISÄLLÖT

- polynomien tulo ja binomikaavat
- polynomifunktio
- toisen ja korkeamman asteen polynomiyhtälöitä

- toisen asteen yhtälön juurten lukumäärän tutkiminen
- toisen asteen polynomin jakaminen tekijöihin
- polynomiepäyhtälön ratkaiseminen

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: -

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 1. opiskeluvuotena

3. Geometria (MAA3)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa sekä muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa
- harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa käsitteleviä lauseita
- ratkaisee geometrisia ongelmia käyttäen hyväksi kuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia, yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa.

KESKEISET SISÄLLÖT

- kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- ympyrän, sen osien ja siihen liittyvien suorien geometria
- kuvioihin ja kappaleisiin liittyvien pituuksien, kulmien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: -

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 1. opiskeluvuotena

4. Analyttinen geometria (MAA4)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrinen ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää pistejoukon yhtälön käsitteen ja oppii tutkimaan yhtälöiden avulla pisteitä, suoria, ympyröitä ja paraabeleja
- syventää itseisarvokäsitteen ymmärtämystään ja oppii ratkaisemaan sellaisia itseisarvoyhtälöitä ja vastaavia epäyhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$
- vahvistaa yhtälöryhmän ratkaisemisen taitojaan.

KESKEISET SISÄLLÖT

- pistejoukon yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälöt
- itseisarvoyhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen

- yhtälöryhmän ratkaiseminen
- pisteen etäisyys suorasta

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: -

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 1. opiskeluvuotena

5. Vektorit (MAA5)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- oppii tutkimaan kuvioden ominaisuuksia vektoreiden avulla
- tutkii kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla.

KESKEISET SISÄLLÖT

- vektoreiden perusominaisuudet
- vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku ja vektorin kertominen luvulla
- koordinaatiston vektoreiden skalaaritulo
- suorat ja tasot avaruudessa

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: -

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 2. opiskeluvuotena

6. Todennäköisyys ja tilastot (MAA6)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii havainnollistamaan diskreettejä ja jatkuvia tilastollisia jakaumia sekä määrittämään ja tulkitsemaan jakaumien tunnuslukuja
- perehtyy kombinatorisiin menetelmiin
- perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja todennäköisyyksien laskusääntöihin
- ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja soveltamaan sitä
- perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa.

KESKEISET SISÄLLÖT

- diskreetti ja jatkuva tilastollinen jakauma
- jakauman tunnusluvut
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- kombinatoriikka
- todennäköisyyksien laskusäännöt
- diskreetti ja jatkuva todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo
- normaalijakauma

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Kurssissa korostuvat aihekokonaisuuksista erityisesti teknologia ja yhteiskunta graafisen laskimen käytön muodossa. Viestintä ja mediaosaaminen korostuu erilaisten tilastojen ymmärtämisen muodossa.

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 2. opiskeluvuotena

7. Derivaatta (MAA7)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa määrittää rationaalifunktion nollakohdat ja ratkaista yksinkertaisia rationaaliepäyhtälöitä
- omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta, jatkuvuudesta ja derivaatasta
- määrittää yksinkertaisten funktioiden derivaatat
- osaa tutkia derivaatan avulla polynomifunktion kulkua ja määrittää sen ääriarvot
- osaa määrittää rationaalifunktion suurimman ja pienimmän arvon sovellusongelmien yhteydessä.

KESKEISET SISÄLLÖT

- rationaaliyhtälö ja -epäyhtälö
- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomifunktion, funktioiden tulon ja osamäärän derivoiminen
- polynomifunktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: -

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 2. opiskeluvuotena

8. Juuri- ja logaritmfunktiot (MAA8)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- tutkii juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioita derivaatan avulla
- oppii yhdistetyn funktion derivoimisen
- tutkii aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita.

KESKEISET SISÄLLÖT

- juurifunktiot ja -yhtälöt
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmfunktiot ja -yhtälöt
- yhdistetyn funktion derivaatta
- käänteisfunktio
- juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioiden derivaatat

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: -

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 2. opiskeluvuotena

9. Trigonometriset funktiot ja lukujonot (MAA9)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tutkimaan trigonometrisia funktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla
- oppii ratkaisemaan sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$
- osaa trigonometristen funktioiden yhteydet $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$ ja $\tan x = \sin x / \cos x$
- tutkii trigonometrisia funktioita derivaatan avulla
- ymmärtää lukujonon käsitteen
- oppii määrittelemään lukujonoja palautuskaavojen avulla
- osaa ratkaista käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja niistä muodostettujen summien avulla.

KESKEISET SISÄLLÖT

- suunnattu kulma ja radiaani
- trigonometriset funktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- trigonometristen yhtälöiden ratkaiseminen
- trigonometristen funktioiden derivaatat
- lukujono
- rekursiivinen lukujono
- aritmeettinen jono ja summa
- geometrinen jono ja summa

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: -

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 3. opiskeluvuotena

10. Integraalilaskenta (MAA10)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään alkeisfunktioiden integraalifunktioita
- ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan
- oppii määrittämään pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla
- perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin.

KESKEISET SISÄLLÖT

- integraalifunktio
- alkeisfunktioiden integraalifunktiot
- määrätty integraali
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: -

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 3. opiskeluvuotena

Syventävät kurssit

11. Lukuteoria ja logiikka (MAA11)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii formalisoimaan väitelauseita ja tutkimaan niiden totuusarvoja totuustaulujen avulla
- ymmärtää avoimen lauseen käsitteen ja oppii käyttämään kvanttoreita
- oppii todistusperiaatteita ja harjoittelee todistamista
- oppii lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin
- osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta jakoyhtälön ja kokonaislukujen kongruenssin avulla
- osaa määrittää kokonaislukujen suurimman yhteisen tekijän Eukleideen algoritmilla.

KESKEISET SISÄLLÖT

- lauseen formalisoiminen
- lauseen totuusarvot
- avoin lause
- kvanttorit
- suora, käänteinen ja ristiriitatodistus
- kokonaislukujen jaollisuus ja jakoyhtälö
- Eukleideen algoritmi
- alkuluvut
- aritmetiikan peruslause
- kokonaislukujen kongruenssi

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: -

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 1. opiskeluvuotena

12. Numeerisia ja algebrallisia menetelmiä (MAA12)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään absoluuttisen ja suhteellisen virheen käsitteet ja niiden avulla likiarvolaskujen tarkkuutta koskevat säännöt peruslaskutoimitusten tapauksessa
- ymmärtää iteroinnin käsitteen ja oppii ratkaisemaan yhtälöitä numeerisesti
- oppii tutkimaan polynomien jaollisuutta ja määrittämään polynomin tekijät
- oppii algoritmista ajattelua
- harjaantuu käyttämään nykyaikaisia matemaattisia välineitä
- oppii määrittämään numeerisesti muutosnopeutta ja pinta-alaa.

KESKEISET SISÄLLÖT

- absoluuttinen ja suhteellinen virhe
- Newtonin menetelmä ja iterointi
- polynomien jakoalgoritmi
- polynomien jakoyhtälö
- muutosnopeus ja pinta-ala

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Aihekokonaisuus teknologia ja yhteiskunta korostuu kurssissa graafisen laskimen käytön muodossa.

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 2. opiskeluvuotena

13. Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi (MAA13)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää differentiaali- ja integraalilaskennan teoreettisten perusteiden tuntemustaan
- täydentää integraalilaskennan taitojaan ja soveltaa niitä muun muassa jatkuvien todennäköisyysjakaumien tutkimiseen
- tutkii lukujonon raja-arvoa, sarjoja ja niiden summia.

KESKEISET SISÄLLÖT

- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- funktioiden ja lukujonojen raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: -

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 3. opiskeluvuotena

14. Kertauskurssi (MAA14)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on kerrata pitkän matematiikan pakollisten kurssien oppimäärä siten, että oppilas kokee olevansa valmis osallistumaan ylioppilaskirjoituksiin. Kurssi on tarkoitettu päättövuottaan opiskeleville.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: -

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 3. opiskeluvuotena

Soveltavat kurssit

15. Talousmatematiikka (MAA15)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että kurssi antaa hyvän lähtökohdan käyttää matematiikkaa talouteen liittyvien matemaattisten ongelmien ratkaisuisissa.

KESKEISET SISÄLLÖT

- säästäminen, valuutat ja lainat
- verotus ja arvopaperit
- lineaarinen optimointi

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Aihekokonaisuuksista korostuvat aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys indeksi-, laina- ja verotuslaskelmien yhteydessä.

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 2. Opiskeluvuotena

16. Todennäköisyyslaskenta ja tilastollinen päättely (MAA16)

TAVOITTEET

Oppilas tutustuu tilastomatematiikan hyödyntämiseen yhteiskunnassa ja osaa käyttää sen apuvälineitä.

KESKEISET SISÄLLÖT

- binomijakauman korvaamista normaalijakaumalla
- jatkuvan jakauman tunnusluvut määrittäminen integroinnin avulla
- otantamenetelmät
- tilastollisia päätelmiä

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: -

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 3. opiskeluvuotena

Matematiikan lyhyt oppimäärä

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tehtävänä on tarjota valmiuksia hankkia, käsitellä ja ymmärtää matemaattista tietoa ja käyttää matematiikkaa elämän eri tilanteissa ja jatko-opinnoissa.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää matematiikkaa jokapäiväisen elämän ja yhteiskunnallisen toiminnan apuvälineenä
- saa myönteisiä oppimiskokemuksia matematiikan parissa työskennellessään ja oppii luottamaan omiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa, rohkaistuu kokeilevaan, tutkivaan ja keksivään oppimiseen
- hankkii sellaisia matemaattisia tietoja, taitoja ja valmiuksia, jotka antavat riittävän pohjan jatko-opinnoille
- sisäistää matematiikan merkityksen välineenä, jolla ilmiöitä voidaan kuvata, selittää ja mallintaa ja jota voidaan käyttää johtopäätösten tekemisessä
- saa käsityksen matemaattisen tiedon luonteesta ja sen loogisesta rakenteesta
- harjaantuu vastaanottamaan ja analysoimaan viestimien matemaattisessa muodossa tarjoamaa informaatioita ja arvioimaan sen luotettavuutta
- tutustuu matematiikan merkitykseen kulttuurin kehityksessä
- oppii käyttämään kuvioita, kaavioita ja malleja ajattelun apuna.

Pakolliset kurssit

1. Lausekkeet ja yhtälöt (MAB1)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään matematiikkaa jokapäiväisen elämän ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä
- ymmärtää lineaarisen riippuvuuden, verrannollisuuden ja toisen asteen polynomifunktion

käsitteet

- vahvistaa yhtälöiden ratkaisemisen taitojaan ja oppii ratkaisemaan toisen asteen yhtälöitä.

KESKEISET SISÄLLÖT

- suureiden välinen lineaarinen riippuvuus ja verrannollisuus
- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden graafinen ja algebrallinen ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: -

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 1. opiskeluvuotena

2. Geometria (MAB2)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan
- osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen.

KESKEISET SISÄLLÖT

- kuvioiden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause
- kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö koordinaatistossa

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Kurssissa korostuvat aihekokonaisuuksista kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tutkimus, sillä geometriaa on käytetty ja kehitetty jo tuhansia vuosia ja esimerkkejä geometrian ongelmista löytyy eri kulttuureista ja aikakausilta.

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 1. opiskeluvuotena

3. Matemaattisia malleja I (MAB3)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- näkee reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla
- tottuu arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta.

KESKEISET SISÄLLÖT

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- eksponenttiyhtälön ratkaiseminen logaritmin avulla

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Hyvinvointi ja turvallisuus korostuvat radioaktiivisen hajoamiseen liittyvien tehtävien yhteydessä.

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 1. opiskeluvuotena

4. Matemaattinen analyysi (MAB4)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan käsitteen muutosnopeuden mittana
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla
- oppii sovellusten yhteydessä määrittämään polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon.

KESKEISET SISÄLLÖT

- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen
- graafisia ja numeerisia menetelmiä

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: -

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 2. opiskeluvuotena

5. Tilastot ja todennäköisyys (MAB5)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- tutustuu laskinten ja tietokoneiden käyttöön tilastotehtävissä
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin.

KESKEISET SISÄLLÖT

- jatkuvien ja diskreettien tilastollisten jakaumien tunnuslukujen määrittäminen
- normaalijakauma ja jakauman normittaminen
- kombinatoriikkaa
- todennäköisyyden käsite
- todennäköisyyden laskulakien ja niitä havainnollistavien mallien käyttöä

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Kurssissa korostuvat aihekokonaisuuksista erityisesti teknologia ja yhteiskunta graafisen laskimen käytön muodossa. Viestintä ja mediaosaaminen korostuu erilaisten tilastojen ymmärtämisen muodossa.

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 2. opiskeluvuotena

6. Matemaattisia malleja II (MAB6)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- varmentaa ja täydentää yhtälöiden ratkaisutaitojaan
- osaa ratkaista käytännön tilanteisiin liittyviä lineaarisia optimointitehtäviä
- ymmärtää lukujonon käsitteen
- ratkaisee käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja summan avulla.

KESKEISET SISÄLLÖT

- kahden muuttujan lineaariset yhtälöt
- lineaarisen yhtälöparin ratkaiseminen
- kahden muuttujan epäyhtälön graafinen ratkaiseminen
- lineaarinen optimointi
- lukujono
- aritmeettinen ja geometrinen jono ja summa

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys korostuvat kurssissa laskettaessa taloudellisia sovelluksia lineaarisen optimoinnin yhteydessä.

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 3. opiskeluvuotena

Syventävät kurssit

7. Talousmatematiikka (MAB7)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään talouselämässä käytettyjä käsitteitä
- saa matemaattisia valmiuksia oman taloutensa suunnitteluun
- saa laskennallisen pohjan yrittäjyyden ja taloustiedon opiskeluun
- soveltaa tilastollisia menetelmiä aineistojen käsittelyyn.

KESKEISET SISÄLLÖT

- indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muita laskelmia
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja lukujonojen ja summien avulla

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Aihekokonaisuuksista korostuvat aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys indeksi-, laina- ja verotuslaskelmien yhteydessä.

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 2. opiskeluvuotena

8. Matemaattisia malleja III (MAB8)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- laajentaa käsitystään teknologisoituvassa yhteiskunnassa tarvittavasta matematiikasta
- saa apuneuvoja jaksollisten ilmiöiden matemaattiseen käsittelyyn.

KESKEISET SISÄLLÖT

- trigonometrinen funktioiden määrittely yksikköympyrän avulla

- radiaani
- tyyppiä $f(x) = a$ olevien trigonometrinen yhtälöiden ratkaiseminen
- muotoa $f(x) = A \sin(bx)$ olevien funktioiden kuvaajat jaksollisten ilmiöiden mallintajina
- vektorin käsite ja vektoreiden peruslaskutoimitusten periaatteet
- koordinaatiston vektoreiden komponenttiesitys ja skalaaritulo
- kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteiden ja kulmien tutkiminen vektoreiden avulla

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: -

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 3. opiskeluvuote

9. Kertauskurssi (MAB 9)

TAVOITTEET JA KESKEINEN SISÄLTÖ

Kurssin tavoitteena on kerrata lyhyen matematiikan kurssien oppimäärä siten, että oppilas kokee olevansa valmis osallistumaan ylioppilaskirjoituksiin. Kurssi on tarkoitettu päättövuottaan opiskeleville.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: -

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 3. opiskeluvuotena

5.7 Biologia

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologialle tieteenä on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta. Biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tiedonaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään laajasti yhteiskunnassa. Biologia tuo esille uutta tietoa elollisen luonnon monimuotoisuudesta ja kestävästä kehityksen edistämisestä.

Biologian opetuksen tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää toimivan eliömaailman rakenteen ja kehityksen, ihmisen osaksi eliömaailmaa sekä ihmisen toiminnan merkityksen ympäristössä. Lukion biologian tulee myös luoda perusta ymmärtää biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia. Opetus kehittää opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua, herättää kiinnostusta biotieteisiin sekä edistää opiskelijan luonnon monimuotoisuutta säilyttävää ja ympäristövastuullista käyttäytymistä.

Opetuksen tavoitteet

Biologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee biologian keskeiset käsitteet

- tunnistaa elämän tuntomerkit ja osaa jäsentää elämän ilmiöt sekä biologian eri organisaatiotasot molekyylitasolta biosfääriin
- oppii arvostamaan eliökunnan monimuotoisuutta ja ymmärtämään eliöiden sopeutumisen erilaisiin ympäristöihin
- ymmärtää perimän ja evoluution merkityksen eliökunnan kehittämisessä
- perehtyy biologisen tiedonhankinnan ja tutkimuksen menetelmiin sekä osaa arvioida kriittisesti eri lähteistä saamaansa biologista tietoa
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisen biologisen kokeen sekä tulkita sen tuloksia
- tuntee biotieteiden, esimerkiksi bioteknologian ja lääketieteen sovelluksia
- tuntee ihmiselimistön toiminnan peruspiirteet
- ymmärtää perimän ja ympäristötekijöiden merkityksen terveyden taustana sekä yksilön että ihmiskunnan kannalta
- tiedostaa kestävä kehityksen välttämättömyyden ja ymmärtää oman vastuunsa ekosysteemien tulevaisuudesta.

Arviointi

Biologiassa arvioidaan opiskelijan kykyä hallita ja käyttää biologian keskeisiä käsitteitä sekä soveltaa biologisia tietoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Taitojen arvioinnissa painotetaan opiskelijan luonnontieteellisiä työskentelytaitoja, ryhmässä toimimista, kykyä käyttää erilaisia lähteitä biologisen tiedon hankinnassa sekä kykyä arvioida tietoa kriittisesti. Harrastuneisuus biologian eri osa-alueisiin voidaan ottaa arvioinnissa huomioon.

Pakolliset kurssit

1. Eliömaailma (BI1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tietää, miten elämän ilmiöitä tutkitaan
- ymmärtää, mitä luonnon monimuotoisuus biosysteemien eri tasoilla tarkoittaa
- ymmärtää evoluution jatkuvuuden, mekanismit ja merkityksen
- tuntee muuntelun, sopeutumisen ja lajien välisten suhteiden merkityksen elämän kehitykselle
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen ja tulkita sen kehitystä
- tuntee ekosysteemien keskeiset toimintaperiaatteet.

Keskeiset sisällöt

Biologia tieteenä

- elämän ominaisuudet ja perusedellytykset
 - biologiset tieteet ja tutkimusmenetelmät
- Luonnon monimuotoisuuden ilmeneminen
- ekosysteemien ja lajien monimuotoisuus
 - eläinten käyttäytyminen monimuotoisuuden ilmentäjänä
 - geneettinen monimuotoisuus
- Evoluutio – elämän kehittyminen
- elämän syntyvaiheet
 - lisääntymisstrategiat ja evoluutiovoimat
 - lajien syntyminen ja häviäminen

- nykyinen eliökunta
- Miten luonto toimii?
- elollisen ja elottoman luonnon vuorovaikutus
- ekosysteemien rakenne ja toiminta
- populaatioiden ominaisuudet
- lajien väliset suhteet
- eliöiden sopeutuminen ympäristöönsä ja levinneisyys

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet:

-Kestävä kehitys: luonnon monimuotoisuus ja sen säilyminen

-Viestintä ja mediaosaaminen: lähdekritiikki ja lähdeviitteet

Paikallisuus: luonnon monimuotoisuuden toteutuminen ja luonnon toimiminen Urjalassa

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu, parityöt, pienoistutkielmatyöskentelyä paikallisista asioista

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 1. opiskeluvuotena

2. Solu ja perinnöllisyys (BI2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää solun merkityksen elämän perusyksikkönä, tunnistaa erilaisia soluja ja niiden rakenteita
- ymmärtää solurakenteiden kehityksen ja merkityksen sekä evoluutioprosessin kokonaisuuden
- osaa solun kemiallisen rakenteen ja toiminnan sekä osaa kytkeä ne yksilön toimintaan
- hallitsee solun energiatalouden prosessit ja niiden merkityksen
- tuntee geneettisen informaation rakenteen sekä sen siirtymisen solusta soluun ja sukupolvelta toiselle
- tietää miten geenit ohjaavat solun toimintaa
- osaa periytymisen lainalaisuuksien peruseräaatteet
- tietää kuinka soluja tutkitaan ja hallitsee kokeellisen työskentelyn taitoja.

Keskeiset sisällöt

Solu elämän perusyksikkönä

- miten soluja tutkitaan
- erilaisia soluja
- solun rakenne ja toiminta

Solun energiatalous

- energian sitominen
- energian vapauttaminen

Solujen toiminnan ohjaaminen

- DNA:n rakenne ja toiminta
- proteiinisynteesi

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja sen merkitys
- solujen jakautuminen, kasvu ja erilaistuminen

Periytymisen perusteet

- geenit ja alleelit
- sukusolut ja niiden synty meioosissa
- periytymismekanismit

Populaatiogenetiikka ja synteettinen evoluutioteoria

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet:

- Viestintä ja mediaosaaminen: lähdekritiikki ja lähdeviitteet

Paikallisuus: -

Työtavat: opettajajohtoinen työskentely, parityöt, laborointi

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 2.opiskeluvuotena

Syventävät kurssit

3. Ympäristöekologia (BI3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ekologian perusteet ja ymmärtää ihmisen toiminnan vaikutuksen elolliseen luontoon
- ymmärtää biodiversiteetin merkityksen ihmiskunnan tulevaisuudelle
- hahmottaa ympäristöongelmien syitä ja niiden seurauksia ekosysteemeissä
- tutustuu suomalaisiin ekosysteemeihin ja niiden erityispiirteisiin sekä perehtyy myös ihmisen muokkaamiin ekosysteemeihin
- tuntee ja osaa arvioida menetelmiä, joilla voidaan tarkkailla ympäristön tilaa ja ratkaista syntyneitä ongelmia
- osaa suunnitella ja toteuttaa pienen tutkimuksen ympäristön tilasta ja esittää sen tulokset
- kehittää ympäristölukutaitoaan, ymmärtää vastuunsa ympäristön tilasta ja osaa toimia kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Ekologinen tutkimus

- ekologisten peruskäsitteiden syventäminen
- ekologisen tutkimuksen tehtävä
- ympäristön laadun indikaattorit
- oman tutkimuksen suunnittelu ja toteuttaminen

Biodiversiteetti ja sen merkitys

- biodiversiteetti luonnonvarana
- eliölajien ja elinympäristöjen uhanalaisuus ja suojele
- biodiversiteetin väheneminen

Ekologiset ympäristöongelmat, niiden syyt ja ratkaisumahdollisuudet

- aineiden kiertoon liittyvät ongelmat
- paikalliset ympäristöongelmat

Suomen luonnon haavoittuvuus

- pohjoiset metsät
- suot
- järvet ja virtavedet
- Itämeri

Kestävä tulevaisuus

- ekologisesti kestävä kehitys ja yksilön valinnat
- rakennettu ympäristö ja kaupunkiekologia
- ekologisesti kestävä tuotanto
- ympäristötekniikan mahdollisuudet

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet:

- Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys: kuluttajan vaikuttamiskeinot
 - Kestävä kehitys: luonnon monimuotoisuus, ympäristöongelmat, kestävä kehitys
 - Teknologia ja yhteiskunta: ympäristötekniikka
 - Viestintä ja mediaosaaminen: lähdekritiikki ja lähdeviitteet
- Paikallisuus: tutustuminen Urjalan luonnon monimuotoisuuteen ja ympäristöongelmiin
 Työtavat: opettajajohtoinen työskentely, parityöt, retket, laborointi
 Arviointi: numeroarviointi
 Suoritusjärjestys: 1. ja 2. opiskeluvuotena

4. Ihmisen biologia (BI4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ihmissolun erilaistumisen pääpiirteet sekä kudosten ja elinten rakenteet ja toimintaperiaatteet
- ymmärtää ihmisen kemiallisen tasapainon säätelymekanismeja sekä ulkoisten ja sisäisten tekijöiden vaikutuksia niihin
- ymmärtää hermoston toiminnan ja hormonaalisen viestinnän merkityksen yksilön toimintojen ohjaajana
- ymmärtää lisääntymiseen ja ihmisen elinkaareen liittyviä fysiologisia muutoksia sekä ihmisen yhteisöllisyyden merkityksen terveyden kannalta
- pystyy selittämään elimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan ja tuntee merkityksellisimpien sairauksien syntymekanismeja
- ymmärtää ihmisen lajinkehityksen sekä perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen ihmisen terveyteen
- pystyy tarkastelemaan oppimiaan asioita arkielämän esimerkkien avulla ja tutustumaan alan uutisiin ja arvioimaan niitä kriittisesti.

Keskeiset sisällöt

Ihmisen solujen ja kudosten erityispiirteet

- solujen synty, kasvu ja erilaistuminen kudoksiksi sekä kantasolujen merkitys
- solujen vanheneminen ja kuolema
- syöpä

Elimistöjen rakenne, toiminta ja merkitys

- ruoansulatus ja ravitsemus
- hengityselimistö ja hengityksen säätely
- veri ja verenkierto
- erityselimistöt ja kemiallinen tasapaino
- tuki- ja liikuntaelimistö

Elintoimintojen säätely

- umpirauhaset ja hormonit
- hermosto ja aistit
- lämmönsäätely

Ihmisen lisääntyminen

- sukupuolinen kehitys ja seksuaalisuus
- hedelmöitys, raskaus ja synnytys

Ihmisen elämänkaari ja yhteisöllisyys

Perimän merkitys

- ihmisen evoluutio ja ihminen lajina
- perinnöllisyys ja terveys

Elimistön sopeutuminen ja puolustusmekanismit

- elimistön puolustusjärjestelmät
- ihminen ja mikrobit
- myrkylliset aineet ja mutageenit

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet:

-Viestintä ja mediaosaaminen: lähdekritiikki ja lähdeviitteet

Paikallisuus:-

Työtavat: opettajajohtoinen työskentely, parityöt, laborointi

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 2. ja 3. opiskeluvuotena

5. Bioteknologia (BI5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan solun hienorakenteesta ja solun eri osien toiminnasta
- ymmärtää elämän keskeisten molekyylien rakenteen ja merkityksen solun toiminnassa
- hallitsee tärkeimpien mikrobiryhmien kuten bakteerien ja virusten rakenteen, toiminnan ja lisääntymisen periaatteet
- tuntee geenien toiminnan ja sen säätelyn
- tuntee geenien etsintä- ja tunnistusmenetelmiä sekä geenien siirtämisen tekniikan pääpiirteet ja hallitsee geeni- ja biotekniikan keskeiset käsitteet
- tuntee biotekniikan tarjoamia sovellusmahdollisuuksia eri biotieteissä ja teollisuudessa
- pystyy arvioimaan biotekniikan kehittymisen luomia mahdollisuuksia, uhkatekijöitä ja eettisiä ongelmia sekä tekemään niiden pohjalta perusteltuja arkielämän ratkaisuja.

Keskeiset sisällöt

Solun hienorakenne ja solujen välinen viestintä

Solut proteiinien valmistajina

- DNA:n, geenien ja genomien rakenne
- entsyymit solun ja biotekniikan työkaluina

Geenien toiminta

- geenin toiminta ja sen säätely
- mutaatiot

Geenitekniologia ja sen mahdollisuudet

- geenitekniikan menetelmät ja geenikartoitus
- geenitutkimus lääketieteessä
- geenitutkimus yksilöiden tunnistamismenetelmänä

Mikrobit ja niiden merkitys

- bakteerin ja viruksen rakenne, toiminta ja lisääntyminen
- bakteerien viljely ja käsittely
- mikrobit luonnossa ja ihmisen taloudessa

Biotekniikka teollisuudessa

Kasvien ja eläinten jalostus

Geenitekniikan etiikka ja lainsäädäntö

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet:

- Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys: geenitekniikan etiikka ja lainsäädäntö

- Teknologia ja yhteiskunta: bioteknologia, mm. geenitekniikka

- Viestintä ja mediaosaaminen: lähdekritiikki ja lähdeviitteet

Paikallisuus: -

Työtavat: opettajajohtoinen työskentely, parityöt, laborointi, tutustumiskäynnit

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 3. opiskeluvuotena

Soveltavat kurssit

6. Kertauskurssi (BI6)

Tavoitteet:

Opiskelija

- kertaa ja syventää aiemmissa kusseissa tulleita biologian keskeisiä asioita
- valmentautuu ylioppilaskirjoituksiin esim. vanhojen yo-tehtävien avulla

Keskeiset sisällöt:

- Luonnon monimuotoisuus
- Evoluutio
- Ekosysteemien rakenne ja toiminta
- Solun rakenne ja toiminta
- Yksilön rakenne ja toiminta
- Ihmisen elimistön rakenne, toiminta ja merkitys
- Periytyksen perusteet
- Ekologinen tutkimus
- Kestävä tulevaisuus
- Geeniteknologia ja sen mahdollisuudet

Aihekokonaisuudet:

- aikaisemmissa kursseissa tulleet aihekokonaisuudet kertautuvat

Paikallisuus: -

Työtavat: opettajajohtoinen työskentely, oppilaskohtaisia harjoituksia

Arviointi: suoritusmerkintä

Suoritusjärjestys: 3.opiskeluvuotena

5.8 Maantiede

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

Maantieteessä tarkastellaan elottoman ja elollisen luonnon sekä ihmisen luomien järjestelmien rakennetta ja toimintaa. Maantieteen opetuksen tulee ohjata opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutussuhteita sekä tarkastelemaan maailmaa muuttavana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä. Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetuksen tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia ympäristökysymysten alueelliseen jäsentämiseen ja kestävän kehityksen mukaisten ratkaisujen etsimiseen.

Lukion maantieteen opetuksen tulee auttaa opiskelijaa ymmärtämään maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja ongelmia sekä niiden ratkaisumahdollisuuksia. Tavoitteena on, että opiskelija oppii maantieteellisen tiedon avulla havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja mielipiteitä, ottamaan kantaa lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi.

Opetuksen tavoitteet

Maantieteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hankkia, tulkita ja kriittisesti arvioida maantieteellistä tietoa, kuten karttoja, tilastoja, kirjallisia, digitaalisia ja muita medialähteitä sekä osaa hyödyntää monipuolisesti tietotekniikkaa maantieteellisten tietojen esittämisessä

- ymmärtää, mitä alueellisuus, tila ja paikka merkitsevät maantieteessä ja maantieteellisessä ajattelussa
- osaa kuvata luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä osaa kriittisesti arvioida ajankohtaisia maailman tapahtumia
- osaa havainnoida, analysoida ja arvioida luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön tilaa, niissä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisten hyvinvointia paikallisesti ja maailmanlaajuisesti
- ymmärtää, mitä alueellinen kehittyneisyys merkitsee ja osaa pohtia mahdollisuuksia ratkaista taloudellisia ja sosiaalisia eriarvoisuusongelmia
- tuntee ja ymmärtää erilaisia kulttuureja sekä suvaitsee ja kunnioittaa erilaisuutta
- tuntee suunnittelun keinoja eri aluetasoilla ja tietää mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä kehitykseen
- osaa toimia ympäröivän maailman kysymyksiin kantaaottavana ja kestävän kehityksen puolesta toimivana aktiivisena maailmankansalaisena.

Arviointi

Maantieteessä arvioidaan maantieteellisen ajattelun kehittymistä tietojen ja taitojen suhteen. Arvioinnin kohteina ovat peruskäsitteiden hallinta, valmius perustella maantieteellisiä väittämiä ja kannanottoja sekä taito havaita alueellisia riippuvuuksia. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito tulkita ja arvioida maantieteellistä tietoa sekä soveltaa maantieteellistä tietoa eri tilanteissa. Arvioitavia taitoja ovat maantieteellisen tiedon analysointi-, käsittely- ja esittämistäidot kuten kartan tulkintataito ja muut graafiset taidot sekä opiskelijan yhteistyötaidot.

Pakolliset kurssit

1. Sininen planeetta (GE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää luonnonmaantieteen peruskäsitteitä
- ymmärtää maapallon planetaarisuudesta johtuvat ilmiöt
- osaa kuvata ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan
- ymmärtää, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat ja osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä
- ymmärtää elottoman ja elollisen luonnon vyöhykkeisyyden maapallolla
- osaa soveltaa hankkimaansa luonnonmaantieteellistä tietoa sekä paikallisesti että maailmanlaajuisesti.

Keskeiset sisällöt

Maantieteellinen ajattelu

- Mitä on maantiede?
- maantiede luonnontieteenä
- maantieteellinen tietoaaines, tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen kulku
- maailmankuvan muutos ja karttakuvan kehitys

Maan planetaarinen luonne

- aurinkokunnan synty ja perusrakenne
- Aurinko ja sen vaikutukset maapallolla
- Maan planetaariset liikkeet ja niistä johtuvat ilmiöt

Ilmakehä liikkeessä

- ilmakehän rakenne ja merkitys

- tuuli ja sen synty, planetaariset ja alueelliset tuulet sekä paikallistuulet

Vesikehä liikkeessä

- veden kiertokulku luonnossa
- sateiden synty ja jakautuminen
- meriveden liikkeet ja merkitys

Sää ja ilmasto

- sää ja sen ennustaminen
- lämpö- ja ilmastovyöhykkeet
- ilmastonmuutos

Maapallon muuttuvat pinnanmuodot

- Maan rakenne
- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina

Maapallon kasvillisuusvyöhykkeet

- kasvillisuusvyöhykkeiden sijainti ja kuvaus
- ihmisen toiminnan edellytykset ja vaikutukset eri kasvillisuusvyöhykkeillä

Luonnonmaisemien tulkinta karttojen ja kuvien avulla

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet:

- Kestävä kehitys: ilmastonmuutos
- Viestintä ja mediaosaaminen: lähdekritiikki ja lähdeviitteet

Paikallisuus: endo- ja eksogeenisiä ilmiöitä Urjalassa

Työtavat: opettajajohtoinen työskentely, parityöt

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 1.opiskeluvuotena

2. Yhteinen maailma (GE2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää kulttuurimaantieteen käsitteitä sekä osaa tulkita ihmisen toimintaan liittyviä ilmiöitä ja rakenteita kulttuurimaantieteen teorioita ja malleja hyväksi käyttäen
- tuntee eri kulttuureja ja osaa arvioida niiden kehittymiseen vaikuttaneita tekijöitä
- osaa analysoida maapallon eri alueiden väestönkehitystä ja asutuksen piirteitä sekä kaupungistumisen syitä ja seurauksia
- osaa arvioida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan eri alueilla sekä ymmärtää ekologisesti ja taloudellisesti kestävän kehityksen merkityksen
- tuntee aluesuunnittelun tavoitteita ja vaikuttamiskeinoja
- tuntee kehittyneisyyserojen erilaiset ilmenemismuodot
- osaa arvioida ihmisten hyvinvointia, ympäristön tilaa sekä kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävästä kehityksestä nyt ja tulevaisuudessa maapallon eri alueilla.

Keskeiset sisällöt

Kulttuurimaantieteen olemus ja tehtävät

- lähestymistavat ja näkökulmat
- maantieteellinen mieltäminen ja miellekartat
- paikkojen kokeminen ja alueellinen identiteetti

Väestö ja asutus

- väestönkehitys ja väestönkasvu
- asutuksen alueellinen jakautuminen, muuttoliikkeet ja kaupungistuminen
- kulttuurit ja kulttuurien muuttuminen sekä vähemmistökulttuurit

Luonnonvarat

- luokittelu ja riittävyys
- Alkutuotanto ja ympäristö
- ravinnontuotanto ja ravinnon riittävyys sekä kestävä maa- ja kalatalous
- maatalouden muodot
- metsät luonnonvarana ja kestävä metsätalous
- Teollisuus ja energia
- raaka-aineet ja energialähteet
- teollisuuden sijainti
- kestävän teollisuuden ja energiatalouden periaatteet
- Liikkuminen ja vuorovaikutus
- liikennejärjestelmät
- matkailu ja sen merkitys eri alueilla
- maailmankauppa
- alueellinen leviämismalli – maantieteellinen diffuusio
- Ihmistoiminnan alueellinen rakenne
- ytimet ja periferiat
- maankäyttö maaseudulla ja kaupungeissa
- keskukset ja vaikutusalueet
- kulttuurimaisemien tulkinta karttojen kuvien avulla
- Kehityksen ohjailu ja kestävä kehitys
- aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet
- kehittyneisyserot eri aluetasoilla
- kansainvälinen yhteistyö
- globalisaatio

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet:

- Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys: aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet
- Kestävä kehitys: väestönkasvu, kestävä kehitys
- Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus: kulttuurit ja kulttuurien muuttuminen sekä vähemmistökulttuurit
- Teknologia ja yhteiskunta: teollisuus ja energiantuotanto
- Viestintä – ja mediaosaaminen: lähdekritiikki ja lähdeviitteet
- Paikallisuus: Urjalan väestötilanne, elinkeinot, kylät, yhteydet ja aluesuunnittelu
- Työtavat: opettajajohtoinen työskentely, parityöt, oppilaskohtaiset tehtävät
- Arviointi: numeroarviointi
- Suoritusjärjestys: 2.opiskeluvuotena

Syventävät kurssit

3. Riskien maailma (GE3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee luonnon toimintaan, ihmisen toimintaan sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutukseen liittyvät riskit maapallolla sekä osaa arvioida niiden merkitystä ihmisen ja ympäristön kannalta
- tuntee millaisia riskejä maapallon eri alueilla ilmenee sekä osaa vertailla ja arvioida eri alueiden riskiherkkyyttä sekä maailmanlaajuisesti että paikallisesti
- osaa arvioida alueiden kehittyneisyyden ja alueilla ilmenevien riskien välistä suhdetta
- osaa seurata ja kriittisesti arvioida ajankohtaisia riskiuutisia eri medioissa sekä osaa soveltaa oppimaansa tietoa riskiuutisten analysointiin ja arviointiin
- tietää, millaisten ratkaisujen avulla uhkia voidaan välttää tai niiden vaikutuksia

lieventää

- ymmärtää, että ihminen vaikuttaa omalla toiminnallaan maapallon elinkelpoisuuteen sekä ihmisten hyvinvointiin ja turvallisuuteen
- tietää mahdollisuudet ennakoida ja varautua riskeihin, säädellä ristiriitoja sekä toimia kestäväen kehityksen mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Riskien maantiede, riskien luokittelu ja merkitys

Luonnon toimintaan liittyvät riskit ja riskialueet

- avaruuteen liittyvät uhkat, endogeeniset riskit, myrskyt, tulvat, kuivuus ja eliöperäiset riskit

- luonnonriskeihin varautuminen

Ihmisen ja luonnon riippuvuuteen liittyvät ympäristöriskit ja riskialueet

- luonnonvarojen käyttöön liittyvät riskit: energiakysymykset ja luonnonvarojen riittävyys, puhtaan veden saatavuus, eroosio ja aavikoituminen, ilmaston muutos, saastuminen ja biodiversiteetin heikkeneminen

- mahdollisuudet estää ja pienentää ympäristöriskejä kestäväen kehityksen keinoin

Ihmiskunnan riskit ja riskialueet

- väestönkasvu ja nälkä, kaupungistuminen, globalisoitumiseen liittyvät riskit, yhteiskunnalliset ja poliittiset jännitteet, sodat, pakolaisuus ja sosiaalinen eriarvoistuminen

- ristiriitojen säätelymahdollisuudet

Tekniset riskit

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet:

- Hyvinvointi ja turvallisuus: yhteiskunnalliset ja poliittiset jännitteet, pakolaisuus, tekniset riskit

- Kestävä kehitys: väestönkasvu, ympäristöongelmat, luonnonvarojen riittävyys

- Teknologia ja yhteiskunta: energiantuotanto, tekniset riskit

- Viestintä ja mediaosaaminen: lähdekritiikki ja lähdeviitteet

Paikallisuus: Urjalassa esiintyviä hasardeja ja miten niihin on varauduttu

Työtavat: opettajajohtoinen työskentely, parityöt, hasardien seuranta tiedotusvälineistä

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 1. tai 2. opiskeluvuotena

4. Aluetutkimus (GE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kartografian perusteet

- tuntee maantieteellisten paikkatietojärjestelmien periaatteita ja sovellusmahdollisuuksia

- osaa kerätä tiettyyn alueeseen liittyvää tietoa eri tavoin kuten kenttähavainnoinnin, kyselyn tai haastattelun avulla sekä kartastoista, kartoista, tilastoista ja muista lähteistä

- osaa käyttää tietoverkkoja aineistojen hankinnassa, vuorovaikutteisessa työstämisessä ja tulosten julkaisemisessa

- osaa visualisoida alueellista tietoa karttoina, diagrammeina ja valokuvina

- osaa analysoida ja tulkita hankkimaansa aineistoa ja laatia aineiston avulla kuvauksen alueesta

- osaa tieteellisen kirjoittamisen periaatteet, kuten kriittisen lähteiden käytön ja viittaustekniikan sekä tuntee tekijänoikeudet.

Keskeiset sisällöt

Kartografian perusteet ja maantieteelliset lähdeaineistot

- kenttähavainnot, kysely ja haastattelu
- kartat, niiden mittakaavat, karttaprojektiot ja karttatyypit, ilmakuvat ja satelliittikuvat
- numeeriset lähteet sekä niiden visualisointi karttoina ja diagrammeina
- painettu lähdekirjallisuus ja digitaalisessa muodossa kuten tietoverkoissa ja CD-ROM-tallenteina olevat lähteet

Paikkatietojärjestelmät

- paikkatiedon perusteet ja sen sovellusmahdollisuudet
- esimerkkejä maantieteellisen lähdeaineiston käsittelystä, tulkinnasta ja visualisoinnista eritasoisilla alueilla paikkatieto-ohjelman avulla

Oma aluetutkimus

- tutkimusalueen valinta
- aineiston keruu karttojen, tilastojen, digitaalisen paikkatietoaineiston tai muiden tietolähteiden avulla, aineiston käsittely ja tulkinta sekä pienimuotoisen aluekuvauksen raportointi
- aihealueet: tutkimusalueen sijainti osana laajempia aluekokonaisuuksia, alueen koko, luonnonolot, väestö ja asutus, luonnonvarat ja maankäyttö, elinkeinot, liikenne ja palvelut, alueen jako osa-alueisiin sekä alueen ongelmat ja kehittäminen

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet:

- Teknologia ja yhteiskunta: paikkatietojärjestelmät
- Viestintä- ja mediaosaaminen: lähdekritiikki ja lähdeviitteet

Paikallisuus: paikallisiin karttoihin tutustuminen

Työtavat: karttatehtävät, tutkielman laatiminen

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 2. tai 3. opiskeluvuotena

Soveltavat kurssit

5. Suomi sekä kertaus (GE5)

Tavoitteet:

Oppilas

- perehtyy Suomen luonnon- ja kulttuurimaantietoon
- kertaa aikaisempien kurssien keskeiset asiat
- valmistautuu ylioppilaskirjoituksiin esim. vanhojen yo-tehtävien avulla

Keskeiset sisällöt:

- Suomen luonnonmaantiede
- Suomen kulttuurimaantiede
- ilmakehä, vesikehä ja kivikehä (rakenne ja ilmiöt)
- kasvillisuusvyöhykkeet
- väestömaantiede
- talousmaantiede
- kestävä kehitys
- erilaiset riskit maapallolla
- karttojen tulkinta

Aihekokonaisuudet:

-eri kursseilla tulleet aihekokonaisuudet kertautuvat

Paikallisuus: paikallisuus tulee esille Suomen maantiedon yhteydessä

Työtavat: opettajajohtoinen työskentely, parityöt, oppilaskohtaiset tehtävät

Arviointi: suoritusmerkintä

Suoritusjärjestys: 3. opiskeluvuotena

5.9 Fysiikka

Opetussuunnitelman perusteet

Uudet lukion opetussuunnitelman perusteet otetaan käyttöön 1.8.2005 lukien. Luvussa 5.9 käsitellään fysiikan tavoitteita, arviointia ja kursseja.

Fysiikka on empiirinen luonnontiede, jossa luonnon perusrakennetta ja -ilmiöitä pyritään ymmärtämään ja selittämään käyttäen luonnosta kokeellisin menetelmin saatavaa tietoa. Tavoitteena on löytää luonnossa yleispäteviä lainalaisuuksia ja esittää ne matemaattisina malleina.

Fysiikan opiskelulle luonteenomainen kokeellisuus voi olla aihepiirin, opetuksen vaiheen ja välineiden mukaan opiskelijoiden omakohtaista työskentelyä, opettajan esittämiä demonstraatioita, vierailujen, videoiden tai vain kerronnan kautta tapahtuvaa toimintaa. Kokeellisuudella tuetaan opiskelijaa omaksumaan uusia luonnontieteellisiä käsitteitä, periaatteita ja malleja. Fysiikan opiskelu kehittää opiskelijan kokeellisen työskentelyn ja yhteistyön taitoja. Kokeellisuus auttaa opiskelijaa hahmottamaan luonnontieteiden luonnetta ja tukee luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä.

Opiskelija oppii tarkastelemaan luonnon rakenteita ja ilmiöitä omien aikaisempien tietojensa ja käsitystensä valossa. Hän oppii tiedostamaan ja kyseenalaistamaan ennakkokäsityksiään ja tarkentamaan maailmankuvaansa hankkimansa uuden tiedon perustella. Opiskelija oppii suunnittelemaan kokeita yhdessä ja keskustelemaan kokeellisesti hankitusta tiedosta tai aineistosta, sen käsittelystä ja mallintamisesta sekä sen luotettavuuden arvioimisesta. Opiskelijayhteisö oppii jakamaan uuden tiedon keskenään.

Luonnontieteiden opiskelussa tiedon hankkimiseen käytetään kokeellisia menetelmiä, erilaisia tiedon lähteitä sekä tapoja käsitellä tietoa. Fysikaalisen tiedon lähteenä on ensisijaisesti luonto. Koulussa luonnontieteellisen tiedon lähteinä ovat lisäksi oppi- ja tietokirjat, digitaaliset tietovarannot ja alan asiantuntijat.

Arviointi

Fysiikassa arvioidaan opetussuunnitelman perusteissa esitettyjen kurssikohtaisten fysiikan tietojen ja niiden soveltamistaitojen saavuttamista erityisesti matemaattisia malleja käyttäen. Arvioinnin kohteena ovat myös tiedonkäsittelytaitojen, kokeellisen työskentelyn taitojen sekä muiden opiskelua tukevien taitojen kehittyminen, kuten fysikaalisen ongelman ratkaisuprosessin jäsenetty kuvaaminen.

Opetuksen tavoitteet

Fysiikan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tiedostaa ihmisen osana luontoa ja ymmärtää fysiikan merkityksen luonnon ilmiöiden mallintamisessa
- ymmärtää kokeellisen toiminnan ja teoreettisen pohdiskelun merkityksen luonnontieteellisen tiedon muodostumisessa
- hahmottaa fysiikan merkityksen tieteessä, taiteessa, tekniikassa, kommunikaatiossa ja elinkeinoelämässä sekä ihmisen arkiympäristössä
- vaikuttaa aktiivisesti ja vastuullisesti terveellisen ja turvallisen ympäristön luomiseksi
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- pystyy ratkaisemaan luonnontieteiden ja teknologian alaan kuuluvia ongelmia fysiikan lakeja ja käsitteitä luovasti hyväksi käyttäen
- hankkii ja käsittelee tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tapaan
- suunnittelee ja tekee yksinkertaisia mittauksia, kykenee tulkitsemaan ja arvioimaan tuloksia

sekä soveltamaan niitä

- hyödyntää erilaisia tietolähteitä tiedonhankinnassa sekä kykenee esittämään ja julkistamaan tietoja monipuolisella tavalla myös teknisiä apuvälineitä käyttäen
- tarkastelee fysiikan merkitystä yksilön ja yhteiskunnan kannalta sekä ihmistä fysiikan tietojen soveltajana, tutustuu fysiikan sovelluksiin ja niiden taitavaan, eettiseen ja hallittuun käyttöön tuotteiden aikaansaamisessa ja arkielämän helpottamisessa sekä saa valmiuksia ymmärtää teknologisten sovellusten vaikutuksia.

Pakollinen kurssi

1. Fysiikka luonnontieteenä (FY1)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa tyydytystä tiedon ja ymmärtämisen tarpeelleen sekä saa vaikutteita, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa kohtaan
- tutustuu aineen ja maailmankaikkeuden rakenteeseen liittyviin peruskäsitteisiin ja osaa jäsentää käsitystään luonnon perusrakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- ymmärtää, kuinka luonnontieteellinen tieto rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- suunnittelee ja tekee yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita sekä kykenee tulkitsemaan ja arvioimaan kokeellisesti saatua tietoa ja esittämään sitä muille
- tulkitsee ja mallintaa kokeellisen työn tuloksia graafisesti
- käyttää opiskelun tukena tieto- ja viestintätekniiikkaa.

KESKEISET SISÄLLÖT

- fysiikan merkitys historian eri vaiheissa ja nykyaikana
- aineen ja maailmankaikkeuden rakenteet ja perusvuorovaikutukset
- energian, erityisesti säteilyn, sitoutuminen ja vapautuminen luonnon ja ihmisen aikaansaamisissa prosesseissa
- kokeellisuus ja mallintaminen perustana fysikaalisen tiedon rakentumisessa, mittaaminen, tulosten esittäminen ja niiden luotettavuuden arviointi
- voima liikkeen muutoksen aiheuttajana
- liikkeen kuvaamisessa tarvittavat peruskäsitteet ja liikkeen graafinen esitys

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys sekä hyvinvointi ja turvallisuus aihekokonaisuudet esiintyvät kurssilla esimerkiksi säteilyn ja liikenneturvallisuuden opintokokonaisuuksissa.

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 1. opiskeluvuotena

Syventävät kurssit

Syventävien kurssien tavoitteena on, että opiskelija

- saa valmiuksia opiskella luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla
- tutkii luonnon ilmiöitä sekä mallintaa ja esittää niitä matemaattisten ja graafisten menetelmien avulla
- rakentaa fysiikan malleja ja käyttää niitä ennusteiden tekemiseen
- tutkii ja havainnollistaa malleja tieto- ja viestintätekniiikan avulla
- tutustuu klassisen fysiikan osa-alueisiin ja modernin fysiikan alkeisiin
- tutustuu fysiikan eri osa-alueisiin liittyvään teknologiaan
- tutustuu fysiikan merkitykseen yhteiskunnan eri alueilla
- tutustuu fysiikan sovelluksiin ja niihin liittyviin turvallisuustekijöihin.

2. Lämpö (FY2)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee lämpöön liittyvät ilmiöt
- tutkii aineen termodynaamiseen tilaan tai lämpöopin pääsääntöihin liittyviä ilmiöitä
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

KESKEISET SISÄLLÖT

- kaasujen tilanmuutokset ja lämpölaajeneminen
- paine, hydrostaattinen paine
- kappaleiden lämpeneminen, jäähtyminen, olomuodon muutokset ja lämpöenergia
- mekaaninen energia, työ, teho ja hyötysuhde
- lämpöopin pääsäännöt, sisäenergia
- energiavarat

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Aihekokonaisuuksista korostuvat kestävä kehitys, jota voidaan tarkastella energiavarojen hyödyntämisessä energiatuotannon eri vaiheissa.

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 1. opiskeluvuotena

3. Aallot (FY3)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa yleiskuvan luonnon jaksollisista ilmiöistä ja perehtyy niitä selittäviin keskeisiin periaatteisiin
- perehtyy värähdys- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä, ääntä tai sähkömagneettisia aaltoja.

KESKEISET SISÄLLÖT

- harmoninen voima ja värähdysliike
- aaltoliikkeen synty ja aaltojen eteneminen
- aaltoliikkeen interferenssi, diffraktio ja polarisoituminen
- heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen
- valo, peilit ja linssit
- ääni, melun terveysvaikutukset ja kovalta ääneltä suojautuminen

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Hyvinvointi ja turvallisuus sekä teknologia ja yhteiskunta aihekokonaisuus voidaan huomioida äänen ja optisten laitteiden sovelluksissa.

Paikallisuuden huomioiminen:

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 1. opiskeluvuotena

4. Liikkeen lait (FY4)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää liikkeeseen liittyviä ilmiöitä ja käsittelee niitä selittäviä malleja
- tutkii etenemisliikkeeseen liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja perehtyy niiden avulla Newtonin

lakeihin

- ymmärtää säilymlakien merkityksen fysiikassa.

KESKEISET SISÄLLÖT

- liikkeen mallit ja Newtonin lait
- etä- ja kosketusvoimat, erityisesti liikettä vastustavat voimat, noste
- liikemäärän säilyminen ja impulssiperiaate
- liike- ja potentiaalienergia sekä työperiaate
- värähdysliikkeen energia

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys sekä hyvinvointi ja turvallisuus aihekokonaisuuksia voidaan korostaa liikenneturvallisuutta tarkasteltaessa.

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 2. opiskeluvuotena

5. Pyöriminen ja gravitaatio (FY5)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää osaamistaan mekaniikassa sekä statiikkaan ja pyörimiseen liittyvien ilmiöiden laskennallista hallintaa
- syventää tuntemustaan mekaniikan maailmankuvasta.

KESKEISET SISÄLLÖT

- momentti ja tasapaino pyörimisen suhteen
- pyörimisliikkeen mallit, tasainen ja tasaisesti kiihtyvä pyörimisliike
- pyörimisen liikeyhtälö
- pyörimismäärän säilyminen
- pyörimisliikkeen energia
- ympyräliike ja ympyräliikkeen kiihtyvyys
- gravitaatio ja gravitaation alainen liike
- heittoliike ja planeettojen liike
- satelliitit ja niiden käyttö

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: -

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 2. opiskeluvuotena

6. Sähkö (FY6)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää sähköön liittyviä peruskäsitteitä, tutustuu mittaustekniikkaan
- osaa tehdä sähköopin perusmittauksia sekä rakentaa ja tutkia yksinkertaisia virtapiirejä.

KESKEISET SISÄLLÖT

- sähköpari, sähkövirran kulku metallijohteessa
- jännitteen ja sähkövirran mittaaminen
- Ohmin laki
- Joulen laki

- vastukset, vastusten kytkennät ja Kirchoffin lait
- Coulombin laki, homogeeninen sähkökenttä ja aine sähkökentässä
- kondensaattori, kytkennät ja energia
- sähkövirran kulku puolijohteessa, esimerkkinä diodi

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Kestävää kehitystä voidaan tarkastella esimerkiksi akkujen ja paristojen sekä muiden komponenttien kehityksen ja kierrätyksen näkökulmasta.

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 2. opiskeluvuotena

7. Sähkömagnetismi (FY7)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tuntemustaan sähkömagnetismin ilmiöistä
- perehtyy sähköturvallisuuteen
- syventää tuntemustaan sähkömagneettisten ilmiöiden merkityksestä yhteiskunnassa.

KESKEISET SISÄLLÖT

- magneettinen voima, magneettikenttä ja aine magneettikentässä
- varattu hiukkanen homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä
- induktiolaki ja Lenzin laki
- induktioilmiöitä - pyörrevirrat, generaattori ja itseinduktio
- energian siirto sähkövirran avulla
- tehollisen jännitteen ja sähkövirran mittaaminen sekä impedanssin taajuusriippuvuuden määrittäminen
- värähtelypiiri ja antenni, sähkömagneettinen viestintä
- sähköturvallisuus
- energiateollisuus

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Hyvinvointi ja turvallisuus sekä teknologia ja yhteiskunta aihekokonaisuudet voidaan liittää sähköenergiantuotannon ja sähkömagneettisen viestinnän opintokokonaisuuksiin.

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 3. opiskeluvuotena

8. Aine ja säteily (FY8)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu kvantittumiseen, dualismiin sekä aineen ja energian ekvivalenssiin aineen rakennetta ja rakenneseiden dynamiikkaa hallitsevina periaatteina
- syventää kokonaiskuvaa fysiikan kehityksestä ja sen pätevyysalueesta luonnonilmiöiden tulkitsijana.

KESKEISET SISÄLLÖT

- sähkömagneettinen säteily
- röntgensäteily
- mustan kappaleen säteily

- valosähköilmiö
- säteilyn hiukkasluonne ja hiukkasten aaltoluonne
- atomimallit esimerkkinä Bohrin atomimalli
- kvantittuminen, viivaspektri, atomin energiatilat ja energiatasokaavio
- atomiytimen rakenne
- radioaktiivisuus ja säteilyturvallisuus
- massan ja energian ekvivalenssi
- ydinreaktiot ja ydinenergia
- aineen pienimmät osaset ja niiden luokittelu

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Ydinenergian opintokokonaisuuteen voidaan liittää aihekokonaisuudet aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys, hyvinvointi ja turvallisuus, kestävä kehitys sekä teknologia ja yhteiskunta. Lisäksi hyvinvointi ja turvallisuus voidaan huomioida radioaktiivisen ja röntgensäteilyn kohdalla.

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 3. opiskeluvuotena

9. Kertauskurssi (FY9)

TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT

Kurssin tavoitteena on fysikaalisten laskuvalmiuksien parantaminen koko lukiofysiikan osalta.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: -

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 3. opiskeluvuotena

5.10 Kemia

Opetussuunnitelman perusteet

Uudet lukion opetussuunnitelman perusteet otetaan käyttöön 1.8.2005 lukien. Luvussa 5.10 käsitellään kemian tavoitteita, arviointia ja kursseja.

Kemian opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus välittää kuvaa kemiasta yhtenä keskeisenä perusluonnontieteenä, joka tutkii ja kehittää materiaaleja, tuotteita, menetelmiä ja prosesseja kestävänsä kehityksen edistämiseksi. Opetus auttaa ymmärtämään jokapäiväistä elämää, luontoa ja teknologiaa sekä kemian merkitystä ihmisen ja luonnon hyvinvoinnille tutkimalla aineita, niiden rakenteita ja ominaisuuksia sekä aineiden välisiä reaktioita.

Kemian opetukselle on luonteenomaista kemiallisten ilmiöiden ja aineiden ominaisuuksien havaitseminen ja tutkiminen kokeellisesti, ilmiöiden tulkitseminen ja selittäminen mallien ja rakenteiden avulla, ilmiöiden kuvaaminen kemian merkkikielellä sekä ilmiöiden mallintaminen ja matemaattinen käsittely. Monipuolisin työtavoin ja arviointimenetelmin opiskelijoita ohjataan kemian tietojen ja taitojen sekä persoonallisuuden kaikkien osa-alueiden kehittämiseen. Kemian opetuksen toteutuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden opiskelunvalmiudet ja luodaan myönteinen kuva kemiaa sekä sen opiskelua kohtaan.

Opetuksen tavoitteet

Kemian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kemian keskeisimmät peruskäsitteet ja tietää kemian yhteyksiä jokapäiväisen elämän ilmiöihin sekä ihmisen ja luonnon hyvinvointiin
- osaa kokeellisen työskentelyn ja muun aktiivisen tiedonhankinnan avulla etsiä ja käsitellä tietoa elämän ja ympäristön kannalta tärkeistä kemiallisista ilmiöistä ja aineiden ominaisuuksista sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja merkitystä
- osaa tehdä ilmiöitä koskevia kokeita ja oppii suunnittelemaan niitä sekä osaa ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat
- osaa tulkita ja arvioida kokeellisesti tai muutoin hankkimaansa tietoa ja keskustella siitä sekä esittää sitä muille
- perehtyy tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksiin tiedonhankinnan ja mallintamisen välineinä
- perehtyy nykyaikaiseen teknologiaan teollisuudessa ja ympäristötekniikassa
- osaa käyttää kemiallista tietoa kuluttajana terveyden ja kestäväen kehityksen edistämässä sekä osallistuttaessa luontoa, ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon
- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan.

Arviointi

Kemiassa arvioinnin kohteena on kemiallisen tiedon ymmärtäminen sekä soveltamisen taito. Arvioinnissa tulee lisäksi ottaa huomioon kokeellisen tiedonhankinnan ja -käsittelytaitojen kehittyminen, johon kuuluvat

- havaintojen tekeminen, mittausten ja kokeiden suunnittelu ja toteutus
- työvälineiden ja reagenssien turvallinen käyttö
- tulosten esittäminen sekä suullisesti että kirjallisesti
- tulosten tulkitseminen, mallintaminen ja arviointi
- johtopäätösten tekeminen ja soveltaminen.

Kemiassa arvioinnin menetelminä käytetään kurssikokeita, osallistumisaktiivisuuden seuranta, kokeellista työskentelyä, työselostuksia, projektitöitä, esitelmiä tai tutkielmia. Lisäksi opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti.

Pakollinen kurssi

1. Ihmisen ja elinympäristön kemia (KE1)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kuvan kemiasta, sen mahdollisuuksista ja merkityksestä
- syventää aiemmin opittujen kemian perusteiden ymmärtämistä kurssilla käsiteltävien asioiden yhteydessä
- osaa orgaanisten yhdisteiden rakenteita, niiden ominaisuuksia ja reaktioita sekä ymmärtää niiden merkityksen ihmiselle ja elinympäristölle
- tuntee erilaisia seoksia sekä niihin liittyviä käsitteitä
- kehittää tietojen esittämisessä ja keskustelussa tarvittavia valmiuksia
- oppii kokeellisen työskentelyn, kriittisen tiedonhankinnan ja -käsittelyn taitoja
- osaa tutkia kokeellisesti orgaanisten yhdisteiden ominaisuuksia ja reaktioita, tuntee erotus- ja tunnistamismenetelmiä sekä osaa valmistaa liuoksia.

KESKEISET SISÄLLÖT

- orgaanisia yhdisteryhmiä kuten hiilivetyjä, orgaanisia happiyhdisteitä, orgaanisia tyyppiyhdisteitä sekä niiden ominaisuuksia ja sovelluksia
- orgaanisissa yhdisteissä esiintyvät sidokset sekä poolisuus
- erilaiset seokset, ainemäärä, pitoisuus
- orgaanisten yhdisteiden hapettumis- ja pelkistymisreaktioita sekä protoninsiirtoreaktioita

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Kurssilla korostuvat aihekokonaisuuksista hyvinvointi ja turvallisuus esimerkiksi työturvallisuuden ja aineiden ominaisuuksien opiskelujen yhteydessä. Teknologiaa ja sen sovelluksia tarkastellaan ja käytetään hyödyksi huomioiden kestävä kehityksen periaatteet. Opiskelijaa ohjataan heti kemian opintojen alussa aktiivisesti hankkimaan tietoa sekä empiirisesti että erilaisten viestintä- ja medialaitteiden avulla.

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu, demonstraatiot, esitykset ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 1. Opiskeluvuotena

Syventävät kurssit

2. Kemian mikromaailma (KE2)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee aineen rakenteen ja ominaisuuksien välisiä yhteyksiä
- osaa käyttää aineen ominaisuuksien päättelyssä erilaisia kemian malleja, taulukoita ja järjestelmiä
- ymmärtää orgaanisten yhdisteiden rakenteita ja tuntee rakenteen määrittämisessä käytettäviä menetelmiä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen aineiden rakenteeseen, ominaisuuksiin ja reaktioihin liittyviä ilmiöitä.

KESKEISET SISÄLLÖT

- alkuaineiden ominaisuudet ja jaksollinen järjestelmä
- elektroniverhon rakenne ja atomiorbitaalit
- hapetuslukujen määräytyminen ja yhdisteen kaava
- kemiallinen sidos, sidosenergia ja aineen ominaisuudet
- atomiorbitaalien hybridisoituminen ja orgaanisten yhdisteiden sidos- ja avaruusrakenne
- isomeria

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: -

Paikallisuuden huomioiminen: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu, demonstraatiot ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 1. opiskeluvuotena

3. Reaktiot ja energia (KE3)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kemiallisen reaktion tapahtumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä niiden merkityksen elinympäristössä (teollisuus)
- ymmärtää energian sitoutumisen ja vapautumisen kemiallisissa reaktioissa sekä niiden merkityksen yhteiskunnassa
- osaa kirjoittaa reaktioyhtälöitä ja käsitellä reaktioita matemaattisesti
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen reaktioihin, reaktionopeuteen ja -mekanismeihin liittyviä ilmiöitä.

KESKEISET SISÄLLÖT

- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu
- epäorgaanisia ja orgaanisia reaktiotyyppejä, mekanismeja sekä sovelluksia
- stoikiometrisia laskuja, kaasujen yleinen tilanyhtälö

- energianmuutokset kemiallisessa reaktiossa
- reaktionopeus ja siihen vaikuttavat tekijät

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Aihekokonaisuuksista korostuvat erityisesti teknologia ja yhteiskunta tutkittaessa teollisuudessa tärkeitä reaktioita ja niiden merkitystä.

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu, demonstraatiot ja laskuharjoitukset.

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 2. opiskeluvuotena

4. Metallit ja materiaalit (KE4)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee teollisesti merkittäviä raaka-aineita sekä niiden jalostusprosesseja
- tuntee hapettimia ja pelkistimiä ja niiden käyttöä sekä osaa kirjoittaa hapettumis-pelkistymisreaktioita
- osaa sähkökemiallisten ilmiöiden periaatteet sekä niihin liittyviä kvantitatiivisia sovelluksia
- tuntee erilaisia materiaaleja, niiden koostumusta, ominaisuuksia ja valmistusmenetelmiä sekä kulutustavaroiden ympäristövaikutusten arviointiin käytettäviä menetelmiä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen metalleihin ja sähkökemian liittyviä ilmiöitä.

KESKEISET SISÄLLÖT

- sähkökemiallinen jännitesarja, normaalipotentiali, kemiallinen pari ja elektrolyysi
- hapettumis-pelkistymisreaktiot
- metallit ja epämetallit sekä niiden happi- ja vety-yhdisteet
- bio- ja synteettiset polymeerit, komposiitit

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: Aihekokonaisuuksista korostuvat kestävä kehitys, hyvinvointi ja turvallisuus sekä teknologia ja yhteiskunta. Erilaisten raaka-aineiden jalostuksen ja erilaisten materiaalien koostumuksen ominaisuuksien ja valmistusmenetelmien opetuksen yhteydessä kiinnitetään huomiota ko. materiaalien elinkaareen ja ympäristövaikutuksiin.

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu, demonstraatiot ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 2. opiskeluvuotena

5. Reaktiot ja tasapaino (KE5)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää reaktion tasapainotilan muodostumisen ja niihin liittyviä laskennallisia tasapainosovelluksia
- ymmärtää tasapainon merkityksen ja tutustuu tasapainoon teollisuuden prosesseissa ja luonnon ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä.

KESKEISET SISÄLLÖT

- reaktiotasapaino
- happo-emästasapaino, vahvat ja heikot protolytit, puskuriliuokset ja niiden merkitys
- liukoisuus ja liukoisuustasapaino
- tasapainoon liittyvät graafiset esitykset

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet:

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu, demonstraatiot ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 3. opiskeluvuotena

6. Kertauskurssi (KE 6)

Tavoitteet:

Kootaan lukion kemian sisällöt kertaamalla keskeisiä periaatteita ja vahvistetaan laskennallisia valmiuksia.

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet: -

Työtavat: opettajajohtoinen opiskelu, demonstraatiot ja laskuharjoitukset

Arviointi: numeroarviointi

Suoritusjärjestys: 3. opiskeluvuotena

5.11.1 Uskonto

Opetussuunnitelman perusteet

Uskonnonopetuksen keskeinen tehtävä on perehdyttää opiskelija omaan uskontoonsa, sen kulttuuriperintöön sekä uskonnosta nousevaan elämäntarkasteluun ja eettiseen ajatteluun. Muihin uskontoihin tutustutaan niiden omista lähtökohdista käsin.

Uskonnonopetuksessa uskontoa tarkastellaan laajasti osana kulttuuria ja yhteiskuntaa sekä yhteisön ja yksilön elämää.

Uskonnonopetus on erilaisia näkemyksiä huomioon ottavaa ja yksilöllistä vakaumusta kunnioittavaa. Oppiaineen opetuksessa hyödynnetään viimeaikaista teologista ja uskontotieteellistä tutkimusta. Koska uskonto on osa kulttuuria ja yhteiskuntaa, uskonnonopetuksella on luontaiset kytkennät myös humanistis-yhteiskunnallisiin tieteisiin ja taideaineisiin.

Uskonnonopetuksessa luodaan edellytykset ymmärtää uskontoja ja soveltaa tätä tietoa oman maailmankatsomuksen, kulttuurin ja yhteiskunnan jäsentämisessä sekä kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa käytetään hyväksi uskontojen omia lähteitä, tutkimusta ja eri medioiden välittämää ajankohtaista materiaalia. Opetuksessa painottuvat aktiiviset työtavat, joiden avulla uskonnon sisältöjä liitetään opiskelijoiden kokemusmaailmaan ja autetaan heitä prosessoimaan ja sisäistämään kurssien sisältöjä ja kasvamaan asetettujen tavoitteiden suuntaan.

Arviointi

Uskonnon opetuksessa arviointi kohdistuu katsomuksellisten ajattelutaitojen hallintaan, joka tarkoittaa kykyä yhdistellä, eritellä ja arvioida uskontoja, uskonnon ja kulttuurin sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutusta. Opetuksessa opiskelijoita ohjataan arvioimaan asetettujen ja omien tavoitteiden saavuttamista. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan työn määrä ja laatu sekä opiskelijoiden yksilölliset taidot. Arvioinnin tulee kannustaa opiskelijoita oman työskentelynsä suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Opetuksen tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa niin, että hän ymmärtää uskonnon merkityksen ja vaikutuksen niin yksityisen ihmisen ja yhteisön elämässä kuin yhteiskunnassa ja kulttuurissakin

- hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoa, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida erilaisia uskontoihin liittyviä kysymyksiä
- kykenee rakentamaan, jäsentämään ja arvioimaan omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään sekä arvostaa oman kulttuurinsa ja muiden kulttuurien uskonnollista perinnettä
- kunnioittaa ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus ja pystyy elämään ja toimimaan eri kulttuureista tulevien ja eri tavoin ajattelevien ja uskovien ihmisten kanssa monikulttuurisessa yhteiskunnassa ja maailmassa
- ymmärtää henkilökohtaisen vastuun merkityksen sekä tiedostaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavat arvot ja niiden merkityksen
- hallitsee uskonnollisiin ja moraalisiin kysymyksiin liittyviä keskustelu- ja ajattelutaitoja sekä uskontoihin liittyvän tiedon itsenäistä hankintaa ja kriittistä arviointia.

5.11.1 Evankelis-luterilainen uskonto, pakolliset kurssit

1. Uskonnon luonne ja merkitys (UE1)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, millainen ilmiö uskonto on, ja tuntee Raamatun ominaislaadun pyhän kirjallisuuden edustajana
- ymmärtää uskonnon yleismaailmallisen luonteen, uskonnoissa ilmenevät kysymyksenasettelut ja uskonnon nivoutumisen kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- saa aineksia ja käsitteellisiä välineitä oman maailmankatsomuksensa jäsentämiseen
- tuntee Raamatun vaikutuksen länsimaisessa kulttuurissa ja Raamatun tutkimuksen osana uskonnon tutkimusta
- oppii pyhyden ymmärtämisen avulla kunnioittamaan ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus.

KESKEISET SISÄLLÖT

- uskonnon määrittely ja tutkiminen
- uskonnon ydinkysymykset
- uskonto yhteisössä ja yksilön kokemuksessa
- Raamattu pyhänä kirjallisuutena
- yleispiirteet Raamatun synnystä ja sisällöstä
- Raamatun tutkimus- ja tulkintatavat
- Raamatun vaikutukset maailmankuvaan ja kulttuuriin

AK: KULTTUURI-IDENTITEETTI JA KULTTUURIEN TUNTEMUS:

Kulttuurin lukutaito eli käsitteitä ja tutkimuksellisia näkökulmia kulttuuriin, esimerkkejä eri kulttuureista

VIESTINTÄ JA MEDIAOSAAMINEN: Uskonto mediassa, analyysoiva lukutaito

TYÖTAVAT: Työtavat vaihtelevat yksilö-, pari- ja ryhmätyöskentelystä yhteistoiminnalliseen oppimiseen sekä opettajajohtoiseen menetelmiin. Keskustelujen avulla syvennämme maailmankatsomuksellisia pohdintoja. Tehdään pienimuotoinen mediaseurantatyö.

ARVIOINTI: Arviointi pohjautuu kurssityöskentelyyn ja kokeeseen.

SUORITUSJÄRJESTYS: Vapaa, kuitenkin mielellään ennen muita uskonnon kursseja.

2. Kirkko, kulttuuri ja yhteiskunta (UE2)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, miten kristillinen kirkko on muotoutunut, levinnyt ja vaikuttanut ympäristöönsä eri aikoina ja miten se on ollut vuorovaikutuksessa aikansa kulttuurin ja yhteiskunnan kanssa
- tuntee kirkon opin rakentumisen, jumalanpalveluselämän ja taiteen vuorovaikutuksen, sekä kirkon poliittisen ja sosiaalisen merkityksen historian eri vaiheissa
- ymmärtää, miten kristinusko vaikuttaa erilaisina kirkkokuntina eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida erilaisten kristillisten perinteiden ilmenemistä nykyajassa ja ymmärtää näihin sisältyvän yhteisen, ekumeenisen perustan.

KESKEISET SISÄLLÖT

- kristillisen kirkon synty
- alkukirkosta idän ja lännen kirkon eroon
- lännen kirkko keskiajalla
- idän kirkon kehitys
- reformaatio ja kirkkojen kehitys uudella ajalla
- nykyinen kristikunta ja kirkkojen rooli nykyajan maailmassa
- kirkkojen ja uskontojen välinen vuoropuhelu

AK: KULTTUURI-IDENTITEETTI JA KULTTUURIEN TUNTEMUS:

Kristinuskon vaikutus eurooppalaisen yhteiskuntaan ja kulttuuriin

TEKNOLOGIA JA YHTEISKUNTA: Teknologisen kehityksen haasteet kirkon historiaan. Ihmiskäsityksen muutos.

VIESTINTÄ JA MEDIAOSAAMINEN: Mediassa käsiteltyjen asioiden uskontohistoriallisten taustojen tietäminen, esim. amerikkalainen kansalaisuskonnollisuus

TYÖTAVAT: Työtavat vaihtelevat yksilö-, pari-, ja ryhmätyöskentelystä yhteistoiminnalliseen oppimiseen sekä opettajajohtoiseihin menetelmiin.

ARVIOINTI: Arviointi pohjautuu kurssityöskentelyyn ja kokeeseen.

SUORITUSJÄRJESTYS: Vapaa.

3. Ihmisen elämä ja etiikka (UE3)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee eettisen kysymyksenasettelun ja ymmärtää elämäkysymysten ja eettisen pohdinnan merkityksen
- saa käsitteellisiä välineitä eettisten kysymysten tarkasteluun
- ymmärtää tekevänsä päivittäin moraalisia valintoja ja tietää olevansa vastuussa ratkaisuksistaan
- saa perustiedot ihmisen elämäkysymyksistä ja ajankohtaisista etiikan aiheista ja osaa kytkeä ne uskonnon kannalta keskeisiin kysymyksenasetteluihin
- ymmärtää Raamatun yhteyden elämäkysymyksiin ja etiikkaan
- ymmärtää kristinuskon ja etiikan yhteyden, erityisesti luterilaisen etiikan keskeisen sisällön ja kirkkojen eettisten kannanottojen taustalla olevia teologisia perusteita.

KESKEISET SISÄLLÖT

- ihmisen tärkeät elämäkysymykset: elämän tarkoitus, kärsimys, kuolema
- kristillinen käsitys Jumalasta, ihmisestä, luonnosta ja pelastumisesta

- hyvän ja pahan käsitteet
- kristillinen etiikka ja etiikan teoriat
- yksilöeettisiä kysymyksiä
- yhteiskuntaeettisiä kysymyksiä

AK: AKTIIVINEN KANSALAISUUS JA YRITTÄJYYS: Itsenäisten mielipiteiden muodostus ja tämän pohjalta vaikuttaminen aktiivisesti yhteiskunnassa.

HYVINVOINTI JA TURVALLISUUS: Isot elämän kysymykset osana yksilön ja yhteisön hyvinvointia.

KESTÄVÄ KEHITYS: Ympäristökysymykset ja yksilön vastuu kuluttajana.

VIESTINTÄ- JA MEDIAOSAAMINEN: Mainonnan ja median moraalit

TEKNOLOGIA JA YHTEISKUNTA: Teknologian kehittymisen aiheuttamat moraalikysymykset

TYÖTAVAT: Kurssi rakentuu pääosin oppilaiden tekemiin alustuksiin, joiden pohjalta käydään keskusteluja. Tarkoituksena on kannustaa itsenäistä ja syväluotaavaa ajattelua isoissa elämän kysymyksissä.

ARVIOINTI: Arviointi perustuu alustuksiin, omien ajatusten esille tuomiseen, kokeeseen sekä muuhun kurssityöskentelyyn.

SUORITUSJÄRJESTYS: Vapaa.

4. Uskontojen maailmat (UE4)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maailmanuskontojen ominaispiirteet
- ymmärtää uskontoihin liittyvän sisäisen monimuotoisuuden ja niiden vaikutuksen ajatteluun, kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- ymmärtää eri uskonnoissa ilmenevien ihmiselämän peruskysymysten samankaltaisuuden ja oppii arvostamaan muiden kulttuurien uskonnollista ja eettistä perinnettä.

KESKEISET SISÄLLÖT

Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskontoja, juutalaisuutta ja islamia alla olevien teemojen näkökulmasta. Lisäksi tarkastellaan luonnonkansojen uskontojen yhteisiä piirteitä.

- uskontojen levinneisyys ja kannattajamäärät
- uskontojen pyhät kirjat ja oppi
- uskontojen eettiset ohjeet
- uskontojen kultit ja rituaalit
- uskontojen suuntaukset
- uskonnot ja yhteiskunta

AK: HYVINVOINTI JA TURVALLISUUS: Maailmanuskontojen rauhan ainekset

KULTTUURI-IDENTITEETTI JA KULTTUURIEN TUNTEMUS: Maailman kulttuurit uskonnon näkökulmasta

VIESTINTÄ JA MEDIAOSAAMINEN: Medialukutaito kulttuurien ja uskontojen näkökulmasta

TYÖTAVAT: Työtavat vaihtelevat yksilö-, pari-, ja ryhmätyöskentelystä yhteistoiminnalliseen oppimiseen sekä opettajajohtoisin menetelmiin.

ARVIOINTI: Arviointi pohjautuu kurssityöskentelyyn ja kokeeseen.

SUORITUSJÄRJESTYS: Vapaa. 5.

5. Mihin suomalainen uskoo? (UE5)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee uskonnon ilmenemismuodot Suomessa muinaissuomalaisesta uskonnosta nykypäivän uskonnollisuuteen
- ymmärtää Suomen uskonnollisista ja maailmankatsomuksellisista kysymyksistä käytyä keskustelua ja siihen liittyviä taustatekijöitä
- osaa jäsentää Suomen uskonnollisia liikkeitä niiden toiminnan ja opillisten korostusten näkökulmasta.

KESKEISET SISÄLLÖT

- muinaissuomalainen uskonto
- Suomen kirkkohistorian yleislinjat
- luterilainen kirkko ja muut kristilliset kirkot nykypäivän Suomessa
- ei-kristilliset yhteisöt Suomessa
- kristinuskon vaikutus suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskunta

AK: HYVINVOINTI JA TURVALLISUUS: Erilaiset uskonnolliset yhteisöt osana suomalaista arkipäivää, yksilön ja yhteisön hyvinvointi erilaisissa uskonnollisissa yhteisöissä

KULTTUURI-IDENTITEETTI JA KULTTUURIEN TUNTEMUS: Uskonto osana suomalaista kulttuuria.

VIESTINTÄ JA MEDIAOSAAMINEN: Suomalainen uskonnollisuus mediassa

PAIKALLISUUDEN HUOMIOIMINEN: Vierailuja uskonnollisista yhteisöistä, retki Urjalan uhrikiville ja kivisakastille

TYÖTAVAT: Työtavat vaihtelevat yksilö-, pari- ja ryhmätöistä yhteistoiminnalliseen oppimiseen sekä opettajajohtoisin menetelmiin.

ARVIOINTI: Arviointi pohjautuu kurssityöskentelyyn ja kokeeseen.

SUORITUSJÄRJESTYS: Vapaa

SOVELTAVA

1. Teemana hyvinvointi ja turvallisuus. Mitä uskonto ihmiselle antaa? Abien kertauskurssi

Tavoitteet

- syventää aihekokonaisuuden pohdintaa uskonnon näkökulmasta
- syventää opiskelijan omaa maailmankatsomuksellista pohdintaa
- ymmärtää uskonnon merkitys osana ihmisen psyykkistä hyvinvointia
- kerrata aikaisempia kursseja hyödyntäen niiden sisältöjä

Sisällöt

Kurssin sisältö määräytyy opiskelijan valinnan ja mielenkiinnon mukaan esim. meditaatio, kirkon perheneuvonta, suomalaisten muinaisuusko ennen ja nyt, uskonnon uhri, jokin suomalainen uskonnollinen ryhmä, rukous, jokin Raamatun henkilökuva

AK: HYVINVOINTI JA TURVALLISUUS

PAIKALLISUUDEN HUOMIOIMINEN: Kurssilla hyödynnetään paikallisia uskonnollisia yhteisöjä ja ihmisiä.

TYÖTAVAT: Työtapoina voivat olla opettajajohtoisten menetelmien lisäksi opiskelijoiden laatimat selvitykset, esim. haastattelut, elokuva-analyysit, tutkielmat, vierailut, henkilötarinat

ARVIOINTI: Suoritusmerkintä

SUORITUSJÄRJESTYS: Kun muut uskontokurssit on suoritettu.

5.11.2 Ortodoksinen uskonto

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

1. Ortodoksinen maailma (UO1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kirkon synnyn ja kehityksen sekä kirkon nykyisyyttä muovanneet tekijät
- ymmärtää oman kirkkonsa muotoutumisen historian kulussa
- tuntee ortodoksisia paikalliskirkkoja sekä niiden historiallista ja kulttuurista merkitystä
- näkee oman uskonnollisen perinteensä osana historiallista ketjua.

Keskeiset sisällöt

- varhaiskirkko
- Bysantin aika – oppi ja hallinto määräytyvät
- idän ja lännen kirkon ero
- Venäjän kirkko ja muut ortodoksiset paikalliskirkot
- orientaaliset kirkot
- lännen kirkot

2. Uskonoppi ja etiikka (UO2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee ortodoksisen kirkon opin lähteet ja perusteet
- hahmottaa eri kirkkojen opillisia eroja ja eriävään kehitykseen johtaneita syitä
- tuntee ortodoksisen ihmiskuvan ja etiikan perusteet sekä ymmärtää, kuinka näiden pohjalta kirkko voi muodostaa eettisiä kannanottoja uusiin esille tuleviin kysymyksiin
- ymmärtää, että eri maiden ortodoksiset kirkot voivat päätyä erilaisiin eettisiin tulkintoihin.

Keskeiset sisällöt

- ortodoksisen opin lähteet ja pyhän käsite
- Pyhä Kolminaisuus
- Jumalansynnyttäjä
- pyhät ihmiset ja ajan pyhittäminen
- ortodoksinen ihmiskuva
- yksilö- ja yhteisöeettisiä kysymyksiä

3. Raamattutieto (UO3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Raamatun synnyn ja rakenteen sekä taustalla vaikuttaneen kulttuurihistorian
- hahmottaa jumalakuvan kehityksen historian kulussa ja Raamatun sisällä sekä messiasodotuksen syntymisen ja täyttymisen Palestiinassa
- tuntee Raamatun käytön ortodoksisessa kirkossa ja sen liturgisessa elämässä
- ymmärtää eri Raamatun kirjojen merkityksen tämän päivän kristinuskolle ja erityisesti ortodoksiselle kirkolle sekä Raamatun merkityksen etiikan muotoutumisessa
- osaa omatoimisen Raamatun käytön.

Keskeiset sisällöt

- Jumala ja ihminen Pentateukissa
- viisauksikirjallisuus
- profeetat ja messiasodotus
- evankeliumien synty ja niiden erityispiirteet
- Jeesuksen henkilö
- Apostolien tekojen kuvaus kirkon ensi vaiheista
- Paavali ja hänen kirjeensä

Syventävät kurssit

4. Uskontojen maailmat (UO4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maailmanuskontojen ominaispiirteet
- ymmärtää uskontoihin liittyvän sisäisen monimuotoisuuden ja niiden vaikutuksen ajatteluun, kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- ymmärtää eri uskonnoissa ilmenevien ihmiselämän peruskysymysten samankaltaisuuden ja oppii arvostamaan muiden kulttuurien uskonnollista perinnettä.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskontoja, juutalaisuutta ja islamia alla olevien teemojen näkökulmasta. Lisäksi tarkastellaan kristillisperäisiä uskontoja ja uususkontoja.

- uskontojen levinneisyys ja kannattajamäärät
- uskontojen pyhät kirjat ja oppi
- uskontojen eettiset ohjeet
- uskontojen kultit, rituaalit ja taide
- uskontojen suuntaukset
- uskonnot ja yhteiskunta

5. Ortodoksinen Suomi (UO5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen ortodoksinen kirkon historian ja nykypäivän
- ymmärtää eri kirkkojen merkityksen suomalaisessa yhteiskunnallisessa kehityksessä
- hahmottaa uskonnon ilmenemisen taiteessa
- tuntee Suomessa elävää monikansallista ortodoksista kulttuuria
- osaa jäsentää nykyistä uskonnollista tilannetta Suomessa.

Keskeiset sisällöt

- suomalainen muinaisusko
- ortodoksit idän ja lännen välissä
- katolisuudesta luterilaisuuteen
- itsenäisen Suomen ortodoksinen kirkko
- maahanmuuttajien ortodoksinen perinne – ykseys ja erilaisuus
- uskonnollinen tilanne nykypäivän Suomessa

(Lukion opetussuunnitelman perusteet 15.8.2003)

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

Tehdään tarvittaessa.

5.12 Elämäkatsomustieto

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

Elämäkatsomustieto oppiaineena on perustaltaan monitieteinen. Filosofian ohella se hyödyntää niin ihmis-, yhteiskunta- kuin kulttuuritieteitäkin. Elämäkatsomustiedon opetuksessa ihmisiä pidetään luonnollisina, tajunnallisina ja kulttuurisina toimijoina, jotka luovat ja uusintavat merkityksiä keskinäisessä kanssakäymisessään. Inhimilliset katsomukset ja käytännöt nähdään yksilöiden, yhteisöjen ja traditioiden vuorovaikutuksen tuloksena syntyneinä. Elämäkatsomustiedon opetus rakentuu ihmiskäsitykselle, joka korostaa ihmisten mahdollisuutta elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja tavoitteellisina. Oppiaineen opetuksessa painotetaan ihmisten kykyä tutkia maailmaansa ja laajentaa sitä koskevaa tietämystään sekä yhteisellä toiminnallaan tietoisesti ohjata elämäänsä. Näistä lähtökohdista oppiaine tukee opiskelijoiden elämäkatsomuksen ja identiteetin muotoutumista sekä heidän yhteisöllisten hyvän elämän ihanteidensa ja käytäntöjensä hahmottumista.

Elämäkatsomustieto kartuttaa pohdiskelevasti ja keskustellen opiskelijoiden kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, toiminnallista arviointikykyä ja tilannetajua, eettisiä valmiuksia ja suvaitsevaisuutta sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Katsomuksellisen arviointikyvyn kehittyminen on avain hyvään elämään sekä yksilöllisesti että yhteisöllisesti.

Opetuksen tavoitteet

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija saa tukea pyrkimyksilleen

- rakentaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan
- laajentaa katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään

- kehittää arvostelu-, harkinta ja toimintakykyään
- sisäistää ihmisoikeuksien, myönteisen monikulttuurisuuden, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävä kehityksen periaatteita.

Arviointi

Elämäkatsomustiedossa arvioidaan sisällöllisen tiedon omaksumisen ja katsomuksellisen ymmärryksen kehittymisen lisäksi opiskelijan valmiutta tarkastella sekä ilmaista katsomuksellisia aiheita monipuolisesti, taitavasti ja luovasti. Katsomukselliset kysymykset ovat usein henkilökohtaisia, mutta niiden pohdiskelun perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja systemaattisuus. Katsomusten, arvostusten ja uskomusten arviointi- ja ilmaisutavoissa arvostetaan suvaitsevaisuutta, eri näkökulmien ja toisten katsomustapojen huomioimista.

Pakolliset kurssit

1. Hyvä elämä (ET1)

Kurssilla pohditaan, mitä on hyvä elämä, millaisista aineksista identiteetti ja yksilöllinen elämä koostuvat ja millaiset mahdollisuudet ihmisillä on tavoitella hyvää elämää.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kasvattaa kykyään sitoutua valitsemiinsä moraalisiin periaatteisiin ja haluaan toimia arvostustensa mukaisesti
- kasvattaa valmiuttaan ja haluaan välittää ja kantaa vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta
- kehittää kykyään nähdä kokonaisuuksia yhä monimuotoisemmaksi käyvässä maailmassa ja näin vahvistaa kykyään muodostaa omaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan
- oppii arvioimaan uskomuksia ja elämäkatsomuksia koskevia väitteitä
- kehittää taitojaan ilmaista identiteettiään ja elämäkatsomustaan sekä niihin liittyviä näkemyksiään ja tuntemuksiaan suvaitsevaisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.

Keskeiset sisällöt

- peruskäsitteet: elämäkatsomus, elämäkatsomustieto, hyvä elämä, minuus, identiteetti
- hyvä elämä: ihmisen perustarpeita, maallisia ja uskonnollisia hyvän elämän malleja
- ihmisen yksilöllisen olemassaolon peruskysymykset: vapaa tahto ja valinnat, syntymä ja kuolema, optimismi, pessimismi ja realismi
- elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys
- identiteetin muodostaminen ihmisen elämänkaaren aikana sekä eettiset valinnat eri elämänvaiheissa
- yksilöllinen elämä ennen sekä nykyisessä monien mahdollisuuksien yhteiskunnassa
- hyveitä ja paheita koskevia käsityksiä ennen ja nyt sekä niiden suhde elämäntapoihin ja tottumuksiin

2. Maailmankuva (ET2)

Kurssilla pohditaan maailmankuvan muodostumista ja maailmankuvien eroja. Kurssilla

perehdytään maailman käsitteellistämisen tapoihin sekä tiedon ja eri yhteisöllisten instituutioiden merkitykseen siinä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan historiallisesti merkittäviä ja nykyajassa vaikuttavia maailmankuvia sekä kasvattaa tietämystään niiden perustalla olevista uskomusjärjestelmistä
- oppii kysymään ja arvioimaan väitteiden ja uskomusjärjestelmien perusteluja
- kehittää ymmärrystään eri instituutioiden merkityksestä maailmankuvan muokkaajina ja välittäjinä
- jäsentää omaa maailmankuvaansa samalla pitäen sen avoimena mielekkäälle keskustelulle.

Keskeiset sisällöt

- maailmankuvan, maailmankatsomuksen ja elämänkatsomuksen käsitteet ja niiden keskinäinen suhde
- maailmankuvan rakenne ja ydinalueet: käsityksiä ihmisestä, yhteiskunnasta, kulttuurista ja luonnosta sekä todellisuuden rakenteesta
- maalliset ja uskonnolliset katsomukset maailmankuvan perustana: tieteiden, näennäistieteiden ja uskontojen rajankäynti
- koulu, media ja taide maailmankuvaa luovina ja välittävinä instituutioina
- länsimaisen maailmankuvan murrokset ja mullistajat
- kokemusten, arkikäsitteiden ja uskomusten synty ja tiedollinen luotettavuus
- maailmankuvien ja tiedon lähteiden järkipäiväinen arviointi

3. Yksilö ja yhteisö (ET3)

Kurssilla pohditaan yksilöä, yhteisöllisyyttä, yhteiskuntaa ja ihmisten välistä vuorovaikutusta. Kurssilla perehdytään oikeudenmukaisuuden, ihmisoikeuksien ja demokratian toteutumiseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja yksilölliselle identiteetille
- oppii arvioimaan omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä ja yhteiskunnassa, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä
- oppii tarkastelemaan yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toimintaa osana yhteiskunnallista vallankäyttöä
- oppii arvioimaan poliittisia keinoja ja päämääriä sekä kasvattaa kykyään ja haluaan rakentavaan yhteiskunnalliseen osallistumiseen
- ymmärtää ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeudenmukaisuuden merkityksen hyvän yhteiskunnan ja tulevaisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

- ihminen sosiaalisena olentona, yksilöiden vuorovaikutus ja yhteisöllisyys, yksityinen ja julkinen
- vallan käsite, vallan muodot ja valtasuhteet sekä erilaiset vaikuttamiskeinot
- teorioita yhteiskunnan rakenteesta ja muutoksesta
- hyvä kansalainen suomalaisena, eurooppalaisena ja maailmankansalaisena
- ihmisoikeudet ja niiden historia
- poliittiset ihanteet, ideologiat, utopiat ja demokratian muodot
- oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena, maailmanlaajuisena ja ekologisena kysymyksenä

Syventävät kurssit

4. Kulttuuriperintö ja identiteetti (ET4)

Kurssilla pohditaan kulttuuriperintöä hyvän elämän lähtökohtana ja hyvän elämän mittana sekä toisaalta jatkuvasti kehittyvänä ja muuttuvana ilmiönä. Kurssilla perehdytään sekä maailman että suomalaisen nyky-yhteiskunnan monikulttuurisuuteen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan kulttuuria merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana
- tutustuu erilaisiin kulttuuriperintöihin ja niihin liittyviin elämäntapoihin
- kehittää kykyään arvioida ihmisten käsityksiä ja tekoja suhteessa heidän omiin arvostuksiinsa ja uskomusjärjestelmiinsä
- oppii suvaitsevaisuutta erilaisia elämänkatsomuksellisia ratkaisuja ja identiteettivalintoja kohtaan
- perehtyy suomalaisen identiteetin ilmenemismuotoihin
- ymmärtää rasismia, muukalaisvihan ja syrjinnän ihmisoikeusloukkauksina.

Keskeiset sisällöt

- kulttuurin käsite ja merkitys ennen ja nyt
- identiteetti, etnisuus ja kulttuuriperintö
- saamelaiset, suomalaiset ja eurooppalaiset kulttuuripiirteet ja niiden nykyinen merkitys
- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus
- etninen ja kulttuurinen moninaisuus Suomessa ja maailmassa
- elämä monikulttuurisessa yhteiskunnassa
- etnosentrisuus sekä rasismia ja suvaitsevaisuuden historiaa

5. Maailman selittäminen katsomusperinteissä (ET5)

Kurssilla pohditaan erilaisia tapoja selittää maailmaa myyttisissä, uskonnollisissa ja katsomuksellisissa perinteissä. Kurssilla perehdytään erilaisten katsomusten syntyyn, historiaan ja tutkimukseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää herkkyyttään arvioida arvostuksissa ja uskomusjärjestelmissä esiintyviä eroja ja yhtäläisyyksiä
- oppii arvioimaan uskomuksia ja elämänkatsomuksia koskevia väitteitä
- tuntee eri kulttuureissa vaikuttavia ja tärkeinä pidettyjä uskomusjärjestelmiä ja elämänkatsomuksellisia ratkaisuja sekä kasvattaa tietämystään niiden taustoista sekä niiden välittymisestä nykyajassa
- ymmärtää myyttien ja uskonnollisten käsitysten historiallisen synnyn ja nykyisen merkityksen maailman ilmiöiden selittäjinä
- oppii hahmottamaan maailman selittämistä eurooppalaisessa kulttuuriperinnössä.

Keskeiset sisällöt

- maailman myyttinen selittäminen ennen ja nyt
- uskonnon ja uskonnollisuuden olemus
- uskontokritiikki: sosiologinen, moraalinen, antropologinen ja psykologinen
- ateismi ja agnostismi
- sekulaarin humanismin ja vapaa-ajattelun historiaa ja nykysuuntauksia

- humanismi ja kristinusko länsimaiden katsomuksellisina perusvirtauksina (Lukion opetussuunnitelman perusteet 15.8.2003)

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

Tehdään tarvittaessa.

5.13 Filosofia

Opetussuunnitelman perusteet

Filosofinen ajattelu käsittelee koko todellisuutta, sen monimuotoista hahmottamista sekä ihmisen toimintaa siinä. Filosofian erityisluonne on sen tavassa jäsentää ongelmia käsitteellisesti, järkiperaisesti ja keskustellen. Filosofian opiskelu lukiossa tukee opiskelijoiden yksilöllistä kehitystä ja edistää yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia, joita tarvitaan muuttuvassa ja monimutkaisessa yhteiskunnassa. Filosofianssa opiskeltavat tiedolliset kokonaisuudet ovat välttämättömiä kulttuuriperinnön ja nykykulttuurin ymmärtämiseksi.

Filosofian käytännön merkitys perustuu siihen, että opiskelija oppii jäsentämään käsitteellisesti arvoja, normeja ja merkityksiä koskevia kysymyksiä. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Tietojen ja taitojen erikoistumisen vastapainona filosofian opiskelu opettaa hahmottamaan laajempia käsitteellisiä kokonaisuuksia ja yhteyksiä. Se auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset todellisuudesta, arvoista ja normeista voivat muodostaa keskenään johdonmukaisia kokonaisuuksia tai olla keskenään ristiriidassa. Filosofia kehittää arvostelukykyä.

Filosofian opetus edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Filosofianssa annetaan runsaasti tilaa opiskelijoiden yksilöllisten näkemysten muodostamiselle. Kun opiskelijat paneutuvat filosofian peruskysymyksiin, joihin ei ole yksinkertaisia ratkaisuja, he oppivat muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Mutkikkaiden kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijoissa kykyä luottaa omiin yksilöllisiin mahdollisuuksiinsa selvittää vaikeitakin ongelmia. Filosofian opiskelu tukee oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuullisiksi ja suvaitsevaisiksi kansalaisiksi.

Opetuksen tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja
- osaa jäsentää puhetta ja tekstiä käsitteellisesti sekä tunnistaa väitteitä ja niiden perusteluja
- ymmärtää erilaisten filosofisten käsitysten perusteluja sekä pystyy keskustelemaan niistä johdonmukaisesti ja järkevästi
- hallitsee yleissivistävät perustiedot sekä filosofian historiasta että nykysuuntauksista ja osaa suhteuttaa niitä yhteiskunnan ja kulttuurin ilmiöihin.

Arviointi

Filosofiassa arvioidaan käsitteiden ja teorioiden omaksumista sekä kykyä ilmaista omaa filosofista ajattelua. Opiskelijan suhde filosofisiin kysymyksiin on yksilöllinen, mutta

kysymysten käsittelyn perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja järjestelmällisyys.

Kurssi 1

Johdatus filosofiseen ajatteluun (FI1) PAKOLLINEN KURSSI

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja, ymmärtää, miten filosofiassa käsitteellistetään todellisuutta, tietämistä, toimintaa ja arvoja
- tunnistaa erilaisia filosofisia, tieteellisiä ja arkisia käsityksiä todellisuudesta, sen tietämisestä ja siinä toimimisesta
- hahmottaa kuvailevien ja normatiivisten väitteiden eroja ja osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta.

KESKEISET SISÄLLÖT

- mitä filosofia on, filosofisten kysymysten luonne ja niiden suhde käytännöllisiin, tieteellisiin ja uskonnollisiin kysymyksiin, filosofian keskeiset osa-alueet
- todellisuuden luonnetta koskevia filosofisia perusnäkökymyksiä: hengen ja aineen suhde, vapaus ja välttämättömyys
- tietoa ja tietämistä koskevia filosofisia perusnäkökymyksiä ja niiden suhde tieteellisiin ja arkisiin näkökulmiin: tieto, totuus ja perustelu, käsitteellisen ja kokemuksellisen suhde tiedon muodostumisessa
- yksilön ja yhteiskunnan suhde filosofisena kysymyksenä, oikeudenmukaisuuden ja vapauden käsitteet
- hyvän ja oikean käsitteet, toimintaa ohjaavien moraalisten arvojen luonne ja suhde tosiasioihin sekä muihin arvoihin kuten kauneuteen, hyvää elämää ja onnellisuutta koskevia filosofisia näkökymyksiä

AK: VIESTINTÄ JA MEDIAOSAAMINEN: Eksaktien käsitteiden käyttäminen

TYÖTAVAT: Työtavat vaihtelevat yksilö-, pari- ryhmätöistä yhteistoiminnalliseen oppimiseen ja opettajajohtoisiiin menetelmiin keskittyen filosofisiin keskusteluihin

ARVIOINTI: Arviointi pohjautuu kurssityöskentelyyn ja kokeeseen

SUORITUSJÄRJESTYS: Ennen muita filosofian kursseja

Kurssi 2

Filosofinen etiikka (FI2) SYVENTÄVÄ KURSSI

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan tärkeimpiin ongelmiin, käsitteisiin ja teorioihin
- osaa arvioida elämää ja toimintaa moraalista näkökulmista sekä perustella arvioitaan etiikan käsittein
- kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja perusteitaan filosofisen etiikan välinein
- oppii kriittisyyttä ja suvaitsevaisuutta niin itseä kuin toisia kohtaan.

KESKEISET SISÄLLÖT

- moraali ja sitä pohtiva soveltava ja normatiivinen etiikka sekä metaetiikka

- moraalisia arvoja ja normeja koskevien vakaumusten erilaiset perustat, moraalien suhde oikeuteen ja uskoon, järjen ja tunteiden asema moraalissa vakaumuksissa
- moraalisten arvojen ja normien objektiivisuus ja subjektiivisuus, kysymys eettisten perusteiden tiedollisuudesta ja eettisten totuuksien mahdollisuudesta
- klassisen hyve-etiikan sekä seuraus- ja velvollisuusetiikan perusteet
- filosofinen etiikka ja kysymys hyvästä elämästä

AK: HYVINVOINTI JA TURVALLISUUS: Oman elämän arviointi moraalista näkökulmista, kysymys hyvästä elämästä

KULTTUURI-IDENTITEETTI JA KULTTUURIEN TUNTEMUS: Kriittisyys ja suvaitsevaisuus itseä ja toisia kohtaan, länsimainen filosofinen kulttuuriperintö
AKTIIVINEN KANSALAISUUS JA YRITTÄJYYS: Eettinen kriittisyys

TYÖTAVAT: Työtavat vaihtelevat yksilö-, pari- ja ryhmätöistä yhteistoiminnalliseen oppimiseen ja opettajajohtoihin menetelmiin keskittyen filosofisiin keskusteluihin

ARVIOINTI: Arviointi pohjautuu kurssityöskentelyyn ja kokeeseen

SUORITUSJÄRJESTYS: Vapaa

Kurssi 3

Tiedon ja todellisuuden filosofia (FI3) SYVENTÄVÄ KURSSI

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa, mitä tieto ja tietäminen ovat filosofiassa, tieteessä ja arkielämässä
- osaa arvioida, millaisia kuvia todellisuuden perusrakenteesta muodostuu filosofiassa, tieteessä ja katsomuksissa
- oppii erittelemään ja arvioimaan kriittisesti tiedollisia uskomuksia ja väitteitä
- oppii hahmottamaan tieteellisen tutkimuksen ja päättelyn luonnetta.

KESKEISET SISÄLLÖT

- metafysiikan keskeisiä kysymyksiä ja peruskäsitteitä, erilaisia käsityksiä metafysiikan luonteesta, todellisuuden rakenne luonnontieteellisen, ihmistieteellisen ja käytännöllisen tiedon valossa
- totuuden luonne ja totuusteooriat
- tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen
- tietäminen, ymmärtäminen ja tulkinta, käytännöllisen ja tieteellisen tiedon eroja ja yhtäläisyyksiä, tietäminen luonnontieteissä ja ihmistieteissä
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja sen metodologisia peruskäsitteitä
- argumentoinnin ja päättelyn perusteita

AK: AKTIIVINEN KANSALAISUUS JA YRITTÄJYYS: Tiedollisten uskomusten ja väitteiden kriittinen arviointi

TYÖTAVAT: Työtavat vaihtelevat yksilö-, pari- ja ryhmätöistä yhteistoiminnalliseen oppimiseen ja opettajajohtoihin menetelmiin keskittyen filosofisiin keskusteluihin

ARVIOINTI: Arviointi pohjautuu kurssityöskentelyyn ja kokeeseen.

SUORITUSJÄRJESTYS: Vapaa

Kurssi 4

Yhteiskuntafilosofia (FI4) SYVENTÄVÄ KURSSI

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin
- oppii hahmottamaan yhteiskunnan luonnetta ja sen keskeisten instituutioiden toimintaa
- osaa arvioida yhteiskunnallisen järjestyksen oikeutusta
- osaa jäsentää yhteiskunnan ja yksilön suhdetta sekä yhteiskunnallista ja poliittista toimintaa.

KESKEISET SISÄLLÖT

- yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus
- yksilön oikeudet ja velvollisuudet, rikos ja rangaistus
- yhteiskuntajärjestyksen, vallan ja omistamisen oikeuttaminen: yhteiskuntasopimusteoriat, anarkismi ja yhteiskunnalliset utopiat
- poliittinen filosofia: konservatismiin, liberalismiin ja sosialismiin perusajatukset ja niiden yhteiskuntafilosofiset nykytulkinnat
- nykykulttuuriin liittyviä filosofisia kysymyksiä: sukupuoli ja sukupuolisuus, identiteetti ja identiteetin rakentuminen, toiseus, vieraus ja monikulttuurisuus

AK: TEKNOLOGIA JA YHTEISKUNTA: Yhteiskunnan luonteen ymmärtäminen

AKTIIVINEN KANSALAISUUS JA YRITTÄJYYS: Poliittinen filosofia

HYVINVOINTI JA TURVALLISUUS: Oikeudenmukainen yhteiskunta

KULTTUURI-IDENTITEETTI JA KULTTUURIEN TUNTEMUS: Erilaiset yhteiskunnalliset järjestelmät, nykykulttuuriin liittyvät ilmiöt

TYÖTAVAT: Työtavat vaihtelevat yksilö-, pari- ja ryhmätöistä yhteiskunnalliseen oppimiseen ja opettajajohtoisiiin menetelmiin keskittyen filosofisiin keskusteluihin

ARVIOINTI: Arviointi pohjautuu kurssityöskentelyyn ja kurssikokeeseen

SUORITUSJÄRJESTYS: Vapaa

5.14 Historia

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

Lukion historian opetus luo opiskelijalle edellytyksiä ymmärtää eri aikakausien luonnetta, oman aikansa ongelmia ja muutosprosesseja sekä auttaa häntä hahmottamaan kansainvälistä maailmaa. Historia on yksilöllistä, kansallista ja eurooppalaista identiteettiä luova oppiaine.

Opetuksen lähtökohtana ovat historian luonne tieteenalana ja sen tiedon muodostumisen perusteet. Sen vuoksi huomiota kiinnitetään tietojen kriittiseen pohdintaan ja tulkintaan sekä pyritään ottamaan huomioon ilmiöiden moniperspektiivisyys. Historian keskeisiä käsitteitä ovat aika, muutos ja jatkuvuus sekä syy-yhteydet. Muutoksen analyysia korostavana oppiaineena historia luo mahdollisuuksia käsitellä tulevaisuutta sekä arvioida tulevaisuuteen liittyviä mahdollisuuksia. Opetuksessa korostetaan ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä inhimillisen kulttuurin laaja-alaisuutta, kulttuurien erilaisuuden ymmärtämistä ja kansainvälisen yhteisymmärryksen merkitystä. Oman maan menneisyyttä tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Opetuksen tavoitteet :

Historian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan Suomen ja maailmanhistorian päälinjat ja keskeisimmät historialliset

tapahtumat sekä niiden taustat ja seuraamukset

- näkee nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana, kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historian jatkumoon ja näin rakentamaan historiatietoisuuttaan
- osaa hankkia menneisyyttä koskevaa tietoa ja arvioida sitä kriittisesti sekä ymmärtää sen monitulkintaisuuden, suhteellisuuden ja syy-yhteyksien monisäikeisyyden
- osaa arvioida menneisyyden ihmisen toimintaa ja historiallisia ilmiöitä kunkin ajan omista lähtökohdista sekä nykyajan näkökulmasta
- ymmärtää kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden erilaisuutta
- saa aineksia ihmisoikeuksia ja demokratiaa arvostavan maailmankuvan luomiseen sekä toimintaan vastuullisena kansalaisena.

Arviointi

Oppimisen arvioinnin perusteina ovat historialle ominaiset taidot ja ajattelutavat sekä oppimäärän keskeisten sisältöjen hallinta. Arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan valmiuteen rakentaa tiedoistaan jäsentyneitä kokonaisuuksia, erottaa olennainen ja epäolennainen tieto toisistaan, hallita aikasuhteita ja syy-yhteyksiä sekä arvioida historian ilmiöitä ja tiedonlähteitä kriittisesti. Kurssien arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä: kokeiden asemasta voidaan käyttää opintotehtäviä, tutkielmia ja muita vaihtoehtoisia arviointikeinoja.

Pakolliset kurssit:

1. Ihminen, ympäristö ja kulttuuri (HI1)

Kurssi tarkastelee ihmisen ja luonnon vuorovaikutusta sekä tämän tuloksena tapahtunutta kulttuuriympäristön rakentumista ja kehittymistä esihistoriasta nykyaikaan.

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ihmisen ja luonnon välisen riippuvuussuhteen osana kestäväää kehitystä
- ymmärtää, miten ihminen käyttää luonnonvaroja toimeentulon lähteenä ja miten se vaikuttaa ympäristöön ja yhteiskuntarakenteeseen
- tuntee tuotantotalouden kehityslinjat ja vaikutukset elämäntapaan
- tietää väestönkasvun pääpiirteet ja siihen vaikuttavat tekijät.

KESKEISET SISÄLLÖT

Esihistoria – pyyntikulttuurin aika

- ihmisen kehitysvaiheet
- keräilijöiden ja metsästäjien elämäntapa

Maanviljely ja sen aiheuttamat muutokset

- työnjako ja kulttuurin synty
- suurten jokilaaksojen kulttuurit

Välimeren talousalue antiikin aikana

- Kreikan talouselämä
- Rooma – miljoonakaupunki ja imperiumi
- orjuus ja antiikin ajan tekniikka

Keskiajan talous- ja yhteiskuntajärjestelmä

- feodaaliyhteiskunta
- keskiajan väestö, kauppa ja kaupunki

Löytöretket

- löytöretkien edellytykset ja seuraukset
- maailmantalouden syntyminen

Teollistuva maailma

- tekniset innovaatiot ja koneteollisuuden alkuvaiheet
- muutokset sukupuolten työnjaossa
- yhteiskunnalliset muutokset ja ympäristövaikutukset

- muutokset kaupunkirakenteessa
- Globaali kulutusyhteiskunta
- raaka-aineiden ja markkinoiden jakaminen
- massatuotanto ja kulutusyhteiskunta
- sosialistinen suunnitelmatalous
- kolmannen maailman muotoutuminen
- kasvun rajat ja uudet haasteet

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet:

- Kestävä kehitys: nykyihminen historiallisen jatkumon osana, elinympäristössä tapahtuneet muutokset.

- Teknologia ja yhteiskunta: teollistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan, keksinnöt.

- Viestintä ja mediaosaaminen: ihminen sosiaalisen olentona, tiedonkulun kehitys.

Paikallisuus: Suomi ja Urjala maailmanhistorian pyörteissä.

Työtavat: opettajajohtoinen keskusteleva työskentely, vapaaehtoiset esseekirjoitukset.

Arviointi: numeroarviointi.

Suoritusjärjestys: 1. opiskeluvuonna.

2. Eurooppalainen ihminen (HI2)

Kurssi tarkastelee eurooppalaisen kulttuurin keskeisiä saavutuksia sekä eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan muutosta ja sen taustalla vaikuttanutta tieteellistä ja aatehistoriallista kehitystä. Kurssilla tutustutaan eurooppalaisen kulttuurin tuotoksiin erityyppisen historiallisen lähdeaineiston avulla. Kulttuuri ymmärretään laaja-alaisena käsitteenä.

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, mistä eurooppalaisuus rakentuu tutustumalla Euroopan keskeiseen kulttuuriperintöön
- ymmärtää tieteen saavutusten merkityksen ihmisen maailmankuvan muokkaajana
- osaa analysoida kulttuuri-ilmiöitä aikakautensa ilmentäjinä
- tuntee yhteiskunnallisen kehityksen taustalla vaikuttavia aatehistoriallisia virtauksia
- tuntee eri aikakausien elämäntapoja ja maailmankuvaa.

KESKEISET SISÄLLÖT

Antiikin aika

- demokratian synty
- antiikin kulttuuri

Keskiajan yhtenäiskulttuuri

- keskiajan ihmisen maailmankuva ja tapakulttuuri
- uskonnon merkitys kulttuurissa

Uuden ajan murros

- renessanssi ja tiedon vallankumous
- uskonpuhdistus
- barokki itsevaltiuden ja vastauskonpuhdistuksen ilmentäjänä
- luonnontieteellisen maailmankuvan synty

Valistuksen aikakausi

- valistusfilosofia ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja taiteeseen
- Yhdysvaltain itsenäistymisen ja Ranskan suuren vallankumouksen aatteellinen perintö

Aatteiden vuosisata

- keskeiset aatesuuntaukset ja taidevirtaukset
- tiede uskonnon haastajana

- porvariston vuosisata
- Nyky aika
- kulttuurin pirstoutuminen
- populaarikulttuuri massaviihdeksi

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet:

- Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus: kulttuurien synty, kehittyminen ja kuoleminen.
- Viestintä ja mediaosaaminen: valistustyö, kansanopetus.

Paikallisuus: miten esim. Ranskan vallankumouksen opit näkyvät elämänpiirissämme.

Työtavat: opettajajohtoisesti keskustellen, vapaaehtoinen esseetutkielma.

Arviointi: numeroarviointi.

Suoritusjärjestys: 1. opiskeluvuonna.

3. Kansainväliset suhteet (HI3)

Kurssi tarkastelee kansainvälisen politiikan keskeisiä tapahtumia, taustoja ja muutoksia 1800-luvun lopulta lähtien. Kurssilla analysoidaan kansainvälisen politiikan ilmiötä taloudellisen, aatteellisen ja valtapoliittisen kilpailun perusteella. Kurssin keskeisiä tarkastelunäkökulmia ovat demokratia vastakohtanaan diktatuuri.

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kansainvälisen politiikan pääpiirteet ja teoriaa
- ymmärtää kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen perusteita
- ymmärtää aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen vaikutuksen kansainvälisten suhteiden historiassa.

KESKEISET SISÄLLÖT

Suurvaltojen ylivalta-yritykset

- kansainvälisen politiikan peruskäsitteet
- imperialismin teoria ja käytännöt
- ensimmäinen maailmansota ja sen vaikutukset kansainväliseen politiikkaan

Maailmansotien välinen aika ja toinen maailmansota

- eurooppalaiset ääriliikkeet, demokratian kriisi ja kansanvainot
- toinen maailmansota seurausilmiöineen

Kylmä sota

- kylmän sodan teoriat: Yhdysvallat ja Neuvostoliitto kaksinaapaisen maailman johtajina
- kylmän sodan ideologiset, taloudelliset ja sotilaalliset rintamat
- kylmän sodan kriisien luonne
- Saksa kylmän sodan näyttämönä
- Kiinan rooli kansainvälisessä politiikassa

Uusi epävarmuuden aika

- Neuvostoliiton hajoaminen ja kaksinaapaisuuden purkautuminen
- kansainväliset rauhanpyrkimykset
- kolmas maailma osana kansainvälistä politiikkaa
- Lähi-idän ongelmakenttä
- Yhdysvaltain aseman muutos kansainvälisessä politiikassa
- uudet kansainväliset rakenteet

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet:

- Hyvinvointi ja turvallisuus: kylmän sotien aikaisesta kaksinaapaisesta monenkeskiseen maailmaan, rauhanaate ja YK.

- Kestävä kehitys: luonnonvarojen sumeilematon hyväksikäyttö, rikas pohjoinen vs. köyhä etelä, vihreän liikkeen ja muun kansalaisaktiivisuuden synty.
 - Teknologia ja yhteiskunta: tietoyhteiskunnan synty.
 - Viestintä ja mediaosaaminen: kehitys globaaliksi maailmaksi.
- Paikallisuus: kansainväliset liikkeet, esim. 1960- ja 1970-luvun radikaalit yhdistykset, paikallistasolla.
- Työtavat: opettajajohtoisesti keskustellen, esseemahdollisuus.
- Arviointi: numeroarviointi.
- Suoritusjärjestys: 2. opiskeluvuonna

4. Suomen historian käännekohtia (HI4)

Kurssin tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja 1800-luvulta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelunkohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman muuttuminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan sekä taloudelliset ja kulttuuriset murrokset.

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee keskeiset yhteiskunnalliset ja taloudelliset muutokset
- osaa suhteuttaa Suomen valtiollisen kehityksen yleiseurooppalaiseen ja maailmanpoliittiseen taustaan
- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden.

KESKEISET SISÄLLÖT

Ruotsin ajan perintö

Vallanvaihdos

- Suomen liittäminen Venäjään
- autonomian synty

Suomalaisuuden synty ja kansallinen herääminen

- aatteellinen ydin ja keskeiset vaikuttajat

Yhteiskunnallinen ja taloudellinen murros

- elinkeinorakenteen muuttuminen ja Suomen teollistuminen
- sääty-yhteiskunnan hajoaminen ja kansalaisyhteiskunnan synty
- sortokaudet ja kansanvallan synty

Suomen itsenäistymisprosessi

- Suomen itsenäistyminen
- sisällissota
- hallitusmuoto

Kahtiajaosta eheytymiseen

- oikeistoradikalismien nousu
- elintason nousu
- kulttuurista kulutustavaraa

Toinen maailmansota jälkiseurauksineen

- sodat ja jälleenrakentaminen
- ulkopoliittikan muutos

Hyvinvointivaltion rakentaminen

- rakennemuutos
- 1960- ja 1970-lukujen kulttuurinen ja yhteiskunnallinen muutos

Suomen uusi kansainvälinen asema

- kytkeytyminen kansainväliseen talouteen kulttuurisesti, taloudellisesti ja poliittisesti
- suomalaisten tulevaisuus osana globaalia järjestelmää

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet:

- Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys: kansalaisjärjestöjen esim. työväenliikkeen synty, teollistuminen.
 - Kestävä kehitys: ympäristöasioissa aktiivisen Suomen synty, 1960- ja 1970-luvun tiedostavan sukupolven syntyminen.
 - Viestintä ja mediaosaaminen: demokratiakehitys valtakunnallisen ja paikallisen keskustelun ytimenä, kylmän sodan jälkeinen
- Paikallisuus: sotien ajat Urjalassa, rakennemuutoksen kourissa painiva muuttotappiokunta.
Työtavat: opettajajohtoisesti keskustellen, esseen kirjoitus suositeltavaa.
Arviointi: numeroarviointi.
Suoritusjärjestys: 2. opiskeluvuonna.

Syventävät kurssit

5. Suomen vaiheet esihistoriasta autonomian aikaan (HI5)

Kurssi tarkastelee Suomen historian keskeisiä kehityslinjoja ennen vuotta 1809 sekä suomalaista kulttuuriperintöä.

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maamme historialliset kehityslinjat ja niiden yhteydet Itämeren alueeseen
- tuntee Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen.
- ymmärtää suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin
- oppii arvostamaan suomalaista kulttuuriperintöä
- oppii yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta.

KESKEISET SISÄLLÖT

Esihistoria

- esihistoria ja tulkinnat suomalaisten ja saamelaisten alkuperästä
 - asutus, elinehdot, uskonnot ja uskomukset sekä ulkoiset yhteydet
- Suomen liittyminen länsieurooppalaiseen kulttuuriyhteisöön keskiajalla
- Suomi idän ja lännen välimaastossa
 - sääty-yhteiskunnan synty
 - asutus, elinkeinot, uskonnolliset ja poliittiset muutokset

Uuden ajan uudet tuulet

- uskonpuhdistus ja keskusvallan voimistuminen

Suurvaltakausi

- suurvaltakauden vaikutukset Suomessa
- talous, väestö, koulutus

Vapauden ja hyödyn aika

- kulttuurillinen ja taloudellinen kehitys
- kustavilaiset uudistukset
- kansallisen tietoisuuden ensi askeleet

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet:

- Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys: paikallisen päätöksenteon alku, talonpoikaispurjehdus.
 - Kestävä kehitys: Ruotsin vallan aikainen perintö, luonnon osasta sen valtiaksi.
 - Viestintä ja mediaosaaminen: maamme kielellinen kehitys, sanomalehdistön synty.
- Paikallisuus: ruotsin vallan aikainen sääty-yhteiskunta Urjalassa.
Työtavat: opettajajohtoinen keskusteleva lähestyminen.
Arviointi: numeroarviointi.

Suoritusjärjestys: 2. tai 3. opiskeluvuonna.

6. Kulttuurien kohtaaminen (HI6)

Kurssilla tarkastellaan valinnaisesti jonkun tai joidenkin kulttuuripiirien ominaispiirteitä ja nykyaikaa sekä kulttuurien välistä vuorovaikutusta. Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä. Käsiteltävät kulttuurialueet valitaan Euroopan ulkopuolelta.

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kulttuurin peruskäsitteitä ja oppii ymmärtämään omasta kulttuuristaan poikkeavan kulttuurin arvomaailmaa ja elämäntapaa
- ymmärtää henkisen kulttuurin, yhteiskuntarakenteen, talouselämän ja luonnonolosuhteiden keskinäisen riippuvuuden
- tuntee tarkasteltavan kulttuurin historiallisen kehityksen sekä sen vuorovaikutuksen muiden kulttuurien kanssa
- oppii analysoimaan kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa
- osaa ottaa huomioon kulttuuritaustojen erilaisuuden vuorovaikutustilanteissa.

KESKEISET SISÄLLÖT

Tarkasteltavaksi kulttuurialueeksi valitaan yksi tai useampi seuraavista:

- Afrikka
- arktiset kulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Intia
- islamin maailma
- Japani
- Kiina
- Korea
- Latinalainen Amerikka
- Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet:

- Kestävä kehitys: globaali keskustelu yhteisestä vastuustamme, miten autamme ympäristöämme.
- Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus: kulttuurien välinen vertailu, globalismi.
- Viestintä ja mediaosaaminen: kulttuurien välinen keskustelu.

Paikallisuus: oman urjalalaisen kulttuurin ja menneisyyden esittely maahanmuuttajille jne.

Työtavat: oppilaskeskeinen työskentely, laaja ryhmätyö vieraasta kulttuurista, kommunikaatio vierasmaalaisten kanssa.

Arviointi: numeroarviointi.

Suoritusjärjestys: 2. tai 3. opiskeluvuonna.

5.15. Yhteiskuntaoppi

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijoiden käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta. Yhteiskunnan rakennetta ja keskeisiä ilmiöitä, valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisen yhteiskunnan, Euroopan ja maailman näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteiden sisällöistä. Se luo opiskelijoille edellytyksiä aktiiviseen ja kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan.

Opetus perustuu keskeisiin yhteiskuntaeettisiin arvoihin, kuten oikeudenmukaisuuteen ja tasa-arvoon, sosiaaliseen vastuuseen, ihmisoikeuksien kunnioittamiseen, työn ja yrittäjyyden arvostukseen sekä aktiiviseen kansalaisuuteen.

Opetuksen tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteiskunnan olemuksen historiallisen kehityksen tuloksena
- tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- on selvillä vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksista kansalaisyhteiskunnassa ja osaa myös käyttää niitä
- pystyy hankkimaan ajankohtaista tietoa eri lähteistä sekä arvioimaan kriittisesti verbaalista, kuvallista ja tilastollista informaatiota
- kykenee muodostamaan itselleen perustellun näkemyksen ristiriitaisista ja arvosidonnaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- saa edellytyksiä vastuuntuntoisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja suvaitsevan yhteiskuntäkäsityksen rakentamiseen.

Arviointi

Yhteiskuntaopin oppimisen arvioinnissa huomio kiinnitetään oppimäärän asiasisällön ja keskeisten käsitteiden hallintaan, opiskelijan valmiuteen ilmaista tietonsa jäsentyneesti sekä arvioida ja tulkita yhteiskunnallisia ilmiöitä ja eri tavoin esitettyä sanallista, numeerista ja graafista informaatiota kriittisesti. Näitä valmiuksia arvioidaan kurssien yhteydessä monipuolisten koetehtävien avulla tai käyttämällä vaihtoehtoisia arviointikeinoja.

Pakolliset kurssit

1. Yhteiskuntatieto (YH1)

Kurssi perehdyttää valtiolliseen ja yhteiskunnalliseen järjestelmään ja keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita hyödyntäen. Keskeisiä näkökulmia ovat yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta ja vaikuttaminen.

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää suomalaisen yhteiskunnan perusrakenteet
- tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet
- omaksuu tasapainoisen ja analyyttisen näkökulman yhteiskuntaan
- tuntee hyvinvointiyhteiskunnan perusteet.

KESKEISET SISÄLLÖT

Suomalaisen yhteiskunnan kehitys

- Suomen väestörakenne
- hyvinvointivaltion rakentuminen
- hyvinvointivaltion mahdollisuudet

Valta

- valta käsitteenä ja vallankäytön muodot
- poliittiset järjestelmät

Vaikuttaminen

- demokratia ja kansalaisyhteiskunta

- globaali vaikuttaminen
 - vaikuttamisen haasteet
- Oikeusvaltio ja turvallisuusjärjestelmät
- perusoikeudet
 - tuomio- ja järjestysvalta
 - turvallisuuspolitiikka ja vaihtuvat uhkakuvat
- Sosiaalipolitiikka
- tarkoitus, tehtävä ja muodot

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet:

- Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys: vaikuttaminen demokraattisessa yhteiskunnassa paikallisella ja kansallisella tasolla.

- Kestävä kehitys: yhteinen vastuu ympäristöstä.

- Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus: suomalaisen yhteiskunnan instituutiot ja toimintaperiaatteet.

- Viestintä ja mediaosaaminen: vaikutuskeinot demokraattisessa yhteiskunnassa.

Paikallisuus: vaikuttaminen kunnallisissa asioissa.

Työtavat: opettajajohtoinen keskustelua korostava tiedon omaksuminen, essee- tai mielipidekirjoitus suositeltavaa.

Arviointi: numeroarviointi.

Suoritusjärjestys: 1. tai 2. opiskeluvuonna.

2. Taloustieto (YH2)

Kurssi johdattaa ymmärtämään talouselämän toimintaperiaatteita. Se pohjautuu taloustieteisiin. Se käsittelee mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kuluttajan, yritysten ja valtioiden näkökulmasta. Kurssilla tutustutaan talouselämään erityyppisten tilastojen ja muiden lähteiden avulla.

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu kansantalouden keskeisiin perusteisiin, käsitteisiin ja teorioihin
- tutustuu Suomen ja kansainvälisen talouselämän nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin
- saa taitoja tehdä jokapäiväisiä taloudellisia päätöksiä ja tarkastelee taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta
- tuntee työn ja yrittäjyyden merkityksen kansantaloudelle.

KESKEISET SISÄLLÖT

Suomalaisten elinkeinot

- alkutuotanto
- teknologia ja teollistuminen
- palveluyhteiskunta

Taloudellinen toiminta ja yritykset

- talouden peruskäsitteet
- kysyntä, tarjonta ja tasapaino markkinatalouden perusteina
- kilpailu ja sen muodot
- yritystoiminta ja kuluttaja

Talouselämän vaihtelut ja häiriöt

- taloudellinen kasvu
- keynesiläisyys ja monetarismi talouden häiriöiden vaihtoehtoisina ratkaisumalleina

Rahapolitiikka ja rahoitusmarkkinat

- markkinoiden vapautuminen
- rahoitusmarkkinoiden rakenne
- rahapolitiikka ja korko

Julkinen talous ja talouspolitiikka

- verotus ja finanssipolitiikka
- politiikka ja markkinavoimat
- tulopolitiikka

Suomi kansainvälisessä kaupassa

- kansainvälistyvä talous ja Suomi
- globalisaation vaikutuksia

Suomen talouden tulevaisuudennäkymät

- uhkatekijät, mahdollisuudet ja kasvun rajat

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet:

- Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys: yritystoiminnan perusteet.
- Hyvinvointi ja turvallisuus: taloudellinen toiminta, talouskasvu.
- Kestävä kehitys: globaalin vastuullisen taloudellisen toiminnan historia ja tulevaisuus.
- Viestintä ja mediaosaaminen: taloudellinen toiminta ja valinnat vaikutuskeinona.

Paikallisuus: yritystoiminta Urjalassa.

Työtavat: opettajajohtoinen tutkiva ja keskusteleva lähestymistapa, oppilaiden yritysesitykset.

Arviointi: numeroarviointi.

Suoritusjärjestys: 2. tai 3. opiskeluvuonna.

Syventävät kurssit

3. Kansalaisen lakitieto (YH3)

Kurssi antaa perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja opettaa opiskelijaa valvomaan omia oikeuksiaan sekä hoitamaan yksinkertaiset oikeustoimet itse.

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja sen keskeisistä periaatteista
- saa perustiedot Suomen tuomioistuinalaitoksesta ja kansalaisen kannalta merkittävistä kansainvälisistä tuomioistuimista
- oppii hoitamaan itse tavanomaisimmat oikeusasiat
- tuntee oikeutensa, etunsa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana
- kykenee löytämään ja oppii käyttämään keskeisiä oikeudellisen tiedon lähteitä
- haluaa toimia oikein ja lainmukaisesti.

KESKEISET SISÄLLÖT

Lakitiedon perusteet

- Suomen oikeushistoria
 - oikeusjärjestys ja oikeusjärjestelmä
 - peruskäsitteet
 - oikeudellisen tiedon hankkiminen
- Kansalaisen yleisimmät oikeustoimet
- perheoikeus
 - työoikeus
 - kuluttajansuoja
 - velka, takaus ja maksukyvyttömyys
 - asuminen
 - muutoksenhaku viranomaisten päätöksiin

Rikos- ja prosessioikeus

- oikeudenkäynti ja sen vaihtoehdot
- rangaistukset
- kansainvälinen oikeus ja siihen vetoaminen

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet:

- Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys: kansalaisen oikeudet ja velvollisuudet.
- Hyvinvointi ja turvallisuus: lait ja niiden valvonta.
- Viestintä ja mediaosaaminen: median vastuu.

Paikallisuus: yksilön oikeudet ja velvollisuudet.

Työtavat: opettajajohtoinen pari- tai ryhmätyöskentelyyn panostava.

Arviointi: numeroarviointi.

Suoritusjärjestys: 2. tai 3. opiskeluvuonna.

4. Eurooppalaisuus ja Euroopan unioni (YH4)

Kurssi perehdyttää opiskelijat Euroopan unionin toimintaan, yksittäisen kansalaisen asemaan yhdentyvässä Euroopassa sekä kannustaa osallistumaan ajankohtaiseen Euroopan unionista käytävään keskusteluun.

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa monipuolista ja syventävää tietoa Euroopan unionista ja sen toiminnasta
- oppii toimimaan Euroopan unionin kansalaisena
- tuntee Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja, mahdollisuuksia ja uhkia
- osaa hankkia Euroopan unionia ja kansalaisia koskevaa vertailevaa tietoa
- ymmärtää Euroopan yhdentymisen vaikutuksen oman elämänsä ja Suomen poliittisen järjestelmän kannalta.

KESKEISET SISÄLLÖT

Eurooppalainen identiteetti

- yhteiset eurooppalaiset arvot
- Euroopan unionin kansalaisuus

Vaikuttaminen ja vallankäyttö Euroopan unionissa

- Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmä
- suomalaiset Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmässä
- erilaiset jäsenet

Euroopan unionin alueelliset vaikutukset

- nuorten opiskelu ja työnteko EU:ssa
- alueitten unioni kansalaisen näkökulmasta

Euroopan unionin haasteet

- EU:n laajeneminen
- yhteinen turvallisuuspolitiikka
- EU ja globaalit järjestelmät

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset:

Aihekokonaisuudet:

- Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys: EU-kansalaisen oikeudet, EU-kansalaisen vaikutusmahdollisuudet.
- Hyvinvointi ja turvallisuus: sosiaalilainsäädäntö EU:ssa, EU:n turvallisuuspolitiikka.
- Kestävä kehitys: EU ympäristöä ja taloudellista toimintaa koskevassa päätöksenteossa.
- Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus: eurooppalaisuus meissä.
- Viestintä ja mediaosaaminen: EU-kansalaisen vaikutusmahdollisuudet.

Paikallisuus: miten hyödyntää unionin jäsenyyttä paikallistasolla?

Työtavat: opettajajohtoinen tutkiva työskentely.

Arviointi: numeroarviointi.

Suoritusjärjestys: 2. tai 3. opiskeluvuonna.

5.16 Psykologia

Opetussuunnitelman perusteet

Uudet lukion opetussuunnitelman perusteet otetaan käyttöön 1.8.2005 lukien. Luvussa 5.16 käsitellään psykologian tavoitteita, arviointia ja kursseja.

Ihmisen toimintaa tutkivana tieteenä psykologia antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida ja ymmärtää monipuolisesti ihmistä ja hänen toimintaansa vaikuttavia tekijöitä. Psykologisen tiedon ja käsitteiden avulla opiskelija voi omakohtaisesti tunnistaa, tiedostaa ja käsitellä psyykkisiä ilmiöitä. Psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä ja psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian yhtäältä empiirinen ja toisaalta pohdiskeleva ote luo opiskelijalle mahdollisuuden kehittää omaa kriittistä ajatteluaan.

Opetuksessa luodaan edellytykset psykologisen tiedon ymmärtämiseen ja omakohtaiseen soveltamiseen. Opiskelijaa autetaan oivaltamaan psykologisen tiedon yhteys sosiaalisiin, kulttuurisiin ja ajankohtaisiin kysymyksiin sekä ymmärtämään psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta.

Opetuksessa käsitellään psykologisen tiedon luonnetta ja tiedon muodostumista painottaen ajankohtaisen tutkimuksen ja tutkimusperinteen keskeisiä sisältöjä.

Opetuksen tavoitteet

Psykologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden vuorovaikutukseen hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä, kysymyksenasetteluja ja tiedonhankintakeinoja sekä tietää psykologian tutkimustuloksia ja pystyy niiden pohjalta arvioimaan tieteellisen tiedon mahdollisuuksia ja rajoituksia ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojaan elämäntilanteidensa ja mahdollisuuksiensa tunnistamiseen, oman psyykkisen kasvunsa ja hyvinvointinsa edistämiseen, opiskeluunsa sekä ajattelunsa, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta kehittää valmiuksiaan sosiaaliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan, yhteiskunnallisten ja kulttuurillisten muutosten – kuten teknologisen kehityksen – tunnistamiseen ja kohtaamiseen sekä erilaisista kulttuuritaustoista ja yhteiskunnallisista oloista tulevien ihmisten toiminnan ymmärtämiseen.

Arviointi

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijoiden kognitiivisesti korkeatasoiseen ymmärrykseen tähtäävään osaamiseen. Arvioinnissa painotetaan tiedon muokkaamista ja kokonaisuuksien hallintaa yksittäisten tietojen toistamisen sijasta. Opiskelijan tulee osoittaa, että hän on ymmärtänyt opiskelemansa asiat ja että hän pystyy soveltamaan oppimaansa tietoa.

Kurssi 1

Psyykinen toiminta, oppiminen ja vuorovaikutus (PS1) PAKOLLINEN KURSSI

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

tutustuu psykologiaan tieteenä ja psykologian soveltamiseen yhteiskunnan eri alueilla ymmärtää erilaisia tapoja tutkia ja selittää ihmisen toimintaa tietää psykologian keskeisiä aihepiirejä, kuten emotio, motivaatio ja kognitiiviset toiminnot, sekä osaa havainnoida ja pohtia ihmisen toimintaa näitä kuvaavien käsitteiden avulla

ymmärtää oppimista psykologiseen tietoon tukeutuen ja osaa pohtia psykologisen tiedon avulla omaa opiskeluaan
osaa soveltaa sosiaalipsykologista tietoa sosiaalisen vuorovaikutuksen tarkastelussa ja ymmärtää itseään ryhmän jäsenenä.
KESKEISET SISÄLLÖT

psykologia tieteenä: psykologian tutkimuskohteet ja sovellusalueet, psykologisen tiedon muodostuminen, keskeisiä lähestymistapoja psykologisten ilmiöiden selittämiseen
psykkisen toiminnan luonne: psykologian peruskäsitteitä, toimintaa ohjaavia psyykkisiä, biologisia ja sosiaalisia tekijöitä
oppimisen psykologian perusteet ja sovelluksia
sosiaalipsykologian perusteita, kuten ryhmädynamiikka, roolit ja normit

AK: AKTIIVINEN KANSALAISUUS JA YRITTÄJYYS: Vastuu omasta oppimisesta ja sen kehittämisestä

HYVINVOINTI JA TURVALLISUUS: Psyykkisen itsesäätelyn tiedostaminen, minäkuvan analysointi, sosiaalisten roolien ymmärtäminen

VIESTINTÄ JA MEDIAOSAAMINEN: Median välittämät mallit

TYÖTAVAT: Työtavat vaihtelevat yksilö-, pari- ja ryhmätöistä yhteistoiminnalliseen oppimiseen ja opettajajohtoisiin menetelmiin.

ARVIOINTI: Arviointi pohjautuu kurssityöskentelyyn ja kokeeseen.

SUORITUSJÄRJESTYS: Pakollinen kurssi on suoritettava ensimmäiseksi.

Kurssi 2

Ihmisen psyykkinen kehitys (PS2) SYVENTÄVÄ KURSSI

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

ymmärtää yksilön psyykkisen kehityksen perustana olevia psykologisia, biologisia ja sosiaalisia tekijöitä ja näiden keskinäistä riippuvuutta
tietää keskeisiä kehityspsykologisia teorioita ja osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa omaan elämäänsä

ymmärtää yksilön psyykkisen kehityksen jatkuvan monimuotoisena koko elämän ajan
ymmärtää yksilön kehitykseen liittyviä mahdollisia ongelmia ja ymmärtää, että kehitykseen voidaan vaikuttaa

ymmärtää, miten psyykkistä kehitystä tutkitaan.

KESKEISET SISÄLLÖT

yksilön psyykkinen kehitys elämän eri vaiheissa

psyykkisen kehityksen osa-alueet kehityspsykologisten teorioiden valossa

psyykkisen kehityksen yhteydet biologisiin tekijöihin, esimerkiksi perintötekijöihin ja hermoston kehitykseen

sosiaalisen vuorovaikutuksen ja kulttuurin merkitys ihmisen psyykkisessä kehityksessä

psyykkisen kehityksen ongelmia ja niihin vaikuttaminen

psyykkisen kehityksen tutkiminen

AK: HYVINVOINTI JA TURVALLISUUS: Elämänkaaren kehityshaasteet, menneisyyden vaikeudet vahvuudeksi

KULTTUURI-IDENTITEETTI JA KULTTUURIEN TUNTEMUS: Sosiaalisen vuorovaikutuksen ja kulttuurin merkitys ihmisen psyykkisessä kehityksessä

VIESTINTÄ JA MEDIAOSAAMINEN: Inhimillinen vuorovaikutus psyykkisessä kehityksessä, median välittämät mallit

TYÖTAVAT: Työtavat vaihtelevat yksilö-, pari- ja ryhmätöistä yhteistoiminnalliseen oppimiseen ja opettajajohtoihin menetelmiin.

ARVIOINTI: Arviointi pohjautuu kurssityöskentelyyn ja kokeeseen.

SUORITUSJÄRJESTYS: Vapaa

Kurssi 3

Ihmisen tiedonkäsittelyn perusteet (PS3) SYVENTÄVÄ KURSSI

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

ymmärtää kognitiivisten perusprosessien, kuten tarkkaavaisuuden, havaitsemisen ja muistin toiminnan periaatteita

ymmärtää vireystilan säätelyä ja sen merkitystä ihmisen hyvinvoinnin kannalta

ymmärtää hermoston perusrakenteen ja toiminnan periaatteita sekä niiden yhteyden kognitiivisiin perustoimintoihin

tietää, miten kognitiivisia perusprosesseja ja hermoston toimintaa tutkitaan.

KESKEISET SISÄLLÖT

kognitiiviset perusprosessit

vireystilan säätely, nukkuminen ja uni

hermoston rakenne, hermosolun ja hermoverkkojen toiminta ja niiden yhteys psyykkisiin toimintoihin

kognitiivisen toiminnan häiriöt ja aivovauriot sekä niiden kuntoutus

kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimus ja sovellukset

AK: HYVINVOINTI JA TURVALLISUUS: Omasta hyvinvoinnista huolehtiminen, uni ja vireystila, muisti ja tarkkaavaisuus

TEKNOLOGIA JA YHTEISKUNTA: Aivojen kuvantamislaitteet

KULTTUURI-IDENTITEETTI JA KULTTUURIEN TUNTEMUS: Ajattelun kulttuurisidonnaisuus

TYÖTAVAT: Työtavat vaihtelevat yksilö-, pari- ja ryhmätöistä yhteistoiminnalliseen oppimiseen ja opettajajohtoihin menetelmiin.

ARVIOINTI: Arviointi pohjautuu kurssityöskentelyyn ja kokeeseen.

SUORITUSJÄRJESTYS: Vapaa

Kurssi 4

Motivaatio, tunteet ja älykäs toiminta (PS4) SYVENTÄVÄ KURSSI

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

ymmärtää ihmisen toiminnan olevan sekä tietoisien ohjauksen että tiedostamattomien tekijöiden vaikutuksen alaisista

tutustuu motivaation ja emootioiden perusteorioihin ja tietää, miten ihmisen motivaatiota ja emootioita koskeva tutkimustieto syntyy niiden pohjalta
ymmärtää, miten motivaatio, emootiot ja kognitiiviset toiminnot muodostavat dynaamisen toimintaa ohjaavan kokonaisuuden
ymmärtää, miten motivaatio ja emootiot ovat yhteydessä yksilön ja yhteisön hyvinvointiin
ymmärtää tietoisuuden, ajattelun ja kielen merkityksen ihmisen toiminnassa
ymmärtää taitavan ajattelun, älykkyyden, asiantuntijuuden ja luovuuden edellytyksiä ja kehittämismahdollisuuksia yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

KESKEISET SISÄLLÖT

eritasoiset motiivit sekä motivaation kehittäminen ja ylläpitäminen
tunteet moniulotteisina prosesseina sekä niiden muodostuminen, ilmeneminen ja merkitys motivaation ja emootioiden perusteoriat ja tutkimus
motivaation, emootioiden ja kognitiivisten toimintojen keskinäiset vaikutukset ihmisen toiminnassa
motivaation, emootioiden ja niiden säätelyn yhteys hyvinvointiin yksilö- ja yhteisötasolla
motivaation ja tunteiden yhteydet sosiaaliin ja kulttuurisiin tekijöihin sekä motivaation ja tunteiden biopsykologinen perusta
korkeatasoinen kognitiivinen toiminta, kuten ajattelu, ongelmanratkaisu ja päätöksenteko

AK: AKTIIVINEN KANSALAISUUS JA YRITTÄJYYS: Motivaatio sisäisen yrittäjyyden perustana

HYVINVOINTI JA TURVALLISUUS: Motivaation, emootioiden ja niiden säätelyn yhteys hyvinvointiin yksilö- ja yhteisötasolla, ongelmanratkaisu ja päätöksenteko

KULTTUURI-IDENTITEETTI JA KULTTUURIEN TUNTEMUS: Motivaation ja tunteiden yhteydet sosiaaliin ja kulttuurisiin tekijöihin

TYÖTAVAT: Työtavat vaihtelevat yksilö-, pari- ja ryhmätöistä yhteistoiminnalliseen oppimiseen ja opettajajohtoisiin menetelmiin

ARVIOINTI: Arviointi perustuu kurssityöskentelyyn ja kokeeseen.

SUORITUSJÄRJESTYS: Vapaa

Kurssi 5

Persoonallisuus ja mielenterveys (PS5) SYVENTÄVÄ KURSSI

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

ymmärtää persoonallisuuskäsitteen laaja-alaisuuden ja tietää, millaisin tutkimusmenetelmin persoonallisuutta koskeva tieto on syntynyt
ymmärtää erilaisia lähestymistapoja persoonallisuuden kuvaamiseen
ymmärtää mielenterveyden määrittelyn vaikeuden sekä sen, miten psyykkiset, biologiset, sosiaaliset ja kulttuuriset tekijät ovat yhteydessä mielenterveyteen
tietää keskeisiä mielenterveyden häiriöitä ja niiden erilaisia hoitomuotoja
tietää psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämisen keinoja.

KESKEISET SISÄLLÖT

persoonallisuuspsykologian keskeisiä käsitteitä, esimerkiksi minuus ja identiteetti
persoonallisuuden määrittely ja selittäminen psykologian eri näkökulmista
persoonallisuuden tutkiminen
mielenterveyteen vaikuttavat tekijät ja mielenterveyden häiriöt

psykoterapia ja lääkehoito mielenterveyden ongelmien hoidossa
psykkisen hyvinvoinnin ylläpitäminen

AK: AKTIIVINEN KANSALAISUUS JA YRITTÄJYYS: Vastuu omasta ja toisten hyvinvoinnista

HYVINVOINTI JA TURVALLISUUS: Psykkisen hyvinvoinnin ylläpitäminen, mielenterveyteen vaikuttavat tekijät, psykoterapia ja lääkehoito

KULTTUURI-IDENTITEETTI JA KULTTUURIEN TUNTEMUS: Persoonallisuus kulttuurisidonnaisena ilmiönä

VIESTINTÄ JA MEDIAOSAAMINEN: Median välittämät mallit mielenterveydessä

TYÖTAVAT: Yksilö-, pari- ja ryhmätöistä yhteistoiminnalliseen oppimiseen ja opettajajohtoihin menetelmiin.

ARVIOINTI: Arviointi pohjautuu kurssityöskentelyyn ja kokeeseen.

SUORITUSJÄRJESTYS: Vapaa

SOVELTAVA Sosiaalipsykologia (PS 6) SOVELTAVA KURSSI

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on tulla tietoiseksi sosiaaliseen vuorovaikutukseen vaikuttavista tekijöistä reflektoida omaa minäkuva, asenteita, viestintää, rooleja ja ryhmän jäsenyyttä kehittää sosiaalisia taitoja ja itsekontrollia kerrata aikaisempia kursseja syventelemällä joitakin teemoja

KESKEISET SISÄLLÖT

sosiaalistuminen
sosiaaliseen havaitsemiseen vaikuttavat tekijät, esim. asenteet ja viestintä
ryhmät voimavarana
ryhmien pimeät puolet
ryhmien rooli-, tunne-, normi- ja valtasuhteet

AK:

HYVINVOINTI JA TURVALLISUUS: Sosiaalinen verkosto elämän turvana, sosiaalinen vuorovaikutus voimavarana

KULTTUURI-IDENTITEETTI KULTTUURIEN TUNTEMUS: Kulttuurien kohtaaminen, konfliktit, asenteet ja sosiaalinen havaitseminen

VIESTINTÄ JA MEDIAOSAAMINEN: Kommunikaatioprosessi, median vaikutus asenteisiin ja arvoihin

TYÖTAVAT: Yksilö-, pari- ja ryhmätöistä yhteistoiminnalliseen oppimiseen ja opettajajohtoihin menetelmiin.

ARVIOINTI: Arviointi pohjautuu kurssityöskentelyyn ja kokeeseen.

SUORITUSJÄRJESTYS: Vapaa, mielellään kuitenkin viimeiseksi

5.17 Musiikki (MU)

Pakolliset kurssit

1. Musiikin työpaja (MU1)

Kurssilla perehdytään musiikin parissa työskentelevien henkilöiden työhön; muusikko, säveltäjä, sanoittaja, toimittaja, tuottaja, kapellimestari. Tutustutaan musiikin eri muotoihin meillä ja muualla, opiskellaan rockin vuosikymmenet unohtamatta oopperaa ja Sibeliusta. Kurssia vie mukavasti eteenpäin kuuntelu-, laulu- ja soittohetket. Kurssilla vaihdellaan monipuolisesti työtapoja, mm. ryhmätyöt ja niiden purku.

2. Suomalaisena musiikin maailmassa (MU2)

Vahvistetaan opiskelijoiden musiikillista identiteettiä suhteuttamalla suomalainen musiikki eurooppalaiseen ja koko maailman musiikkikulttuuriin. Musiikkia kuunnellaan ja tuotetaan. Luodaan lyhyt kronologinen katsaus eurooppalaisen musiikin kehitykseen ja annetaan yleiskuva eri musiikkikulttuureista. Konserttikäynti.

Syventävät kurssit

3. Maailmanmusiikista populaarimusiikkiin (MU3)

Kurssi tarjoaa runsaasti tietoa maailman eri musiikkikulttuureista sambasta gospeliin. Tutustutaan rockmusiikin ilmiöihin ja taustatekijöihin, esim. bändin jäsenten roolit. Vahvat jazzin tulkitsijat ovat esillä. Konserttikäynti.

4. Musiikkia näyttämöllä (MU4)

Käsitellään näyttämömusiikin eri lajeja, esim. musikaalien suosikkeja, taidetanssin kehitystä renessanssi hoveista tähän päivään asti, elokuvamusiikin kehitystä mykkäfilmin kinoteekeista Disney-elokuvan menestyssäveliin. Projekti, esim. musiikkivideo. Musiikkiteatterikäynti.

5. Laulu- ja soitinmusiikin helmiä (MU5)

Kurssilla esitellään yleisön suosikkeja eri aikakausilta. Kuorolaulajan ABC. Rocklaulun ja klassisen laulun eroja. Konserttien ohjelmistosuunnittelu. Konsertti- ja musiikkiteatterikäynti.

Soveltavat kurssit

6. Kuoro- ja orkesteritoiminta (MU6)

Kuoro- ja orkesteri- tai laulu- ja soitinyhteytoiminta. Suunnitellaan, harjoitellaan ja esitetään koulun tilanteiden, juhlien ja konserttien ohjelmat. Osallistutaan koulujen yhteisiin tapahtumiin ja kilpailuihin

5.18 Kuvataide

Opetussuunnitelman perusteet

Uudet lukion opetussuunnitelman perusteet otetaan käyttöön 1.8.2005 lukien. Luvussa 5.18 käsitellään kuvataiteen tavoitteita, arviointia ja kursseja:

Lukion kuvataideopetuksessa opiskelija oppii tulkitsemaan, arvostamaan ja arvottamaan omaa ja muiden kuvallista kulttuuria. Kuvataideopetuksen tarkoituksena on kehittää

opiskelijan ymmärrystä yhteiskunnan ja ympäristön visuaalisista ilmiöistä ja niiden merkityksistä. Omakohtainen taiteellinen työskentely antaa opiskelijalle mahdollisuuden taiteesta nauttimiseen, onnistumisen kokemuksiin ja itselle tärkeiden asioiden ilmaisemiseen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan mielikuvituksen, luovan ajattelun ja assosiaatiokyvyn kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan ja perustelemaan esteettisiä ja eettisiä arvovalintojaan omassa elämässä, kuvataiteessa, mediassa ja kulttuuriympäristössä. Opetuksen keskeisenä tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää taiteen merkityksen omassa elämässään ja yhteiskunnassa. Opetuksessa syvennetään visuaalisen kulttuurin yleissivistyksen perusteet ja luodaan riittävät edellytykset jatko-opinnoille.

Opetuksen sisältöjä ovat kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu, taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen, ympäristön suunnittelu, arkkitehtuuri ja muotoilu sekä median visuaaliset tekstit.

Opetuksessa pyritään oppiaineen sisäiseen integraatioon, jossa taidolliset ja tiedolliset sisällöt täydentävät toisiaan. Oppisisällöistä rakennetaan teemallisia kokonaisuuksia ja opetuksessa tehdään yhteistyötä eri taiteen- ja tieteenalojen kanssa. Opetuksen lähtökohdaksi on opiskelijan oma kokemus, jonka pohjalta opiskelija toteuttaa monipuolisia kuvien tuottamis- ja tulkintaprosesseja. Oppiaineiden välistä yhteistyötä tehdään kouluympäristön viihtyvyyden ja kulttuuritoiminnan lisäämiseksi. Opiskelija hankkii projekti- ja kulttuuriosaamista työskennellessään yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa.

Opetuksen tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tunnistamaan, ymmärtämään ja arvottamaan kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria omassa elämässään ja yhteiskunnassa
- tuntee kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin keskeisiä käsitteitä ja osaa käyttää niitä taideteosten, visuaalisten viestien sekä omien ja toisten töiden tulkinnassa, arvioinnissa ja työskentelyprosessin kuvailussa
- harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn ja itsearviointiin sekä yhteistyöhön oppii valitsemaan ja käyttämään tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja, tekniikoita ja välineitä kuvallisessa ilmaisussaan
- tuntee nykytaidetta ja kuvataiteen historiaa
- ymmärtää mediakulttuuria ja sen vaikutusta ihmiseen ja yhteiskuntaan
- oppii mediatuotannon visuaalisen sisällön suunnittelua, tuottamista ja esteettistä arviointia ja osaa soveltaa mediateknologiaa omassa kuvallisessa työskentelyssään
- tuntee arkkitehtuurin, muotoilun ja esinekulttuurin visuaalista kieltä ja historiaa
- tiedostaa oman toimintansa vaikutukset luontoon, kulttuurimaisemaan, rakennettuun ympäristöön ja niitä koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon
- osaa käyttää ja arvostaa kulttuuripalveluja

Arviointi

Kuvataiteen arviointi on pitkäkestoista ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tulee antaa tietoa opiskelijan edistymisestä ja samalla kannustaa häntä ilmaisemaan itseään rohkeasti luottaen omaan kuvalliseen ilmaisuunsa. Kuvataideopetuksen tulee kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja. Arvioinnin kohteina ovat työprosessit, työskentelyn tulokset, sisällölliset, ilmaisulliset ja tekniset taidot ja kyky soveltaa teoretietoja omassa ilmaisussaan. Kuvataidekurssien arvioinnissa otetaan huomioon kuvalliset ja kirjalliset yksilö- ja ryhmätehtävät, luonnokset, itsenäisesti suoritettavat tehtävät ja yleinen aktiivisuus.

Pakolliset kurssit

1. Minä, kuva ja kulttuuri (KU1)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee visuaalisen kulttuurin sisältöjä ja perusteita
- oppii ilmaisemaan itseään kuvataiteen keinoin ja tekemään omakohtaisia ratkaisuja
- oppii käyttämään taiteen käsitteistöä tarkastellessaan ja arvioidessaan omia, muiden opiskelijoiden, taiteen ja median kuvia
- oppii tarkastelemaan visuaalisen kulttuurin ilmiöitä kriittisesti ja tulkitsemaan niiden sisältöjä, muotoja ja merkityksiä yksilön ja yhteiskunnan kannalta sekä soveltamaan oppimaansa omassa työskentelyssään
- ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään ja yhteiskunnassa.
- aihekokonaisuudet:: Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus, viestintä ja mediaosaaminen.

KESKEISET SISÄLLÖT

- mitä taide on: taide yksilön ja yhteiskunnan kannalta ja erilaiset taidekäsitteet
- kuvan valta ja vallan kuva kulttuurissa
- taide kulttuurin tulkinta: suomalaisuus, pohjoismaisuus, eurooppalaisuus ja Euroopan ulkopuolisia kulttuureita
- oma kuvallinen ilmaisu: piirtäminen, maalaaminen, kolmiulotteinen työskentely, digitaalisen kuvan käyttö
- kuvan rakentamisen keinot: sommittelu, muoto, väri, liike, tila ja aika
- kuvan tulkinta ja analysointi kuvallisin ja sanallisin keinoin, analysointitapoihin, kuten formalistiseen, semioottiseen, ikonografiseen ja reseptioanalyttiseen tulkintaan tutustuminen
- yksilötyöskentely
- numeroarviointi
- lukio 1

2. Ympäristö, paikka ja tila (KU2)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii muotoilun ja arkkitehtuurin perusteita, ilmaisutapoja, materiaalituntemusta, estetiikkaa ja suunnitteluprosesseja
- oppii ympäristön suunnittelussa ja muotoilussa tekemään havaintoja eri näkökulmista, kuten esteettiseltä ja eettiseltä sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävästä kehityksen kannalta
- oppii tarkastelemaan ympäristöä luonnonvaraisena, rakennettuna, sosiaalisena ja psyykkisenä ilmiönä sekä kulttuurisena viestinä
- ymmärtää yhteis- ja ympäristötaiteen merkityksen ympäristösuunnittelussa ja laajemmin visuaalisessa kulttuurissa.

- aihekokonaisuudet: kestävä kehitys, kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus
- Urjalainen ympäristö

KESKEISET SISÄLLÖT

- tila käsitteenä: tilan kokeminen psyykkisenä, fyysisenä ja sosiaalisena paikkana
- arkkitehtuurin ja muotoilun peruskäsitteet: mittakaava, liike, tila, suhdejärjestelmät, rakenne, väri, muoto ja materiaali
- maisema, rakennus, esine ja taideteos materiaalisena, henkisenä, esteettisenä ja oman aikansa kulttuurihistoriallisena viestinä
- arkkitehtuuri ja muotoilu kulttuurisesti kestävä kehityksen ja talouselämän näkökulmasta
- mallintaminen, havainnekuvat, pienoismallit ja materiaalikokeilut
- yksilötyöskentely
- numeroarviointi
- lukio2

Syventävät kurssit

3. Media ja kuvien viestit (KU3)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii erittelemään ja tulkitsemaan median kuvaaman maailman suhdetta kulttuuriin ja todellisuuteen
- ymmärtää kuvailmaisun vaikutuskeinoja mediassa
- oppii käyttämään erilaisia kuvia ja tekniikoita eri viestintäympäristöissä oman ilmaisunsa välineenä
- oppii analysoimaan ja kehittämään omaa mediasuhdettaan.
- aihekokonaisuudet: viestintä ja mediaosaaminen, teknologia ja yhteiskunta, kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

KESKEISET SISÄLLÖT

- kuva mediassa: kuvajournalismi, mainonta, viihteen kuvat, populaarikulttuuri, sarjakuva, www-sivujen ja tietokonepelien kuvailmaisuus
- graafinen suunnittelu: taitto, typografia, kuvan muokkaus- ja siirtomenetelmät
- mediakuvien aatekriittinen ja kulttuurinen tarkastelu eri aikoina, paikoissa ja osakulttuureissa
- valokuva mediassa
- elokuva ja video: perinteinen ja uudistuva kuvakerronta
- visuaalisuus tuotteistamisessa ja tuotemerkkien luomisessa
- yksilötyöskentely
- numeroarviointi
- lukio 2 tai 3

4. Taiteen kuvista omiin kuviin (KU4)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa kuvataiteen historian pääpiirteitä teemallisesti ja kronologisesti
- ymmärtää kuvataiteen sisältöjä ja ilmaisutapoja eri aikoina ja eri kulttuureissa
- käyttää omassa ilmaisussaan hyväkseen taiteen tuntemustaan

- oppii työskentelemään itsenäisesti ja harjaantuu pohdiskelemaan, sanalliseen itsearviointiin
- aihekokonaisuudet: kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

KESKEISET SISÄLLÖT

- taidekuvan tulkinta ja analyysi kuvin ja sanoin
- aiheen kehittäminen ja luonnostelu osana taiteellista luomisprosessia
- eri aikakausien kulttuuristen merkitysten ja käsitysten ilmeneminen kuvataiteessa

5. Nykyaikaisen työpaja (KU 5)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii seuraamaan ja arvioimaan nykyaikaisen ajankohtaisia ilmiöitä
- oppii ymmärtämään ja käyttämään nykyaikaisen keinoja työskennellessään erilaisten ilmiöiden parissa
- harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn
- aihekokonaisuudet: aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

KESKEISET SISÄLLÖT

- mitä nykyaika on: nykyaikaisen taustalla olevat ilmiöt ja erilaiset taidekäsitykset
- taiteiden väliset projektit koulussa tai koulun ulkopuolella
- oman tuotannon toteuttaminen

Keramiikka (KU6)

Tavoitteet

Oppilas oppii muovailemaan savesta käyttö- ja koriste-esineitä. Kiinnittää huomiota myös esteettisiin muotoiluun.

Sisällöt

Muovailu makkara ja levytekniikalla. Dreijauksen harjoittelua. Esineitä myös muottitekniikalla. Lasitus ja koristemaalaukset. Keramiikan poltto. Kierrätyslasin käyttö keramiikan koristeena. Lukio 2 tai 3

SOVELTAVAT KURSSIT

Lukioidiplomi (KU7)

Tavoitteet

Oppilas oppii prosessityöskentelyyn ja itsenäiseen suunnitteluun. Helpottaa pääsyä kuvataiteen jatko-opiskeluun

Sisältö

Neljä kuvataidekurssia suoritettuaan voi valita diplomikurssin. Suoritetaan yhden kurssin aikana. Tehtävävaihtoehdot ovat valtakunnalliset, samoin arvostelukriteerit. Toteutetaan yksi työ ja portfolio ja kirjallinen työ.

Arvosteluasteikko 1-5. Kaksi arvioijaa: oma opettaja ja ulkopuolinen asiantuntija.

Lisäksi sanallinen arviointi ja erillinen todistus.

Lukio 3

5.19 Liikunta

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

Liikunnanopetuksen tehtävänä on edistää terveellistä ja aktiivista elämäntapaa sekä ohjata opiskelijaa ymmärtämään liikunnan merkitys fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille. Liikunnan myönteiset kokemukset vahvistavat psyykkistä vireystilaa ja jaksamista koulutyössä. Liikunnassa opiskelija ilmaisee itseään ja kokee elämyksiä. Se on toiminnallinen oppiaine, jossa kehitetään opiskelijoiden fyysis-motorisia ominaisuuksia sekä tuetaan heidän tasapainoista kasvuaan ja kehitystään. Liikunnan avulla vahvistetaan sosiaalisia taitoja ja yhteenkuuluvuutta, ohjataan vastuullisuuteen ja reilun pelin hengen ymmärtämiseen sekä hyviin tapoihin. Liikunnanopetus tukeutuu eettiseen ja esteettiseen arvopohjaan.

Fyysisen kunnon harjoittamisen ja seurannan avulla opiskelijaa ohjataan ymmärtämään hyvän kunnon merkitys jaksamiselle ja työkyvylle. Monipuolisella liikunnan opetuksella luodaan valmiuksia omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen.

Liikuntaa opetetaan monipuolisesti ottaen huomioon vuodenajat ja paikalliset olosuhteet. Opetusjärjestelyinä käytetään yksilö-, pienryhmä- sekä ryhmäopetusta. Suomalaisen liikuntakulttuurin perinteet otetaan huomioon valittaessa liikuntamuotoja. Erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille opetusta eriytetään yksilöllisten tarpeiden pohjalta. Opetuksen toteuttamisessa otetaan huomioon turvallisuus, monikulttuurisen oppilasaineksen erityistarpeet sekä uskonnollinen vakaumus.

Opetuksen tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää taitojaan ja tietojaan eri liikuntamuodoissa
- saa valmiuksia omaehtoiseen liikuntaharrastukseen
- osaa arvioida omaa fyysistä kuntoaan sekä asettaa itselleen tavoitteita
- toimii hyvien tapojen mukaisesti, noudattaa sovittuja sääntöjä sekä osaa liikkua luonnonarvoja kunnioittaen
- osaa työskennellä rakentavasti, turvallisesti ja vastuullisesti sekä itsenäisesti että ryhmässä.

Pakolliset kurssit

1. Perusliikunta (LI1, LI2)

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syvennetään peruskoulussa opittuja taitoja ja tietoja sekä tutustuu mahdollisuuksien mukaan uusiin lajeihin. Tarvittaessa opetusta eriytetään opiskelijalähtöisesti. Kurssien suunnittelussa tulee ottaa huomioon vuodenajat niin, että pakollisten kurssien aikana pyritään harjoittamaan kesä- ja talviliikuntaa sekä sisä- ja ulkoliikuntaa. Opetuksessa tulee korostaa liikunnan vaikutusta terveyteen ja hyvinvointiin.

Työtavat:

- yksilö –ryhmätyöskentely
- parityöskentely

Arviointi:

Kurssi arvioidaan numeroin 4-10. Liikunnan arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan

aktiivisuus, vastuullisuus ja asennoituminen sekä taidot, tiedot ja toimintakyky.

Suoritusjärjestys:

Kurssi on tarkoitettu pääasiassa lukion 1.vuosikurssin opiskelijoille.

Syventävät kurssit:

2. Yhdessä liikkuen (LI3)

Tavoitteet:

Kehitetään tanssitaitoa, sosiaalisuutta ja käytöstapoja harjoittelemalla vanhojen tansseja "vanhojen päivää" varten.

Työtavat:

-pari –ja ryhmätyöskentely

Arviointi:

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Suoritusjärjestys:

Kurssi on tarkoitettu pääasiassa lukion 2. vuosikurssin opiskelijoille.

3. Yhdessä harrastaen (LI4)

Tavoitteet:

Kurssilla pyritään tutustumaan mahdollisuuksien mukaan uusiin liikuntalajeihin ja syvennetään jo aiemmin opittuja taitoja. Tavoitteena on tarjota opiskelijoille rentouttavaa ja virkistävää toimintaa koulupäivän aikana. Avainsanat: iloisuus, rentous, virkistys!

Työtavat:

-pari –ja ryhmätyöskentely

Arviointi:

Kurssi arvioidaan joko numeroin 4-10 tai suoritusmerkinnällä. Arvioinnissa painottuu opiskelijan taitojen ohella aktiivisuus ja harrastuneisuus opetettavia asioita kohtaan.

Suoritusjärjestys:

Kurssille voi osallistua lukion 2. ja 3. vuosikurssin opiskelijoita.

4. Koulun ulkopuoliset lajit (LI5)

Tavoitteet:

Tutustutaan uusiin lajeihin tavoitteena monipuolisten taitojen kehittäminen, mahdollisen oman liikuntamuodon löytyminen sekä liikunnallisten elämysten kokeminen. Lajeina esim. squash, keilailu, laskettelu, ammunta, spinning, melonta, biljardi, golf. Liikuntareissut toteutetaan pääsääntöisesti kouluajan ulkopuolella. Liikuntakustannuksista vastaa jokainen opiskelija itse.

Paikallisuuden huomioiminen:

Käytämme mahdollisuuksien mukaan paikallisia liikuntamahdollisuuksia. Pääasiassa liikuntakohteet ovat kuitenkin Tampereella ja Forssassa.

Työtavat:

- Yksilö –ja parityöskentely

Arviointi:

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä, jolloin opiskelijan on osallistuttava tarvittavaan määrään tunteja.

Suoritusjärjestys:

Kurssi on tarkoitettu lukion 3. vuosikurssin opiskelijoille.

Soveltavat kurssit

5. Palloilukurssi (LI6)

Tavoitteet:

Ylläpidetään ja kehitetään pelitaitoja opiskelijoiden toivomusten mukaisten sisä- ja ulkopalloilulajien avulla. Kurssilla opetellaan myös liikunnanohjauksen perustaitoja.

Työtavat:

-yksilö –ja parityöskentely
-ryhmätyöskentely

Arviointi:

Kurssi arvioidaan joko numeroin 4-10 tai suoritusmerkinnällä.

Suoritusjärjestys:

Kurssi on pääasiassa tarkoitettu lukion 2. vuosikurssin opiskelijoille.

6. Musiikkiliikuntakurssi (LI7)

Tavoitteet:

Tutustutaan mahdollisimman monipuolisesti erilaisiin rytmiliikunnan muotoihin, esim. aerobic, hip hop, salsa, itämainen tanssi, spinning. Opetellaan tanssin ohjauksen perusteita. Mahdollisuuksien mukaan käydään tutustumassa koulun ulkopuolella erilaisiin musiikkiliikuntamuotoihin tai kouluun kutsutaan eri tanssialojen asiantuntijoita.

Työtavat:

-yksilö –ja parityöskentely
-ryhmätyöskentely

Arviointi:

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä tai numeroin 4-10. Arvioinnissa painottuu opiskelijan taidot, asennoituminen, aktiivisuus, harrastuneisuus.

Suoritusjärjestys:

Kurssi on pääasiassa tarkoitettu lukion 3. vuosikurssin opiskelijoille.

5.20 Terveystieto

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan nojautuva oppiaine, jonka tarkoitus on edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista. Tämä osaaminen ilmenee tiedollisina, sosiaalisina, tunteiden käsittelyä ohjaavina, toiminnallisina, eettisinä sekä

tiedonhankintavalmiuksina. Terveysosaamiseen kuuluu valmius ottaa vastuuta oman ja toisten terveyden edistämisestä. Lukion terveystiedon opetuksessa terveyttä ja sairautta sekä terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä ja hoitoa tarkastellaan yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena työ- ja toimintakykynä. Lukion terveystiedon opiskelussa terveyteen ja sairauksiin liittyviä ilmiöitä tarkastellaan tutkimus- ja kokemustiedon avulla. Tärkeää on myös terveyttä koskeva arvopohdinta.

Pakollisen kurssin aikana opiskelija perehtyy terveyteen ja sairauksiin vaikuttaviin tekijöihin kansantautien ja yleisimpien tartuntatautien ehkäisyn sekä työ- ja toimintakyvyn edistämisen näkökulmasta. Keskeistä on myös itsehoitovalmiuksien kehittäminen.

Syventävillä kursseilla perehdytään seikkaperäisemmin nuoren arkielämässään tarvitsemiin terveysresursseihin, terveystottumuksiin ja selviytymisen keinoihin sekä terveystietämisen käsittelyyn vastuullisen aikuisuuden ja vanhemmuuden näkökulmasta. Terveyteen ja sairauksiin liittyviä tekijöitä ja niihin vaikutusmahdollisuuksia tarkastellaan tutkimuksen, terveydenhuollon ammattikäytäntöjen, palvelujen käytön sekä historiallisen ja yhteiskunnallisen kehityksen näkökulmasta.

Opetuksen tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää työ- ja toimintakyvyn, turvallisuuden sekä sairauksien ehkäisyn ja terveyden edistämisen merkityksen
- osaa käyttää terveyden edistämiseen, terveyteen ja sairauteen liittyviä keskeisiä käsitteitä
- ymmärtää sairauksien, erityisesti kansantautien ja tartuntatautien, ehkäisyn merkityksen ja tuntee niiden keskeisiä ehkäisy- ja hoitomahdollisuuksia yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta
- pohtii terveyttä koskevia arvokysymyksiä ja osaa perustella omia valintojaan ja oppii arvostamaan terveyttä voimavarana sekä edistämään terveyttä
- tuntee kansanterveyden historiallista kehitystä ja väestöryhmien välisten terveyserojen syntyyn vaikuttavia tekijöitä
- tuntee terveyden- ja sosiaalihuollon peruspalveluja sekä kansanterveyteen liittyvää kansalaistoimintaa
- perehtyy terveyttä koskevan tiedon hankintamenetelmiin sekä osaa kriittisesti arvioida ja tulkita terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa ja erilaisia terveystietämiseen liittyviä ilmiöitä.

Arviointi

Arvioinnissa korostetaan terveyttä ja sairautta koskevan tiedon ymmärtämistä ja soveltamista. Huomio kiinnitetään siihen, miten opiskelija osaa käyttää ja yhdistää erilaisiin lähteisiin perustuvaa tietoa. Arvioinnin kohteena on opiskelijan valmius terveyttä ja sairautta koskevaan eettiseen arvopohdintaan ja taito perustella omia terveystietämiseen liittyviä valintoja sekä taito arvioida yhteisössä tehtyjä terveyttä ja sairautta koskevia ratkaisuja. Terveystiedon arvioinnissa voidaan käyttää kurssikokeita, yksilö- ja ryhmätehtäviä, esitelmiä, pienimuotoisia kartoituksia ja tutkimuksia sekä toiminnallisia tehtäviä.

Pakollinen kurssi

1. Terveyden perusteet (TE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen työ- ja toimintakykyyn sekä työ- ja muuhun turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osaa arvioida niiden toteutumista omassa elämäntavassaan ja ympäristössään
- tietää kansantautien ja yleisimpien tartuntatautien ehkäisyn merkityksen yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta sekä oppii pohtimaan niiden ehkäisyyn liittyviä ratkaisuja yhteiskunnassa
- tunnistaa terveyserojen syntyyn vaikuttavia tekijöitä
- osaa hankkia, käyttää ja arvioida terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä pohtia terveyskulttuuriin ja teknologiseen kehitykseen liittyviä ilmiöitä terveysnäkökulmasta
- tuntee keskeiset terveyden ja sosiaalihuollon palvelut.

Keskeiset sisällöt

- työ- ja toimintakykyyn sekä turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä: ravitsemus, uni, lepo ja kuormitus, terveysliikunta, mielenterveys, sosiaalinen tuki, työhyvinvointi, työturvallisuus, turvallisuus kotona ja vapaa-aikana, ympäristön terveys
- seksuaaliterveys, parisuhde, perhe ja sukupolvien sosiaalinen perintö
- kansantaudit ja yleisimmät tartuntataudit sekä niihin liittyvät riski- ja suojaavat tekijät sekä niihin vaikuttaminen
- sairauksien ja vammojen itsehoito, ensiapu ja avun hakeminen
- terveyserot maailmassa, terveyseroihin vaikuttaviin tekijöihin tutustuminen
- terveystietojen tiedonhankintamenetelmiä sekä terveyttä koskevan viestinnän, mainonnan ja markkinoinnin kriittinen tulkinta
- terveydenhuolto- ja hyvinvointipalvelujen käyttö, kansalaistoiminta kansanterveystyössä

Arviointi: Kurssi arvioidaan numeroin 4-10.

Työtavat:

- pari – ja ryhmätyöskentely
- yksilötyöskentely

Suoritusjärjestys: Kurssi on tarkoitettu lukion 1. vuosikurssin opiskelijoille.

Syventävät kurssit

2. Nuoret, terveys ja arkielämä (TE2)

Kurssilla syvennetään pakollisen kurssin tavoitteita nuoren arkielämän terveystottumuksien ja selviytymisen keinojen osalta. Eri sisältöalueiden avulla tarkastellaan terveysongelmia selittäviä kulttuurisia, psykologisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä ja niiden tulkintoja. Lisäksi perehdytään käsitykseen itsestä ja muista fyysisellä, psyykkisellä ja sosiaalisella tasolla. Erityisesti korostetaan terveyden ylläpitoon liittyvää vastuullisuutta. Työskentelyssä korostuvat arvopohdinta, yksilö- ja ryhmäharjoitukset, draama ja sosiaalisten taitojen harjoittelu sekä keskustelu ja argumentaatiotaitoja kehittävät työmuodot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan elämäänsä aikuisuuden ja vanhemmuuden näkökulmasta
- osaa pohtia ja tarkastella terveyteen ja sairauteen liittyviä arvoja ja arvostuksia
- osaa perustella omia valintojaan terveyden näkökulmasta ja arvioida elämäntapaan ja ympäristöön liittyvien valintojen merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille
- osaa kuvata koettua terveyttä ja terveysongelmia selittäviä ilmiöitä ja niiden erilaisia tulkintoja.

Keskeiset sisällöt

- itsetuntemus, aikuistuminen, sosiaalisen tuen merkitys perheessä ja lähiyhteisössä
- vanhemmuuteen ja perhe-elämään valmentautuminen
- elämänilo, mielenterveyden ylläpitäminen ja jaksaminen, masennuksen ja kriisien kohtaaminen
- ruoan terveydelliset, kulttuuriset ja yhteiskunnalliset merkitykset sekä painonhallinta, terveysliikunta, syömishäiriöt
- fyysinen ja psyykinen turvallisuus, väkivallaton viestintä
- seksuaaliterveys
- terveysongelmia selittäviin kulttuurisiin, psykologisiin ja yhteiskunnallisiin ilmiöihin ja niiden tulkintoihin tutustuminen, esimerkiksi elämän mielekkyyden kokeminen, ruumiinkuva/kehollisuus, mielihyvä ja riippuvuudet nykyaikana
- tupakka, alkoholi ja huumeet yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan että globaalista näkökulmasta

Arviointi: Kurssi arvioidaan numeroin 4-10 tai suoritusmerkinnällä.

Työtavat:

- yksilö –ja parityöskentely
- ryhmätyöskentely

Suoritusjärjestys: Kurssi on tarkoitettu pääasiassa lukion 2. ja 3. vuosikurssin opiskelijoille.

3. Terveys ja tutkimus (TE3)

Kurssilla perehdytään terveyteen vaikuttaviin historiallisiin tekijöihin ja näkökulmiin, terveyden ja sairauden tutkimiseen sekä kuolleisuuteen ja sairastavuuteen liittyviin kehityslinjoihin. Kurssilla käsitellään myös terveydenhuollossa ja itsehoitona toteutettaviin tavallisimpiin tutkimuksiin, niiden tulosten tulkintaan ja johtopäätöksiin. Lisäksi perehdytään pakollisen kurssin tavoitteita syventäen terveydenhuollon eri käytäntöihin, terveyspalvelujen tarjontaan sekä yksilön asemaan terveyden- ja sairaudenhoidossa. Työskentelyssä korostuvat toiminnallisuus, tekemällä oppiminen, tutkiva oppiminen ja vierailukäynnit.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa pohtia kansanterveystieteen ja ehkäisevän terveydenhuollon kehityksen päälinjoja kansallisesti ja maailmanlaajuisesti
- osaa hankkia, arvioida ja tulkita terveyteen ja sairauksiin liittyvää tutkimus- ja arkitietoa
- toteuttaa pienimuotoisia terveys-/terveyskäyttäytymiskartoituksia omassa opiskeluympäristössään
- osaa käyttää terveydenhuollon palveluja sekä tuntee asiakkaan ja potilaan oikeudet
- osaa pohtia ja arvioida teknologisen kehityksen merkitystä terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- terveyden edistämiseen, sairauksien tunnistamiseen ja ehkäisyyn liittyviä eri aikakausien menetelmiä
- terveyskäyttäytymisen ja koetun terveyden tutkiminen: fyysisen ja psyykkisen työ- ja toimintakyvyn mittaaminen, ergonomiamittaukset, työhyvinvointi ja siihen vaikuttavat tekijät
- terveydenhuollon ja hyvinvointipalvelujen käytäntöjä, asiakkaan ja potilaan oikeudet
- tutkimustiedon ja median terveydestä välittämien mielikuvien kriittinen lukutaito, medikalisaatio
- terveystottumusten arviointi ja seuranta sekä tutkimusten tekeminen

Arviointi: Kurssi arvioidaan joko numeroin 4-10 tai suoritusmerkinnällä.

Työtavat:

-yksilö –ja parityöskentely

Suoritusjärjestys: Kurssi on pääasiassa tarkoitettu lukion 2. ja 3. vuosikurssin opiskelijoille.

5.21 Opinto-ohjaus

1. Koulutus, työ ja tulevaisuus (OP1)

Pakollinen kurssi

1. OPISKELUVUOSI 1/3 KURSSIA

TAVOITTEET

Opiskelija

- saa lukio-opintojen aloittamiseen ja suorittamiseen liittyvät keskeiset tiedot ja taidot

KESKEISET SISÄLLÖT

- lukio-opintojen rakentuminen sekä ylioppilastutkinto
- oman opiskelun suunnittelu ja seuraaminen
- opiskelutekniikka
- itsetuntemus
- omien heikkouksien ja vahvuuksien tunnistaminen lukio-opiskelussa
- opiskelijahuolto lukiossa

2. OPISKELUVUOSI 1/3 KURSSIA

TAVOITTEET

Opiskelija

- saa lukio-opintojen aloittamiseen ja suorittamiseen sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvät keskeiset tiedot ja taidot
- voi halutessaan tutustua työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin

KESKEISET SISÄLLÖT

- opiskelijan henkilökohtainen suunnitelma ylioppilastutkintoon osallistumisesta sekä tutkintoon ilmoittautuminen
- ylioppilaan jatkokoulutusreitit; toisen asteen, ammattikorkeakoulujen sekä korkeakoulujen ja yliopistojen koulutustarjonta
- opiskelijan ammatillinen suuntautuminen ja jatko-opintojen pohtiminen

Opiskelijalla on mahdollisuus omaa jatkokoulutussuunnitelmaa selventäviin ja tukeviin tutustumiskäynteihin niin työelämässä kuin jatkokoulutusta tarjoavissa oppilaitoksissakin. Toisen vuoden opiskelijat osallistuvat kaikki johonkin jatkokoulutusta tarjoavan oppilaitoksen

(toinen aste, ammattikorkeakoulut, tiede- ja taidekorkeakoulut ja yliopistot) tutustumispäivään oman valintansa mukaisesti osana kurssia.

3. VUOSILUOKKA 1/3 KURSSIA

TAVOITTEET

Opiskelija

- saa lukio-opintojen suorittamiseen sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvät keskeiset tiedot ja taidot
- voi halutessaan tutustua työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin

KESKEISET SISÄLLÖT

- omien mahdollisuuksien realistinen arviointi
- oman henkilökohtaisen jatkokoulutussuunnitelman tekeminen
- jatkokoulutuksen valintaperusteet ja aikataulut sekä jatkokoulutukseen hakeutuminen
- korkea-asteen opiskelijan opintososiaaliset asiat
- yrittäjyys, elinkeinoelämä sekä työvoimahallinnon palvelut mahdollisuuksien mukaan

Opiskelijalla on mahdollisuus omaa jatkokoulutussuunnitelmaa selventäviin ja tukeviin tutustumiskäynteihin niin työelämässä kuin jatkokoulutusta tarjoavissa oppilaitoksissakin. Lisäksi kaikki kolmannen vuoden opiskelijat osallistuvat Studia -jatkokoulutustapahtumaan osana kurssia.

Aihekokonaisuudet:

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

- oman opiskelun aktiivinen suunnittelu ja seuranta
- osallistuminen vierailijoiden esityksiin sekä tutustumiskäynteihin

Hyvinvointi ja turvallisuus

- opiskelijahuolto lukiossa, opintososiaaliset palvelut, työvoimahallinnon palvelut

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

- lukio toimintaympäristönä, käytänteet ja säännöt
- ylioppilastutkinto

Teknologia ja yhteiskunta

- yrittäjien ja työnantajien vierailijat sekä TET- vierailut työpaikoille

Viestintä- ja mediaosaaminen

- jatkokoulutusta ja uranvalintaa koskevan tiedon hankinta koulutusoppaiden, oppilaitosesitteiden, verkon yms. kautta

Paikallisuus: pyritään järjestämään vuosittain vierailijoiksi Urjalan yrittäjien ja työnantajien edustajia sekä kunnan elinkeinoasiamies . Aiheina työelämä, yrittäjyys sekä Urjalan elinkeinorakenne.

Työtavat: opettajajohtoiset luokkatunnit, koululle kutsuttujen vierailijoiden esityksiin sekä tutustumiskäynteihin osallistuminen

Arviointi: suoritusmerkintä.

2. Opiskelu, työelämä ja ammatinvalinta

Syventävä kurssi

TAVOITTEET

Opiskelija

- saa lisää valmiuksia käsitellä itsetuntemukseen, ammatti- ja koulutusvaihtoehtoihin sekä työelämän kysymyksiin liittyviä teemoja omien henkilökohtaisten tarpeiden mukaisesti

KESKEISET SISÄLLÖT

- itsetuntemus, omien tavoitteiden ja mahdollisuuksien realistinen pohdinta
- opiskelijaa henkilökohtaisesti kiinnostaviin jatkokoulutusvaihtoehtoihin tutustuminen esimerkiksi vierailijoiden, tutustumiskäyntien, koulutusoppaiden ym. kirjallisen materiaalin sekä verkossa olevan tiedon avulla
- työelämään, työmarkkinoihin, työllisyystilanteeseen sekä tulevaisuuden näkyisiin perehtyminen
- opiskelijan omaa arviointia kiinnostuksestaan sekä mahdollisuuksistaan sijoittautua ja toimia kyseisissä ammateissa

Tavoitteena jokaisella opiskelijalla on koota kurssista portfolio, joka kattaa kaikki neljä osiota

1. itsetuntemus
2. koulutus
3. työelämä
4. itsearviointi

Kurssin alkaessa päätetään opiskelijoiden kiinnostuksiin pohjautuvat yhteiset vierailijat ja tutustumiskäynnit, mahdolliset atk-luokassa pidettävät tunnit sekä kurssin suoritusta ohjaavat tunnit. Jokainen opiskelija tekee henkilökohtaisen kurssin suorittamista koskevan suunnitelman aikatauluineen. Kurssin sisältö, ohjaus, seuranta ja lopulliset työt ovat opinto-ohjaajan sivuilla Pedanet -ympäristössä. Kurssin portfolion opiskelija tekee Pedanetin kurssisivuille toisen lukuvuoden loppuun mennessä, jolloin kurssi katsotaan suoritetuksi. Mikäli kurssia ei saa valmiiksi yhden lukuvuoden aikana, katsotaan kurssi hylätyksi.

Aihekokonaisuudet:

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

- opiskelijat suunnittelevat sekä hankkivat itsenäisesti kurssin vaatimat tutustumiskohteet ja vierailijat

Hyvinvointi ja turvallisuus

- tarvittaessa ammatinvalintapsykologin palvelut mahdollisuuksien mukaan

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurin tuntemus

- opiskelija perehtyy ammatin/ammattien kulttuuriin ja niiden asettamiin vaatimuksiin

Teknologia ja yhteiskunta

- tutustumiskäynnit työpaikoille ja oppilaitoksiin

Viestintä- ja mediaosaaminen

- omaa henkilökohtaista jatkokoulutus- ja ammatinvalintaratkaisua tukevan tiedon hankinta koulutusoppaiden, oppilaitosesitteiden, erilaisten tapahtumien, verkon yms. Kautta

Työtavat: yhteissuunnittelu- ja ohjaustapaamiset, koululle kutsuttujen vierailijoiden esityksiin osallistuminen sekä tutustumiskäynteihin osallistuminen, portfolio

Arviointi: suoritusmerkintä

Kurssi on suunnattu toisen vuoden opiskelijoille.

5.22 Ilmaisutaito

Koulukohtaiset soveltavat kurssit

Ilmaisutaito (IT 1)

TAVOITTEET

Kurssin tavoitteena on

- antaa esiintymisrohkeutta
- antaa mahdollisuuksia kokeiluihin
- suunnitella kokonaan opiskelijoiden voimin laajahko yleisoesitys

SISÄLLÖT

- koko ryhmän yhteisen iltajuhlan järjestäminen opiskelijoiden valitseman teeman tai aikakauden ympärille, esim. renessanssi, 1920-luku, faraoiden Egypti, kivikausi, 3000-luku...
- improvisointiharjoituksia innostuksen ja tarpeen mukaan

ARVIOINTI

Ei numeroarviointia.

SUORITUSJÄRJESTYS

Sopii 1. vuosikurssille, jolloin esitys on 2. vuoden syksyllä.

Ilmaisutaito (IT 2)

Liittyy IT 1:n. Näytelmän, salin ja ruokasalin lavastus iltajuhlaa varten.

5.23 NUISKU eli Nuorten ihmissuhdetaitojen kurssi

Kurssin tavoitteena on tulla tietoiseksi siitä, miten suuri merkitys on sillä, mitä sanomme ja miten ilmaisemme itseämme. Tavoitteena on vahvistaa itsetuntoa, oppia sosiaalista itsekontrollia ja kehittää rakentavia sosiaalisia vuorovaikutustaitoja. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat itsetunnon vahvistuminen, tunneilmaisu, ristiriitojen ratkaiseminen ja kuuntelemisen ja yleensä puhumisen taidot. Kurssista saa suoritusmerkinnän, joka perustuu läsnäoloon tunneilla.

5.24 Tietotekniikka (AT)

Soveltavat kurssit

Työvälineohjelmat (AT1)

Harjoitellaan tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta- ja esitysgrafiikkaohjelmien käyttöä. Lisäksi kurssilla opetellaan tietoverkkopalvelujen käyttöä. Numeroarviointi.

AT 2:

Opetellaan HTML-kielen perusteet ja luodaan editorin avulla oma kotisivu. Lisäksi kurssilla tutustaan digikameran ja skannerin käyttöön ja saadaan perustiedot kuvankäsittelystä. Numeroarviointi.

5.25 Tekstiilityö (TS)

Tekstiilikurssi (soveltava) (TS1)

Sisällöt:

Tekstiilityön soveltavalla kurssilla valmistetaan opiskelijan tarpeiden ja toiveiden mukainen käsityö ommellen, neuloen, kirjoen tai jotain muuta käsityötekniikkaa käyttäen. Mahdollisia töitä ovat mm. vanhojenpäiväpuku, housut, hame, pusero tai kodin tekstiili.

Tavoitteet:

Kurssin keskeisin tavoite on ohjata opiskelija itsenäiseen ja omatoimiseen työskentelyyn. Pyritään oppilaan oman tietotaidon hyödyntämiseen sekä tehokkaaseen kirjallisten työohjeiden ja oppimateriaalin käyttöön.

Työtavat:

Pääasiassa itsenäistä työskentelyä.

Arviointi:

Suoritusmerkintä.

Paikallisuus:

Hyvinvointi ja turvallisuus:

Oppilas osaa turvalliset työtavat.

Kestävä kehitys:

Mahdollisuus hyödyntää käytettyä materiaalia valmistamalla siitä uusia tuotteita, sekä ymmärtää itse tehdyn tuotteen arvon.

6. OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI

6.1 Arvioinnin tavoitteet

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

"Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijan oppimista ja työskentelyä tulee arvioida monipuolisesti." (Lukiolaki 629/1998, 17 § 1 mom)

Opiskelijan oppimisen arvioinnin tehtävänä on antaa opiskelijalle palautetta opintojen edistymisestä ja oppimistuloksista sekä lukion aikana että lukio-opiskelun päättyessä. Palautteen tarkoituksena on kannustaa ja ohjata opiskelijaa opintojen suorittamisessa. Lisäksi arviointi antaa tietoja opiskelijan huoltajalle sekä jatko-opintojen järjestäjien, työelämän ja muiden vastaavien tahojen tarpeita varten. Opiskelijan oppimisen arviointi auttaa myös opettajaa ja kouluyhteisöä opetuksen vaikuttavuuden arvioinnissa. Arvosanan antaminen on yksi arvioinnin muoto. Arvioinnilla kannustetaan opiskelijaa myönteisellä tavalla omien tavoitteittensa asettamiseen ja työskentelytapojensa tarkentamiseen. (Opetussuunnitelman perusteet 15.8.2003)

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

Ei kunta- ja koulukohtaisia tarkennuksia.

6.2 Kurssisuoritusten arviointi

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päätyttyä. Arvioinnin tehtävänä on antaa palautetta opiskelijalle kurssin tavoitteiden saavuttamisesta ja oppiaineen opiskelun etenemisestä. Kurssin arvioinnin tulee olla monipuolista ja perustua paitsi mahdollisiin kirjallisiin kokeisiin, opintojen edistymisen jatkuvaan havainnointiin ja opiskelijan tietojen ja taitojen arviointiin. Myös opiskelijan oma itsearviointi voidaan ottaa huomioon käyttäen hyväksi muun muassa kurssin arviointikeskusteluja. Arvioinnin menetelmistä ja käytänteistä päätetään tarkemmin opetussuunnitelmassa.

”Osa opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti.” (Lukioasetus 810/1998, 4 § 1 mom)

”Opiskelijalle voidaan hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta.” (Lukioasetus 810/1998, 4 § 2 mom)

Itsenäisesti opiskellusta kurssista edellytetään hyväksyty arvosana. Opetussuunnitelmassa tulee päättää tarkemmin itsenäisesti opiskeltaviksi edellytettävistä opinnoista ja niiden suoritusperiaatteista.

Jos opiskelija opiskelee kurssin kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Kurssin tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laaja-alaisesti.

”Opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä on annettava riittävän usein tietoa opiskelijalle ja hänen huoltajalleen. Tietojen antamisesta määrätään tarkemmin opetussuunnitelmassa.” (Lukioasetus 810/1998, 6 § 1 mom)

Jotta oppilaitos voisi varmistaa, että huoltajat saavat asetuksen mukaisen tiedon opiskelijantyöskentelystä ja opintojen edistymisestä, koulu voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tiedotteisiin sellaisilta opiskelijoilta, jotka eivät vielä ole täysi-ikäisiä.

”Edellä 1 momentissa tarkoitettu arvostelu annetaan numeroin tai muulla opetussuunnitelmassa määrättyllä tavalla. Numeroarvostelussa käytetään asteikkoa 4-10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia *tietoja ja taitoja*. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. ... ” (Lukioasetus 810/1998, 6 § 2 mom)

Kunkin oppiaineen pakolliset ja opetussuunnitelman perusteissa määritellyt valtakunnalliset syventävät kurssit arvioidaan numeroin. Muiden syventävien sekä soveltavien kurssien arviointitapoja voivat olla opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarviointi, suoritusmerkintä (S = suoritettu), hylätty (H = hylätty) tai sanallinen arviointi. Kirjallisesti annettu sanallinen arviointi ja suullisesti arviointikeskustelussa annettu palaute voivat myös täydentää ja täsmentää numeroarvosanaa. Kesken olevan kurssisuorituksen merkintätavasta voidaan päättää opetussuunnitelmassa. Diagnosoidut vammat tai niihin rinnastettavat vaikeudet, kuten lukemis- ja kirjoittamishäiriö, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa huomioon arvioinnissa, siten että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja muuhunkin kuin kirjalliseen näyttöön. Kyseiset vaikeudet voidaan ottaa huomioon määrättäessä opiskelijan kurssiarvosanaa.

Arvioinnin suorittajat ja arviointiperusteista tiedottaminen

”Opiskelijan arvioinnista päättää kunkin oppiaineen tai aineryhmän osalta opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä.” (Lukioasetus 810/1998, 9 § 1 mom)

”Opiskelijalla on oikeus saada tieto arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen.” (Lukioasetus 810/1998, 9 § 2 mom)

Arviointiperusteista tiedottaminen parantaa opettajien ja opiskelijoiden oikeusturvaa ja motivoi opintoja. Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin kurssin arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle kurssin alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa.

Opinnoissa eteneminen

”Opetussuunnitelmassa määrätään oppiaineittain tai aineryhmittäin kursseista, joiden suorittaminen hyväksytysti on edellytyksenä asianomaisen aineen tai aineryhmän opinnoissa etenemiseen. Opiskelijalle, joka ei ole suorittanut edellä mainittuja opintoja hyväksytysti, tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa sellaiset tiedot ja taidot, jotka mahdollistavat opinnoissa etenemisen.” (Lukioasetus 810/1998, 7 § 1 mom)

Opiskelijan opintojen etenemistä tulee seurata. Menettelystä, kuten esimerkiksi mahdollisen etenemisesteen käytöstä, päätetään tarkemmin opetussuunnitelmassa. Opintojen etenemisen määrittelyllä ei voida kuitenkaan tiukentaa tämän asiakirjan kohdassa 6.3 määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

Opetussuunnitelmassa määrätään, millä tavoin opiskelijalle annetaan mahdollisuus yrittää korottaa myös hyväksyttyä kurssiarvosanaa. Lopulliseksi kurssiarvosanaksi tulee tällöin kyseisistä suorituksista parempi.

Opintojen hyväksilukeminen

”Opiskelijalla on oikeus lukea hyväkseen lukion oppimäärään muualla suoritettut opinnot, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään lukion opetussuunnitelman mukaisia.” (Lukiolaki 629/1998, 23 § 1 mom)

”Päätös muualla suoritettavien opintojen hyväksilukemisesta tulee sitä erikseen pyydettyä tehdä ennen mainittujen opintojen aloittamista.” (Lukiolaki 629/1998, 23 § 2 mom)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa (L 629/1998, 23 §) on säädetty, tulee opintojen hyväksilukemisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa. Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamaan arviointiin. Jos kyseessä on lukion opetussuunnitelmassa numeroin arvioitava kurssi, sen arvosana muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

Vastaavuusasteikko

asteikko1–5	lukioasteikko	asteikko 1–3
1 (tydyttävä)	5 (välttävä)	1
2 (tydyttävä)	6 (kohtalainen)	1
3 (hyvä)	7 (tydyttävä)	2
4 (hyvä)	8 (hyvä)	2
5 (kiitettävä)	9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)	3

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritettu kurssi vastaa, ylempää vai alemmää, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi. Ulkomailla suoritettut opinnot voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin pakollisiksi, syventäviksi tai soveltaviksi kursseiksi. Mikäli ne luetaan hyväksi pakollisiin tai opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin syventäviin kursseihin, tulee niistä antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan tarvittaessa edellyttää lisänäyttöjä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Näitä vastaavuuksia on määritelty tarkemmin oppiaineiden oppimäärien yhteydessä. Tällöin pitkän oppimäärän kurssien arvosanat siirtyvät suoraan lyhyiden kurssien arvosanoiksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyen oppimäärän syventäviä tai soveltavia kursseja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Jos opiskelija pyytää, tulee järjestää lisäkuulustelu

osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pitempään oppimäärään, menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Maahanmuuttajaopiskelija arvioidaan suomi/ruotsi toisena kielenä (S2/R2) vieraskielisille oppimäärän mukaan, jos opiskelija on valinnut sen oppimääräkseen riippumatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi/ruotsi toisena kielenä -opetusta vai ei tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi/ruotsi toisena kielenä -kursseista. Suomi/ruotsi äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän mukaisesti suoritettut kurssit luetaan hyväksi täysmääräisesti suomi/ruotsi toisena kielenä -kursseihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi/ruotsi toisena kielenä -kurssin arvosanaksi. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä (S2/R2) vieraskielisille oppimäärästä, mutta ei molemmista. (Opetussuunnitelman perusteet 15.8.2003)

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

Itsenäinen opiskelu

Anomus kurssin itsenäisestä suorittamisesta tehdään kansliasta saatavalla lomakkeella. Opettaja merkitsee siihen opintojen kulkua koskevat ohjeet (tutkielmat, oheistehtävät, tenttimiset ym.; opiskelija pitää myös lukupäiväkirjaa). Ilmoittautumislomake palautetaan ennen kurssin alkua, erityistapauksissa kurssin jo alettua. Itsenäistä suorittamista kannattaa harkita tarkkaan ja siitä on neuvoteltava tarpeen mukaan aineen opettajan, opon ja rehtorin kanssa.

Sytä itsenäiseen suoritukseen on erilaisia.

a) Kahden aineen oppitunnit ovat samaan aikaan, b) Kurssia ei opeteta kyseisenä lukuvuonna.

c) Opiskelija haluaa suorittaa kurssin itsenäisesti, vaikka se opetetaan ja se sopisi hänen lukujärjestykseensä. Se on mahdollista vain erityistapauksissa.

Arviointi

Númeroarviointi ja suoritusmerkinnät

Numerolla arvioidaan

- kaikki yhteiset oppiaineet (pakolliset ja syventävät kurssit) lukuun ottamatta liikuntaa ja sellaisia oppiaineita, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain yhden kurssin
- valinnaiset vieraat kielet

Oppilaanohjaus arvioidaan suoritusmerkinnällä. Liikunta ja terveystieto arvioidaan toisistaan erillisinä. Suoritusmerkintä tulee siis liikunnasta ja lisäksi seuraavista aineista, mikäli niitä on opiskeluohjelmassa vain yksi kurssi: fysiikka, kemia, filosofia, musiikki, kuvaamataito, psykologia ja terveystieto. Näistä kursseista arvosana annetaan pyydettyäessä.

Soveltavista kursseista tulee yleensä suoritusmerkintä. Poikkeuksista mainitaan kurssin yhteydessä.

Englannin, ruotsin sekä lyhyen ja pitkän matematiikan lisäopetusjaksot ovat ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoiden lukio-opiskelua tukevaa opetusta, josta ei saa kurssimerkintää.

Kurssin arviointi

Jokaisen jakson jälkeen opiskelija saa opintokirjan otteen, johon on merkitty kaikki hänen siihen asti suorittamansa kurssi-arvosanat.

Arviointi perustuu kirjallisten kokeiden lisäksi opintojen edistymisen jatkuvaan havainnointiin ja opiskelijan tuotosten arviointiin. Aineen opettaja selvittää arviointiperusteet kunkin kurssin alussa.

Keskeneräiset kurssit (=K) on suoritettava kahden seuraavan jakson aikana. Viimeinen suorituspäivä on jälkimmäisen jakson viimeinen päivä. Jos keskeneräistä kurssia ei ole suoritettu määräaikaan mennessä, se hylätään (=H) ja poistetaan opintokirjasta.

Opiskelijalla on velvollisuus osallistua kurssin oppitunteihin (lukiolaki 25§). Poissaolosta on esitettävä luotettava selvitys. Jos poissaoloja on kolme tai vähemmän, niitä ei tarvitse selvittää. Luotettavaksi selvitykseksi katsotaan myönnetty poissaololupa, huoltajan poissaolokaavakkeeseen tekemät selvitykset, lääkärin tai muun terveystieteellisen todistukset sekä selvitykset autokoulun insinööriajasta ja liukkaan kelin ajoharjoituksista. Luvan poissaoloon myöntää opettaja omalta tunniltaan, ryhmänohjaaja kolmeen päivään asti ja rehtori sitä pidemmäksi ajaksi.

Poissaoloselvitys tehdään välittömästi seuraavan oppitunnin aikana tai viimeistään viikon kuluessa sille opettajalle, jonka tunnilta on oltu poissa. Jos selvitystä ei ole tuotu määräaikaan mennessä, poissaolo katsotaan selvittämättömäksi. Yli kolmen tunnin selvittämätön poissaolo aiheuttaa kurssin hylkäämisen.

Jos oppilas on poissa kurssilta yli kuusi tuntia, ko. kurssista on suoritettava lisätehtäviä.

Jos opiskelija jää pois kurssikokeesta tai uusintakuulustelusta, johon hän on ilmoittautunut, se tulkitaan suoritusyritykseksi, ellei hän toimita luotettavaa selvitystä (esim. terveydenhoitajan tai lääkärin antama todistus).

Lukion kurssimäärässä ovat mukana kaikki oppilaan arvioidut kurssit, eikä mitään voi jälkikäteen enää poistaa.

Arvosanan korottamista on mahdollisuus yrittää kerran, pääsääntöisesti heti kurssin jälkeen olevassa uusintakuulustelussa. Sen jälkeen suoritustaan voi yrittää parantaa käymällä kurssin uudelleen.

Etenemiseste

Jos saman aineen kaksi peräkkäistä kurssia ei ole hyväksytysti suoritettu (=4, H tai K), muodostuu etenemiseste. Aineen opiskelua saa jatkaa vasta, kun toinen hylätyistä kursseista on suoritettu. Poikkeuksista on kohtuuttomiksi muodostuvissa tilanteissa sovittava opettajan ja rehtorin kanssa.

Uusinnat ja korotukset

Hylätyn kurssin suorittamista on mahdollisuus yrittää kahdesti: uusintakuulustelussa kurssin päätyttyä ja kesäkuun uusintakuulustelussa. Arvosanan korottamista on mahdollisuus yrittää kerran, pääsääntöisesti heti kurssin jälkeen olevassa uusintakuulustelussa. Sen jälkeen suoritustaan voi yrittää parantaa käymällä kurssin uudelleen.

6.3 Oppiaineen oppimäärän arviointi

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

”Lukion opinnot jaetaan kolmeen osaan: pakollisiin, syventäviin ja soveltaviin kursseihin.”
(Valtioneuvoston asetus 955/2002)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskelemista pakollisista ja syventävistä kursseista sekä niihin läheisesti liittyvistä soveltavista kursseista. Soveltavien kurssien kuulumisesta eri oppiaineiden oppimääriin päätetään opetussuunnitelmassa. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät. Opiskelijan opiskelusuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tavoitteellisiin kurssivalintoihin. Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen valtakunnallisten syventävien kurssien kurssiarvosanojen aritmeettisena keskiarvosanana. Mainituista opinnoista opiskelijalla saa olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään seuraavasti:

Vastaavuusasteikko

Opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskeltuja pakollisia kursseja ja opetussuunnitelman perusteissa määritellyjä valtakunnallisia syventäviä sekä kunnallisia syventäviä tai soveltavia kursseja voi olla kurssiarvosanoiltaan hylättyjä seuraavasti:

1–2 kurssia	0
3–5 kurssia	1
6–8 kurssia	2
9 kurssia tai enemmän	3

Oppiaineen oppimäärässä ovat mukana kaikki opiskelijan arvioidut pakolliset ja opetussuunnitelman perusteissa määritellyt valtakunnalliset syventävät kurssit, eikä mitään niistä voi jälkikäteen poistaa. Oppiaineen oppimäärään liittyvien muiden syventävien sekä soveltavien kurssien arviointitavasta päätetään tarkemmin opetussuunnitelmassa.

”Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus erillisessä kuulustelussa arvosanan korottamiseen.” (Lukioasetus 810/1998, 8 § 3 mom)

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyttää ja oppiaineen hallintaa kuin kurssien arvostelusta määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa.

Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa määriteltujen pakollisten ja syventävien kurssien pohjalta muodostuvaa arvosanaa on mahdollista korottaa edellä mainitun erillisen kuulustelun lisäksi koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmassa määrittelemien syventävien ja soveltavien kurssien pohjalta saadulla lisänäytöllä opiskelijan arvioinnista päättävien harkinnan perusteella, mikäli opiskelijan tiedot ja taidot ovat oppiaineen päättövaiheessa kurssiarvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Päätötodistuksessa numeroin arvioitavat oppiaineet

Lukioasetuksen määrittämin numeroarvosanoin arvioidaan kaikki pakollisten oppiaineiden oppimäärät sekä valinnaiset vieraat kielet. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain yhden kurssin sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää vain kaksi kurssia.

Opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään. (Opetussuunnitelman perusteet 15.8.2003)

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

Oppiaineen arviointi

Opiskelijan opinto-ohjelma määrittelee, milloin hän on suorittanut oppiaineen oppimäärän ja mihin kursseihin perustuen oppiaine arvioidaan (esim. AI kurssit 1-6 tai 1-7 tai 1-9).

Oppiaineen arvosana on suoritettujen kurssien aritmeettinen keskiarvo, joka pyöristetään lähimpään kokonaislukuun. Opettaja voi harkintansa mukaan vielä muuttaa tätä arvosanaa. Oppiaineen oppimäärä on hyväksytty, kun vähintään 2/3 pakollisista ja syventävistä kursseista on suoritettu hyväksytysti.

Oppiaineen arvosanaa opiskelija voi vielä korottaa suullisessa kuulustelussa ennen päästötodistuksen antamista.

6.4 Lukion oppimäärän suoritus

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

”Opetusta eri oppiaineissa ja opinto-ohjausta annetaan keskimäärin 38 tuntia kestävinä kursseina. Opiskelijalle vapaaehtoiset opinnot voivat olla kestoaltaan edellä mainittua lyhyempiä tai pitempiä. Lukion oppimäärä sisältää vähintään 75 kurssia. ...” (Lukioasetus 810/1998, 1 § 1 mom)

Opiskelijan henkilökohtaiseen opinto-ohjelmaan kuuluvia pakollisia, syventäviä ja soveltavia kursseja tulee olla opiskeltu vähintään siinä laajuudessa kuin ne on määritelty valtioneuvoston 14.11.2002 antamassa tuntijakopäätöksessä. (Valtioneuvoston asetus 955/2002).

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät edellä esitetyllä tavalla hyväksytysti ja lukion vähimmäiskurssimäärä 75 kurssia täyttyy. Oppilaitoskohtaisista syventävistä ja soveltavista kursseista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit.

Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

”Opinnoissa etenemistä tai päättöarviointia koskevan päätöksen uusimista on pyydettävä kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä.” (Lukioasetus 810/1998, 13 § 1 mom)

”Jos 1 momentissa tarkoitettu uusi arviointi tai ratkaisu, jolla pyyntö on hylätty, on ilmeisen virheellinen, lääninhallitus voi opiskelijan pyynnöstä velvoittaa opettajan toimittamaan uuden arvioinnin tai määrätä opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen muutettavaksi taikka määrätä, mikä arvosana opiskelijalle on annettava.” (Lukioasetus 810/1998, 13 § 2 mom)

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja oikaisumahdollisuudesta. (Opetussuunnitelman perusteet 15.8.2003)

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

Opiskelijan opinto-ohjelma

Opiskelijan opinto-ohjelmaan pitää kuulua vähintään 75 kurssia, joista pakollisia on 47 - 51 (valitun matematiikan oppimäärän mukaan). Syventäviä kursseja on oltava vähintään 10. Ylärajaa ei ole.

Musiikkia ja kuvaamataitoa on opiskeltava yhteensä 3 pakollista kurssia (1 MU + 2 KU tai 1 KU + 2 MU).

Matematiikassa on valittava joko pitkä tai lyhyt oppimäärä. Oppimäärän laajuus ei määrää ylioppilaskirjoitusten matematiikan kokeeseen osallistumista.

Kieliohjelmaan kuuluu pakollisena A-kieli (ala-asteella alkanut englanti) sekä B1-kieli (7. luokalla alkanut ruotsi). Lisäksi voi opiskella B2-kieltä (yläasteella alkanutta valinnaista saksaa tai ranskaa) sekä B3-kieltä (lukiossa alkavaa saksaa tai ranskaa). B2- ja B3-kielten kurssien etenemisjärjestys ja yhdistämismahdollisuudet selvitetään ao. kielten yhteydessä.

Lukion alkaessa tehdään kurssivalinnat 1. lukiovuodeksi ja myös suunnitelma koko lukioajaksi. Opiskelijalla on lukio-opintojensa aikana mahdollisuus muuttaa tekemiään ainevalintoja. Muutoksista on syytä keskustella opettajan, ryhmänohjaajan, omon ja/tai rehtorin kanssa, ja päätös muutoksista ilmoitetaan aina opolle. Ainevalintakortin malli löytyy opetussuunnitelman lopusta.

6.5 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

”Lukion koko oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Kesken lukion oppimäärän suorittamista eroavalle opiskelijalle annetaan erotodistus, johon merkitään arvostelu suoritetuista opinnoista. Yhden tai useamman aineen oppimäärän suorittaneelle annetaan todistus oppimäärän suorittamisesta.” (Lukioasetus 810/1998, 8 § 1 mom)
”Päätö- ja erotodistukseen sekä yhden tai useamman aineen suorittamisesta annettavaan todistukseen sovelletaan mitä 6 §:ssä on säädetään.” (Lukioasetus 810/1998, 8 § 2 mom)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän.
2. Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun henkilö on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.
3. Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- suoritettut opinnot
- todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus
- tiedot oppilaitoksen todistuksenanto-oikeudesta
- arvosana-asteikko
- selvitys kielten oppimäärästä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

S2/R2 = suomi/ruotsi toisena kielenä vieraskielisille opiskelijoille

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 alkaneen kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkaneen yhteisen kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkaneen valinnaisen kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen kielen oppimäärä

Suomi/ruotsi toisena kielenä vieraskielisille opiskelijoille (S2/R2) merkitään todistuksessa äidinkielen ja kirjallisuuden kohtaan. Mikäli opiskelijan opiskelema oma äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, se kirjataan soveltaviin opintoihin omaksi kohdakseen otsikolla ”Muu opiskelijan äidinkieli”.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen kurssien määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi: kiitettävä...9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu).

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset erillisistä näytöistä kuten esimerkiksi suoritettut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely muissa oppilaitoksissa suoritetuista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät ole mukana oppiaineiden oppimäärien yhteydessä.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän kursseista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet ja niissä suoritettut kurssit sekä kunkin kurssin arvosana tai merkintä kurssin suorittamisesta (suoritettu/hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista tiedostoa, josta ilmenevät suoritettut kurssit ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittama kokonaiskurssimäärä.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta. (Opetussuunnitelman perusteet 15.8.2003)

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

Ei kunta- ja koulukohtaisia tarkennuksia

7. TOIMINNAN JATKUVA KEHITTÄMINEN JA ARVIOINTI

Valtakunnalliset ohjeet ja määräykset

Koulutuksen arvioinnin tarkoituksena on turvata tämän lain tarkoituksen toteuttamista ja tukea koulutuksen kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä. Koulutuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Arviointien keskeiset tulokset tulee julkistaa. (Lukiolaki 16 §)

Kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset

Väinö Linnan lukion tavoitteena on olla kouluyhteisönä mahdollisimman otollinen oppimisympäristö ja työpaikka. Siksi koulun toimintaa ja opetussuunnitelmaa pyritään jatkuvasti kehittämään sekä opiskelijoiden ja henkilökunnan että koulun yhteistyötahojen ja yhteiskunnan tavoitteiden mukaisesti. Tämän vuoksi koulu pyrkii ylläpitämään jatkuvaa itsearviointisysteemiä. Arvioijina toimivat kaikki kouluyhteisön osapuolet, ja arvioinnin kohteena ovat vaihdellen sekä opetussuunnitelman osa-alueet että kokonaistavoitteet niin, että pidemmällä aikavälillä saadaan valaiseva kuva koulun tilasta.

Arviointimittareita laadittaessa ja tuloksia tarkasteltaessa on syytä ottaa huomioon koulun erityislaatu ja opiskelijoiden vaihtelevat opintotarpeet. Ulkopuolinen kontrolli tai tarkoituksellinen vertailu ei ole itsearvioinnissa keskeistä.

Kukin opettaja osaltaan ja kaikki yhdessä ovat vastuussa itsearvioinnin säännöllisestä käytännön toimeenpanosta. Sitä toteutetaan myös esimerkiksi opiskelijoiden, vaikkapa oppilaskunnan, ehdotusten ja yhteistyön perusteella.

Opetussuunnitelma joustaa ja elää. Sitä parannetaan ja mukautetaan jatkuvasti myös koulun itsearvioinnin mukaisesti. Päämääränä on koulun toiminta-ajatuksen ja omaleimaisen profiilin toteutuminen.

Urjalan kunta
Tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäytön strategia
2003-2005

Seppo Pirhonen
31.12.2002

Urjalan kunnan TVT:n opetuskäytön strategia

Lähtökohdat

Opetusministeriö edellyttää kouluilta ja kunnilta tieto- ja viestintäteknikan opetuskäytön strategian laatimista. Urjalan koulutuslautakunta on asettanut keväällä 2002 työryhmän laatimaan kuntakohtaista strategiaa.

Työryhmän jäseninä ovat toimineet koulutuslautakunnan puheenjohtaja Jari Mustajärvi, sivistystoimen johtaja Aulis Ruuska, hallintojohtaja Pekka Kurikka, atk-tukihenkilö Heli Kettunen, lehtorit Juhani Heikkilä ja Harri Lammi sekä koulun johtaja Seppo Pirhonen, joka on toiminut työryhmän puheenjohtajana. Puheenjohtaja on myös laatinut tämän raportin.

Valtakunnallisesta suosituksesta poiketen työryhmä valitsi tavoitevuodeksi vuoden 2005. Työryhmä on kokoontunut seitsemän kertaa. Lisäksi on tehty laite- ja ohjelmistokysely sekä opettajien osaamista kartoittavat kyselyt ja pyydetty koulujen lausunto opetussuunnitelmallisesta sisällöstä.

Työryhmän opettajajäsenet osallistuivat Opekon järjestämään kolmen opintoviikon laajuiselle kurssille Heinolan kurssikeskuksessa syksyllä 2001.

Vuosina 1996-97 toteutettiin Urjanet hanke, jolloin kouluihin hankittiin valtion tuella tietokoneita, suoritettiin verkotus ja syntyi Epinet-seutukuntaverkko. Kaikki opettajat koulutettiin silloisen ajokorttitason mukaisesti.

Nykytilan kuvaus

Pulmia riittää

Pahimmaksi pulmaksi opettajat kokevat sen, että tietokoneet ovat eri-ikäisiä ja niissä on monenlaisia käyttöjärjestelmiä, koska koneita on hankittu vähitellen. Kouluissa on koneita 216-koneista uusimpiin. Käyttöjärjestelmät vaihtelevat windows 2:sta uusimpiin. Lisäksi merkkikirjavuus on suurta, koska osa laitteista on hankittu käytettyinä tai saatu lahjoituksina eri tahoilta. Edellinen suurhankinta ajoittui vuoteen 1997, joten konekanta on auttamattomasti vanhaa.

Internet- yhteydet eivät aina pelaa ja joillakin kouluilla sähköpostiyhteydet takkuavat. Hankalaksi koetaan se, että atk-tukihenkilön palvelua ei useinkaan saada kovin pian, koska kunnantalon tarpeet menevät edelle ja opetustyö vaatii oman aikansa.

Tietokoneita on myös liian vähän ja nykyisin vaadittaisiin jo koneisiin cd-asetat, joita vanhoihin laitteisiin ei kannata asentaa.

Myös ohjelmissa on paljon kirjavuutta. Tekstinkäsittelyä varten on erilaisia ohjelmia ja muita ohjelmia on hankittu sattumanvaraisesti määrärahojen puitteissa. Kun ohjelmat ja koneet eivät pelaa, jää niiden käyttö ajanpuutteen takia aiottua vähäisemmäksi. Opettajat ovat saaneet vuosina 1996-97 melko perusteellisen koulutuksen. Osa opettajista on kuitenkin vaihtunut ja kun kouluilla ei ole ollut käytettävissä kaikkia ohjelmia on ainakin taulukkolaskenta, tietokanta ja esitysohjelmien käyttö jäänyt vähäiseksi. Myös kotisivujen tekeminen on jäänyt muutamilla kouluilla tekemättä.

Sähköpostin seuranta ei ole riittävän säännöllistä. Posti tulisi tarkistaa päivittäin, jotta sitä voitaisiin hyödyntää tehokkaammin. Yhteysongelmat ovat vaikuttaneet tällaisen käytännön muodostumiseen.

Kouluissa on paljon muitakin asioita kuin tietokoneet, tietotekniikka ja viestintäkasvatus. Koko ajan tulee muita uusia asioita esim arviointi ja uudet opetussuunnitelmat ja erilaiset kampanjat ja strategiat, jotka pitäisi hoitaa. Ajankäyttö on rajallista nykyisillä resursseilla.

Myöskään sisältötuotanto ei ole edennyt sillä tavoin, että sitä voitaisiin päivittäin hyödyntää tehokkaasti nykyisillä laitteilla. uudet ohjelmat eivät pyöri vanhoissa laitteissa ja myös sisäiset verkot pätkivät.

Hankalaksi koetaan se, että koulussa on vain muutama kone, jolloin oppilaita mahtuu vain jokunen koneelle, joissa on vielä erilaiset ohjelmat. Väillä täytyy muusta opetustyöstä hypätä katsomaan, mikä pulma siinä koneessa oikein on. Aina taidot eivät riitä asetusten muuttamiseen tai muihin juttuihin. Aikaa ei tahdo olla ottaa selvää ohjelmistojen käyttöohjeista ja vikojen korjaamisesta.

Helpottaa ja innostaa

Tietotekniikka on myös helpottanut opetusta. Se on mahdollistanut yhdysluokissa joustavan ajankäytön ja tehokkaan työskentelyn. Se on auttanut opetuksen eriyttämisessä ja työn jakamisessa. Tekstinkäsittelyä on käytetty kouluissa eniten ja se mahdollistaa kirjoitelmien laadinnan ja korjaamisen ja on edistänyt prosessikirjoituksen käyttämistä. Myös toistoa vaativat esimerkiksi matematiikan trilliharjoitukset kertotauluissa, mittayksiköissä ja muunnoksissa ovat helpottaneet työtä. Samoin sanaluokkaohjelmat äidinkielellä.

Oppilaat ovat tietokoneista innostuneita ja menevät mielellään työskentelemään niillä. Valmiita opetusohjelmia halutaan käyttää ja laatia omia kirjoitelmia ja esityksiä sekä tehdä kuvia. Myös joissakin kouluissa on voitu harjoitella kuvankäsittelyä sekä piirros- että valokuvaohjelmilla. Englanninopetuksessa ohjelmat ovat myös tehokkaassa käytössä.

Koulun johtajat ovat voineet hyödyntää tietotekniikkaa pöytäkirjojen ja muiden toistuvien asiakirjojen laadinnassa ja tiedotteiden tekemisessä sekä kodin ja koulun välisessä vuorovaikutuksessa. Myös yhteydenpito muihin kouluihin ja koulutoimistoon sähköpostilla on todettu käteväksi.

Kokeiden ja arviointien laadinnassa on voitu myös hyödyntää tietotekniikkaa. Internet on mahdollistanut tietojen hakemisen. Useimmat oppilaat osaavat käyttää sitä, koska tietokone on useimmassa kodissa ja internet-yhteyksin yhä useammalla.

Yläasteella ja lukiossa on voitu käyttää myös valmiita kursseja ja on laadittu aineistoja kotisivuille. Menosten koulu on Aamulehden palvelimella toimittanut omaa verkkolehteä. Nuutajärven koulu laati mm. historiassa lopputyöt tietokoneilla.

Ääni- ja kuvatekniikan hyödyntäminen on jäänyt melko vähäiseksi lähinnä puuttuvien laitteiden ja ohjelmien takia. Myös kotisivujen tekeminen on jäänyt vähälle huomiolle ja on pääosin ollut opettajien huolena.

Tietoturva

Koulujen koneisiin on atk-tukihenkilö asentanut kunnan lisenssillä toimivan virusturvaohjelman. Osassa internet-koneita on käytössä jatkuvasti päivittyvä ohjelmisto. Salasanojen käyttö ja vaihto on melko vähäistä. toisaalta koneilla ei juurikaan ole sellaista tietoa, joka vaatisi salaamista. Oppilastiedot ja henkilörekisterit ovat salaamista edellyttäviä. Suositeltavaa olisi pyytää vanhemmilta lupa oppilaiden kuvien, nimien ja tuotosten julkaisemiseen internetissä. Liitteenä eräs mallilomake.

Oikeata nettikäyttäytymistä on syytä korostaa. Myöskään piraattiohjelmia ei voida koulujen koneilla käyttää.

Ergonomia

Kouluissa on tietokoneita mitä erilaisimmissa paikoissa. Harvoin on ollut mahdollista hankkia niitä varten omaa kalustoa. Niinpä näytöt ovat yleensä liian korkealla. Näppäimistöjä varten on osittain hankittu erillisiä tasoja, mutta ranne- tai kyynärtukia ei ole juuri lainkaan. Usein tilat ovat myös melko ahtaat ja internet-koneilla joutuu samanaikaisesti työskentelemään useampi oppilas. tuolit ovat normaaleja oppilastuoleja. Häikäisysuojia ei ole käytössä.

Opettajilla hyvät perustaidot

Ala-asteiden (virallisesti vuosiluokkien 1-6 koulujen) opettajien tietotekniikkataidot on punnittu kyselyllä. Yhtä lukuun ottamatta kaikki vastasivat eli 23 opettajaa.

Tieto- ja viestintätekniiikan perustaidot ovat kiitettävästi hallussa. Suurin osa on saanut peruskoulutuksen vuosina 1996-97. Tekstinkäsittely osataan hyvin. Selaimia osataan käyttää ja netistä etsiä tietoa. Sähköposti on useimmille tuttu. Sen sijaan sähköpostin päivittäisessä käytössä on vielä toivomisen varaa.

Tietotekniikan erityistaidot osataan vaihtelevasti. Meillä on niihin hyvin perehtyneitä opettajia ja osa on vähemmän ehtinyt tai halunnut paneutua asiaan. Kuva- ja äänimediaa meidän pitää vielä opiskella lisää. Tietenkin näihin asioihin tarvitaan laitteita ja ohjelmistoja.

Yläaste ja lukio

Yläasteen ja lukion opettajista yhtä lukuunottamatta kailla on tietokone kotona. Internet-yhteys on 65 prosentilla, kännykkä 91 prosentilla .

Yläasteen ja lukion opettajista kaksi on suorittanut Suomi tietoyhteiskunnaksi viiden opintoviikon opinnot ja kaksi kolmen opintoviikon Suomi tietoyhteiskunnaksi opinnot. 48 prosenttia opettajista on suorittanut vuosina 1996-98 kunnan järjestämän koulutuksen.

Yläasteen ja lukion opettajista neljännes tuntee, ettei hallitse ope fi I-tasoa ja 57 prosenttia ilmoittaa hallitsevansa ne. Kakkostason ilmoitta hallitsevansa 30 prosenttia ja yksi opettaja ylimmän tason.

Yläasteen selvitys kokonaisuudessaan liitteenä.

Valtakunnallisesti on tavoitteena, että kaikki opettajat hallitsevat OPE:FI I- perustaidot. Urjalassa voimme todeta, että tilanne on jo tämä. Tietenkin pientä taitojen palauttamista ja virkistämistä tarvitaan. OPE.FI II- taidot pitäisi hallita puolet opettajista. Olemme melko lähellä tätä tavoitetta. Oli mukava huomata, että asennoituminen sekä käyttöön että uuden oppimiseen on hyvin myönteinen.

Seuraavassa valtakunnalliset osaamistasot

OPE.FI:n tasojen sisällöt

OPE FI I-taso (perustaitotaso, jonka kaikki opettajat hallitsevat)

Tietokoneen yleisimpien käyttömahdollisuuksien ja käyttöliittymää koskevien käsitteiden tuntemus

Tekstinkäsittely

Internet-selaimen käyttö ja sähköpostin perusominaisuuksien hallinta

Audio- ja videolaitteiden opetuskäyttö

Matkaviestimien perusominaisuuksien hallinta

Tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäytön periaatteiden tuntemus

OPE.FI II (puolet opettajista)

OPE.FI I:n taidot ja lisäksi

Sähköpostin, WWW-ympäristön ja ryhmätyöohjelmien monipuolinen käyttö

Opetussisältöihin liittyvä osaaminen: työvälineohjelmat ja opetussovellukset

Oman sisältöalueen digitaalisen oppimateriaalin tuntemus

Oppimateriaalin tuottamisen periaatteet

Tieto- ja viestintätekniikan pedagogisen käytön sovellukset

Taito seurata välineiden ja ohjelmistojen kehittymistä

Tieto- ja viestintätekniikan yhteiskunnallisten haasteiden ja mahdollisuuksien tuntemus

OPE.FI III (10 % opettajista)

OPE.FI II:n taidot ja lisäksi

Sisältö- ja ammattialakohtaiset sovellukset; esimerkiksi kuvan käsittely

Oman opetusalan tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön syvälinen asiantuntemus, vahva pedagoginen käyttötaito

Taito opastaa kollegoja sekä toimia kouluttajana, oppilaitosyhteisön kehittäjänä sekä osana asiantuntijaverkostoa

Tietotekniikan erityisalueet, esimerkiksi

Digitaalisen oppimateriaalin tuottaminen

Oppilaitoksen tietohallinnon edellyttämät tiedot ja taidot

Taito ennakoida ja tutkia tieto- ja viestintätekniikan innovaatioita opetuksessa

Valtakunnallinen tietostrategia, tavoitetila vuonna 2004 (OPM 1999)

"Vuoteen 2004 mennessä Suomi on maailman kärkimaiden joukossa oleva osaamis- ja vuorovaikutusyhteiskunta. Menestys perustuu kansalaisten tasa-arvoiseen mahdollisuuteen opiskella

ja kehittää osaamistaan ja käyttää laajasti tietovarainoja ja koulutuspalveluja. Tasokas, eettisesti ja

taloudellisesti kestävä verkostopohjaisen opetuksen ja tutkimuksen toimintatapa on vakiintunut"

"Strategiakauden tavoitteena on, että yli puolella kaikista opetustoimen henkilöistä on hyvät valmiudet tieto – ja viestintätekniikan pedagogiseen hyödyntämiseen ja lisäksi huomattavalla osalla opettajista on vähintään perusvalmiudet"

"Kaikki oppilaitokset arvioivat nykyiset opetussuunnitelmansa ja laativat vuoteen 2002 mennessä tieto – ja viestintätekniikan opetuskäytön strategian."

Pirkanmaan tavoitteet

Osaamisen vahvistamisessa:

alueellisen kilpailukykyyn ja innovaatiojärjestelmän parantaminen

teknologian ja tietoyhteiskunnan kehittäminen

elinikäisen koulutuksen, työssä oppimisen ja yrittäjyyden edistäminen

oppilaitosten, tutkimuslaitosten ja yritysten yhteistyö, työnjako ja osallistuminen kehittämistoimintaan

seutukuntien erikoistuminen osaamisalueilleen ja osaamisen vahvistaminen

Strategisena tavoitteena on edistää korkeatasoista koulutusta ja osaamista sekä luoda edellytyksiä innovaatioiden syntymiselle ja niiden hyödyntämiselle siten, että maakunnan talouden pohja vahvistuu ja väestön työllisyys ja koulutustaso nousevat voimakkaammin kuin maassa keskimäärin ja että tuotekehitys- ja tutkimuspanostukset ylittävät maakunnan väestöosuuteen suhteutetun tason.

Avaintoimenpiteet

* Oppilaitosten alueellinen verkostoituminen ja seudullisen kehittämisroolin terävöittäminen

* Koulutus- ja osaamistarpeiden täsmentäminen ja ennakointi yhteistyönä sekä oppimisen ja opetuksen laadunvarmistusjärjestelmän luominen (tutkintotavoitteisuus ja työelämäläheisyys)

* Maakunnallisen oppisopimusjärjestelmän vahvistaminen, yhtenäistäminen ja organisointi oppilaitosten kanssa

* Korkeakoulutuksen kanavointi seutukuntiin olemassa olevaa oppilaitosverkostoa hyödyntäen esim. seudullisten seminaarien kautta, ostopaketteina ja verkko-opetuksena

Etelä-Pirkanmaan yhteiset tavoitteet

Yhteisiä tavoitteita ei ole. Siirryttäessä koneiden ja ohjelmistojen vuokraukseen on käyty alustavia keskusteluja yhteisistä tavoitteista. Lukioilla on menossa yhteistyöhanke.

Urjalan kuntakohtaiset tavoitteet

Urjalan tietostrategiassa pyritään luomaan kaikille kouluille ja kaikille oppilaille tasavertaiset mahdollisuudet saada tieto- ja viestintätekniiikan avulla opetusta sekä oppia tieto- ja viestintätekniiikan käyttömahdollisuuksia omassa koulutyössään. Tieto- ja viestintätekniiikan eri muodot ovat kunnallisen vision mukaan tulevaisuudessa luonteva osa opetusta ja oppimista.

Pääperiaatteena on, että strategia voidaan kaikkien tavoitteiden osalta arvioida.

Arviointia pitää pystyä tekemään selkein mittarein. (esim. suorituslistoin tai kyllä/ei mittarein). Hyvän onnistumisen kriteerejä on monilta osin pohdittu, mutta tähän strategiaan niitä on kirjoitettu

opettajien osaamisen, laitekannan ja käytettävän tekniikan osalta, oppilaiden osaamisesta, kodin ja koulun yhteistyön uudet ulottuvuudet, ohjelmistojen ja oppimateriaalin osalta sekä verkkokoulun kehittäminen.

Opetussuunnitelma tietotekniikan osalta sisältää oppilaalle asetettuja hyvän osaamisen kriteereitä. Toimintakulttuurin ja arvioinnin osalta hyvän onnistumisen kriteereitä tulee vielä tarkentaa. Oppilaan edistyminen ja osaaminen on koko strategian päämäärä.

Opettajien kannalta keskeisin tavoite on helpottaa päivittäistä opettamista ja kasvattamista. Tavoitteena mahdollistaa erilaisten työtapojen käyttö arkirutiineissa.

Yleistavoitteita

Vuonna 2005 tieto- ja viestintätekniiikka on kiinteä ja luonteva osa koulujen opetustyötä. Opettajien taidot ovat yhtenäisellä tasolla siten, että kaikki opettajat on tieto- ja viestintätekniseltä osaamiseltaan OPEFI II -tasolla. OPEFI III -tasolle koulutetaan neljä

opettajaa, kaksi luokille 1-6 ja yksi sekä luokille 7-9 ja yksi lukioon. Koulutusta järjestetään kohdennetusti liittyen mm. verkko- opetusmateriaalin tuotantoon, pedagogiseen koulutukseen ja ohjelmistokohtaiseen kouluttautumiseen. Verkkoihin ja palvelimiin liittyvä tekninen koulutus hankitaan tarvittaessa ulkoapäin.

Opettajat käyttävät työssään hyväksi avoimia oppimisympäristöjä ja opetusmenetelmiä, joissa sovelletaan tiedonhankintaa, tiedonkäsittelyä ja jäsentelyä vaativia tehtäviä.

Urijalan oma tai seutukunnan yhteinen e- oppimisympäristö on laajassa käytössä jokaisella kouluasteella; opetusaihoita ja kurssikokonaisuuksia suoritetaan säännöllisesti eri asiakokonaisuuksin liittyen sekä ala - ja yläasteella että lukiossa. Opettajien osaavat vähitellen tuottaa myös itse oppisisältöjä, oman materiaalityötannon lisäksi käynnissä on projekteja eri yhteistyökumppaneiden kanssa. Myös koulujen erikoistuminen eri osa-alueisiin on mahdollistettu.

Verkkokouluhankkeen puitteissa tehdään yhteistyötä myös naapurikuntien kanssa. Tästä rakennetaan yhteinen hanke, johon hankitaan ulkopuolista rahoitusta.

Selvitetään myös miten videoneuvottelulaitteistoilla voitaisiin edistää oppimista, kun laitteistot kehittyvät ja halpenevat.

Laitteistot ja verkot

Koulujen tieto- ja viestintätekninen toiminta on yhtenäistettyjen laitteisto-, verkko - ja ohjelmistoympäristöjen takia helppoa ja tasavertaista koulusta riippumatta.

Aseman, Huhdin kouluissa 2,2 megan ja Kirkonkylän koulussa 4 megan on kiinteä yhteys. Muista kouluista ISDN-pohjainen yhteys, joka muutetaan ASDL-yhteydeksi, kun operaattorin tekniikka sen mahdollistaa. Koulujen sisäiset verkot toteutetaan jatkossa langatonta tekniikkaa käyttäen mikäli tekniikka sen mahdollistaa.. Kauko-ohjaus ei toimi ISDN-yhteyksissä, joten ohjelmat täytyy asentaa paikan päällä ja myös paikallista atk-tukea tarvitaan. ISDN-yhteydellä voidaan useampi kone yhdistää Epinet-verkkoon ja Internetiin.

Seutukunnalla otetaan käyttöön vuokrakoneet ja kaukotoimintana hoidettu helpdesk ostopalveluna.. Tästä johtuen pyritään seutukunnallisesti yhtenäistettyihin käyttöjärjestelmiin ja ohjelmistoihin. Valkeakosken tietotekniikkakeskus hoitaa keskitetysti seutukunnan atk-tukihenkilöstön. palkkauksen. Laitteistolla on onsite-takuu eli toimimattomat laitteet korvataan uusilla. Pienillä kouluilla koneiden alasajo ja ylösajo kuntoon tapahtuu CD-levyjien avulla, koska kaukokunnostus ei toimi ISDN-yhteyksillä

Koulujen yhteiseksi toimintapohjaksi otetaan Pedanet-järjestelmä, jonka Valkeakoski on jo ottanut käyttöönsä. **Pedanet** on Jyväskylän yliopiston koulutuksen tutkimuslaitoksen koordinoima tutkimus- ja kehittämishanke, joka tarjoaa jäsenilleen helpokäyttöisiä ja luotettavia verkkotyövälineitä, joita ovat **verkkolehti**, **OPSpro** opetussuunnitelman luomiseen kehittämiseen ja ylläpitoon sekä **Verkkoveräjä** materiaalin kokoamis ja jakelualustaksi, jolla opettaja voi ohjata oppijaa oikeisiin kohteisiin "oikeille verkkolaitumille".

Oppilaiden perustaidot

Jokainen ala- asteen koulu tuo oppilaansa tässä strategiassa määritetyille osaamistasolle 6. luokan loppuun mennessä siten, että yläasteella oppilaille ei enää tarvitse opettaa tietokoneen peruskäyttöä. Osaaminen määritellään opetussuunnitelmassa siten, että taso on mahdollista arvioida toisen, neljännen, kuudennen ja yhdeksännen luokan jälkeen. Liitteenä on työryhmän ehdotus opetussisällöistä. Opetussuunnitelmatyöryhmä sovittaa sen tavoitteet

kuntakohtaiseen opetussuunnitelmaan. Koulukohtaisesti tavoitteissa voi olla myös painotuseroja.

Yläasteella ja lukiossa tietokoneet ovat laajassa käytössä oppimisen auttajana ja mahdollistavat osaltaan uusien oppimismenetelmien - ongelmalähtöisen, projektioppimisen, yhteistoiminnallisen, yhteisöllisen ja tutkivan oppimisen - hyödyntämistä opetuksessa ja oppimisessa.

Urjalan kouluilla on ulkoasultaan omintakeiset kotisivut, joilla olevien kaikille yhteisten palvelujen avulla vanhemmat, oppilaat ja opettajat voivat kommunikoida, tiedottaa ja julkaista kouluun ja koulunkäyntiin liittyviä asioita.

Henkilöstöjärjestelyt

Kouluilla TVT-vastaava (tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön) opettaja pitää yllä ja kouluttaa aina tarvittaessa koulun opettajien tietoteknistä osaamista. Hänelle maksetaan tästä erilliskorvaus, joka vastaa nykyistä tietokonelaitteiston hoidosta maksettua palkanlisää.

Jokaisen luokan opettaja pystyy opettamaan oppilailleen ne asiat, mitä luokkatasolle suunnitellussa TVT - opetussuunnitelmassa on esitetty. Koulukohtainen atk-vastaava on käytettävissä teknisen tai pedagogisen avun antajana.

Kunnassa on lisäksi saatavissa mikrotukihenkilön palvelut.

Laitteistojen määrät kouluittain

Jokaisessa opetustilassa on vähintään yksi internet-yhteydellä varustettu kone. Koulut, joissa on erilliset ATK- luokat, ovat luokat ohjelmisto- , laitteisto- ja verkko-ominaisuuksiltaan yhtenäisessä ja ajanmukaisessa kunnossa. Myös laiteympäristön oikeaan ergonomiaan kiinnitetään huomiota.

Koneita on kaksiohjaajaisissa kouluissa vähintään 5 perusopetusryhmää kohden eli 10 konetta koulua kohden. Koneissa on ajanmukainen käyttöjärjestelmä ja cd-asetat. Lisäksi tekstikäsitteilyä varten voidaan säilyttää koulussa toimintakunnossa olevat koneet niin kauan, kun ne toimivat. Koneet voidaan liittää tekniikan kehittyessä langattomaan lähiverkkoon.

Jossain koulussa kannattaisi kokeilla myös kannettavien koneiden käyttöä, koska ne eivät vaadi tilaa ja niitä voidaan helposti siirtää paikasta toiseen.

Aseman koulussa on it-luokassa 11 konetta. Luokkaa hyödynnetään niin kauan kuin nykyiset laitteet toimivat. Kouluun hankitaan 25 konetta.. Koneissa on cd-asetat. jokaisesta opetustilasta on internet-yhteys. Koneet voidaan verkottaa langattomasti.

Kirkonkylän koulussa on oma it- luokka. Se voidaan säilyttää niin kauan kuin koneet toimivat. Koneita hankitaan 30 kappaletta. varustus on sama kaikissa kunnan koululaitoksen vuosiluokkien 1-6 koneissa. jokaisesta opetustilasta on internet-yhteys.

Yläasteella ja lukiossa on juuri ajanmukaistettu it-luokka. Sen konekanta vaihdettaneen työryhmän saaman ilmoituksen mukaan, vaikka koneet on uusittu 2001. Toinen eli vanha atk-luokka tulisi varustaa paremmilla koneilla. Sinne voitaisiin hankkia jossain vaiheessa myös kannettavia koneita 25 kappaletta, jotta niitä voidaan hyödyntää monipuolisesti muissa oppiaineissa.

Oheislaitteet ja ohjelmistot

Kaikissa kouluissa on jokaisessa luokassa yksi mustesuihkutulostin. Jokaisessa koulussa on myös skannerilla ja polttavalla Cd-aseamalla varustettu kone. Myös dvd-varustelu on tarpeen. Nämä lienee syytä laittaa opettajan käytössä pääasiallisesti olevaan koneeseen. Jokaiseen kouluun hankitaan yksi dataprojektori ja digitaalikamera sekä web-kamera.

Kaikissa koneissa on uusien windows-pohjainen käyttöjärjestelmä. Vuokrakoneissa on **Microsoft-Office 2000- paketti**: (Word-tekstinkäsittely, Excel-tilukkolaskenta, PowerPoint-esitysohjelma, Access-tietokanta Publisher-julkaisuohjelma ja Frontpage 2000-sivunteko-ohjelma). Seutukunnalla on Microsoft Office School Agreement-sopimus kolmivuotisena 1.8. 2002 alkaen.

Koulujen ohjelmistojakelu tapahtuu kiinteään verkkoyhteyden kouluissa (Aseman, Huhdin ja Kirkonkylän) ovelle ZEN järjestelmällä vakioituihin työasemiin ja vakioituihin ohjelmiin.

Valinnaisten verkkoyhteyksien kouluissa (Halkivaha, Menonen, Nuutajärvi, Puolimatka ja Urjalankylä) vakioituihin työasemiin ohjelma-asetuksen tehdään paikanpäällä vakioituihin ohjelmiin ja käyttöön jäävät työasema-imaget (CD)

Myös **opettajat saavat** kotikoneisiin MS-office 2000 paketin käyttöoikeuden.

Koulujen ohjelmistotyypit ovat seutukunnallisesti yhtenäiset: hallinto- ja toimisto-sovellukset, opetuksen perusohjelmat, oppiainekohtaiset ohjelmat ja erityisopetuksen ohjelmat.

Verkkokäyttöjärjestelmänä on Novell Netware: tiedosto- ja tulostuspalvelut ja ohjelmistojakelu. Jokaisella oppilaalla on vähintään yksi käyttäjätunnus tai muutoin koulun on pidettävä kirjaa siitä, kuka milloinkin on ollut työasemalla.

Sähköposti hoidetaan Teamware-ohjelmalla sekä hallinnon, opettajien että opilaiden osalta. Koulujen hallinto-ohjelmalla Urjalassa on vastikään hankittu Primus-ohjelma.

Etäyhteysohjelma (kiinteään verkon koulut) NetOp-käyttökäyttöpalvelu. Asianhallintaohjelmisto yhtenäistetään seutukunnalla, jolloin viranhaltijapäätökset ja johtokunnan asiakirjat yhtenäistyvät.

Hallinnon käytössä on ajanmukainen kone ja ohjelmisto. Yhteydenpito hoidetaan pitkälti sähköpostilla, lomakkeet täytetään näytöllä jne. Laskujen hyväksyminen on mahdollista myös verkossa.

Koulujen käytössä olevien ohjelmien käyttö vaatii seutukunnallisesti **vakioimista eli ohjelmistojen yhtenäistämistä**. Työtä varten asetetaan työryhmä, jossa on edustajat eri kunnista ja eri koulumuodoista.

Vakiointi merkitsee sitä, että yksittäisiä CD-ohjelmia tai vastaavia muussa muodossa olevia opetusohjelmia voidaan käyttää vain perustellusti tarpeen mukaan. Ohjelmat pyritään hankkimaan seutukunnallisesti verkkoversioina ja laajentaen lisenssejä **web-versioiksi**. Ohjelmistovalintoja käytännössä toteuttaa yhteisesti sovitun hankintaohjelman puitteissa Valkeakosken tietohallinto. Se myös testaa ja asentaa ohjelmistot.

Urjalan paikallisena lähtökohtana on, että jokaisessa koulussa on kymmenessä koneessa kuvankäsittelyohjelma PaintshopPro tai Photoshop. Kaikilla kouluilla on myös piirto-ohjelma, joka tulee joissakin jo käyttöjärjestelmän mukana. Lisäksi hankitaan julkaisuohjelmisto esim Ms Publisher tai Adoben tai Corelin vastaava riippuen edellä tehtävistä valinnoista. Myös Flash-tekniikan käyttöönotto toteutuu suunnitelman loppuvuosina, jolloin saadaan toteutettua vektorigrafiaa, animaatioita ja ääntä helpolla tavalla.

Oppianekohtaisia ohjelmia hankitaan vuosittain täydentäen nykyisiä ohjelmia. Uuden opetussuunnitelman myötä joudutaan uusimaan kirjasarjoja, jolloin hankitaan myös niihin kuuluvat tietokoneohjelmat. Ohjelmistolisenssit hoidetaan kootusti koulutoimiston kautta tai yhteisesti seutukunnallisesti.

Kiertävällä erityisopettajalla tulisi olla kannettava kone, jossa olisi hänen tarvitsemansa erityisohjelmat. Seutukunnallisesti ollaan tekemässä yhteishankintaa Valkeakosken ideoimana. Urjalan erityisopettaja tarvitsisi **Lexia-ohjelmiston**.

Samoin Kirkonkylän koulun yhteydessä toimivien erityisluokkien ohjelmistotarpeet tulisi ottaa huomioon ohjelmistohankinnoissa.

Henkilökohtaisten opetussuunnitelmien laadinta tulee lisääntymään myös normaalissa luokamuotoisessa opetuksessa. Tällöin ohjelmistotarpeet tulee ottaa huomioon.

Yläasteen opinto-ohjaajan erityistarpeet tulisi ottaa myös huomioon. Hän on kokoamassa laaja sivustopakettia opinto-ohjauksen tarpeisiin.

Verkkokoulu omana ja seutukuntahankkeena

Tutustutaan erilaisiin vaihtoehtoihin esim Etelä-Karjala, Pedanet ja vaikkapa Liedon malli. Opettajien tuottamaa opetusmateriaalitarjontaa lisätään. Verkkokoulun sivuilla opettajien tiedotuksessa siirrytään elektroniseen muotoon siten, että kanavina toimivat webmail - sähköposti ja e- opettajainhuone.

Verkkokoulun sivuille avataan verkko-opettamisen opassivusto

Materiaalitarjontaa kasvatetaan kaikilla kouluasteilla

Valtakunnalliset ja alueelliset verkkokouluhankkeet ovat käytettävissä ja omaa/seutukunnallista verkkokoulua kehitetään yhteistyössä yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden koulujen kanssa.

Verkkokouluprojekti on yksi Urjalan kunnan /Etelä-Pirkanmaan seutukunnan suurimmista koulutoimen kehittämishankkeista. Syksystä 2003 alkaen hankkeelle palkataan päätoiminen vetäjä. Toisen mahdollisuutena on mennä mukaan Lempäälän käynnistämään hankkeeseen joko yksittäisenä kouluna, kuntana tai seutukuntana.

TVT : n opetuskäyttöä koskevia kehityshankkeita jatketaan ja laajennetaan Verkkokoulu-hankkeen puitteissa, projektien etenemistä tuetaan ko. opettajien opetushuojennuksin ym. tarvittavin toimenpitein.

Koulujen omat TVT :n opetuskäytön strategiat niveltävät kiinteästi muuhun opetussuunnitelmaan

Urjalan ja seutukunnan koulujen ja luokkien välistä yhteistyötä tietoverkkoja hyväksikäyttäen pyritään rohkaisemaan. Uusien oppimisympäristöjen hyödyntäminen opetuksessa otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja uudistettavissa opetussuunnitelmissa.

Oppilaille IT-passi

Ala- asteiden oppilaille kehitetty TVT - taitojen kehittämissuunnitelma otetaan käyttöön kouluilla. Kuudennen luokan oppilaat saavuttavat yhteisesti sovitut tieto- ja taitotasot tietokoneiden käytössä. Kuudesluokkalaisen IT-passi voidaan suorittaa osittain jo luokilla 4-6.

Kuudesluokkalaisille suunnattuja kuntakokeita ja tasomittauksia voidaan toteuttaa verkkopohjaisessa oppimisympäristössä

Opettajien käyttötaidot ja koulutus

Opettajien koulutuksessa painotetaan yksilöllistä lähiohjausta, tieto- ja viestintäteknologiaan liittyvät koulutukset hoidetaan kunnan ja seutukunnan sisällä hyödyntäen sekä Akaan opistoa että Valkeakoski-opistoa, joka vastaa kuntien yhteistyösopimuksen mukaan opettajien koulutuksen koordinoinnista.

Opettajien koulutusta toteutetaan OPEFI- koulutuksen periaatteiden mukaisesti, koulujen TVT -tukihenkilö kouluttaa oman koulunsa henkilökuntaa sekä jokaisen omista tarpeista lähtien että myös yhteisesti sovittujen tavoitteiden mukaisesti.

Vuosina 2002-03 Urjalassa toteutetaan OPEFI - koulutushanke yhteistyössä Opetushallituksen ja Opekon kanssa. **Vuoden 2004 loppuun mennessä kaikki opettajat hallitsevat OPEFI II- taidot** ja voivat siten paremmin hyödyntää tietotekniikkaa opetuksessa.

Seutukunnallisesti pyritään yhteisesti kehittämään koulutusta valtakunnallista hanketta enemmän oppiainekohtaisemmin

Yläasteella ja lukiossa panostetaan verkkopohjaisen opiskelun käyttöönoton lisäämiseen tuottamalla materiaalia eri aihealueisiin ja verkottamalla lähikuntien vastaavien oppilaitosten kanssa. Myös videoneuvotteluyhteys voi palvella tätä päämäärää.

Kiireellisin koulutustarve liittyy keväällä 2003 käyttöönotettaviin uusiin laitteistoihin ja ohjelmiin.

Syksystä 2003 alkaen pyritään järjestämään perustaitojen kertausta ja mieleenpalauttamista sisältäviä koulutusosioita iltapäiväkoulutuksena osin työtunneilla ja osin vapaa-ajalla vuosien 1996-97 mallin mukaan. Koulutus tulee järjestää Urjalassa.

Opettajia kannustetaan myös omatoimiseen opiskeluun. Esimerkiksi internetissä voi kerrata tietoja ja taitoja erillisessä kansalaisen ajokorttikoulussa ilmaiseksi osoitteessa:
http://www.atk_ajokorttikoulu.net/

Urjanet ja Epinet hankkeilla pyrittiin aktiivisesti viemään eteenpäin laitteistojen, ohjelmistojen käyttöä ja osaamista. Silti on edelleen tässä suhteessa yksittäisillä kouluilla edelleen varsin suurta vaihtelua.. Tietoverkkoja ja ohjelmistoja hyödynnetään jo nyt monin tavoin opetuksessa. **Suurin haaste onkin ehkä siinä, miten saada hyödyntämisen taso vakiinnutettua tavoitellulle tasolle kouluasteittain.**

Kun oppilaitosten tietokoneisiin liittyvä tekninen, pedagoginen ja laitteistopohjainen taso vaihtelee, on myös oppilaitten vastaava osaamistaso varsin erilaista.

Kodin ja koulun yhteistyö

Yhdeksällä kymmenestä kodista on jonkinlainen tietokone. Noin puolella talouksista on internet-yhteys. Myös kännykkä alkaa olla joka kodin puhelin.

Lähivuosina sähköposti voi olla kätevä ja nopein tapa tiedottaa vanhemmille koulun asioista. Pulma voi tietenkin olla siinä, etteivät kaikki lue sähköpostiaan säännöllisesti. Vähän käytetty tapa on lähettää ryhmäviesti kännykkään.

Seutukunnallisesti voitaisiin luoda virtuaalikoulun yhteyteen tai Pedanet-ympäristöön myös vanhempien yhteydenpito- ja keskusteluympäristö.

Niille vanhemmille, koululaisille ja muille kyläläisille, joilla ei ole tietokonetta ja yhteyksiä, voi koulu kyläyhteisössään tarjota tietotekniikkapalveluja. Sähköisen viestinnän ohella pitää varmistaa tiedonkulku kaikille vanhemmille ja heiltä vastaavasti kouluun.

Koulukohtaisesti voidaan kehittää erilaisia kokeiluja ja omia malleja. Vanhempien oma aktiivisuus ja kiinnostus on tässä suhteessa ratkaisevan tärkeää.

Arviointi ja seuranta

Kun tämä strategia on hyväksytty järjestetään seuranta siten, että koulutuslautakunta saa vuosittain toteutumisraportin, joka on käsitelty kouluissa ja koulun johtajien kokouksessa. Talousarvion yhteydessä seurataan hankintaohjelman toteutumista.

Seutukunnallisesti olisi paikallaan muodostaa työryhmä, joka vuosittain seuraisi ohjelmistojen päivitystä ja hankintaa.

Uusien opetussuunnitelmien käyttöönoton myötä seurataan ja arvioidaan strategian opetus- ja oppimissisältöjen tavoitteiden toteutumista ja tehdään tarvittaessa korjaus- ja parannusehdotuksia.

Koulutuksen osalta seuranta on osin järjestettävä seutukunnallisesti, koska sopimuksella täydennyskoulutus on ohjattu Valkeakoski-opiston koordinoitavaksi. Koulutuksen tulee pääosin tapahtua Urjalassa..

Ehdotus opetussuunnitelman tavoitteiksi

Tietotekniikan opetuksen osa-alueet ja eteneminen luokka-asteittain Urjalassa luokat 1-6

Seuraavassa tietokoneen käyttötaidot jaettu osa-alueisiin.

Osa-alueiden rajat ja tietokoneohjelmien ominaisuudet menevät jonkin verran päällekkäin.. Seuraava jako selkeyttää opetuksen järjestämistä. Tieto- ja viestintäteknikka ei ole erillinen oppiaine, vaan se sisältyy Urjalassa muihin aineisiin

Yleiset tietokonetaidot

(tietokoneen käynnistäminen, sammuttaminen, tulostaminen, tallentaminen, ...)

Tiedonhankintataidot

(lähiverkon tietokannat, CD-ROM, Internet, ...)

Tekstinkäsittely

(kirjoittaminen ja näppäimistön hallinta, tekstin muokkaaminen)

Kuvankäsittely

(bittikartat ja vektorigrafiikka; piirtäminen, editoiminen, skannaus ...)

Julkaisu

(suunnittelu, sommittelu, taitto; myös sähköiset julkaisut)

Taulukkolaskenta ja graafinen esitys

(taulukointi, laskentakaavat, kuvaajien teko, ...)

Tietokoneavusteinen musiikki

(tietokone musiikin tekovälineenä; notaatio, sekvensseri, syntetisaattori,

opetusohjelmat, ...)

Hypermedia

(teksti, hyperteksti, ääni, kuva, animaatio, video samassa ympäristössä)

Viestimien käyttö

(puhelin, kännykkä, sähköposti, digi-tv, chat, news jne)

Tallennuslaitteiden käytön hallinta (television ja videon käyttö, nauhataallennus, CD:lle tallentaminen, videokuvaus)

Näissä tietotekniikan osa-alueissa **suositellaan** edettäväksi eri luokka-asteilla seuraavasti. Koulun ja luokan painopistealueiden, oppilasryhmän resurssien ja yksilön (opettaja ja oppilas) taitojen mukaan etenemistähti voi olla huomattavasti nopeampaa tai hitaampaa.

Koulun tietotekniikan opetus sisältyy eri oppiaineisiin ja aihepiireihin. Opettely nivelletään harjoituksena ajankohtaiseen opetettavaan aiheeseen. Koulukohtaisesti voidaan käyttää myös erillisiä tunteja tai kerhoresurssia tai valinnaisuutta ja jaksotusta, jolloin voidaan harkita myös koulukohtaisia opettajavaihtoja uusien asioiden opettelussa.

Yleiset tietokonetaidot

1 - 2

- käynnistäminen, sammuttaminen
- hiiren käyttö (oikea rento ote, ykkös- ja kakkospainikkeen periaatteet)
- käynnistäminen kuvakkeesta; ryhmät (kansiot) ja ikonit (pikakuvakkeet)
- kirjainten, numeroiden ja muiden yleisimpien näppäintoimintojen hallinta (ainakin enter, shift, space, del ja backspace)
- tallentaminen (tallenna/tallenna nimellä; levyke, kiintolevy, verkkoasema)
- tiedoston avaaminen (myös aktiivisen aseman/hakemiston vaihtaminen)
- tulostaminen (sekä pikapainikkeella että Tiedosto-valikosta)
- Windowsin yläpainikkeet (kutista kuvakkeeksi, pienennä/suurena, sulje)

3 - 4

- tulostusasetukset: tulostusalue ja -määrä, mahdollinen skaalaus
- useiden sovellusten samanaikainen käyttö

- esikatselun käyttäminen (samalla minimoidaan hukkatulosteet)

5 - 6

- edellä mainitut rutiinit itsenäisesti
- tiedostonhallinnan perusteet: siirrä, kopioi, poista, hakemiston luominen

Tiedonhankintataidot

1 - 2

- tiedon etsiminen rajatuista tietokannoista, esim. opetusohjelmista tutustuminen Internetiin.

3 - 4

- tiedon etsiminen yleistietokannoista (esim. CD-Facta)
- itsenäinen CD-ROM -materiaalin käyttäminen
- internetin käyttäminen tiedonhaussa

5 - 6

- itsenäinen CD-ROM -materiaalin käyttäminen
- internetin käyttäminen tiedonhaussa; hakustrategiat:
- kuumat sanat, linkkilistat, osoitehaku sekä aihepiiri-, sana- ja karttahaku

Tekstinkäsittely

1 - 2

- Näppäimistön käyttö (alusta asti molemmat kädet mukaan)
- Yleisimmät näppäimet tekstinkäsittelyssä: kirjaimet ja numerot sekä enter (rivinvaihto), space (sanaväli), shift (isot kirjaimet), del (poistaminen oikealta), backspace (poistaminen vasemmalta)

3 - 4

- Tekstin muokkaaminen (aktivoiminen, kirjainkoot, kirjainlajit)
- Tasauksen hallinta (vasen, tasattu, keskitetty)
- Rivivälin vaihtaminen

- Luetteloiden laatiminen

5 - 6

- Sivu- ja kappaleasetukset, esim. paperikoon ja marginaalien muuttaminen. Sarkaimien käyttö

Kuvankäsittely

1 - 2

geometriset

- tutustuminen bittikarttaohjelmaan (esim. Paint)
- piirrosohjelman perustyökalut (ainakin sivellin, kumi, viiva, muodot)
- värien vaihtaminen (täyttöväri, viivanväri, taustaväri)

3 - 4

- piirrosohjelmassa leikkaaminen, kopioiminen, liittäminen
- zoomaus

5 - 6

Photoshop)

- bittikarttakuvan muokkaaminen (esim. Corel PhotoPaint)
- tutustuminen vektorigrafiikkaan; skaalaus, editoiminen, ... ainakin vapaavalintaisessa opetuksessa (esim.. PaintshoPro tai
- kuvanluku eli skannaus; opetellaan ainakin ohjatusti käyttämään skanneria

Julkaisun teko

1 - 2

- Sisällön tuottaminen koulun julkaisuihin

3 - 4

- kuvan liittäminen tekstinkäsittelyohjelmaan
- sivun (esim. A4) rakentaminen eri tekstityylejä ja -kokoja sekä kuvia yhdistellen
- tekstinkäsittelyohjelmassa (haluttaessa myös varsinaisessa julkaisuohjelmassa)

Verkkolehden tekeminen esim Pedanet ympäristöön.

5 - 6

...)

- erilaisten graafisten tuotosten (esitelmät, kortit, julisteet, mainokset, tekoa
- eri tekstityylejä ja -kokoja sekä kuvia yhdistellen julkaisuohjelmalla
- perehdytään myös sähköisiin julkaisuihin; oppilaat voivat luoda esim. Internetiin WWW-sivuja ja Power Point -esityksiä ja verkkolehtiä.

Taulukkolaskenta ja graafinen esitys

3 - 4

- tehdään taulukkoja (teksti ja numeroarvot)
- opetellaan ohjatusti tekemään helppoja graafisia esityksiä, esim. pylväs- ja viivadiagrammeja

5 - 6

- tehdään taulukkoja ja ohjatusti voidaan syöttää laskentakaavoja (summa, erotus, keskiarvo, ...)
- opetellaan tekemään itsenäisesti graafisia esityksiä, esim. pylväs- ja viiva- ja ympyrädiagrammeja

Tietokoneavusteinen musiikki

1 - 2

- haluttaessa opetuksessa voidaan käyttää erityisiä musiikin opetusohjelmia

3 - 4

- tason mukaisia musiikin opetusohjelmia ja opetuspelejä
- tutustutaan tietokoneen ja syntetisaattorin avulla tehtyyn musiikkiin

5 - 6

- tason mukaisia musiikin opetusohjelmia
- tutustutaan tietokonenotaatioon ja sekvensserityöskentelyyn sekä säestysohjelmiin

Hypermedia

3 - 4

- tutustutaan valmiisiin hypermediatuotteisiin; etenkin CD-ROM -opetusohjelmiin ja tietokantoihin

5 - 6

- käytetään itsenäisesti valmiita hypermediatuotteita (esim. CD-ROM -ohjelmia)
- haluttaessa tutustutaan hypermedia-ohjelmointiin (esim. Toolbook)
- mahdollisesti vapaavalintaisen ryhmän merkeissä perehdytään ohjelmointiin ja tehdään omia (opetus)ohjelmia hypermedian

syvemmin
keinoin

Viestimien käyttö

1 - 2

Puhelimen ja kännykän käyttö, vastaaminen ja soittaminen.

3 - 4

Edellisen lisäksi sähköpostin avaaminen, kirjoitus ja lähettäminen. Piirtoheittimen käyttö. (Digitaali) kameran käyttö. Piirtoheittimen käyttö.

5 - 6

Chat, IRC- ja muu viestintä ja nettietiketti. Digi-Tv ja muu kaksisuuntainen viestintä. Multimediaprojektorin käyttö.

Tallennuslaitteiden käyttö

1 - 2

Videon käyttö televisiossa, CD-levyn soittaminen ja käyttö tietokoneissa.

3 - 4

Nauhoitus videolla, ääninauhan tallennus, mikrofoniin käyttö. Omien tuotosten tallentaminen CD-levylle.

5 - 6

Edellisten aiheiden syventäminen, videokuvaus, leikkaus, äänitys. Tekijänoikeudet.

Ehdotus tietotekniikan opetusjärjestelyksi Urjalassa luokilla 7 -9

Nykyisen tuntijaon puitteissa tietotekniikkaa opetetaan valinnaisaineena 8. ja 9. luokilla. Monet kokevat ongelmana sen, että 7. luokalla ei ole muuta tuntumaa tietotekniikkaan kuin opettajasta ja aineesta riippuen satunnaisia tunteja joidenkin opetusohjelmien käyttöä ja/tai tiedon hakua internetistä.

Seuraavassa ehdotuksessa on lähdetty siitä, että tietotekniikka on erillinen aine, jolla on oma tuntimääränsä 1 - 5 kurssia ko. luokkien aikana. Miten kurssit sijoittuvat eri luokille, olisi myös ratkaistava tässä yhteydessä.

1. kurssi 7. luokalla olisi kaikille pakollinen. Se olisi jo opitun kertausta ja osittain syventämistä. Vaikka pisimmälle edenneiden mielestä tämä olisi ajan haaskausta, olisi se tärkeää eri koulujen opettajien painotuseroista johtuvien tasoerojen poistamiseksi esim. näppäilytaidon osalta. Samalla voitaisiin käsitellä tietokoneen historiaa ja rakennetta tavallisen käyttäjän näkökulmasta.

Kurssit 2 -5 valinnaisaineena luokilla 8 - 9.

2. kurssi sisältäisi piirtämistä ja kuvan käsittelyä, sekä internetin ja sähköpostin hyötykäyttöä. Mahdollisesti tutustumisen Pedanet-ympäristöön. Näppäilytaidon kehittäminen on myös osa tätä kurssia.

3. kurssi sisältäisi lähinnä tekstinkäsittelyä. Opetellaan asiakirjojen laatimista, yhdistämään edellisellä kurssilla tehtyjä kuvia tekstiin ja laaditaan kuvista ja tekstistä yhtenäinen esitys PowerPointilla.

4. kurssi olisi laskentaa, eli taulukkolaskentaohjelman soveltamista käytännön ongelmissa. Lisäksi yksinkertaisen tietokannan suunnittelua ja laadintaa.

5. kurssi antaisi pohjan tiedon esittämiseen multimedian keinoin. Käydään läpi koko multimediaesityksen luomisprosessi suunnittelusta valmiiseen CD-ROM levyllä olevaan tuotteeseen. Jokainen oppilas tekee oman työnsä valitsemastaan aiheesta.

Tavoitteena on, että yläasteen jälkeen **oppilas voi suorittaa tietotekniikan A-ajokorttitutkinnon.** Tutkinnon voi suorittaa esimerkiksi Akaan-opistolle

LUKIO

Väinö Linnan lukiossa on tällä hetkellä tarjolla kaksi kurssia tietotekniikkaa. Molemmat kurssit ovat soveltavia kursseja. Kurssien tarkoitus on antaa oppilaalle perustietoja tietotekniikasta.

AT1: Tietotekniikan käyttötaito sisältää mm. seuraavat aihekokonaisuudet

- käyttäjärjestelmän (perusteet
- sähköpostin käyttö (mm. liitetiedostojen lähettäminen ja vastaanottaminen)
 - tietoverkkojen käyttö
- tekstinkäsittelytaitojen laajentaminen (mm. tyylien luomien, automaattiset sisällysluettelot, valmiiden asiakirjamallien luominen, asiakirjojen yhdistäminen (joukkokirjeet), matemaattisen tekstin kirjoittaminen kaavaeditorilla)
- skannaus ja digitaalikameran käyttö
- kuvanmuokkauksen perusteet
- tietoa virusten torjunnasta
- esitysgraafikkaohjelman (Power Point) opettelu

AT2: Työvälineohjelmat sisältää mm. seuraavat aihekokonaisuudet

- taulukkolaskentaohjelman (Excelin) taitojen laajentaminen

(mm. lajittelu, suodatus, makrot, taulukoiden suojaus sekä soveltavan harjoitustyön tekeminen)

- HTML-kielen perusteisiin tutustuminen itse koodaamalla
- editorin (1st page 2000) käytön opettelu
- oman kotisivun luominen
- tiedostojen siirto tietoverkkoon

Lukiassa voisi tulevaisuudessa olla mm.

- multimediaa tuottamista (esim. MultiMakerin avulla)
- Linuxiin tutustumista
- ohjelmointia (esim. Java)
- matematiikkaohjelman (esim. Mathematica tai Mathcad) opiskelua
- kuvankäsittelyä

Linux ja ohjelmointi vaatisivat lisäkoulutusta opettajalle. Myös yhteistyö toisen oppilaitoksen (esim. ammattikorkeakoulun tai aikuiskoulutuskeskuksen) kanssa voisi olla antoisaa. Myöskään verkkokursseja ei sovi unohtaa. Matematiikkaohjelmat vaatisivat kyseisen ohjelman hankkimisen koululle.

Lahjakkailla ja pidemmällä edenneillä tavoitteena on valmiudet suorittaa **AB-ajokortti tietotekniikassa**

Kustannukset

Kustannukset lopullisesti riippuvat valittavista ohjelmistoista. Karkeasti laskien voi todeta, että työasemakustannukset ilman opetuksen omia ohjelmia ovat noin 40 euroa konetta kohden kuukaudessa eli 480 euroa vuodessa laitevuokrana. Oppilaskoneen hinnaksi ohjelmistoinen tulee noin 52 euroa. Lisäksi tulee oheislaitekustannukset ja opetusohjelmien lisenssit.

Tietotekniikan kustannukset kasvavat koulukohtaisesti laskien huomattavasti nykyisestä, mutta toisaalta koneet ovat aina uusia.

	€/kk	Hallinto	Opettaja	Oppil
Tavallinen työasema	40,00	40,00	40,00	40,00
Käyttäjätunnus	hallinto ja opettajat 10,00	10,00		10,00
	3,50			
	oppilaat/työas. 3,50			
Sähköposti	hallinto 3,50	3,50	2,75	1,75
	opettajat 2,75			
	oppilaat 1,75			
Helpdesk	hallinto ja opettajat 5,55	5,55		5,55
	2,69			
	oppilastyöasemat	2,69		

Kalenteri		1,75	1,75		
MS Office	hallinto	14,10	14,10	3,50	3,50
	koulut ja kirjasto		3,50		
			74,90	61,80	51,44
			898,80	741,60	617,28
			2 696,40	2 224,80	1 851,84

Työasemien hinnat ovat näytöstä riippuen
190 € Työasema 2) 40,03 - 65,66 €

Työasema 1) 36,64 - 61,37 € Ulkoinen polttava CD optiona

Aikataulu

Seuraavassa on tavoitteellinen hankintaohjelma:

Urjalan kunnan koulujen tv-t-strategian hankintaohjelma 2003-2005

Laite	Koulu 2003 Asema	2004	2005
Tietokone	10	15	
Skanneri			
Digitaalikamera		1	
dataprojektori			1
Sisäinen verkko		x	
	Halkivaha		
Tietokone	5	5	
Skanneri		1	
Digitaalikamera			1
dataprojektori			1
Adsl yhteys		x	
Sisäinen verkko			x
	Kirkonkylä		
Tietokone	10	20	
Skanneri			
Digitaalikamera		x	
dataprojektori			1
Adsl yhteys			
Sisäinen verkko	x		
	Menonen		
Tietokone	5	5	
Skanneri			
Digitaalikamera			
dataprojektori		1	
Adsl yhteys		x	
Sisäinen verkko			x
	Nuutajärvi		
Tietokone	5	5	
Skanneri			
Digitaalikamera		1	
dataprojektori			1

Adsl yhteys		x	
Sisäinen verkko			x
	Puolimatka		
Tietokone	5	5	
Skanneri		1	
Digitaalikamera			1
dataprojektori			1
Adsl yhteys		x	
Sisäinen verkko		x	
	Urjalankylä		
Tietokone	5	5	
Skanneri		1	
Digitaalikamera			1
dataprojektori			1
Adsl yhteys		x	
Sisäinen verkko		x	

Linkkipankki

Koulujen yhteisille kotisivuille laitetaan lista, johon kerätään kuukausittain uusia mielenkiintoisia ja hyväksi havaittuja opetusta tukevia linkkejä. Vuonna 2003 jokainen koulu toimittaa kuukausittain viisi linkkiä. Ylläpidosta huolehtii aluksi Menosten koulu.

Työnjakoa voitaisiin tehdä myös niin, että kukin koulu keskittyy etsimään jonkin oppiaineen tai alan linkkejä.

<http://www.tkukoulu.fi/vlinkit/db/>
<http://pelu.jns.fi/~oppilink/>
<http://www.tkukoulu.fi/perunakellari/>
<http://www.koulukanava.fi/oppimateriaali.htm>
<http://www.koulut.kuopio.fi/~Pirtti/linkit.htm>
<http://www.makupalat.fi/>
<http://porikori.cedunet.com/>
<http://www.infoplaneetta.hyvan.helsinki.fi/infoplaneetta.html>
<http://www.birdlife.fi/>
<http://sivut.koti.soon.fi/kytoh/sieniopas/frameset.htm>
<http://www.kotus.fi/huolto/kielitoimisto/>
<http://www.kotus.fi/huolto/kielitoimisto/> sanakirjoja ja kielinhuoltoa
<http://kertotaulu.cedunet.com/> kertotauluja ja jakotauluja
<http://www.edu.fi/koulukaveri/>
<http://personal.inet.fi/koti/jaaha/oppim.htm> Paljon tietotekniikkaan liittyviä lisälinkkejä
<http://koti.mbnet.fi/olska/olinkit.html> valtava määrä linkkejä eri oppiaineista ja aihealueista
<http://www.info.tampere.fi/a/tammela/koulu/opet/kaitso/links/kklink6.html>
<http://personal.inet.fi/koulu/akryn.koulu/oplinkit.htm> Pitkä lista oppiaineittain jne
<http://www.nurmijarvi.fi/koulutus/koulut/wlepsama/koulul.html> Lepsämän koulun linkkilista
<http://www.tornio.fi/eve/LINKIT.HTM>
<http://educa.kpnet.fi/himanka/koulut/ala-astekk/historia.htm>

Yläasteen opettajien tapoja hyödyntää tietotekniikkaa opetuksessa:

Opetusohjelmia käytetään lähinnä kielissä, matematiikassa, fysiikka-kemiassa ja

biologiassa. Niitä voi käyttää myös "netin" kautta oppikirjan kustantajien tai aineopettajajärjestöjen sivuilla, tai hakea sieltä valmista lisämateriaalia. Internetiä käytetään paljon tiedon lähteenä monissa muissakin aineissa. Paljon käytetään tietokonetta tietysti myös tavalliseen tekstiin ja/tai kalvojen tuottamiseen.

Käytettyjä www-sivuja aineittain:

Matematiikka, fys-kem:

www.makupalat.fi --> matematiikka, fysiikka, kemia,
www.maol.fi

Kielet: www.koulukanava.fi

www.goethe.fi

www.wsoy.fi

www.otava.fi

www.skolverket.se

www.alltomstockholm.se

Tekstiilityö:

www.emotuotanto.fi

www.tkukoulu.fi/handmade

www.annthegran.com

www.silkimport.fi

www.joensuu.fi

www.bernina.com

Ongelmina koetaan "netin" käytössä vanhempien koneiden hitaus ja muun houkuttelevan aineiston runsaus, muussa käytössä edellisten lisäksi sopivien ohjelmien vähäisyys, myös pääsy ATK-luokkaan ei aina järjesty parhaaseen aikaan. Välineistöä, ohjelmistoa ja koulutusta lisäämällä ja kehittämällä käyttö helpottuisi, jolloin niitä tulisi käytettyä enemmän.

Vinkkilista käyttökelpoisista ohjelmista

Koulujen yhteisille sivuille kootaan lista käyttökelpoisista ohjelmista arviointineen niiden käyttökelpoisuudesta. Tämänkin listan ylläpitäminen sopisi jollekin koululle tai koulutoimistolle.

Liitteet

1. Opettajakysely ala-asteilla

2. Opettajakysely yläaste ja lukio

3. Laite- ja ohjelmistokartoituslomake

4. Lomake luvan saamiseksi oppilaan nimen ja kuvan käyttöön kotisivuilla ja nettijulkaisuissa.

Onpa meillä taitavia opettajia!

Ala-asteiden (virallisesti vuosiluokkien 1-6 koulujen) opettajien tietotekniikkataidot on punnittu kyselyllä. Yhtä lukuun ottamatta kaikki vastasivat. Hienoa! Tässä tulee luvattuna palautteena yhteenveto opettajiemme taidoista.

Tieto- ja viestintätekniiikan perustaidot ovat kiitettävästi hallussa. Suurin osa on saanut peruskoulutuksen vuosina 1976-77. Tekstinkäsittely osataan hyvin. Selaimia osataan käyttää ja netistä etsiä tietoa. Sähköposti on useimmille tuttu. Sen sijaan sähköpostin päivittäisessä käytössä on vielä toivomisen varaa.

Tietotekniikan erityistaidot osataan vaihtelevasti. Meillä on niihin hyvin perehtyneitä opettajia ja osa on vähemmän ehtinyt tai halunnut paneutua asiaan. Kuva- ja äänimediaa meidän pitää vielä opiskella lisää. Tietenkin näihin asioihin tarvitaan laitteita ja ohjelmistoja

Valtakunnallisesti on tavoitteena, että kaikki opettajat hallitsevat OPE:FII- perustaidot. Urjalassa voimme todeta, että tilanne on jo tämä. Tietenkin pientä taitojen palauttamista ja virkistämistä tarvitaan. OPE.FII- taidot pitäisi hallita puolet opettajista. Olemme melko lähellä tätä tavoitetta. Työryhmämme tulee esittämään, lopullisesti syksyllä valmistuvassa esityksessään, miten koulutusta tullaan järjestämään Oli mukava huomata, että asennoituminen sekä käyttöön että uuden oppimiseen on hyvin myönteinen. Kiitos kaikille vastanneille!

Seppo Pirhonen

Tieto- ja viestintätekniiikan opetusikäytön strategian laatimistyöryhmän vetäjä

	VVäi	
ttämä	N	%
Olen käyttänyt tietotekniikkaa opetukseni tukena.	23	100
Olen käyttänyt audiovisuaalisia välineitä (esim. TV ja video) opetukseni tukena	23	100
Tiedän nimet tietokonelaitteiston neljälle näkyvälle osalle.	20	87,0
Osaan kertoa, mikä tietokone on "tehokkain", jos minulle kerrotaan koneiden muistin suuruus, prosessorin kellotaajuus ja kiintolevyn koko.1565,2		
Tiedän, mitä tulostimella, skannerilla, webbikameralla ja digitaalikameralla tehdään.	21	91,3
Tunnen Windowsin ikkunoinnin periaatteen ja niiden käsittelyn hiirellä.	22	95,7
Tiedän hiiren eri käyttötavat ja ymmärrän pikavalikon toiminnan (ns. kelluva valikko).	18	73,9
Tiedän vähintään kaksi tapaa käynnistää jokin ohjelma Windowsin alaisuudessa	17	73,9
Osaan alustaa levykkeen.	17	73,9
Osaan selata levykkeen, kiintolevyn ja CD-levyn sisältöä	22	95,2
Osaan kopioida tiedoston kiintolevyltä levykkeelle tai päinvastoin	18	78,2
Osaan luoda ja poistaa kansion (eli hakemiston).	19	82,6
Osaan tallettaa CD-levylle tietoa tai musiikkia.	5	21,7
Osaan säädellä tulostimen asetuksia ennen tulostusta.	18	78,2
Tekstinkäsittely		
kirjoittaa useammalla kuin kahdella sormella sujuvasti.	16	69,5
muotoilla tekstiä: fontti, koko, tyyli ja väri.	22	95,7
muotoilla kappaleet: sisennys, tasoitus (align), otsikko, leipäteksti.	17	73,9
kirjoittaa tekstin, tallentaa sen ja tulostaa sen paperille.	22	95,6
avata tekstitiedoston.	21	91,3

valita tallennettavan tekstin tiedostotyyppiin (eli tiedostonimen päätteen).	14	60,9
käyttää kopiointia tai leikkaamista ja sitten liittämistä tekstin muokkaamisessa.	18	78,2
lisätä tekstiin kuvan tai kaavion sekä muuttaa niiden kokoa, reunoja ja tekstin rivittymistä.	16	16
lisätä tekstiin taulukon sekä muuttaa sen sarakkeita ja rivejä.	14	60,9
luoda sisällysluettelon tekstiin.	9	39,1

Tietokoneohjelmien käyttötaito

Windowsin Muistota (NotePad)	10	43,4
Windowsin WordPad -tekstinkäsittelyohjelma	16	69,6
Microsoftin Word -tekstinkäsittelyohjelmaa	15	65,2
Muu tekstinkäsittelyohjelma (esim WP)	4	17,4
Microsoftin Excel -taulukko-laskentaohjelmaa	11	47,8
Microsoftin PowerPoint -esitysohjelmaa	10	43,4
Pegasus -sähköpostia	16	69,6
Microsoftin Explorer -selainta	18	78,2
Netscapen -selainta	14	60,9
Kuvankäsittelyohjelma. Mitä: (PaintShop Pro)	9	39,1
Piirto-ohjelma.	11	47,8
Tietokantaohjelma.	4	17,4
Muu tärkeä ohjelma: Esim. kieli- matematiikka, Ylt, historia, jne	15	65,2
Muu tärkeä ohjelma:	2	8,7

Internet-selaimen käyttö ja sähköpostin perusominaisuuksien hallinta **Selaimet WWW-sivilla:**

ottaa yhteyden Internetiin selaimella koulun koneelta	21	91,3
ottaa Internet-yhteyden kotikoneeltani (älä rastita, ellei yhteyttä ole).	11	x
tuoda näkyviin annetussa WWW-osoitteessa olevan sivun (s.o. URL-osoite)	18	78,2
selittää URL-osoitteen eri osien merkitys.	7	30,4
käyttää vähintään yhtä hakukonetta tiedon etsimiseen.	18	78,2
Olen käyttänyt eri hakukoneita ja osaan valita niistä hakutehtävään tarkoituksenmukaisimman.	14	60,9
käyttää vähintään viittä selaimeni tarjoamaa lisätoimintoa (suosikki, tulostus, tallennus, jne.).	15	15
kytkeä tietokoneeni itse Internetiin.	6	26,5
luoda ja päivittää Internetiin kotisivuja	4	17,4

Sähköposti:

vastaa vastaanottaa ja lähettää sähköpostia.	19	82,6
avata ja tallentaa sähköpostiviestissä olevan liitetiedoston.	15	65,2
liittää sähköpostiviestiin liitetiedoston.	12	52,2
asentaa itse sähköpostilaatikkoni sähköpostiohjelmaan	5	21,7
luoda ja käyttää sähköpostiohjelman postituslistoja.	6	26,1

Internetin ryhmätyömuotoja:

ottaa osaa keskusteluryhmiin (eli Chat-palveluun).	6	26,1
käyttää uutispalveluja (eli News-palveluun).	4	17,4
käyttää Internetissä olevia opetusympäristöjä auttavasti.	16	69,5
käyttää webbikameraa ja mikrofonia yhteyden muodostamiseen Internetissä	0	0

ottaa videoneuvotteluyhteyden siihen sopivilla välineillä.	0	0
lähettää Internetin kautta kännyköihin tekstiviestejä.	5	21,7
Matkaviestimien perusominaisuuksien hallinta		
soittaa kännykästä ja vastata siihen tulevaan soittoon.	21	91,3
lähettää ja vastaanottaa tekstiviestin kännykällä	18	78,2
tallettaa puhelinnumeroita kännykän muistissa olevaan muistioon ja käyttää niitä soittamiseen.	17	73,9
tallettaa (saatuja) viestejä kännykän muistiin ja lähettää niitä.	17	73,9
käyttää WAP-palveluita	2	8,7
yhdistää kannettava tietokone kännykän avulla Internetiin.	0	0
Taito seurata välineiden ja ohjelmistojen kehittymistä		
Laitteisto:		
Osaan yhdistää tietokoneen osat johdoilla toisiinsa niin, että kone toimii käynnistettäessä.	15	15
Tiedän tietokoneen rakenteen pääpiirteet.	13	56,5
Osaan käyttää kannettavaa tietokonetta	11	47,8
Ymmärrän tietokoneen toimintaa yleisellä tasolla.	15	56,5
Osaan asentaa kirjoittimen tietokoneeseen Windowsin alaisuudessa	12	52,2
Tunnen tavallisten oheislaitteiden (asemat, tulostimet, hiiret, skannerit ja näytöt) toimintatapoja ja osaan arvioida niiden laatueroja.	10	52,2
Ohjelmistot		
Tiedän vähintään neljä eri mikrotietokoneissa käytettävää käyttöjärjestelmää nimeltä.	9	39,1
Tiedän työvälineohjelman (esim. tekstikäsittelyohjelma) ja sovellusohjelman (esim. palkanlaskuohjelma) periaatteellisen eron.	10	43,4
Tiedän tietokoneohjelmien lisenssikäytännön ja osaan soveltaa sitä myös freeware- ja shareware-ohjelmiin.	5	21,7
Osaan etsiä tietokoneohjelmia Internetistä.	11	47,8
Osaan hakea oheislaitteille päivitettyjä ohjaimia (eli ajureita).	4	17,4
Osaan päivittää oheislaitteen ohjaimen.	5	21,7
Seuraan jatkuvasti alan lehdistä tietotekniikan kuulumisia.	3	13,0
Yritän päästä kokeilemaan uutuuksia heti, kun ne on julkaistu.	1	4,3
Tietotekniikan erityisalueet		
ohjelmoida ohjelmointikielellä (Basic, Pascal, C++, ...).	2	8,7
muokata ja lisätä työvälineohjelmien toimintoja makrokäskyjä käyttämällä.	1	4,3
laatia Internetiin HTML- sivuja.	4	17,4
ohjelmoida kotisivuille toimintoja käyttäen esim. scriptejä, CGI:tä tai Perliä	1	4,3
Digitaalisten oppimateriaalien tuottaminen		
Tekstimedia:		
kopioida ja liittää tekstiä, kuvaa ja ääntä eri tekstidokumentteihin	8	34,8
skannata tekstiä suoraan tekstinkäsittelyohjelmaan.	5	21,7
muuttaa tekstityyppiä eri tekstinkäsittelyohjelmien ymmärtämään muotoon.	6	26,1
Kuvamedia:		
skannata kynäpiirroksia kuvankäsittelyohjelmaan käsiteltäväksi.	5	21,7
leikata kuvankäsittelyohjelmassa kuvia ja yhdistellä niitä digitaalisesti.	6	26,1
muuttaa kuvien tiedostoformaattia halutun ominaisuuden esille saamiseksi	5	21,7
tuottaa vektorigrafiikkaa (esim. Arts & Letter's, Corel Draw, AutoCAD).	6	26,1

kaapata näytöltä kuvia kuvankäsittelyohjelmaan.	7	30,4
käyttää maskeja, suodattimia ym. tehosteita kuvien käsittelyssä.	4	17,4
koota GIF-animaatioita.	2	8,7
tallettaa kuvia webbikameralla.	1	4,3

Ääni-media:

yhdistää peräkkäin yksinkertaisia äänitiedostoja.	2	8,7
käyttää äänenkäsittelyohjelmaa useampiraitaisen äänen tuottamiseksi.	1	4,3
muuttaa äänen tiedostoformaattia halutun ominaisuuden esille saamiseksi.	1	4,3
käyttää elektronista soitinta digitaalisen musiikin säveltämiseen tietokonetta varten.	3	13,0

Video-media:

kaapata videotiedostoksi nauhurin, videokameran tai suoran televisiolähetyksen videosignaalin.	0	0
editoida videotiedostoja ja niiden sisältämää ääntä.	1	4,3

Medioiden Yhdistely:

Tiedän, mitkä mediatyypit voidaan upottaa tai linkittää monipuoliseen tekstinkäsittelyohjelmaan tai muuhun työvälinohjelmiaan.	1	4,3
yhdistää tekstin lisäksi vähintään kaksi muuta mediatyyppiä jossakin multimediaohjelmassa dokumentin osaksi.	2	8,7
liittää tekstin lisäksi vähintään kaksi muuta mediaa HTML-sivun osaksi.	3	13,0
kytkeä webbikameran näkymään Internetin sivulla.	0	0
näyttää reaaliaikaista videokuvaa Internetin sivulla.	0	0

Oppilaitoksen tietohallinnon edellyttämät tiedot ja taidot)

Tunnen tietosuojalain määräykset tietokantojen ylläpitämisestä.	5	21,
Tiedän keille saan luovuttaa tietomateriaalia kouluhallinnon tietokannoista.	3	13,
Ymmärrän tietoverkkojen tietosuojaominaisuudet ja -riskit ja osaan etsiä niihin ratkaisuja.	2	8,
Osaan toimia tietohallinnon lähiverkon mikrotukihenkilönä.	1	4,3

Tietotekniikan käyttö ja suhtautuminen siihen

Valitse yksi neljästä vaihtoehdosta, joka kuvaa sinua parhaiten!

Onko Sinulla oma tietokone	On
vanha 10 eli 43,4 %	On
uusi 5 eli 21,7 %	Ei 4 eli 17,4 %
Hankin 4 eli 17,4 %	
Käytän tietokonetta	En koskaan 0 Joskus 3 eli 13,0 % Viikoittain
8 eli 34,8 %	Päivittäin 12 eli 52,1 %
Käytän sitä useimmiten	pelaamiseen 0 opiskeluun 2 eli 8,7 %
Käytän tietokonetta tuntien valmistelussa	en koskaan 1 eli 4,3 % joskus 11
eli 47,8 %	viikoittain 10 eli 43,7 % päivittäin 0
Käytän tietokonetta tuntien aikana (ei tarkoita atk-tunteja	en koskaan 0
Asennoitumistani tietotekniikkaan kuvaa parhaiten	torjun sen 0 en oikein tiedä 1 eli 4, 3
%	olen utelias 5 eli 21,7 % on hyötyä 17 eli 73,9 %
Voisin opiskella tietokoneiden käyttöä en mielelläni	0 jotain 2 eli 8, 7 %
Haluaisin käyttää viestintätieteiden tunneilla	no en 0 erikoispäivinä 1 eli 4,3
%	opetuksen lisänä 22 eli 95,6 % haluaisin
opettaa sitä 0	

Seuraavassa yhteenvedossa lukion ja yläasteen opettajien arvio omasta osaamistasostaan. Eri vaihtoehtojen jäljessä on kaksi lukua, joista ensimmäinen on prosenttiosuus kaikista vastanneista (23) ja toinen luku (suluissa) on lukumäärä

OPE.FI - 2001

•Opetushenkilöstön tieto - ja viestintäteknii- kan perustaitojen oman osaamistason arviointi

Täydennyskoulutuksen tarve, organisointi ja resursointi ovat kansallisia haasteitamme. Tämän kyselyn avulla kartoitamme opetushenkilöstön tieto- ja viestintäteknii-
kan täydennyskoulutuksen tarvetta ja toiveita. Mielekkäiden oppimispolkujen etsimisessä oppijalla on avainrooli. Omien taitojen itsearviointi helpottaa tavoitteiden asettamista. Kouluttautumissuunnitelmien helpottamiseksi toivoisimme myös **visioita taidoistasi tulevaisuudessa.**

Rengasta oikeat vaihtoehdot.

1. Aineenopettaja 96 (22) 2. Erityisopettaja 4 (1) 3. Luokanopettaja0

A. Vakituinen 65 (15)B. Väliaikainen 9 (2)C. Tuntiopettaja 17 (4)D. Sijainen 9 (2)

Minulla on kotona käytössäni

1. Tietokone 96 (22)2. Internetyhteys 65 (15)3. Tulostin 87 (20)4. Telefax 9 (2)

5. Matkapuhelin 91 (21)6. Videokamera 17 (4)

Tieto- ja viestintäteknii- kkaan liittyvä täydennyskoulutus, johon olen osallistunut aikaisemmin?

1. Suomi tietoyhteiskunnaksi 5 ov. 9 (2) Vuosi? 1998

2. Suomi tietoyhteiskunnaksi 3 ov. 0Vuosi? _____

3. Tietomaakunnan järjestämä koulutus mikä: 0Vuosi? _____

Rastita oma arviosi OPE.FI -tasostasi:

En tunne vielä hallitsevani OPE.FI I -tason asioita 26 (6)

OPE.FI I 57
(13)
- Hallitsen tieto- ja viestintätekniiikan perustaidot

OPE.FI II 30 (7)
- Perustaitojen lisäksi osaan soveltaa niitä opetukseen

OPE.FI III 4 (1)
-Perus- ja
opetustaitojen

Tietokoneen käytön perustaidot (*Rastita kyllä tai ei, myös mikäli tarvitsen lisäkoulutusta*)**KylläEiTarvitsen lisäkoulutusta**

1. Käytän päivittäin työssäni apuna tieto- ja viestintäteknikkaa. 57 (13) 43
(10) 13 (3)
2. Osaan oikeat työtottumukset ja oikean työasennon 70 (16) 22 (5) 22 (5)
3. Osaan käynnistää ja sammuttaa koneen ja sen oheislaitteet 10004 (1)
4. Tunnen tietokoneeseen liittyviä perustermejä 87 (20) 9 (2) 22 (5)
5. Osaan näppäimistön ja hiiren käytön 96 (22) 013 (3)

Muut laitteet

6. Osaan käyttää digitaalikameraa 30 (7) 61 (14) 17 (4)
7. Osaan käyttää videokameraa 61 (14) 35 (8) 13 (3)
8. Osaan käyttää matkapuhelinta 96 (22) 4 (1) 13 (3)
9. Osaan lähettää ja vastaanottaa tekstiviestejä 87 (20) 13 (3) 4 (1)
10. Osaan käyttää telefaxia 74 (17) 13 (3) 26 (6)
11. Osaan käyttää skanneria 35 (8) 43 (10) 30 (10)
12. Osaan käyttää videotykkiä 26 (6) 57 (13) 26 (6)

Osaan seuraavat Windows-toiminnot

13. Osaan kirjautua (lähi)verkkoon (oppilasverkko/hallintoverkko) 83 (19) 4 (1) 17 (4)
14. Osaan jakaa tiedostoja (asiakirjoja) opiskelijoille verkkolevyn kautta 30 (7) 52 (12) 30 (7)
15. Osaan käyttää eri ohjelmien ohje-toimintoa 52 (12) 26 (6) 22 (5)
16. Osaan käsitellä Windows-ikkunoita: siirtää, suurentaa, pienentää, sulkea ja vierittää 87 (20) 9 (2) 26 (6)
17. Osaan käyttää useita ohjelmia samaan aikaan 70 (16) 22 (5) 26 (6)
18. Osaan muuttaa koneen päivämäärän ja kellonajan 74 (17) 26 (6) 13 (3)
19. Osaan etsiä verkosta tietokoneita ja tulostimia 48 (11) 39 (9) 22 (5)

Tiedoston käsittely**KylläEiTarvitsen lisäkoulutusta**

20. Osaan tallentaa tiedostoni tietokoneelle/levykkeelle 100 (23) 017 (4)
21. Osaan tallentaa tiedostoni verkkoasemaan 52 (12) 39 (9) 26 (6)
22. Osaan käyttää resurssienhallintaa 65 (15) 26 (6) 30 (7)
23. Osaan alustaa (formatoida) levykkeen 61 (14) 35 (8) 17 (4)
24. Osaan kopioida levykkeen sisällön toiselle levykkeelle 65 (15) 30 (7) 17 (4)
25. Osaan kopioida tiedostoja (asiakirjoja) kansiota toiseen 61 (14) 35 (8) 17 (4)
26. Osaan siirtää tiedostoja (asiakirjoja) kansiota toiseen 61 (14) 39 (9) 22 (5)
27. Osaan siirtää tietoja ohjelmasta toiseen leikepöydän kautta 52 (12) 35 (8) 26 (6)
28. Osaan nimetä tiedostoja ja kansioita uudelleen 70 (16) 30 (7) 17 (4)
29. Osaan etsiä tiedostoa levyasemalta tiedoston sisällön avulla 52 (12) 35 (8) 22 (5)
30. Osaan etsiä tiedostoa levyasemalta tiedoston nimen osan avulla 78 (18) 30 (7) 13 (3)
31. Osaan poistaa tiedostoja 87 (20) 13 (3) 13 (3)
32. Osaan tyhjentää roskakorin 83 (19) 9 (2) 4 (1)
33. Osaan palauttaa tiedoston roskakorista 65 (15) 35 (8) 13 (3)
34. Osaan tallentaa tiedostoni CD-R levyille (polttaa cd-levyjä) 22 (5) 70 (16) 30 (7)

Tulostus

35. Osaan lisätä paperia tulostimeen 100 (23) 0 (0) 0 (0)
36. Osaan tulostaa tuotokseni 100 (23) 0 (0) 0 (0)

37. Osaan tulostettaessa valita käytettävän kirjoittimen 83 (19)13 (3)9 (2)

38. Osaan purkaa tulostusjonon 52 (12)43 (10) 12 (4)

39. Osaan lisätä tulostimen tietokoneelle 35 (8)52 (12)22 (5)

Sähköposti ja Internet

40. Osaan käyttää sähköpostia 91 (21)9 (2)17 (4)

41. Osaan lähettää tiedostoja sähköpostin liitteenä 52 (12)43 (10)22 (5)

42. Osaan avata liitetiedostot 52 (12)43 (10)22 (5)

43. Osaan tallentaa liitetiedostot haluamaani paikkaan 48 (11)43 (10)22 (5)

44. Osaan käyttää www-selaimia (Internet Explorer, Netscape) 87 (20)13 (3)22 (5)

45. Osaan ladata tiedoston Internetistä (download) 39 (9)57 (13)26 (6)

46. Osaan etsiä tietoa Internetistä hakupalveluiden avulla (Evreka, Altavista...) 87 (20)13 (3)22 (5)

47. Tiedostan Internetin tietoturvariskit 70 (16)17 (4)22 (5)

48. Osaan hyödyntää Internetiä opetuksessa 65 (15)26 (6)26 (6)

49. Osaan julkaista tuotokseni verkossa/Internetissä 17 (4)70 (16)26 (6)

50. Osaan käyttää yhteistoiminnallisia työympäristöjä (Venla,...) 13 (3)83 (19)35 (8)

51. Ymmärrän tietosuojan ja tekijänoikeuksien merkityksen 83 (19)13 (3)13 (3)

OhjelmatKylläEiTarvitsen lisäkoulutusta

1. Osaan käyttää viruksentorjuntaohjelmaa ja tarkistaa levykkeet 35 (8)61 (14)26 (6)

2. Osaan käyttää tekstinkäsittelyohjelmaa (Word, Works tms.) 96 (22)4 (1)17 (4)

3. Osaan käyttää taulukkolaskentaohjelmaa (Excel tms.) 61 (14)35 (8)26 (6)

4. Osaan käyttää esitysgrafiikkaohjelmaa (PowerPoint tms.) 39 (9)48 (11)17 (4)

5. Osaan kuvankäsittelyohjelmaa (Photoshop, Paint Shop Pro tms.) 26 (6)57 (13)35 (8)

6. Osaan editoida digitaalista videokuvaa ja ääntä 4 (1)91 (21)35 (8)

7. Osaan käyttää pakkausohjelmaa (esim. WinZip) 17 (4)74 (17)39 (9)

8. Osaan käyttää kouluni opetusohjelmia 52 (12)39 (9)26 (6)

9. Osaan käyttää hallinto-ohjelmaa. Mitä? _____ 17 (4)26 (6)0

Ajatuksiani ja visioitani osaamisestani vuonna 2005. Ideoita ja toiveita yms.

Jatka tarvittaessa kääntöpuolelle □

Kiitos kyselyyn vastanneille.

Lähteet:

ABC-IT 2001/Heikki Mäenpää

Koulutuksen ja tutkimuksen tietostrategia 2000 - 2004, hankesuunnitelmat, Opetusministeriö 1999, s. 17, 18

Lisätiedot: Jouni Kolehmainen Privatel 899115E-mail:jouni.kolehmainen@lappeenranta.fi

Liite 3 Laite- ja ohjelmistokartoituslomake

Tieto- ja viestintäteknikan opetusikäikäytön strategia SP/16.1.02

Nykytila-analyysi Urjalan koulujen osalta

Tilat

Jos koulullasi erityinen atk-tila tai -luokka ja miten se on varusteltu (koneiden määrä, mahdolliset muut oheislaitteet).

Jos koneet ovat luokassa, luettele luokat, joissa ne ovat ja koneiden lukumäärät. Huomaa myös opettajien työskentelytiloissa olevat koneet. Onko luokissa erityiset atk-pöydät ja tuolit eli onko ergonomia otettu huomioon.

Laitteet, ohislaitteet, ohjelmat ja verkotus

Koneet

Laitteen merkki/kpl Tyyppi(386, Pentium jne) laitteen ikä tai hankintavuosi

Kuinka monessa koneessa on CD-asema? _____ kpl
Kuinka monessa luokassa on koneita _____ luokassa _____ luokkia kaikkiaan.
Kuinka monesta luokasta on internet-yhteys? _____

Oheislaitteet

Luettele koulullasi olevat:

tulostimet _____

skanneri _____

polttava CD-
asema _____

webbikamera _____

syntetisaattori _____

Digitaalikamera _____ kpl
Väritelevisio _____ kpl
videonauhuri _____ kpl
dataprojektori _____ kpl
videokamera _____ kpl
Digitelevisio _____ kpl

Digitaalinen videokamera _____ kpl

Käyttöjärjestelmät ja ohjelmistot

windows 2000 tai uudempi _____ koneessa
windows 98 käyttöjärjestelmä _____ koneessa
windows 95 käyttöjärjestelmä _____ koneessa
vanhempi Windows (3.1 jne) _____ koneessa
Linux- käyttöjärjestelmä _____ koneessa

Tekstinkäsittely:

Wp _____ koneessa
Word _____ koneessa
Works _____ koneessa
muu _____ koneessa (mikä _____)

Taulukkolaskentaohjelmat _____

Kuvankäsittelyohjelmat

Corel Draw 9 _____ koneessa
Paint shop pro 5 _____ koneessa
Photoshop _____ koneessa

Kotisivun teko-ohjelmat:

Front page (yleensä Explorerin ohessa) _____ koneessa
Netscape Composer _____ koneessa
WP:n editori _____ koneessa
jokin muu, mikä _____ koneessa

Sähköpostiohjelma

Pegasus _____ koneessa
Outlook Expres _____ koneessa

Jokin seuraavista ohjelmista, mainitse mikä

Piirrosohjelma _____

Tiedonhakuohjelma _____

Julkaisuohjelma _____

Esitysgrafiikkaohjelma
(PowerPoint) _____

Hypermediaohjelma _____

Hallinnon ohjelmat _____

Jokin muu _____

Opetusohjelmat:

äidinkielen

opetusohjelmat _____

Englannin opetusohjelmat

Ruotsin (ya/lukio) opetusohjelmat

Ranskan (ya/lukio) opetusohjelmat

Saksan (ya/lukio) opetusohjelmat

Kaupallisten aineiden opetusohjelmat

Matematiikan opetusohjelmat

Fysiikan (ya/lukio) opetusohjelmat

Kemian (ya/lukio) opetusohjelmat

Ympäristö- ja luonnontiede (ya:lla ja lukiossa myös biologia ja maantiede)

Historia

Uskonto ja elämänkatsomustieto (ya ja lukio myös filosofia)

-
Musiikki

Kuvataide

Liikunta

Käsityöt

Tietosanakirjat ja vastaavat yleisohjelmat

Verkotus

Verkkoyhteydet
Lähiverkko (sisäinen)
Kiinteä linja
Isdn

Tietokoneiden määrä

Oppilaiden osaaminen

Kuvaile pääpiirteittäin seuraavan miten tietotekniikka on käytetty eri luokilla

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.

Lukio

Kehittämisehdotuksia oman koulun osalta

Tämä taulukko on vain viitteellinen. Olisi hyvä koko henkilöstön kanssa jutella kehittämisajatuksista ja -tarpeista ja kirjata ne paperille. Oheinen tila on varmaan liian pieni, mutta sen tarkoitus on saada pohdinta kehittämisestä käyntiin.

	Määrä	Hankintavuosi 2002-2005
aikana		
Tietokoneet		
Sisäinen verkotus		
Ulkoinen yhteys		
Tulostimet		
Muut oheislaitteet		
Ohjelmistot		
Opetusohjelmat		
Muut laitteet		

Kerro, miten tietotekniikka on helpottanut työtäsi

Mitä vaikeuksia on ollut?

Miten voitaisiin tehostaa ja helpottaa arkipäivän työtä tieto- ja viestintäteknikalla?

Oppilaiden käytettävissä olevat koneet kotona

Oppilaistani _____lla on tietokone kotona. Oppilaita yhteensä _____

Internet-yhteys on _____oppilaalla kotona.

Oma kännykkä on _____oppilaalla.

Liite 4 Vanhempien suostumuslomakemalli

_____ koulu

Koululaisten vanhemmille

Pyydän teiltä ystävällisesti täyttämään oheisen suostumuslomakkeen, jotta tietosuojat
asiat tulevat kuntoon. Kouluissa oppilaiden kuvat ja nimet ovat voineet olla esillä
internetissä koulun kotisivuilla ja verkkolehdeissä, eikä siitä ole ollut mitään ongelmia.
Hiljattain antoi tietosuojavaltuutettu kannanoton, josta lainaus alla. Tiedustelu koski
valokuvan käyttöä ja siihen tietosuojavaltuutettu vastasi seuraavasti

“ Oppilaan henkilöön liitettävät henkilötiedot voidaan henkilötietolain mukaan viedä Internettiin vain oppilaan tai hänen huoltajansa yksiselitteisesti antamalla suostumuksella. Tiettyyn henkilöön liitettävissä oleva valokuva on henkilötieto, koska siitä voi ilmetä luonnollista henkilöä tai hänen ominaisuuksiaan tai elinolosuhteitaan kuvaavia tietoja. Koulu yhteisössä valokuva on melko helposti liitettävissä tiettyyn oppilaaseen ilman oppilaan nimeäkin.”

Pyydän teitä täyttämään oheisen suostumuksen, jotta asiat olisivat kunnossa: Toivon, että kaikki antavat suostumuksen, sillä muutoin esimerkiksi ryhmäkuvien käyttö estyisi.

koulun johtaja

SUOSTUMUS

Seuraavien oppilaiden vanhempana ja huoltajana suostun siihen, että heidän nimiään ja kuviaan voidaan käyttää peruskoulun aikana koulun internetsivuilla ja koulun verkkolehdessä.

Oppilaiden nimet:

Uralassa _____ päivänä _____ kuuta 20__

Allekirjoitus

Nimen selvennys

EPO-verkosto-ohjelma

VISIO

Etelä-Pirkanmaan seutukunnan toisen asteen oppilaitokset toimivat avoimena oppilaitosverkostona tarjoten monialaista ja -muotoista sekä opiskelijälähtöistä opetusta. Yhteistyöllä tuetaan seudun elinvoimaisuuden kehittymistä ja luodaan Etelä-Pirkanmaalle kilpailukyinen toisen asteen koulutustarjonta

ARVOPERUSTA

Oppilaitosten välisellä yhteistyöllä tuetaan seutukuntamyönteisyyden ja -vetovoimaisuuden kehittymistä ja taataan opiskelijoille tasa-arvoiset mahdollisuudet opinnoissa menestymiseksi. Oppilaitosverkosto kohentaa seutukunnan oppilaitosten kilpailukykyisyyttä ja elinvoimaisuutta ja niinkään yhtenäistää yleissivistävää ja ammatillista koulutustarjontaa. Lisäksi yhteistyöllä saadaan luoduksi monialaiset ja -muotoiset mahdollisuudet yksilöllisten opinto-ohjelmien suunnittelemiseksi ja yhdistelmäutkintojen suorittamiseksi.

Toimiva ja joustava oppilaitosverkosto edellyttää avointa ja opiskelijälähtöistä toimintakulttuuria ja opinto-ohjausta sekä selkeää hallinto-organisaatiota.

Toimintastrategiset arvot: yhteisöllisyys, kilpailukykyisyys, oikeudenmukaisuus, monialaisuus ja -muotoisuus, vaihtoehtoisuus, joustavuus ja avoimuus.

Toimintastrategiset arvot: yhteisöllisyys, kilpailukykyisyys, oikeudenmukaisuus, monialaisuus ja -muotoisuus, vaihtoehtoisuus, joustavuus ja avoimuus.

TAVOITTEET

Oppilaitosyhteistyöllä tavoitellaan seuraavia päämääriä:

- Kaksois- tai kolmoistutkinnon suorittaa vuosittain 10 opiskelijaa
- 5 prosenttia seutukunnan toisen asteen opiskelijoista hyödyntää oppilaitosverkostoa opinnoissaan
- Opiskelijahuollossa käytetään oppilaitosverkoston tarjoamia mahdollisuuksia
- Seutukunnan lukiot sisällyttävät opinto-ohjelmiinsa etäopiskelumahdollisuuden
- Kuntien tai kuntayhtymän opetushenkilöstöhallinnossa hyödynnetään seutukunnallista näkökulmaa

TOIMINTASTRATEGIA

Etelä-Pirkanmaan seutukunnan lukioden välille sekä seudun lukioden ja ammattiopiston välille luodaan toiminnallinen yhteistyöverkosto. Opetussuunnitelmien uudistamisella opetus toteutetaan siten, että opiskelijoille avautuvat monialaiset mahdollisuudet yhdistelmäopintojen ja yksilöllisten opinto-ohjelmien suunnitteluun ja toteuttamiseen. Opiskelun tueksi järjestetään avoin ja kannustava opintotarjonnan tiedotus- ja ohjausjärjestelmä, johon sisältyy oppilashuollollinen toimintastrategia.

Yhteistyö vaatii opetushenkilöstön työnjaollista joustavuutta ja yhteistyökykyä, jonka vuoksi toisen asteen oppilaitosten välillä tarvitaan henkilöstöhallinnollista yhteistyötä.

Kappaleessa 1.3 lueteltujen tavoitteiden toteutumista arvioidaan lukuvuosittain.

Lisäksi yhteistyö edellyttää mahdollisimman yksiselitteisiä toimintaperiaatteita, joista selviää mm.:

- a) verkoston hallinnolliset elimet ja oppilaitokset,
- b) opiskelijoiden oikeus opiskella verkoston muissa oppilaitoksissa,
- c) muualla suoritettujen opintojen maksuperiaatteet sekä muut mahdolliset kustannukset ja valtionosuuksien määräytymisperusteet,
- d) opintojen hyväksilukemisen periaatteet,
- e) työaika ja opetusta koskevat järjestelyt

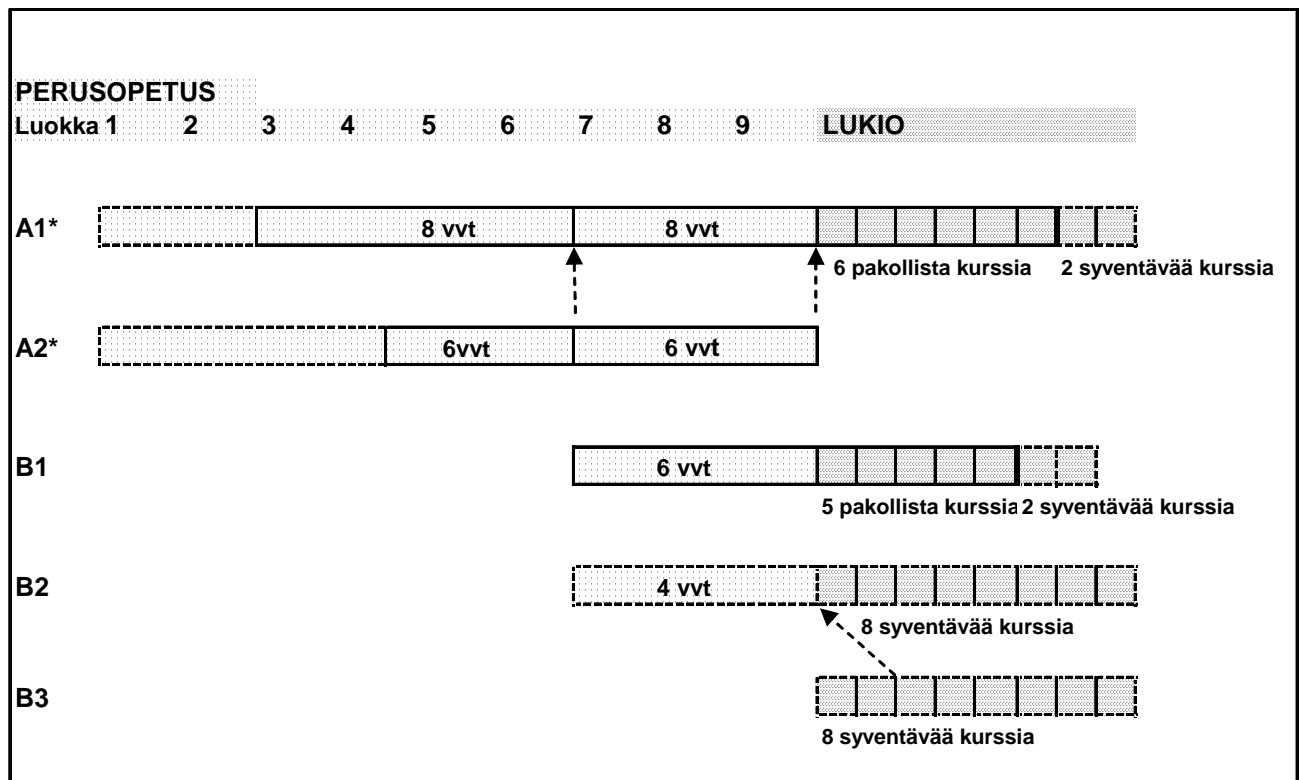
YHTEISTYÖVERKOSTON OPPILAITOKSET

Verkostoon kuuluvat seuraavat hallinnollisesti itsenäiset oppilaitokset:

- Toijalan lukio
- Valkeakosken aikuislukio
- Valkeakosken ammattiopisto
- Valkeakosken lukio
- Viialan lukio
- Väinö Linnan lukio, Urjala

Edellä mainittujen oppilaitosten lisäksi yhteistyötä tehdään Etelä-Pirkanmaalla toimivien vapaan sivistystyön, perusopetuksen ja korkea-asteen oppilaitosten kanssa. Näitä ovat Akaan opisto, Valkeakoski-opisto, Päivölän kansanopisto, Hämeen ammattikorkeakoulu ja lähiseudun yliopistot sekä alueella toimivat peruskoulut.

KIELTEN OPISKELUN MAHDOLLISUUKSIA KUVAAVA KAAVIO

* Lukiossa A-kieli. Opiskelija voi valitsemansa pakollisen A-oppimäärän/valitsemiensa pakollisten A-oppimäärien lisäksi opiskella muiden kielten A-oppimääriä syventävinä opintoina.

KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

Taitotaso A1		Suppea viestintä kaikkein tutuimmissa tilanteissa			
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
A1.1	Kielitaidon alkeiden hallinta	<p>* Ymmärtää erittäin rajallisen määrän tavallisimpia sanoja ja fraaseja (tervehdyksiä, nimiä, lukuja, kehotuksia) arkisissa yhteyksissä.</p> <p>* Ei edes ponnistellen ymmärrä kuin kaikkein alkeellisinta kieliaainesta.</p> <p>*Tarvitsee erittäin paljon apua: toistoa, osoittamista, käännöstä.</p>	<p>*Osaa vastata häntä koskeviin yksinkertaisiin kysymyksiin lyhyin lausein. Vuorovaikutus on puhelumppanin varassa, ja puhuja turvautuu ehkä äidinkieleen tai eleisiin.</p> <p>* Puheessa voi olla paljon pitkiä taukoja, toistoja ja katkoksia.</p> <p>* Ääntäminen voi aiheuttaa suuria ymmärtämisongelmia.</p> <p>* Osaa hyvin suppean perussanaston ja joitakin opeteltuja vakioilmaisuja.</p> <p>* Puhuja ei kykene vapaaseen tuotokseen, mutta hänen hallitsemansa harvat kaavamaiset ilmaisut voivat olla melko virheettömiä.</p>	<p>*Tuntee kirjainjärjestelmän, mutta ymmärtää tekstistä vain hyvin vähän.</p> <p>*Tunnistaa vähäisen määrän tuttuja sanoja ja lyhyitä fraaseja ja osaa yhdistää niitä kuviin.</p> <p>* Kyky ymmärtää entuudestaan tuntematon sana edes hyvin ennakoitavassa yhteydessä on erittäin rajallinen.</p>	<p>*Osaa viestiä välittömiä tarpeita hyvin lyhyin ilmaisuin.</p> <p>*Osaa kirjoittaa kielen kirjaimet ja numerot kirjaimin, merkitä muistiin henkilökohtaiset perustietonsa ja kirjoittaa joitakin tuttuja sanoja ja fraaseja.</p> <p>*Osaa joukon erillisiä sanoja ja sanontoja.</p> <p>* Ei kykene vapaaseen tuotokseen, mutta kirjoittaa oikein muutamia sanoja ja ilmauksia.</p>
A1.2	Kehittyvä alkeiski	<p>*Ymmärtää rajallisen määrän sanoja, lyhyitä lauseita, kysymyksiä ja</p>	<p>*Osaa viestiä suppeasti joitakin välittömiä tarpeita ja kysyä ja vastata</p>	<p>*Ymmärtää nimiä, kylttejä ja muita hyvin lyhyitä ja yksinkertaisia tekstejä,</p>	<p>*Osaa viestiä välittömiä tarpeita lyhyin lausein.</p> <p>*Osaa kirjoittaa muutamia</p>

eli-taito	<p>kehotuksia, jotka liittyvät henkilökohtaisiin asioihin tai välittömään tilanteeseen.</p> <p>* Joutuu ponnistelemaan ymmärtääkseen yksinkertaisiakin lausumia ilman selviä tilannevihjeitä.</p> <p>*Tarvitsee paljon apua: puheen hidastamista, toistoa, näyttämistä ja käännoästä.</p>	<p>henkilökohtaisia perustietoja käsittelevissä vuoropuheluissa. Tarvitsee usein puhekumppanin apua.</p> <p>*Puheessa on taukoja ja muita katkoksia.</p> <p>*Ääntäminen voi aiheuttaa usein ymmärtämisongelmia.</p> <p>* Osaa hyvin suppean perussanaston, joitakin tilannesidonnaisia ilmaisuja ja peruskieliopin aineksia.</p> <p>* Alkeellisessakin vapaassa puheessa esiintyy hyvin paljon kaikenlaisia virheitä.</p>	<p>jotka liittyvät välittömiin tarpeisiin.</p> <p>* Tunnistaa yksinkertaisesta tekstistä yksittäisen tiedon, jos voi lukea tarvittaessa uudelleen</p> <p>* Kyky ymmärtää entuudestaan tuntematon sana edes hyvin ennustettavassa yhteydessä on rajallinen.</p>	<p>lauseita ja fraaseja itsestään ja lähipiiristään (esim. vastauksia kysymyksiin tai muistilappuja).</p> <p>* Osaa joitakin perussanoja ja sanontoja ja pystyy kirjoittamaan hyvin yksinkertaisia päälauseita.</p> <p>* Ulkoa opetellut fraasit voivat olla oikein kirjoitettuja, mutta alkeellisimmassakin vapaassa tuotoksessa esiintyy hyvin paljon kaikenlaisia virheitä.</p>
-----------	---	---	--	--

Taitotaso A1		Suppea viestintä kaikkein tutuimmissa tilanteissa			
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
A1.3	Toimiva alkeiski elitaito	<p>* Ymmärtää yksinkertaisia lausumia (henkilökohtaisia kysymyksiä ja jokapäiväisiä ohjeita, pyyntöjä ja kieltoja) rutiinimaisissa keskusteluissa tilanneyhteyden tukemana.</p> <p>* Pystyy seuraamaan yksinkertaisia, välittömiin tilanteisiin tai omaan kokemukseensa liittyviä keskusteluja.</p> <p>* Yksinkertaisenkin viestin ymmärtäminen edellyttää normaalia hitaampaa ja kuulijalle kohdennettua yleiskielistä puhetta.</p>	<p>*Osaa kertoa lyhyesti itsestään ja lähipiiristään. Selviytyy kaikkein yksinkertaisimmista vuoropuheluista ja palvelutilanteista. Tarvitsee joskus puhekuppanin apua.</p> <p>* Kaikkein tutuimmat jaksot sujuvat, muualla tauot ja katkokset ovat hyvin ilmeisiä.</p> <p>*Ääntäminen voi joskus tuottaa ymmärtämisongelmia.</p> <p>*Osaa rajallisen joukon lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeisintä sanastoa ja perustason lauserakenteita.</p> <p>* Alkeellisessakin puheessa esiintyy paljon peruskielioppivirheitä.</p>	<p>* Pystyy lukemaan tuttuja ja joitakin tuntemattomia sanoja. Ymmärtää hyvin lyhyitä viestejä, joissa käsitellään arkielämää ja rutiinitapahtumia tai annetaan yksinkertaisia ohjeita.</p> <p>* Pystyy löytämään tarvitsemansa yksittäisen tiedon lyhyestä tekstistä (postikortit, säätiedotukset).</p> <p>* Lyhyenkin tekstipätkän lukeminen ja ymmärtäminen on hyvin hidasta.</p>	<p>*Selviytyy kirjoittamalla kaikkein tutuimmissa, helposti ennakoitavissa arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa.</p> <p>*Osaa kirjoittaa yksinkertaisia viestejä (yksinkertaisen postikortin, henkilötiedot, yksinkertainen sanelu).</p> <p>* Osaa kaikkein tavallisimpia sanoja ja ilmauksia, jotka liittyvät omaan elämään tai konkreetteihin tarpeisiin. Osaa kirjoittaa muutamia yksilauseisia virkkeitä.</p> <p>* Alkeellisessakin vapaassa tuotoksessa esiintyy monenlaisia virheitä.</p>

Taitotaso A2		Välittömän sosiaalisen kanssakäymisen perustarpeet ja lyhyt kerronta			
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
A2.1	Peruskieli-aidon alkuvaihe	<p>* Pystyy ymmärtämään yksinkertaista puhetta tai seuraamaan keskustelua aiheista, jotka ovat hänelle välittömän tärkeitä.</p> <p>* Pystyy ymmärtämään lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien keskustelujen ja viestien (ohjeet, kuulutukset) ydinsisällön sekä havaitsemaan aihepiirin vaihdokset tv-uutisissa.</p> <p>* Yksinkertaisenkin viestin ymmärtäminen edellyttää normaalilla nopeudella ja selkeästi puhuttua yleiskielistä puhetta, joka usein täytyy lisäksi toistaa.</p>	<p>* Osaa kuvata lähipiiriään muutamien lyhyin lausein. Selviytyy yksinkertaisista sosiaalisista kohtaamisista ja tavallisimmista palvelutilanteista. Osaa aloittaa ja lopettaa lyhyen vuoropuhelun, mutta kykenee harvoin ylläpitämään pitempää keskustelua.</p> <p>*Tuottaa sujuvasti joitakin tuttuja jaksoja, mutta puheessa on paljon hyvin ilmeisiä taukoja ja väriä aloituksia.</p> <p>* Ääntäminen on ymmärrettävää, vaikka vieras korostus on hyvin ilmeistä ja ääntämisvirheistä voi koitua satunnaisia ymmärtämisongelmia.</p> <p>*Osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita (kuten menneen ajan muotoja ja konjunktioita).</p> <p>* Hallitsee kaikkein yksinkertaisimman kieliopin</p>	<p>*Ymmärtää yksinkertaisia ja kaikkein tavanomaisinta sanastoa sisältäviä tekstejä (yksityiskirjeitä, pikku-uutisia, arkisimpia käyttöohjeita).</p> <p>* Ymmärtää tekstin pääajatuksukset ja joitakin yksityiskohtia parin kappaleen pituisesta tekstistä. Osaa paikantaa ja verrata yksittäisiä tietoja ja pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn kontekstin avulla.</p> <p>* Lyhyenkin tekstipätkän lukeminen ja ymmärtäminen on hidasta.</p>	<p>* Selviytyy kirjoittamalla kaikkein rutiininomaisimmista arkitilanteista.</p> <p>* Osaa kirjoittaa lyhyitä, yksinkertaisia viestejä (henkilökohtaiset kirjeet, lappuset), jotka liittyvät arkisiin tarpeisiin sekä yksinkertaisia, luettelomaisia kuvauksia hyvin tutuista aiheista (todellisista tai kuvitteellisista henkilöistä, tapahtumista, omista ja perheen suunnitelmista).</p> <p>*Osaa käyttää perustarpeisiin liittyvää konkreettista sanastoa ja perusaikamuotoja sekä yksinkertaisin sidossanoin (ja, mutta) liitettyjä rinnasteisia lauseita.</p> <p>*Kirjoittaa kaikkein yksinkertaisimmat sanat ja rakenteet melko oikein, mutta tekee toistuvasti virheitä perusasioissa (aikamuodot, taivutus) ja tuottaa paljon kömpelöitä ilmaisuja vapaassa tuotoksessa.</p>

			alkeellisessa vapaassa puheessa, mutta virheitä esiintyy yhä paljon perusrakenteissakin.		
--	--	--	--	--	--

Taitotaso A2		Välittömän sosiaalisen kanssakäymisen perustarpeet ja lyhyt kerronta			
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
A2.2	Kehittyvä peruskieli-taito	<p>* Ymmärtää tarpeeksi kyetäkseen tyydyttämään konkreetit tarpeensa. Pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia.</p> <p>*Pystyy yleensä tunnistamaan ympärillään käytävän keskustelun aiheen. Ymmärtää tavallista sanastoa ja hyvin rajallisen joukon idiomeja tuttuja aiheita tai yleistietoa käsittelevässä tilannesidonnaisessa puheessa.</p> <p>* Yksinkertaisenkin viestin ymmärtäminen edellyttää yleispuhekieltä, joka äännetään hitaasti ja selvästi. Toistoa tarvitaan melko usein.</p>	<p>* Osaa esittää pienen, luettelomaisen kuvauksen lähipiiristään ja sen jokapäiväisistä puolista. Pystyy osallistumaan rutiinimaisiin keskusteluihin omista tai itselleen tärkeistä asioista. Voi tarvita apua keskustelussa ja vältellä joitakin aihepiirejä.</p> <p>*Puhe on välillä sujuvaa, mutta erilaiset katkokset ovat hyvin ilmeisiä.</p> <p>*Ääntäminen on ymmärrettävää, vaikka vieras korostus on ilmeistä ja ääntämisvirheitä esiintyy.</p> <p>*Osaa kohtalaisen hyvin tavallisen, jokapäiväisen sanaston ja jonkin verran idiomaattisia ilmaisuja. Osaa useita yksinkertaisia ja myös joitakin vaativampia rakenteita.</p> <p>* Laajemmassa vapaassa puheessa esiintyy paljon</p>	<p>*Ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia muutaman kappaleen pituisista viesteistä jonkin verran vaativissa arkisissa yhteyksissä (mainokset, kirjeet, ruokalistat, aikataulut) sekä faktatekstejä (käyttöohjeet, pikku-uutiset).</p> <p>* Pystyy hankkimaan helposti ennakoitavaa uutta tietoa tutuista aiheista selkeästi jäsennellystä muutaman kappaleen pituisesta tekstistä. Osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä niiden kieliasusta ja kontekstista.</p> <p>* Tarvitsee usein uudelleen lukemista ja apuvälineitä tekstikappaleen ymmärtämiseksi.</p>	<p>* Selviytyy kirjoittamalla tavanomaisissa arkitilanteissa.</p> <p>*Osaa kirjoittaa hyvin lyhyen, yksinkertaisen kuvauksen tapahtumista, menneistä toimista ja henkilökohtaisista kokemuksista tai elinympäristönsä arkipäiväisistä puolista (lyhyet kirjeet, muistilaput, hakemukset, puhelinviestit).</p> <p>*Osaa arkisen perussanaston, rakenteet ja tavallisimmat sidoskeinot.</p> <p>* Kirjoittaa yksinkertaiset sanat ja rakenteet oikein, mutta tekee virheitä harvinaisemmissa rakenteissa ja muodoissa ja tuottaa kömpelöitä ilmaisuja.</p>

			virheitä perusasioissa (esim. verbien aikamuodoissa) ja ne voivat joskus haitata ymmärrettävyyttä.		
--	--	--	--	--	--

Taitotaso B1		Selviytyminen arkielämässä			
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
B1.1	Toimiva peruskie- li-taito	<p>*Ymmärtää pääajatuksia ja keskeisiä yksityiskohtia puheesta, joka käsittelee koulussa, työssä tai vapaa-aikana säännöllisesti toistuvia teemoja mukaan lukien lyhyt kerronta. Tavoittaa radiouutisten, elokuvien, tv-ohjelmien ja selkeiden puhelinviestien pääkohdat.</p> <p>* Pystyy seuraamaan yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta. Ymmärtää tavallista sanastoa ja rajallisen joukon idiomeja.</p> <p>* Pitemmän viestin ymmärtäminen edellyttää normaalia hitaampaa ja selkeämpää yleiskielistä puhetta. Toistoa tarvitaan silloin tällöin.</p>	<p>*Osaa kertoa tutuista asioista myös joitakin yksityiskohtia. Selviytyy kielialueella tavallisimmista arkitilanteista ja epävirallisista keskusteluista. Osaa viestiä itselleen tärkeistä asioista myös hieman vaativammassa tilanteissa. Pitkäkestoinen esitys tai käsitteelliset aiheet tuottavat ilmeisiä vaikeuksia.</p> <p>*Pitää yllä ymmärrettävää puhetta, vaikka pitemmissä puhejaksoissa esiintyy taukoja ja epäröintiä.</p> <p>*Ääntäminen on selvästi ymmärrettävää, vaikka vieras korostus on joskus ilmeistä ja ääntämisvirheitä esiintyy jonkin verran.</p> <p>*Osaa käyttää melko laajaa jokapäiväistä sanastoa ja joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Käyttää useita erilaisia rakenteita.</p> <p>* Laajemmassa vapaassa puheessa kielioppivirheet ovat tavallisia (esim. artikkeleita ja päätteitä</p>	<p>*Pystyy lukemaan monenlaisia, muutaman sivun pituisia tekstejä (taulukot, kalenterit, kurssiohjelmat, keittokirjat) tutuista aiheista ja seuraamaan tekstin pääajatuksia, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.</p> <p>* Pystyy seuraamaan tuttua aihetta käsittelevän parisivuisen tekstin pääajatuksia, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia.</p> <p>* Arkikokemuksesta poikkeavien aiheiden ja tekstin yksityiskohtien ymmärtäminen voi olla puutteellista.</p>	<p>* Pystyy kirjoittamaan ymmärrettävän, jonkin verran yksityiskohtaistakin arkitietoa välittävän tekstin tutuista, itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitelluista aiheista.</p> <p>*Osaa kirjoittaa selväpiirteisen sidosteisen tekstin liittämällä erilliset ilmaukset peräkkäin jaksoiksi (kirjeet, kuvaukset, tarinat, puhelinviestit). Pystyy välittämään tehokkaasti tuttua tietoa tavallisimmassa kirjallisen viestinnän muodoissa.</p> <p>*Osaa useimpien tutuissa tilanteissa tarvittavien tekstien laadintaan riittävän sanaston ja rakenteet, vaikka teksteissä esiintyy interferenssiä ja ilmeisiä kiertoilmaisuja.</p> <p>* Rutiininomainen kieliaines ja perusrakenteet ovat jo suhteellisen virheettömiä, mutta jotkut vaativammat rakenteet ja sanaliitot tuottavat</p>

			puuttuu), mutta ne haittaavat harvoin ymmärrettävyyttä.		ongelmia.
--	--	--	---	--	-----------

Taitotaso B1		Selviytyminen arkielämässä			
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
B1.2	Sujuva peruskie- li-taito	<p>* Ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa, joka liittyy tuttuihin ja melko yleisiin aiheisiin jonkin verran vaativissa yhteyksissä (epäsuora tiedustelu, työkeskustelut, ennakoitavissa olevat puhelinviestit).</p> <p>* Ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta ja epämuodollisesta keskustelusta.</p> <p>* Ymmärtäminen edellyttää yleiskieltä tai melko tuttua aksenttia sekä satunnaisia toistoja ja uudelleenmuotoiluja. Nopea syntyperäisten välinen keskustelu ja vieraiden aiheiden tuntemattomat yksityiskohdat tuottavat vaikeuksia.</p>	<p>*Osaa kertoa tavallisista, konkreeteista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen ja selostaa myös muita aiheita, kuten elokuvia, kirjoja tai musiikkia. Osaa viestiä varmasti useimmissa tavallisissa tilanteissa. Kielellinen ilmaisu ei ehkä ole kovin tarkkaa.</p> <p>*Osaa ilmaista itseään suhteellisen vaivattomasti. Vaikka taukoja ja katkoksia esiintyy, puhe jatkuu ja viesti välittyy.</p> <p>*Ääntäminen on hyvin ymmärrettävää, vaikka intonaatio ja painotus eivät ole aivan kohdekielen mukaisia.</p> <p>*Osaa käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja. Käyttää myös monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita.</p> <p>* Kielioppivirheitä esiintyy jonkin verran, mutta ne haittaavat harvoin laajempaakaan viestintää.</p>	<p>* Pystyy lukemaan muutaman kappaleen pituisia tekstejä monenlaisista aiheista (lehtiartikkelit, esitteet, käyttöohjeet, yksinkertainen kaunokirjallisuus) ja selviää myös jonkin verran päättelyä vaativista teksteistä käytännönläheisissä ja itselleen tärkeissä tilanteissa.</p> <p>* Pystyy etsimään ja yhdistelemään tietoja useammasta muutaman sivun pituisesta tekstistä suorittaakseen jonkin tehtävän.</p> <p>* Pitkien tekstien jotkin yksityiskohdat ja sävyt saattavat jäädä epäselviksi.</p>	<p>*Osaa kirjoittaa henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä, kertoa niissä uutisia ja ilmaista ajatuksiaan tutuista abstrakteista ja kulttuuriaiheista, kuten musiikista tai elokuvista.</p> <p>* Osaa kirjoittaa muutaman kappaleen pituisen jäsentyneen tekstin (muistiinpanoja, lyhyitä yhteenvetoja ja selostuksia selväpiirteisen keskustelun tai esityksen pohjalta). Osaa esittää jonkin verran tukitietoa pääajatuksille ja ottaa lukijan huomioon.</p> <p>* Hallitsee melko monenlaiseen kirjoittamiseen tarvittavaa sanastoa ja lauserakenteita. Osaa ilmaista rinnasteisuutta ja alisteisuutta.</p> <p>*Pystyy kirjoittamaan ymmärrettävää ja kohtuullisen virheetöntä kieltä, vaikka virheitä esiintyy vaativissa rakenteissa, tekstin jäsentelyssä ja tyyliässä ja</p>

					vaikka äidinkielen tai jonkin muun kielen vaikutus on ilmeinen.
--	--	--	--	--	---

Taitotaso B2 Selviytyminen säännöllisessä kanssakäymisessä syntyperäisten kanssa					
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
B2.1	Itsenäisen kielitaidon perustaso	<p>* Ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksisen puheen pääajatuksukset, kun se käsittelee konkreetteja tai abstrakteja aiheita. Pystyy seuraamaan yleisesti kiinnostavaa yksityiskohtaista kerrontaa (uutiset, haastattelut, elokuvat, luennot).</p> <p>* Ymmärtää puheen pääkohdat, puhujan tarkoituksen, asenteita, muodollisuusastetta ja tyyliä. Pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia, jos puheen kulku on selvästi merkitty erilaisin jäsentimin (sidesanat, rytmitys). Pystyy tiivistämään tai ilmaisemaan kuulemastaan avainkohdat ja tärkeät yksityiskohdat.</p> <p>* Ymmärtää suuren osan</p>	<p>*Osaa esittää selkeitä, täsmällisiä kuvauksia monista kokemuksiinsa liittyvistä asioista, kertoa tuntemuksista sekä tuoda esiin tapahtumien ja kokemusten henkilökohtaisen merkityksen. Pystyy osallistumaan aktiivisesti useimpiin käytännöllisiin ja sosiaalisiin tilanteisiin sekä melko muodollisiin keskusteluihin. Pystyy vuorovaikutukseen syntyperäisten kanssa vaikuttamatta tahattomasti huvittavalta tai ärsyttävältä.</p> <p>Kielellinen ilmaisu ei aina ole täysin tyylikästä.</p> <p>*Pystyy tuottamaan puhejaksoja melko tasaiseen tahtiin, ja puheessa on vain harvoin pitempiä taukoja.</p> <p>*Ääntäminen ja intonaatio ovat selkeitä ja luontevia.</p> <p>*Osaa käyttää monipuolisesti kielen rakenteita ja laajahkoa sanastoa mukaan lukien idiomaattinen ja</p>	<p>*Pystyy lukemaan itsenäisesti muutaman sivun pituisia tekstejä (lehtiartikkeleita, novelleja, viihde- ja tietokirjallisuutta, raportteja ja yksityiskohtaisia ohjeita) oman alan tai yleisistä aiheista. Tekstit voivat käsitellä abstrakteja, käsitteellisiä tai ammatillisia aiheita, ja niissä on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.</p> <p>*Pystyy tunnistamaan kirjoittajan ja tekstin tarkoituksen, paikantamaan useita eri yksityiskohtia pitkistä tekstistä. Pystyy nopeasti tunnistamaan tekstin sisällön ja uusien tietojen käyttöarvon päättääkseen, kannattaako tekstiin tutustua tarkemmin.</p> <p>* Vaikeuksia tuottavat vain pitkien tekstien idiomit ja kulttuuriviittaukset.</p>	<p>* Osaa kirjoittaa selkeitä ja yksityiskohtaisia tekstejä monista itseään kiinnostavista aihepiireistä, tutuista abstrakteista aiheista, rutiiniluonteisia asiaviestejä sekä muodollisempia sosiaalisia viestejä (arvostelut, liikekirjeet, ohjeet, hakemukset, yhteenvedot).</p> <p>*Osaa kirjoittaessaan ilmaista tietoja ja näkemyksiä tehokkaasti ja kommentoida muiden näkemyksiä. Osaa yhdistellä tai tiivistää eri lähteistä poimittuja tietoja omaan tekstiin.</p> <p>* Osaa laajan sanaston ja vaativia lauserakenteita sekä kielelliset keinot selkeän, sidosteisen tekstin laatimiseksi. Sävy ja tyylin joustavuus on rajallinen, ja pitkässä esityksessä voi ilmetä hyppäyksiä asiasta toiseen.</p> <p>* Hallitsee melko hyvin oikeinkirjoituksen, kieliopin ja välimerkkien käytön, eivätkä virheet johda väärinkäsityksiin. Tuotoksessa saattaa näkyä</p>

	<p>ympärillään käytävästä keskustelusta, mutta voi kokea vaikeaksi ymmärtää useamman syntyperäisen välistä keskustelua, jos nämä eivät mitenkään helpota sanottavaansa.</p>	<p>käsitteellinen sanasto. Osoittaa kasvavaa taitoa reagoida sopivasti tilanteen asettamiin muotovaatimuksiin. * Kieliopin hallinta on melko hyvää, eivätkä satunnaiset virheet yleensä haittaa ymmärrettävyyttä.</p>		<p>äidinkielen vaikutus. Vaativat rakenteet sekä ilmaisun ja tyylin joustavuus tuottavat ongelmia.</p>
--	---	---	--	--

Taitotaso B2 Selviytyminen säännöllisessä kanssakäymisessä syntyperäisten kanssa

		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
B2.2	Toimiva itsenäisen kielitaito	<p>* Ymmärtää elävää tai tallennettua, selkeästi jäsentynyttä yleiskielistä puhetta kaikissa sosiaalisen elämän, koulutuksen ja työelämän tilanteissa (myös muodollinen keskustelu ja syntyperäisten välinen vilkas keskustelu).</p> <p>* Pystyy yhdistämään vaativia tehtäviä varten kompleksista ja yksityiskohtaista tietoa kuulemistaan laajoista keskusteluista tai esityksistä. Osaa päätellä ääneen lausumattomia asenteita ja sosiokulttuurisia viitteitä sekä arvioida kriittisesti kuulemaansa.</p> <p>* Ymmärtää vieraita puhujia ja kielimuotoja. Huomattava taustamelu, kielellinen huumori ja harvinaisemmat idiomit</p>	<p>*Osaa pitää valmistellun esityksen monenlaisista yleisistäkin aiheista. Pystyy tehokkaaseen sosiaaliseen vuorovaikutukseen syntyperäisten kanssa. Osaa keskustella ja neuvotella monista asioista, esittää ja kommentoida vaativia ajatuskulkuja ja kytkeä sanottavansa toisten puheenvuoroihin. Osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti tilanteen vaatimalla tavalla. Esitys voi olla kaavamaisista, ja puhuja turvautuu toisinaan kiertoilmauksiin.</p> <p>*Osaa viestiä spontaanisti, usein hyvinkin sujuvasti ja vaivattomasti satunnaisista epäroinneista huolimatta.</p> <p>*Ääntäminen ja intonaatio ovat hyvin selkeitä ja luontevia.</p> <p>* Hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista konkreetteja ja käsitteellisiä, tuttuja ja tuntemattomia aiheita varmasti, selkeästi ja</p>	<p>*Pystyy lukemaan itsenäisesti usean sivun pituisia, eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä (päivälehtiä, novelleja, kaunokirjallisuutta). Jotkin näistä voivat olla vain osittain tuttuja tai tuntemattomia, mutta henkilön itsensä kannalta merkityksellisiä.</p> <p>* Pystyy tunnistamaan kirjoittajan asennoitumisen ja tekstin tarkoituksen. Pystyy paikantamaan ja yhdistämään useita käsitteellisiä tietoja monimutkaisista teksteistä. Ymmärtää riittävästi tiivistääkseen pääkohdat tai ilmaistakseen ne toisin sanoin.</p> <p>* Vaikeuksia tuottavat vain pitkien tekstien harvinaisemmat idiomit ja</p>	<p>*Osaa kirjoittaa selkeitä, yksityiskohtaisia, muodollisia ja epämuodollisia tekstejä monimutkaisista todellisista tai kuvitelluista tapahtumista ja kokemuksista enimmäkseen tutuille ja toisinaan tuntemattomille lukijoille. Osaa kirjoittaa esseiden, muodollisen tai epämuodollisen selostuksen, muistiinpanoja jatkotehtäviä varten ja yhteenvetoja.</p> <p>*Osaa kirjoittaa selkeän ja jäsentyneen tekstin, ilmaista kantansa, kehittää argumentteja systemaattisesti, analysoida, pohtia ja tiivistää tietoa ja ajatuksia.</p> <p>* Kielellinen ilmaisuväri ei rajoita havaittavasti kirjoittamista.</p> <p>* Hallitsee hyvin kieliopin, sanaston ja tekstin jäsennyksen. Virheitä voi esiintyä harvinaisissa rakenteissa ja idiomaattisissa ilmauksissa sekä</p>

	ja kulttuuriviittaukset saattavat yhä tuottaa vaikeuksia.	tilanteen vaatimaa muodollisuusastetta noudattaen. Kielelliset syyt rajoittavat ilmaisua erittäin harvoin. * Kieliopin hallinta on hyvää. Usein puhuja korjaa virheensä itse, eivätkä virheet haittaa ymmärrettävyyttä.	kulttuuriviittaukset.	tyyliseikoissa.
--	---	--	-----------------------	-----------------

Taitotasot C1-C2		Selviytyminen monissa vaativissa kielenkäyttötilanteissa			
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
C1.1	Taitavan kielitaidon perustaso	*Ymmärtää suhteellisen vaivattomasti pitempääkin puhetta tai esitystä (elokuvia, luentoja, keskusteluja, väittelyjä) erilaisista tutuista ja yleisistä aiheista myös silloin, kun puhe ei ole selkeästi jäsenneiltyä ja sisältää idiomaattisia ilmauksia ja rekisterinvaihdoksia. *Ymmärtää hyvin erilaisia	*Osaa pitää pitkähkön, valmistellun muodollisenkin esityksen. Pystyy ottamaan aktiivisesti osaa monimutkaisiin käsitteellisiin ja yksityiskohtia sisältäviin tilanteisiin ja johtaa rutiiniluonteisia kokouksia ja pienryhmiä. Osaa käyttää kieltä monenlaiseen sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Tyylilajien ja kielimuotojen vaihtelu tuottaa vaikeuksia. *Osaa viestiä sujuvasti, spontaanisti ja lähes vaivattomasti.	*Ymmärtää yksityiskohtaisesti pitkähköjä, kompleksisia tekstejä eri aloilta. *Pystyy vaihtelevaan lukutapaansa tarpeen mukaan. Osaa lukea kriittisesti ja tyyllillisiä vivahteita arvioiden sekä tunnistaa kirjoittajan asennoitumisen ja tekstin piilomerkitä. Pystyy paikantamaan ja yhdistämään useita käsitteellisiä tietoja monimutkaisista teksteistä, tiivistämään	*Pystyy kirjoittamaan selkeitä, hyvin jäsenyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista, ilmaisemaan itseään täsmällisesti ja ottamaan huomioon vastaanottajan. Osaa kirjoittaa todellisista ja kuvitteellisista aiheista varmallalla, persoonallisella tyyllillä käyttäen kieltä joustavasti ja monitasoisesti. Pystyy kirjoittamaan selkeitä ja laajoja selostuksia vaativistakin aiheista. *Osoittaa, että hallitsee monia keinoja tekstin jäsentämiseksi ja sidosteisuuden

	<p>äänitemateriaaleja yksityiskohtaisesti ja puhujien välisiä suhteita ja tarkoituksia tunnistaen.</p> <p>*Vieras aksentti tai hyvin murteellinen puhekieli tuottavat vaikeuksia.</p>	<p>*Osaa vaihdella intonaatiota ja sijoittaa lausepainot oikein ilmaistakseen kaikkein hienoimpiakin merkitysvivahteita.</p> <p>*Sanasto ja rakenteisto ovat hyvin laajat ja rajoittavat ilmaisua erittäin harvoin. Osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti tilanteen vaatimalla tavalla.</p> <p>*Kielioopin hallinta on hyvää. Satunnaiset virheet eivät hankaloita ymmärtämistä, ja puhuja osaa korjata ne itse.</p>	<p>ne ja tekemään niistä vaativia johtopäätöksiä.</p> <p>*Vaativimmat yksityiskohdat ja idiomaattiset tekstikohdat saattavat vaatia useamman lukukerran tai apuvälineiden käyttöä.</p>	<p>edistämiseksi.</p> <p>*Kielellinen ilmaisuvarasto on hyvin laaja. Hallitsee hyvin idiomaattiset ilmaukset ja tavalliset sanonnat.</p> <p>* Hallitsee erittäin hyvin kieliopin, sanaston ja tekstin jäsennyksen. Virheitä voi esiintyä satunnaisesti idiomaattisissa ilmauksissa sekä tyyliseikoissa.</p>
--	---	--	--	---

**VALTIONEUVOSTON ASETUS LUKIOKOULUTUKSEN YLEISISTÄ
VALTAKUNNALLISISTA TAVOITTEISTA JA TUNTIJAOSTA (955/2002)**

N:o 955

**Valtioneuvoston asetukset
lukiokoulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta**

Annettu Helsingissä 14 päivänä marraskuuta 2002

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty opetusministeriön esittelystä, säädetään 21 päivänä elokuuta 1998 annetun lukiolain (629/1998) 10 §:n 1 momentin ja 39 §:n nojalla, sellaisena kuin niistä on 10 §:n 1 momentti laissa 1184/1998:

1 luku

Yleistä

1 §

Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään lukiolaissa (629/1998) tarkoitetun lukiokoulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista samoin kuin opetukseen käytettävän ajan jakamisesta eri oppiaineiden ja aineryhmien opetukseen sekä opinto-ohjaukseen (*tuntijako*).

2 luku

Lukiokoulutuksen yleiset valtakunnalliset tavoitteet

2 §

Lukio opiskeluympäristönä

Lukion tulee olla opiskelijalle henkisesti ja fyysisesti turvallinen, oppimisen ja osallistumisen mahdollistava avoin ja myönteinen opiskeluympäristö. Lukion tulee tukea vuorovaikutteisuutta sekä oppilaitoksen sisällä että yhteydenpidossa ympäristöön.

Opiskelijan itsenäisen toiminnan ja vastuullisuuden lisäksi lukiossa korostetaan

opiskelijan asemaa osana opiskeluyhteisöä.

3 §

Opetuksen tavoitteet

Lähtökohtana opetuksessa on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Tavoitteena on, että opiskelija oppii arvostamaan luonnon ja kulttuurien monimuotoisuutta.

Opetuksen tulee tukea opiskelijan kasvua aikuisen vastuuseen omasta ja muiden ihmisten hyvinvoinnista, elinympäristön tilasta sekä kansalaisyhteiskunnan toimivuudesta. Opiskelijaa perehdytetään elinkeinoelämään ja yrittäjyyteen. Opiskelijan kulttuuri-identiteettiä sekä kulttuurien tuntemusta syvennetään.

Opetuksen pitää kannustaa opiskelijaa toimimaan opiskeluyhteisössä ja yhteiskunnassa paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Tavoitteena on, että opiskelija oppii edistämään yhdessä muiden kanssa ihmisoikeuksia, demokratiaa, tasa-arvoa ja kestäväää kehitystä.

Tavoitteena on, että opiskelija omaksuu hyvät tavat ja osaa ilmaista kulttuuri-identiteettiään sekä että hän tiedostaa oman persoonallisen erityislaatunsa.

4 §

Tarpeelliset tiedot ja taidot

Opiskelijalle tulee antaa jatko-opintojen, kansalaisena toimimisen ja laadukkaan elämän kannalta hyvä yleissivistys. Tietoja ja taitoja syvennetään sekä annetaan laajat yleistiedot ihmisestä, yhteiskunnasta, kulttuureista ja luonnosta. Tavoitteena on, että opiskelijalla on hyvät tietoyhteiskuntataidot. Häntä harjaannutetaan käyttämään niitä tiedonhankintaan ja viestintään, hallitsemaan mediaosaamisen perustaidot sekä arvioimaan kriittisesti tietoa.

Opiskelijalle opetetaan yhteistyötaitoja, jotka mahdollistavat toimimisen itsenäisesti ja ryhmässä.

Opetuksen tulee harjaannuttaa opiskelijaa monipuolisesti itseilmaisussa ja vuorovaikutustaidoissa ja ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti molemmilla kotimaisilla kielillä sekä vähintään yhdellä vieraalla kielellä. Opetuksen on tarjottava esteettisiä kokemuksia sekä elämyksiä eri taidemuodoista.

5 §

Elinikäinen oppiminen ja itsensä kehittäminen

Opetuksen on kehitettävä opiskelijan opiskelutaitoja ja opiskelijan kykyä arvioida opiskelutaitojaan. Opiskelijaa tuetaan tunnistamaan vahvuutensa ja kehittymistarpeensa oppijana ja käyttämään hänelle soveltuvia opiskelumenetelmiä. Opiskelijaa harjaannutetaan omien valintojen suunnitteluun ja tekemiseen sekä vastuuseen valinnoistaan.

Tavoitteena on, että opiskelija sisäistää elinikäisen oppimisen merkityksen. Häntä tuetaan luottamaan opiskelutaitoihinsa sekä tekemään jatko-opintosuunnitelmia. Opetuksen on luotava valmiuksia opiskelijan oman tehtävän löytämiseksi yhteiskunnassa

ja työelämässä.

6 §

Aikuisille annettavan opetuksen erityiset tavoitteet

Aikuisille annettavaa opetusta kehitetään yleissivistävänä opetuksena. Opetuksen tulee tarjota monipuoliset edellytykset perus-, jatko- ja täydennyskoulutukseen sekä opiskelijan elinikäiseen itsensä kehittämiseen osana aikuiskoulutusta. Aikuisille annettavassa opetuksessa tulee antaa tutkintotavoitteisen opetuksen lisäksi suoritustavoitteisesti opiskelevien aineopiskelijoiden sekä muiden erityisryhmien opetusta, joissa otetaan huomioon aikuisopiskelun erityispiirteet.

Tavoitteena on, että aikuisopiskelija saa yleissivistävän tiedon lisäksi sellaisia opiskelu-, kieli- ja viestintätaitoja sekä tietoteknisiä taitoja, joita tarvitaan sekä jatko-opintoihin että työllistymiseen ja työelämässä menestymiseen. Opetuksen tulee kehittää valmiuksia elinikäiseen oppimiseen sekä tukea opiskelijan persoonallisuuden kasvua.

3 luku

Lukio-opetuksen tuntijako

7 §

Nuorille annettavien opintojen rakenne

Lukion opinnot jaetaan kolmeen osaan: pakollisiin, syventäviin ja soveltaviin kursseihin. Syventävät kurssit ovat pääasiassa pakollisiin kursseihin välittömästi liittyviä jatkokursseja, joita opiskelijalle tulee tarjota valittaviksi.

Soveltavat kurssit ovat eheyttäviä kursseja, jotka sisältävät aineksia eri oppiaineista, menetelmäkursseja taikka saman tai muun koulutuksen järjestäjän tarjoamia ammatillisia opintoja tai lukion tehtävään soveltuvia muita opintoja. Soveltaviin kursseihin voivat kuulua myös taito- ja taideaineissa suoritettavat lukiodiplomit. Soveltavat kurssit ovat opiskelijalle valinnaisia. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus sisällyttää opintoihinsa soveltaviksi kursseiksi myös edellä tarkoitettuja muun koulutuksen järjestäjän järjestämiä opintoja.

8 §

Nuorille annettavan opetuksen tuntijako

Nuorille annettavan lukiokoulutuksen tuntijako on seuraava:

Oppiaine tai aineryhmä	Pakolliset kurssit	Syventävinä opintoina tarjottavien valtakunnallisten kurssien määrä
Äidinkieli ja kirjallisuus	6	3
Kielet		
perusopetuksen vuosiluokilta 1-6 alkava kieli (A-kieli)	6	2
perusopetuksen vuosiluokilta 7-9 alkava kieli (B-kieli)	5	2
muut kielet		16
Matematiikka		
lyhyt oppimäärä	6	2
pitkä oppimäärä	10	3
Ympäristö ja luonnontieteet		
Biologia	2	3
Maantiede	2	2
Fysiikka	1	7
Kemia	1	4
Uskonto tai elämäntutkimus	3	2
Filosofia	1	3
Psykologia	1	4
Historia	4	2
Yhteiskuntaoppi	2	2
Taito- ja taideaineet	5	
Liikunta	2	3
Musiikki	1-2	3
Kuvataide	1-2	3
Terveystieto	1	2
Opinto-ohjaus	1	1
Pakolliset kurssit	47-51	
Syventävät kurssit vähintään	10	
Soveltavat kurssit		
Kurssit yhteensä vähintään	75	

Tuntijaon mukaisten pakollisten ja syventävien kurssien lisäksi voi olla koulutuksen

järjestäjän päättämiä syventäviä ja soveltavia kursseja. Oppituntien lisäksi opinto-ohjauksessa opiskelijalle annetaan muuta ohjausta.

Opiskelija voi opiskella useampaa kuin yhtä A-kieltä. Jos toista kotimaista kieltä opiskellaan A-oppimäärän mukaisesti, on pakollisten kurssien määrä kuusi.

Saamenkieliselle, romanikieliselle tai vieraskieliselle opiskelijalle voidaan opettaa äidinkieltä ja kirjallisuutta suomi/ruotsi toisena kielenä -oppimäärän mukaan.

Jos saamenkieliselle, romanikieliselle tai vieraskieliselle opiskelijalle opetetaan hänen omaa äidinkieltään, opiskelijan äidinkielen ja kirjallisuuden ja muiden kielten pakollisten kurssien yhteismäärät sekä opiskelijalle pakollisten kurssien kokonaismäärä voivat olla 1 momentissa säädettyä pienemmät. Tässä tapauksessa toista kotimaista kieltä opiskellaan valinnaisena aineena.

Jos vieraskieliselle opiskelijalle opetetaan suomen tai ruotsin kieltä suomi/ruotsi toisena kielenä -oppimäärän mukaan, äidinkielen ja kirjallisuuden sekä toisen kotimaisen kielen tunnit saadaan jakaa mainittujen aineiden opetukseen siten kuin koulutuksen järjestäjä päättää.

9 §

Aikuisille annettavan opetuksen tuntijako

Aikuisille annettavan opetuksen tuntijako on seuraava:

Oppiaineet	Pakolliset kurssit	Syventävinä opintoina tarjottavien valtakunnallisten kurssien vähimmäismäärä
Äidinkieli ja kirjallisuus	5	1
Kielet		
A-oppimäärä	6	2
B1-oppimäärä	5	2
Muut oppimäärät (B2, B3)		6
Matematiikka		
lyhyt oppimäärä	6	2
pitkä oppimäärä	10	3
Katsomukselliset ja yhteiskunnalliset aineet		6
Uskonto tai elämänskatsomustieto	1	
Historia	3	
Yhteiskuntaoppi	1	
Filosofia	1	
Luonnontieteelliset aineet		7
Fysiikka	1	
Kemia	1	
Biologia	2	
Maantiede	1	
Psykologia		2
Muita lukion tehtävään kuuluvia		

aineita ja aihekokonaisuuksia

Yhteensä vähintään

44

Tuntijaon mukaisten pakollisten ja syventävien kurssien lisäksi voi olla koulutuksen järjestäjän päättämiä syventäviä kursseja sekä muita lukion tehtävään kuuluvia aineita ja aihekokonaisuuksia.

Opiskelijan tulee opiskella vähintään yhtä kieltä A-oppimäärän tavoitteiden mukaisesti. Joko A-kielen tai B1-kielen tulee olla toinen kotimainen kieli. Opiskelijalle tulee varata mahdollisuus opiskella valinnaisena aineena yhtä tai useampaa kieltä.

Rangaistuslaitoksessa järjestettävässä opetuksessa voidaan poiketa 1 momentista sen mukaan, kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

Opiskelijan, joka on aloittanut lukio-opintonsa alle 18-vuotiaana tulee opiskella 1 momentissa tarkoitettujen kurssien lisäksi vähintään yksi kurssi liikuntaa ja yksi kurssi terveystietoa sekä kaksi kurssia kuvataidetta tai musiikkia tai yksi kurssi kumpaakin viimeksi mainittua ainetta.

Oppiaineiden opetuksen lisäksi opiskelijoille annetaan opintoihin liittyvää ohjausta. Ohjaukseen osallistuminen on opiskelijalle vapaaehtoista.

Mitä 8 §:n 4–6 momentissa säädetään koskee myös aikuisille annettavan opetuksen tuntijakoa.

10 §

Erityisen koulutustehtävän saaneen koulutuksen järjestäjän antamaa opetusta koskeva erityissäännös

Lukiolain 3 ja 4 §:n mukaisen erityisen koulutustehtävän saaneen koulutuksen järjestäjän antamassa opetuksessa voidaan poiketa 7 tai 8 §:stä sen mukaan kuin koulutuksen järjestämistä koskevassa luvassa määrätään.

4 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

11 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2003.

Tällä asetuksella kumotaan lukion tuntijaosta 23 päivänä syyskuuta 1993 annettu valtioneuvoston päätös (835/1993) ja aikuislukion tuntijaosta 26 päivänä syyskuuta 1994 annettu opetusministeriön päätös (873/1994) niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen.

12 §

Siirtymäsäännökset

Edellä 11 §:n 2 momentissa mainitun päätöksen mukaan laadittua opetussuunnitelmaa voidaan noudattaa, kunnes opetushallitus päättää tämän asetuksen mukaisten

opetussuunnitelmien perusteista ja niiden mukaan laadittujen opetussuunnitelmien käyttöönotosta. Opetushallituksen tulee hyväksyä opetussuunnitelmien perusteet niin, että tämän asetuksen mukaiset opetussuunnitelmat otetaan käyttöön viimeistään 1 päivänä elokuuta 2005.

Erityisen koulutustehtävän saaneelle koulutuksen järjestäjälle 11 §:n 2 momentissa mainittujen päätösten nojalla annetut määräykset raukeavat viimeistään 31 päivänä heinäkuuta 2005.

Ennen asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä asetuksen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 14 päivänä marraskuuta 2002

Opetusministeri
Maija Rask

Hallitusneuvos
Eeva-Riitta Pirhonen

LIITE 7

VÄINÖ

LINNAN LUKIO: Työnjako
opinto-ohjauksessa

	REHTORI	APUL.REHTORI	OPINTO-OHJAAJA	RYHMÄNOHJAAJA	AINEENOPETTAJA	KANSLIA	TERVEYDENHOITAJA	KURAAATTORI
Opinto-ohjauksen tunnit	2		1					
Henkilökohtainen ohjaus								
opinto-ohjelman muutokset	2	2	1					
lukujärjestysmuutokset	1							
opinto-ohjelman toteutuminen			2	1				
opintomenestyksen seuraaminen				1	2			
etenemisesteet				2	1			
poissaololupien myöntäminen	1			2				
poissaolojen seuranta				2	1			
kurssien suoritusjärjestyksestä poikkeaminen	2				1			
itsenäinen opiskelu	2				1			
uusintakuulustelut					1	2		
aineen oppimäärän seuranta			2	1	1			
k- kurssien seuranta				2	1			
kokonaiskurssimäärän riittävyys			2	1				
muiden oppilaitosten kurssimerkinnot			2			1		
muiden oppilaitosten kursseista tiedottaminen	2		1					
kurssien korvaavuus/vastaavuus	1				1			
opiskeluvaikeudet			2	1	1			2
henkilökohtaiset ongelmat	1	1	1	1	1		1	1
opintojen keskeyttäminen	2		1					
vaihto-oppilaiden ohjaus								
Uranvalintaohjaus								
jatkokoulutus			1		2			
ammatinvalinnanohjaus			1					
tet-toiminta			1					
tutustumiskäynnit ja vierailijat			1		2			
Tiedottaminen								
tiedottaminen ryhmään/ryhmästä	2	2	2	1				
tiedotustilaisuudet ylioppilastutkinnosta	1		1					
lukion opinto-opas	1	1	1			1		
kurssiselosteet					1			
tiedottaminen 9. luokille	2		1					
vanhempainillat	1		2	2				
yleinen tiedottaminen ulospäin	1							
Yhteydenpito								
kodit	2		2	1				
peruskoulut	2		1					
muut oppilaitokset	1		1					
työvoimahallinto			1					
työ- ja elinkeinoelämä	1		1		1			
Opintososiaaliset asiat								
opintotuki, koulumatkatuki jne.			1			1		
Lukioon valinta								
opinto-ohjelman tekeminen lukioon			1					

1= ensisijainen vastuhenkilö

2= toissijainen vastuhenkilö